

**Practicarvm Conclvsionvm Jvris In omni Foro
frequentiorum Dominici TT. S. Onvphrii S. R. E. Presbyt.
Cardin. Tvschi, Tomus ...**

Practicarvm Conclvsionvm Jvris In omni Foro frequentiorum Dominici TT.
S. Onvphrii S. R. E. Presbyt. Cardin. Tvschi, Tomus ...

Toschi, Domenico

[Coloniae Agrippinae], 1623

R.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95035)

PRACTICÆ CON- CLVSIONES IVRIS,

In omni Foro frequentiores,

ILLVSTRISS. ET REVERENDISS. D. D.

DOMINICI CARDINALIS

T V S C H I.

Restitutio in integrum quid sit. Concl. 276.

RESTITUTIO in integrum est in
pristinum statum repositio, *quod si*
minor. §. restitutio, vbi Bart. ff. de min. idē
Bart. in leg. ab hostibus. §. sed quod simpli-
ter. ff. ex quib. caus. maior. l. videamus. §. in
Fauiana. ff. de vsur. Rom. conf. 123. Circa
primum. in si. & conf. 247. Primo dici po-
test. n. 4. ver. secundo ad hoc. Ang. in l. cum
& minores, in si. C. si aduer rem iud. plene
Ang. Aret. conf. 19. Videtur omnino, n. 47.
2. pronunciar e debeat. Concl. 282. n. 4. † Et ideo Florentie quādo Prin-
ceps restituit aliquem ad bonam diem, reponit restitutū ad pri-
stinum statum, & restituit omnia, quā amiserat ex lapsu diei, d. l.
quod si min. §. restitutio, vbi Bart. in l. not. ff. de min. Bar. & Alb. in l. qua-
ro. §. item queritur. ff. de procur. d. l. videamus §. in Fauiana. ff. de vsur. glo.
in §. ex indulgentia, in ver. status. In si. quib. mod. ius patr. pot. soluit. Aret. in
l. filius. §. patri. col. 4. v. secundo adducitur. ff. de vulg. & pupil. Rim. conf.
61. n. 21. In si. §. rursus, n. 85. Inst. de acq. Rol. a Vall. conf. 94. n. 8. li. 1. † Et
fi fiat restitutio ad bona confiscata, obligatur restitutus ad omnia
onerata, quæ inerant ipsis bonis ante confiscationē, ita quod si bo-
na erant supposita fideicommissio, conualescit fideicommissum de
novo vt prius; quia restitutio reponit omnia vt prius. Rom. conf.
** 247. Primo dici potest, n. 3. & 4. vbi apost. in v. Aspritus erat, dicit * cō-*
muni. † Et si fiat restitutio cum causæ cognitione per Principē ad
bona possēda, sit restitutio sine citatione de nouo in possessione
capienda. Ang. Aret. conf. 19. Videtur omnino, n. 33. & multis seqq. ver. se-
cundo illa iura procedunt, maxime n. 43. & 44. imo plus dicit n. 45. &
seqq. ver. quinto principaliter, & maxime n. 47. & seqq. ver. quia respondeo,
quod ex quo restitutio, & repositio fit in pristinum, & ea restituit,
quæ lesio abstulit, etiam fiet exequutio contra eos, qui emerunt
ab eo, aduersus quem concessa est restitutio, licet de eis mentio
facta non fuerit; quia alias non esset restitutio, quod tamē intel-
ligit idem Ang. Aret. conf. 18. Ioannes, n. 15. ver. decimo Papa, vt proce-
dat, quando in restitutione ad possessionem facta adfuit verba, &
causam omnia inde sequuta; quia tunc dicitur plena, & præiudicat
habentib. causā ab eo, aduersus quē datur restitutio. † Et verbū,
restituere, intelligitur, & refertur tam ad possessorū, quam ad pe-
toriorum. Fel. in c. inter dilectos, de fide instr. n. 2. Vide, Reintegratio quid
6 sit, & importet. Concl. 106. † Et ideo lælus ex immixtione, puta quia
adiuit hereditatem, si restituitur in integrum, perinde est, ac si
nūquam adiuiisset, vel se immiscuisset. In l. in integrum, n. 4. ff. de cō-
7 dit. indeb. † Et ideo confirmatio, & approbatio facta de debito pa-
terno per filium hæredem restitutum, perinde est, ac si facta non
esset. l. 1. C. si tutor vel curator, l. 1. & auct. ibi seq. C. si min. se ab her. abst. l.
8 aut Prator, in pr. & §. sed & si hereditatem, ff. de min. † Teneatur tamen
minor restitutus in integrum aduersus aditam hereditatē patris
restituere omnia extantia, quæ accepit, vel quæ in eius vtilitatem
conuertisset, ita vt esset factus locupletior, etiā si erogasset in pro-
priis alimentis, & ita practicitur; quod docto de legione minoris
datur restitutio in integrum aduersus aditionem hereditatis pa-
terna, cum hoc, quod teneatur reddere rationem eorum, quæ ad

Tom. 7.

eius manus peruenerūt, & quatenus est effectus locupletior; quia
ita est de iure, *l. quod si minor. §. restitutio, & l. aut Prator. §. si ff. de minor.*
† Contrarium, quod minor non restituat expensum in alimentis
pro se ex hereditate, quam vult per restitutionem repudiare, est
text. in l. filius. ff. de iur. deliber. vbi, quod filius dum deliberat, debet
consequi alimenta ex hereditate. † Imo etiam alia expensæ per
eum, & eius tutorem bonafide factæ non sunt restituendæ, sed ce-
dere debent in damnum creditorum, *l. quoties. ff. de acquir. hered.*
† Declara tamen; quia restitutio in integrum non habet locū in
præiudicium tertii, *cap. quamuis, de rescr. in 6. glo. in l. Gallus. §. & quid*
si tantum. ff. de liber. & posth. & ibi Alex. col. si. Fel. in c. inter quatuor, col.
pen. & si. de maior. & obed. Deci. in l. in condemnatione. §. cum verbum. ff.
de reg. iur. nouissime Crot. in d. §. & quid si tantum, n. 56. Franch. in d.
c. quamuis, de rescr. in 6. vbi, quod restitutus nō recuperat bona alie-
nata per fīscum in tertium. † Ista declaratio procedit in restitutio-
ne gratiosa, sed si esset restitutio via iuris, omnia in pristinum sunt
restituenda absolute, vt supra, & ita etiam Ang. Aret. plene conf. 19.
Videtur omnino, n. 44. in si. cum seqq. ver. quinto principaliter, & n. 47. ver.
quia respondeo, cum seqq. vbi plene. † Et vocatur aliquando parum pē-
sum. l. 3. §. quamuis, de admin. tut. † Inducta fuit, vt subueniretur fra-
gili, & infirmo minoris etatis iudicio, l. 1. in si. ff. de minor. † Et est re-
medium extraordinarium, l. in causa. ff. de minor. lare Corn. conf. 72.
col. 3. lib. 3. Crau. conf. 151. n. 6. Ant. de Butr. conf. 27. in si. vbi, quod est
extraordinarium remedium; & subsidiariū. † Et ideo qui potest
16 cum remedio iuris ordinario sibi consulere, non restituitur in in-
tegrum; quia extraordinarium remedium non datur ei, qui ha-
bet ordinarium. Alex. conf. 163. V. lo processu, n. 3. ver. ergo sequitur, lib.
2. & conf. 165. Dubitatur, n. 11. ver. quoniam, lib. 6. † Peti potest per mi-
17 norem quādo cūq; durante minori etate, & etiam post mino-
rem etatem, dummodo intra quadriennium, l. si. C. de temp. in integ.
*rest. pet. vbi Bart. & * omnes. Card. in Clem. 1. g. 21. de in integ. rest. vbi,*
** quod potest intra quadriennium petere immediate post mino-*
rem etatem, dummodo obtrineatur intra illud tempus. Alex. conf.
123. V. lo processu, col. 2. in si. n. 5. li. 2. † Et incipit currere istud quadri-
18 ennium statim post minorem etatem in minore, quando scit, qñ
vero ignorat, nūquam currit; quia tempus ab initio est vtile, post-
ea continuum; ideo donec sciat se læsum, non currit etiam per
19 10 annos. Bald. in l. falsam. C. si ex fals. instr. † Restitutio in integrū
in dubio censetur concessa circa ea, quæ sunt iuris, non autē circa
ea, quæ sunt meri facti, si tamen fiat restitutio in specie etiam ad
ea, quæ sunt meri facti, prout ad possessionem, siquidem est cum
causæ cognitione, vel ex certa scientia, valet etiam ad ea, quæ sunt
facti, & habet vim licentiæ capiēdi propria auctoritate. Ang. Aret.
d. conf. 19. Videtur omnino, n. 8. & seqq. in si. vbi plene. † Natura re-
20 stitutions in integrum est, quod omnis restitutio est cōtra rigo-
rem iuris communis, non tamen contra æquitatem scriptam
in iure communi, & ideo fuit ex æquitate introducta à Pratore,
& generali clausula, si qua mihi iusta causa, quod ius Prætorium est
pars iuris ciuiliis, & ideo æquitas scripta præfertur rigori, vt con-
cedatur semel. Cast. conf. 452. V. lo puncto, col. 2. li. 2. † Cedi potest ius
21 restitutionis in integrum. Maur. de rest. in integ. c. 17. Crauer. conf.
191. n. 2. Vide infra, Restitutio in integrum non datur post quinquennium,
& quando secus. Concl. 298.

A

Resti.

Restitutio in integrum multiplex, & quodplex. Concl.

277.

- R**ESTITUTIO in integrum alia est, quæ petitur super omnia probatione, vel alio incidenti; & ideo qui obtinet in ista, non propterea obtinet in negotio principali. Alia est restitutio, quæ petitur aduersus re iudicatam, & in ista obtinens obtinet in negotio principali. *nam postea. §. si min. ff. de iureiur. Bal. conf. 208. Præmissis trib. circa pr. ver. item alio modo, li. 1. ¶ Et differt restitutio in integrum aduersus omisam appellationem, vel ad appellandum, & restitutio in integrum in tota causa. Castr. conf. 282. In causa ista, n. 6. ver. quantum ad secundum, lib. 1. & conf. 283. Super isto negotio, in fin. ver.*
- 1** *nam aliud restituit, lib. 1. ¶ Nam restitutio aduersus omisam appellationem operatur, quod facta restitutione debet appellatio interponi, & postea noua commissio fieri de causa appellationis; quia prima commissio non esset valida tanquam de appellatione futura, secus, si restitutio fiat circa negotium principale, vel committatur. Castr. consiluit pulchre d. conf. 283. in fin. ver. nam aliud est, lib. 1.*
- 4** *¶ Duplex est restauratio appellationis deserta, una rigorosa, quæ appellatur iustitia, altera gratiosa, quæ conceditur per Principem. Bal. conf. 335. Reparatio appellationis, lib. 3. ¶ Et duplex est restitutio: quia alia est rigorosa, videl. in forma iuris, & hæc reuocat gesta medio tempore post desertam appellationem; alia est gratiosa, quæ est mera gratia, & ista non reuocat medio tempore exequuta. Bal. conf. 335. Reparatio appellationis, lib. 3. ¶ Rigorosa restitutio, & de iustitia datur ei, qui iusto impedimento fuit detentus, & non potuit prosecui ipsam appellationem. Bal. d. conf. 335. in pr. lib. 3. ¶ Et non datur restitutio ad appellandum, nisi petens restitui doceat (summarie de iustitia sua, & quod possit obtinere in negotio principali, quia non possit aliter dici læsus. Castr. d. conf. 282. in causa ista, col. 4. n. 4. in fi. lib. 1. ¶ Extende etiam in minore, quia non restituitur eo ipso, quod non appellauit, nisi doceat de bono iure. Castr. conf. 396. n. 4. ver. secundum patet, lib. 2. ¶ Efficet restitutions est, vt tantum restituat, quantum abstulerat illud, contra quod datur restitutio.*
- 5** *Vide infra, Restitutio in integrum quid sit, & qualiter pronunciare debeat.*
- 10** *Concl. 282. n. 4. ¶ Et ideo is, qui habuit dilationem ad examinandum testes, si fuit impeditus legitimo impedimento per duos dies, restituitur ad duos dies, quibus fuit impeditus. Rom. conf. 496. Prius, n. 9. ver. quoad secundum, ubi ponit plura exempla. ¶ Si vero impedimentum etiam vnius diei tollit totum beneficium, & utilitatem diligentiam, tunc bene restituitur in integrum restituit in totum.*
- 12** *Rom. d. conf. 496. n. 10. v. tertio ad idem. ¶ Et ideo si quis obtinuit liberari etiam in vltima voluntate, dummodo intra annum soluat 300. filio testatoris, si mortuo testatore moritur etiam intra annum, liberatur, & sic non fuit in mora. Bart. conf. 16. angelus iacob, lib. 1. ¶ Amplius, quia operatur rigorosa restitutio in iure concessa, quod omnia facta medio tempore post desertionem sunt reuocanda. Bal. conf. 335. in pr. lib. 3. ¶ Extende; quia impetratio beneficii vacantis per priuationem primi Rectoris facta, postquam appellatio priuati transiuerat deserta, reuocatur, si appellans de iure obtinuit restaurari appellationem. Bald. d. conf. 335. lib. 3. ¶ Restringit, nisi esset pronuntiatum super desertione, quia tunc bene valet collatio facta post desertionem appellationis declarata. Bal. d. conf. 335. circa fi. lib. 3. ¶ Gratiosa restitutio est duplex, quia alia est simplex, & absoluta; alia secundum quid, & dicitur secundum quid, quando fit cum adiuncto, vel qualificato. Bald. conf. 145. n. 3. Præsupposito quodam capitulo, n. 3. ver. & tunc videndum, lib. 3. ¶ Amplius, quia bene restitutio gratiosa facta per modum remissionis generalis restituit etiam aduersus medio tempore facta, vt Notarius rebellis, qui rogauit instrumenta durante rebellionem sit restitutus, vt instrumenta valeant. Ape. conf. 287. in fi. ¶ Amplius, quia ista restitutio gratiosa est proprie illa, per quam Princeps solet Florentiæ restituere ad bonam diem, quæ restituit ad omnia, quæ restitutus amiserat. Vide supra, Restitutio in integrum quid sit. Concl. 276. n. 2. ¶ Extende, quia hæc restitutio aduersus lapsum temporis ad appellandum, extenditur etiam ad conuallidationem actorum, quæ perierat, alias gratia feriret de vento, & verba rescripti ita sunt interpretanda, vt effectum operentur, & ne seruiant de vento. Rom. conf. 372. in 2. dub. per c. si Papa, de priuilegiis in 6. & l. i. in fi. ff. de min. ¶ Extende; quia talis restitutio est valida, etiam si non sit narrata litis pendentia; quia appellauerat extra tempus, & pendebat causam in qua erat conclusum; quia illa omnia erant nulla, & non reddunt gratiam subrepticiam. Vide supra, Rescriptum ex falsa causa quando substat, & quando subreptitum, vel nullum redditur. Concl. 217. n. 22. Declaratamen, quia restitutus tenetur reficere expensas. Vide supra, Rescriptum de vno non extenditur ad aliud, & quando secus, Concl. 213. n. 26.*

& seq. ¶ Limita; quia gratiosa restitutio, quæ datur a Principe, sine impedimento iuridico dicitur, & ideo dicitur mera gratia, quæ non reuocat medio tempore factum. Bal. d. conf. 335. in pr. lib. 3. ¶ Extende; quia priuatus per sententiam beneficii Ecclesiastico si appellauit, & deserta transit appellatio, valet impetratio beneficii facta a tertio, & licet appellas obrineat ex gratia restitui aduersus desertam appellationem, tamen non recuperabit beneficium alteri collatum. Bal. d. conf. 335. per tot. lib. 3. ¶ Extende, siue sit pronuntiat deserta siue non, quia si reuera erat deserta, & post desertionem est facta collatio, valet, nec reuocatur ex restitutione gratiosa. Bal. d. conf. 335. in fi. lib. 3. ¶ Alia est restitutio, quæ competit minori ex persona sua, & facto suo. Bal. conf. 148. nu. 9. ver. capio punctum, lib. 1. ¶ Et ista datur ex æquitate, & subsistente causa, l. i. ff. de min. l. omnes, ff. de in integ. rest. l. in causa. §. causæ cognitæ, ff. de min. ¶ Et restitutio, quæ cõpetit minori, dicitur causa miserationis concessa; quia minor etiam est miserabilis persona, ideo nunquã censetur sublatam, nisi in specie sit dictum. Sign. conf. 234. n. 2. & seq. ¶ Alia, quæ cõpetit maiori ex persona minoris, cui maior est hæres, & quod procedat. Vide infra, Restitutio in integrum quæ datur minori multis casibus.

18 *Concl. 284. ¶ Alia, quæ cõpetit Ecclesiæ aduersus sententiam, vel confessionem, & ista potest peti a Præloato sine alio mandato, & cõpetit intra quadriennium. Abb. conf. 87. Dico vñ in pr. lib. 1. ¶ Alia, quæ cõpetit maiori ex persona sua ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, & ista est fundata in equitate contra ius, ideo non extenditur de casu ad casum, etiam si subsist eadem ratio. Anc. conf. 362. De viris, in pr. ¶ Et vbicumq; dicitur æquitas, est concedenda, l. i. 30 in fi. & l. sed si per pratorum, §. hac clausula, ff. ex quib. caus. maio. Ale. conf. 71. Videtur, col. 7. li. 1. ¶ Alia est restitutio in integrum, quæ datur principaliter intentata per modum agendi, prout dato libello c. si de offi. iud. alia per modum excipiendi, quatenus incidenter expressa, prout de vtraq; Alex. conf. 223. Egrege & eleganter, li. 6. vbi, quod in vtraq; currit quadriennium, quo elapso non datur. ¶ Et quod possit intentari principaliter, & incidenter, est rex. in c. suscitata, de rest. in integ. nam quando intentatur principaliter, illud fit per viam principalis petitionis via ordinaria, & in hac requiritur mandatū speciale, si vero incidenter, illa est secundario intentata, prout per viam exceptionis, vel replicationis, ita Arc. in l. ait pr. s. si min. n. 12. ff. de iur. Bertr. conf. 273. lib. 1. & quando petitur incidenter, non requiritur mandatū speciale. Innoc. in c. coram, de in integ. rest. & tam aduersus rem iudicatam, quam aduersus factum præiudiciale potest vtroq; modo intentari, c. de in integ. rest. in 6. c. causa, eod. tit. & ibi gl. Benintend. dec. 82. Vide Concl. post prox. seq. ¶ Alia incidet per modum excipiendi, vt quia si hæres ignoras agat ad recuperationem bonorum, & obster præscriptio, poterit replicare, quod petit incidenter restitui aduersus præscriptionem ex clausula, si qua mihi iusta causa, propter ignorantiam. Ale. conf. 71. Videtur prima cõsiderari. n. 2. & 3. sed præmissis, lib. 1. & per tot. & quod dicatur incidet petita, quando replicado, vel excipiendo petitur. Bald. in auth. si omnes. C. si se min. ab her. absin. Bar. in l. nam & postea. §. si min. ff. de iureiur. ¶ Et hæc restitutio incidet peti potest in qualibet parte iudicii etiam coram iudice appellationis, l. i. C. vbi, & apud quem, c. si de rest. in integ. vbi Abb. etiam coram arbitris, & arbitratoribus potest peti incidet; secus si principaliter, vt per Doct. supradictos, & ita imo si coram primo iudice esset petita, & tacite per processum ad vltiora reiecta. Anch. c. si. col. 2. v. ego dico, de in integ. rest. vel et si expresse esset reiecta, potest per iudicem appellationis reformari. c. si de appell. in 6. vbi omnes. ¶ Et potest peti alternatiue, vt dicatur se conseruari illæsum a mora, & præscriptione, & caducitate stante legitimo impedimento, & quatenus dicatur læsus, petit restitui in integrum, & hoc modo obtinebit etiam causa inchoata. Sign. conf. 131. Factum se habet, nu. 3. ¶ Et quando petita dicatur, vel non. Vide infra, Restitutio in integrum non releuat, nec datur multis casibus et minori. Concl. 295. ¶ Extende; quia Ecclesiæ, quæ agit ex remedio reintegranda, si opponatur ei præscriptio, potest incidenter petere restititionem, quia ignorauit donationem factam Ecclesiæ. ¶ Et datur minori hæc restitutio incidet petita aduersus omnem actum nocium ipsi minori, & occurrentem, siue ante iudicium motum, siue post, c. pen. de in integ. rest. l. i. in fi. C. vbi, & apud quem in integ. rest. l. quoties. C. de iud. l. nam & postea. §. si min. ff. de iureiur. vbi Dd. ¶ Restringe, quia non datur restitutio in integrum incidenter petita aduersus lationem causatam ex damno passo, & hæc est magis fauorabilis; quia competit perpetuo, alia vero aduersus lucrum amissum, & hæc non datur etiam Ecclesiæ post quadriennium. Iaf. pulchre conf. 54. Circa dubium, n. 5. lib. 1.*

Restitutio

Restitutio in integrum per quem possit concedi, vel non. Concl. 278.

RESTITUTIO in integrum aduersus sententiam, contractum, vel confessionem, aut quid simile, debet peti a Papa, vel ab eius delegato ad causam cognoscendam. Abb. conf. 87. Dico vnum, in pr. & per tot. lib. 1. Et quod delegatus Principis possit concedere restitutionem aduersus sententiam per se promulgatam, tenet Bar. 3 in l. iudex ff. de re iud. & Contrarium Bar. in l. aduersus sententiam. C. si aduers. rem iud. & ibi Bald. & alii. Declarat Abb. conf. 87. Dico vnum, per tot. lib. 1. quod si petatur intra annum, & antequam iudex delegatus sit functus officio, & ante facta integram sententiam executionem, potest iudex delegatus a Principe restituere; quia adhuc penes eum officium nobile residet, secus, si sententia vel esset in totum exequuta, vel traheret secum executionem, prout absolutoria. Et extendit; quia etiam si delegatus a Principe non posset cedere restitutionem ante executionem sententiae, bene posset decernere esse concedendam, & super sedere in executione. Abb. d. conf. 87. in fi. lib. 1. Amplia; quia Princeps potest dare restitutionem in integrum aduersus sententiam etiam sine causa dummodo faciat ex certa scientia; quia sicuti potest tollere ius quæsitum ex iure positum, ita potest sine causa restituere aduersus omniā appellationem, & aduersus sententiam, & alia inducta de iure civili, secus si de iure naturali, vel gentium, ita Abb. conf. 77. In questione 7. nec sol. 2. ver. sed is non obstantibus, lib. 2. Et quoad istam restitutionem sine causa est verum, quod Legati, Gubernatores, & alii iudices ordinarii non possunt restituere; quia tollent ius quæsitum alteri, quod non possunt, siue sit quæsitum ex privilegio particulari, siue de iure communi. Abb. d. conf. 77. col. 1. in fin. & col. 3. in pr. ver. sed positio, lib. 2. Contrarium tenet Abb. conf. 109. col. pen. lib. 1. ver. quib. omnibus visis, ff. in fi. vbi loquitur in Principe, & Legato de latere; quia dicitur tenere locum Principis. Quod vero ad restitutionem in integrum ex causa legitima concedendam, siue sit contra lapsu decennii ad appellandum, siue aduersus sententiam, & siue ad fauorem minoris, siue maioris, potest Legatus, Gubernator, iudex ordinarius, vel magistratus concedere restitutionem in integrum, l. ff. ex quib. caus. maior. Abb. plene d. conf. 77. col. 2. ver. aut subest legitima causa, lib. 2. Debet tamen prius constare de lesione minoris, antequam concedatur restitutio. Abb. d. conf. 77. col. 2. in fi. ver. aduertendum tamen, lib. 2. Et non tenetur minor prius agere contra tutorem, vel curatorem; quoniam si est lesus cum eo, quia est in optione minoris, vel petere restitutionem, vel agere contra tutorem, nisi agatur de modico iudicio, puta expensarum. Abb. d. conf. 77. col. 2. prope fin. ver. nec obstat, si dicitur, lib. 2. Limita; quia neque Legatus, neque Archiepiscopus, vel Episcopus, aut alius ordinarius possunt dare restitutionem in integrum. Abb. d. conf. 87. in pr. ver. sed circa hoc, lib. 1. Vide, Minor non restituitur, quando non potest relaxari a procuratore. Concl. 258. Vide, Princeps potest tollere ex causis tertiis, & quando secus. Concl. 680. Vide infra, Restitutio in integrum ut detur minori, qua constare, & prolati debeant, vel non. Concl. 286.

Restitutio in integrum ut peti possit pro alio, requiritur mandatum speciale, & quando secus. Concl. 279.

MANDATUM speciale requiritur, ut vnus pro alio possit petere restitutionem in integrum, cap. per tuas, & coram, de re iud. in integr. l. illud §. talis ff. de minor. l. vnica, Bart. & alii. C. etiam per procur. causam restit. Abb. d. coram, & c. suscitata, de in integr. restit. gl. in cap. qui ad agendum, de procur. in 6. vbi Doct. Ruin. conf. 119. nu. 16. ver. tertio respondetur, lib. 5. Bart. in l. filiusfamil. ff. de donat. Alex. & Ias. in l. si procurator ff. de condit. indeb. Decian. conf. 41. nu. 131. lib. 2. Et extendit; quia nedom requiritur speciale ad petendam restitutionem in integrum, sed etiam requiritur, quod exprimat ipsa restitutio, videlicet in tali causa, & tali negotio. Bart. in l. generaliter. Restringe & declara extensionem, quado restitutio in integrum petitur principaliter, secus si incidenter. Bart. in l. cu. procurator, ad fi. pr. ff. de nou. oper. nunciat. Ias. in l. quoties, C. de iud. vbi Castr. vbi ponit plura exempla, quod multa in consequentiam conceduntur, quæ principaliter non concederentur. Bart. in l. illud §. si talis ff. de minor. Abb. in cap. coram, de in integr. restit. & ibi Innoc. Et dicitur incidenter petita, quando per modum excipiendi, vel replicandi, puta, Ecclesia vel minor peti sua bona, excipitur de prescriptione, potest procurator generalis replicare de restitutione in integrum, arg. l. 2. ff. de iurisdict. omni. iud. Restringe, quia si fuit lata sententia, per quam restituitur quis in integrum, transiit in iudicatum, licet procurator non haberet mandatum speciale, ideo defectu mandati non potest dici nulla, cum non contineat expressum iuris errorem, l. cum prolati ff. de re iud. cum illi nor. neque continere dicitur notoriam Tom. 7.

iniusticiam, iux. not. in cap. inter ceteras, de re iud. quia potuit iudex moueri ex iis, quæ sibi innotuerunt; puta ex confessione partis. Bal. in l. 1. C. de manumiss. vindict. Fel. in c. cum venerabilis, col. 12. ver. ad de secundo, de exceptio. Restringe, si restitutio causatur, postquam procurator est effectus dominus litis, quia licet habeat solum mandatum speciale, sufficit Innoc. & Abb. in c. suscitata, de in integr. restit. Bart. & alii in l. illud §. si ff. de min. & in l. indebiti. ff. de condit. indeb. & in l. cum procurator ff. de nou. oper. nunciat. & in l. vnica C. etiam per procur. causam restit. in integr. Dec. Tholof. §. & ibi apost. Crauet. conf. 238. n. 3. Ruin. conf. 119. n. 16. ver. tertio respondetur, lib. 5. Bertrand. conf. 273. n. 7. lib. 1. Dec. in c. preterea, n. 31. de off. deleg. Vide, Mandatum speciale requiritur multis casibus. Concl. 32.

Restitutio in integrum non datur, nisi semel, & quando secus. Concl. 280.

RESTITUTIO in integrum semel obiecta impedit aliam iterum concedi; quia cessat æquitas. Deci. conf. 436. n. 6. C. si sapius restit. in integr. Amplia; quia data restitutione in integrum reo condonato per duas conformes, si ipse obtineat alias duas conformes in restitutione in integrum, quando ex forma statuti due faciunt re iudicatam, ista res iudicata in restitutione in integrum attēditur, neque datur alia restitutio alteri parti, quæ succubuit in restitutione in integrum; & quod dicitur de equalitate seruanda, procedit, quod restitutio petita ab vna partium sit communis, & ille, qui obtinuit in prima causa rem iudicatam, possit illam cōfirmari facere, & alter infirmare, non quod detur alia restitutio, nisi subsit causa legitima. Cast. conf. 452. V. si puncto, per tot. lib. 2. vbi apost. citat Alex. conf. 77. lib. 2. Abb. in cap. sanguine, de re iud. Limita, nisi ex alia causa, & ad alium effectum peteretur. Crauet. conf. 657. n. 5. ver. non obstantibus. Et extendit, quia concessa restitutione quoad res, & bona potest obtineri quoad fructus, l. si §. ff. de condit. indeb. & hoc procedit, si equitas diceret, alias secus, l. nec vtile, ff. ex quib. caus. maior. Vide, Restitutio in integrum non releuat, nec datur multis casibus. Concl. 295. nu. 33. & seq.

Restitutio in integrum quoad vnum, non extenditur quoad aliud. Concl. 281.

RESTITUTIO in integrum concessa quoad bona, censetur etiam concessa quoad fructus. Soci. in quodam consilio inter conf. Ruin. 26. m. 34. lib. 3. & idem Ruin. conf. 54. in fi. lib. 5. Amplia, quia restitutio in integrum, quæ in indiuiduis conceditur minori, prodest etiam maiori litis consorti. Affl. dec. 213. n. 2. incip. Agitur hypothecaria. Bald. conf. 252. lib. 5. & idem Affl. in consil. Regni. Rubr. de in integr. restit. mulie. n. 26. Maurit. tract. de restit. in integr. ca. 108. vbi eadem Affl. dec. citat; & sequitur Alber. in l. vnica. C. si vnus ex pluribus ad si. Paris. conf. 12. n. 73. lib. 2. & est text. in l. si communem ff. quem ad seru. amitt. faciunt dicta per Ias. in l. emancipati. C. de collat. & per Fel. in c. 1. de prescrip. Marian. Soci. in c. 2. col. 4. de mut. pet. Thom. Ferrar. caut. rel. 10. & caut. 23. Rom. in ca. statutum, de rescrip. in 6. Bart. & alii in l. vnica. C. si in communi causa in integr. restit. pet. Amplia; quia restitutio in integrum ad appellandum aduersus omniā appellationem extenditur et ad conualidationem actorum, quæ perierant deserta instantia; quia alias seruier de vento. Vide supra, Restitutio in integrum quid sit. Concl. 276. num. 2. Amplia; quia si minor, vel alius ex causa restituitur aduersus contractum, censetur et restitutus aduersarius eius aduersus contractum l. 1. & 2. C. si aduers. transact. Cast. conf. 380. Primo videndum, in fi. lib. 1. Amplia; quia si Princeps cum cause cognitione mandat A. restitui in pristinum ad possessionem bonorum, quæ ab eo abstulit B. licet nulla fiat mentio, quod B. ea bona vendidit C. tamen fiet restitutio et aduersus C. quia licet Princeps non censetur præiudicare tertio, de quo non facit mentionem, fallit in restitutione in integrum, quæ alias non haberet locum, cum sit in pristinum repositio, & omnia restituit, quæ lesio abstulit. Angel. Aret. conf. 19. Videtur omnino, n. 44. in fin. cu. seq. ver. quinto principaliter, maxime n. 47. & seq. ver. quia respondeo. Declara, quia ampliatio procedit, quando Princeps in specie ad certam rem restituit ex certa scientia, alias secus, quia restitutio non tollit ius tertio quæsitum in dubio, & nisi exprimat. Ang. Aret. conf. 18. n. 11. & 12. ver. sexto allegat.

Restitutionis iudex quid possit, & qualiter pronunciare debeat. Concl. 282.

RESTITUTIO in integrum commissa, vel introducta coram vno iudice tribuit iurisdictionem, ut possit et cognoscere negotium principale. Io. de An. conf. 48. Circa presentem, n. 4. ver. circa vero. & indubitatum dicitur Bologn. in apost. post med. ver. secundo principaliter. Qualiter a debeat pronunciare, & quod primo super

4 283.
per restitutionem in integrum, & facta restitutione postea restitu-
tus agere debeat ex prima actione. Caltr. in l. 1. C. si aduer. reud.
3 & in l. si propter. C. ex quib. caus. maior. ¶ Contrarium, quod imo pos-
sit iudex restitutionis in integrum subordinare vnicā sententia ter-
minare, videl. restituendo in integrum, & successine declarare in
negocio principali, facit, quia restitutio in integrum, & negotiū
principale est vnicā causa, l. qui proprio. §. item queritur. ff. de procur. v-
bi omnes: * & pro ista parte, quod possit cumulati restitutio in in-
tegrum cū reuendicatione, vel rescissoria, & negotio principali,
Guido Pap. dec. 143. de quo articulo latius infra post alios in §. rursus,
Inst. de actio. Bald. conf. 169. lib. 1. quod est verum ordine successiuo,
* vt per Abb. qui attestatur de * communi in cap. in litteris, de in inte-
gr. restit. Vide, Libellus contrarius, & incertus. Concl. 314. ¶ Declara-
4 men: quia si iudex restituat minorem, vel pupillum in integrum
quoad fructus, in quibus condemnatus fuerat, non absoluit ipsū
minorem, ne possit amplius molestari super fructibus, vel super
re, ad quam condemnatus fuerit, sed solum ipsē minor reponitur
in illum statum, in quo erat, antequam condemnaretur, l. quod si
minor. §. restitutionis. ff. de min. Restitutio enim tantum restituit, quā-
tum id, aduersus quod conceditur, abstulerat. Bart. in l. si. col. 3. C. de
sent. passus. & in l. 1. C. si aduer. libert. vbi, quod restitutio reponit par-
tem restitutam in pristinum, & idem Bart. & alii in l. 1. col. 2. ad si. C.
si aduer. rem iud. & hoc probat tex. in l. 2. in fin. C. in quib. caus. in integ.
restit. non est neceff. Soc. conf. 57. in si. lib. 4.

Restitutio in integrum in criminalibus licet nō detur
minori aduersus delictum, bene datur aduersus con-
fessionem delicti, & quando non: & idem in Ecclesia,
Communi, & Collegiis, Concl. 283.

1 **M**INOR licet non restituatur aduersus delictum, tamen re-
stituatur aduersus confessionem delicti factam in iudicio cū
presentia curatoris, quando sui facilitate, vel dolo aduersarii, vel
blanditiis iudicis confessus fuit. Bald. conf. 310. Aut mulier, in pr. n.
2. ver. quandoq. enim minor, lib. 1. vbi, quod omnes * hoc tenet apost.
ad conf. Dyni 38. n. 5. in ver. restitui. Aff. dec. 208. est tex. in l. auxilium.
ff. de minor. & l. 1. C. si aduer. delict. plene Menoch. in l. de minore, nu. 33.
* ff. de qu. vbi dicit * communem, & Boff. tit. si aduer. rem iud. n. 22. vbi
* dicit communem. ¶ Extende; quia minor restituatur aduersus
confessionem delicti etiam cum iuramento, quando contra eum
* non extat alia probatio, communem * dicit Clar. in §. si. q. 60. n. 4.
vbi dicit, quod etiam data est, quando extabant indicia de delicto
* confessato, licet non approbet, prout etiam communem * dicit
3 Farinac. q. 11. n. 32. ver. sublimita secundo. ¶ Extende in furioso, qui e-
quipatur minori, & imo habet plura privilegia, quia restituatur
aduersus confessionem delicti. Bald. conf. 345. n. 4. ver. recapitulando,
4 h. 3. ¶ Extende multo magis, quando confessio delicti fuit sine pre-
sentia curatoris. Dyn. conf. 38. Quod contra Benicium, in pr. n. 4. & 5.
Vide infra, Restitutio in integrum, vt detur, qua debeant constare. Concl.
5 286. nu. 55. ¶ Extende multo magis, quando confessio delicti est fici-
ta prout ex contumacia. Farinac. d. q. 11. n. 32. ver. sublimita secundo.
6 ¶ Restringe; quia multa requiruntur, de quib. Menoch. conf. 100.
7 n. 289. & seq. ¶ Amplia, vt procedat, etiam si confessio delicti esset
millies repetita, & minor renunciaffet restitutionis beneficio;
quia adhuc semper competit restitutio. Bald. d. conf. 310. n. 2. ver. no-
8 tandum q. est, lib. 1. ¶ Amplia; quia non requiritur alia probatio lac-
tionis, quia eo ipso, quod minor confessus est delictum, dicitur
latus. Ang. per illum tex. in l. certum. §. in pupillo. ff. de confess. sequitur
Alex. conf. 105. col. si. lib. 3. & eundem in l. nam & postea. §. si minor. ff. de
in iur. Dec. in l. ius publicum. ff. de reg. iur. in si. facit l. nō omnia. ff. de min.
9 c. si de rest. in integ. li. 6. & c. auditis eod. tit. in ant. q. ¶ Et quod minor re-
stituatur in criminalibus aduersus suam confessionem nō docto
de errore, quando aliunde non constat de delicto, quam ex con-
fessione. Io. Andr. inc. 2. de in integ. rest. lib. 6. quem refert, & sequi-
tur Ang. in l. certum. §. in pupillo, n. 2. ff. de confess. l. ac in l. error, nu. 10. C.
de iur. & facti ignor. & in l. si minor. n. 7. ff. de in iur. Dec. in l. nihil. §. non
capitur. n. 4. ff. de reg. iur. Soc. in l. c. qualiter & quando, n. 999. de accus.
Aff. in constit. regni, minorum iura, n. 13. Bald. conf. 310. n. 2. lib. 1. Alex.
conf. 115. n. 6. lib. 3. Mart. conf. 330. n. 24. Nat. conf. 558. n. 6. Ondad. conf.
* 102. n. 3. h. 1. vbi de * communi. Gram. conf. 16. n. 1. Duennas reg. 259.
n. 5. Carrer. in prax. in 3. tract. de homicid. §. circa quartum, n. 11. Men. de
arbitr. lib. 2. casu 248. n. 4. Boff. de confess. n. 67. in si. Gomel. de delict. c. 1.
* nu. 66. vbi de * communi. Odd. de rest. in integ. q. 65. art. 9. n. 37. &
* 38. vbi dicit * communem, & veriorē. Alex. plene conf. 80. in cau-
10 sa, & l. te inter bonos in pr. & per tot. l. b. 7. ¶ Extende, etiam si essent
in delictis atrocissimis. Gomel. d. tract. de delict. c. 1. nu. 66. vbi, quod
ita vidit feruari in crimine sodomie, quod inter atrocissima nu-
merat Gram. conf. crim. 16. n. 1. & quod in atrociorib. magis proce-

datur quia magis laeditur minor. Odd. de rest. in integ. q. 65. art. 9. n. 41.
¶ Contrarium Clar. §. si. q. 6. n. 4. Farinac. q. 11. n. 32. Rol. a Vall. conf. 11
77. in pr. lib. 3. Mart. in l. de minore, n. 35. ff. de quest. & est tex. in l. auxilium.
ff. de min. vbi Bart. ¶ Restringe, quando confessio esset facta cum
curatoris auctoritate. Gomel. de delict. c. 1. vbi, quod de hoc con-
sultuit Theologos Plac. in epit. delict. li. 1. ca. 32. n. 13. ver. tamen si. Mart.
in l. 1. §. si quis vltro, in si. de quest. qui alios citat. ¶ Restringe; quia de
15 stylo, & consuetudine seruatur, quod nō detur minori restitutio,
nisi docto de lesione in criminalibus. Boff. tit. de confess. n. 69. Clar. §.
si. q. 60. ¶ Declara totam istam materiam; quia minor si confitetur
delictum, de quo aliter non constat, restituatur; quia eo ipso la-
ditur, & idem est in spiritalibus, in quib. non datur restitutio mino-
ri, quia intelligitur, si aliunde constat; secus, si ex sola confessione
minoris. Alex. d. conf. 80. in causa, & l. te, in pr. lib. 7. ¶ Si v. constant in-
15 ditia, tunc minoratur pena in extraordinariam, & facta minora-
tione non restituatur. Clar. §. si. q. 60. nu. 4. plenius Rol. a Vall. conf.
77. lib. 3. per tot. vbi ponit infinitas instantias, & auctoritates. ¶ Ex-
16 tende; quia maxime procedit ampliatio, quando aliunde non co-
stat de delicto, nisi ex confessione, & quando minor est reus. Ale.
conf. 80. in causa, & l. te, in pr. lib. 7. ¶ Amplia, vt nec curat tempus
17 minoris, donec iudicium pender, & atas suffragatur; quia semper
poterit petere hanc restitutionem. Bald. d. conf. 310. n. 2. ver. notan-
dum q. lib. 1. ¶ Amplia; quia licet non detur restitutio contra verū
dolum, & verum delictum, tamen datur contra praesumptū do-
lum, & praesumptum delictum, quando de eo non constat, nisi ex
confessione minoris. Dyn. conf. 38. n. 5. ¶ Extende, etiam si per cul-
19 pam minoris processerit delictum atrox, dummodo sine dolo;
quia aduersus delictum ex dolo non datur restitutio, cōmune *
dicit Clar. §. si. q. 60. n. 4. ¶ Declara; quia quando non constat de
20 minoritate, sed est dubium, tenetur iudex recipere probationes
super minori etate, alias facit litem suam. Bald. d. conf. 310. n. 4. ver.
tertio casu, lib. 1. ¶ Amplia; quia Ecclesie datur restitutio in integrū
21 ex delicto Praelati. Caltr. d. conf. 259. in si. n. 9. lib. 1. ¶ Restringe secus,
22 quando Praelatus, & Capitulum simul deliquerunt. Caltr. d. conf.
259. in si. lib. 1. n. 9. ¶ Limita; quia minori non datur restitutio ad-
23 uersus dispositionem legis, vel statuti; quia nec datur appellatio,
& vbi tollitur appellatio, tollitur & restitutio. Caltr. d. conf. 259. col.
24 si. lib. 1. ¶ Limita; quia non datur restitutio minori aduersus con-
tumaciam sui actoris; si eam sciuit; quia contumacia est delictū,
& in delictis non restituatur. Io. de An. conf. 48. Circa praesentem, n. 2.
& seq. ver. item aut minores. ¶ Restringe, si ignorauit contumaciam
25 actoris; quia licet sibi noceat, tamen restituatur in integrū. Io. de
Anan. d. conf. 48. n. 3. ver. si vero. ¶ Limita; quia minori non datur re-
26 stitutio ad opponendum crimina aduersus suum aduersarium, si
lapsus est tempus, ita Spec. tit. de rest. in integ. §. si quis autem, ver. sed
pone Ecclesia, & tenet Compstet. in c. sicut, de electio. ¶ Declara; quia
27 bene datur successori in Praelatura aduersus lapsum termini de-
curri in causa, seu instantia pendente aduersus haeredes laicos Pre-
lari defuncti, quod subtaxerunt bona mobilia Ecclesie pertinē-
tia, quia non datur ad opponendum crimina, vt lucrum capiat,
sed bene ad euadendum damnum. Aff. d. dec. 390. ¶ Limita; quia
28 non datur restitutio minori aduersus dolosum delictum. Menoc.
conf. 100. n. 288. & seq. ¶ Extende; quia non datur restitutio in in-
29 tegrum minori aduersus delictum. Caltr. conf. 259. Omnis difficul-
tas, n. 7. colpen. in si. lib. 1. ¶ Extende; quia non datur minori restitui-
30 tio, & minus maiori aduersus contrauentionem testatoris, quā
obseruare tenebantur. Caltr. d. conf. 259. col. si. lib. 1. n. 8. ¶ Restringe;
31 quia bene datur, quando delictum est in omittendo. Menoch. d.
conf. 100. n. 282. vbi dicit * communem. ¶ Limita; quia minor nō
32 restituatur, si non adiuuit hereditatem sibi delatam, quando trans-
mittitur alteri maiori; quia non dicitur latus factio minoris, sed
factio suo, ex quo non adiuuit post transmissionem. Caltr. conf. 460.
Sequendo ordinem, lib. 1. n. 4. vbi, in si. ¶ Limita; quia in criminalibus
33 ad penam maiorem imponendam mitius condemnato non re-
stituatur, de quo plene Sforza Odd. de rest. in integ. par. 1. q. 3. nu. 85.
& seq. vbi declarat. ¶ Limita; quia non datur restitutio minori, qñ
34 processus; quia cum omnia sint nulla, etiam si confessus fuisset de-
lictum, nō datur remediū extraordinariū. Bald. d. conf. 310. in pr. li.
1. Mart. in l. 1. nu. 11. ver. octano requiritur. ff. de qu. vbi citat infinitos.
¶ Declara tamen; quia si minori datus est in criminalibus procu-
35 rator legitime, sufficit, ac si esset curator: notandum perpetuo di-
cit Mart. in l. de minore, in pr. n. 34. ff. de quest. Vide Ant. Gab. lib.
2. tit. de Minor. Concl. 3. Minor an eo ipso, quod aliquid pre-
iudiciale, vbi, quod datur, sed non in atro-
cioribus delictis.

Resti-

Restitutio in integrum datur minoribus multis casib.
& quando secus. Concl. 284.

MINOR in causa laudi, in quo non datur appellatio, neq; sup-
plicatio, habet restitutionem in integrum aduersus omnia
probationem etiam post didicisti testificata. Bald. conf. 208. *Pramis-*
sibus in pr. lib. 1. & conf. 256. Statuto ciuitatis, per tot. lib. 1. & est tex.
in l. minor 25. annis, vbi glo. & Bart. & Bald. ff. de minor. idem Bart. in
l. 1. §. nunciatio, col. pen. ff. de nou. oper. nunciat. vbi etiam Alex. & Iaf. Ex-
tende, vt quod dicitur de minore, id sit in Ecclesia. Abb. post Inn.
in c. auditus, de in integ. restit. & idem Abb. conf. 37. Dico vnum, in pr. lib.
1. Vide infra n. 65. & Et isto casu sufficit probatio presumptua, quod
sic laesus ex omnia probatione. Bart. & Doct. in l. nam & postea. S. si
minor, col. ff. de iureiur. & Et q. Ecclesia seu monasterium restituitur,
sicut minor, aduersus contractus, ex quibus resultat laesus, c.
1. de restit. in integ. c. ad nostram, de reb. eccles. non alien. Rom. conf. 369.
§. 22. in 4. dubio. & Item contra sententias iudiciales, arbitria, &
arbitramenta. Rom. d. conf. 369. n. 22. vbi apost. in ver. arbitrales, dat
concord. & dicit, quod contractus, & arbitramentum equipara-
tur. & Extende; quia habet restitutionem, si ex facto suo est laesus,
vt quia compromisit in inimicum, vel stolidum. Bald. conf. 148. in
7. casu proposito, n. 11. lib. 1. & Amplia; quia iudex ex officio suo, qn vi-
det minorem laesum, potest etiam nemine petente illum restituere
in integrum. c. cum venisset, vbi Innoc. Abb. & alii, de in integ. res-
tit. & Et ideo potest restitui aduersus omnem negligentiam, taciturnitatem,
& omissionem, quae afferat sibi dampnum, & consequenter
aduersus notificationem non factam, l. pen. c. de in integ. restit. l.
9. §. si heres, vbi Bart. ff. de minor. & Amplia in causa criminali; quia da-
tur restitutio minori, qui confessus est delictum in iudicio etiam
cu praesentia curatoris, quia si est laesus sui facilitate, vel dolo ad-
uersarii, vel blanditiis iudicis, licet non restituitur aduersus deli-
ctum, bene restituitur aduersus confessionem delicti. Bald. conf. 310.
** Aut mulier, in pr. ver. sed si habet, lib. 1. vbi dicit * omnes hoc tenere.*
Vide Conclusionem proxime praecedentem. & Amplia; quia ne-
dum minori datur; sed etiam infans laesus ex non facto transmittit
beneficium restitutionis. Bart. in l. qui duos ff. de reb. dub. & Et idem
in pupillo; quia transmittit beneficium restitutionis ad suum ha-
redem, & substitutum pupillarem. Castr. d. conf. 457. circa si. ver. &
posito sine prauidicio, lib. 2. & Restringe, vt non procedat, quando no
subest aequitas; puta, quia minor, qui excludit sororem, si dotasset
eam, ex quo decessit, & non dotauit, non transmittit ad patruum,
& vt filiam excludat. Soc. conf. 207. n. 5. ver. quinto, lib. 2. & Amplia; quia
licet minor non faciens inuentarium teneatur tanquam ha-
res ad debita, & legata etiam ultra vires hereditatis, tamen resti-
tuitur in integrum, ne teneatur, vel per abstinentiam, vel per no-
uam confessionem. Bal. conf. 67. Quidam nomine Maximus, lib. 4. Ber-
trand. conf. 103. n. 58. lib. 2. Vide infra contrarium n. 80. & seq. & Ex-
tende etiam ad effectum deducendi legitimam, vel aliam portio-
nem sibi debitam, quia restituitur. Fulg. conf. 32. in si. & Amplia; quia
minor restituitur aduersus aditionem hereditatis, l. 1. c. si min. se
ab hered. abstin. etiam si eius tutor distinxit bona, quia est consultus
creditoribus contra hereditarios creditores, vel possessores, aut
tutorem. Bart. in l. si pupillus ff. de iis que in fraud. cred. Idem in maiore,
vt infra in ver. Restitutio in integrum datur maiori ex clausula, si qua mihi
16 infra & c. Concl. 289. & Extende, etiam si hereditas non sit damnosa,
dummodo multis litibus inuoluta, minoribus, iuncta glo. ff. de min.
17 Vide infra, Restitutio in integrum, vt datur minori, & c. Concl. 286. n. 31.
& declara, vt per Bald. d. l. minorib. Iac. Butrig. & Bal. in l. 1. c. si min.
ab hered. se abstin. Rom. in l. necessarius ff. de acq. her. Sal. in Auth. ad hac,
alias si omnes. C. si min. pro qua inducit tex. in l. defendente, ff. de auth.
tuto. vbi minor fuit restitutus simpliciter verbo curatoris aduersus
rem iudicatam absq; cognitione, an esset damnosa, vel no. & Co-
trarium, quod non datur restitutio minori aduersus aditionem
hereditatis, vel omissionem inuentarii, nisi minor probet se lesu;
quia non sufficit probare minorem aetatem, nisi probetur etiam
laesus. Bolog. conf. 44. colum. 4. ver. confessio ergo. Guido Pap. dec. 141. &
quod laesus non probetur, probando hereditatem intricatam, &
inuolutam, sed necessario debeant probari debita, & credita, &
fieri renouatio bonoru, quae remanserunt in hereditate, ex qua
constet hereditatem damnosam; & non esse soluendo, dicit Guid.
Pap. dec. 142. & ita tenet Iac. de Are. & Cyn. d. auth. si omnes. C. si min.
18 Imol. & Alex. in d. l. necessarius ff. de acq. her. Alex. conf. 21. Viso processu,
*n. 9. lib. 1. vbi dicit * commun. & hanc pattem tenet Castr. conf. 197.*
colu. 2. ver. venio igitur, lib. 1. vbi, quod datur restitutio minori laeso.
& Declara; quia prima opinio videtur verior; quia iura allegata
pro contrario loqui videntur in contractib. secus in hereditate
19 data propter actiones passiuas, quae in ea reperiuntur, iuxta not.

Tem. 7.

in Rubr. C. vt act. ab her. & contra her. quib. plerunq; minor illa quea-
tur propter a alienum latens, est tex. in l. minoribus, ff. de minor. qui
solas vexationes litis considerat, non potest euitari, & responsio
per Cyn. in d. auth. si omnes, quod cessat vexatio, si hereditas est solu-
uendo, non tollit; quia non est vera; ideo vera declaratio est, quod
sit arbitrium iudici ponderare, vt si modica sit utilitas, & vexa-
tiones praeponderent, datur restitutio; quia recurritur ad arbi-
trium iudicis in non decisis, arg. l. cum filius §. pater, vbi Bart. in 2. not.
ff. de leg. 2. & responsio ad tex. in d. l. defendente, quod interuenit cau-
sa cognitio, & non sola assertio curatoris, est diuiniatio, & ad tex.
quem ponderat Alex. d. l. necessarius ff. de a. q. her. in ver. damnosam, re-
sponderi potest, quod satis dicitur hereditas damnosa, si vix su-
perest deductis vexationib. d. l. minorib. & Amplia; quia minor ac-
ceptans legatum pro omni eo, & toto, & c. sibi praedicta, sed ta-
men restituitur, si est laesus. Soc. in conf. 173. m. 4. lib. 2. & Amplia; 19
quia aduersus confessionem suam restituitur minori, etiam in causa
matrimonii, vel delicti, quando aliter non constat de delicto, vel
matrimonio, nisi per suam confessionem. Alex. conf. 80. in causa, &
lite, li. 7. & limita, vt ibi apost. quae citat Soc. conf. 28. li. 1. & Dec. conf. 112. 20
& Restringe tamen; quia aduersus substantiam matrimonii
non restituitur, neq; aliis casibus. Alex. d. conf. 80. lib. 7. vbi apost. 21
& Amplia; quia quod dicitur de minore, vt sibi competat restitu-
tio in integrum, procedit etiam in collegiis, & vniuersitatibus,
quae non reguntur, nisi per curatores, & ministros. Bal. conf. 465.
In ciuitate Braxia, in si. lib. 3. plene Crau. qui exemplificat omnes v-
niuersitates conf. 642. n. 13. Sign. conf. 252. in fin. Ang. Are. conf. 25. Lo-
cando n. 10. Alex. conf. 55. n. 17. ver. circa secundum lib. 5. & in Collegio,
& societate; quia in eis sunt pupilli, & miserabiles persona, com. 23
* dicit Alex. conf. 122. Viso puncto, n. 15. lib. 4. & Et idem in vniuersita-
tib. omnib. quia in eis sunt pupilli, & viduae, ac miserabiles perso-
nae. Grat. conf. 67. circa si. lib. 1. Alex. d. conf. 55. Quoniam, n. 17. ver. circa
secundum, & circa si. lib. 5. & Et siue sint vniuersitates ciuitatum, siue 24
castrorum, a pari procedunt. Alex. conf. 1. n. 22. & seq. li. 4. Rom. conf. 423. vbi de *
communi, & apost. dat plures concord. & idem in *
villis Sign. conf. 252. in si. Alex. d. conf. 55. nu. 17. ver. circa secundum lib. 5.
& Extende; quia restitutio in integrum datur cuicunq; communi-
tati, & ciuitati, l. Respublica, vbi gl. in ver. implorare, q. ibi sequitur
Bart. & Doct. * commun. C. quib. ex caus. maio. & in l. i. C. de temp. in in-
teg. rest. pet. & in l. Rempublicam. C. de iure Reip. Ruin. conf. 67. col. 6. li. 5.
quia licet iura loquantur de minorib. & Ecclesiis, tamen exten-
duntur etiam ad istos; quia iure minorum egit comunitas. & De- 26
clarat Abb. conf. 89. in qu. col. 2. prope si. ver. nec obstat, si dicitur, lib. 1. vt
procedat in castris, & villis, & locis populosis. & Extende; quia o-
mnis restitutio, quae competit minori etiam ex clausula, si qua mihi
iusta causa, coepit et prodigo. Castr. conf. 248. v. i. & p. & ponderatus, 28
in pr. li. 2. & Declarata demum prodigum minori equiparari, qn
fuit legitime declaratus talis, & datus curator, & publicata, seu
praconizata interdictio, alias secus. Castr. d. conf. 248. in si. ver. vlti-
mus dico, lib. 2. vbi, quod laesus in consumptione pretii debet pete-
re restitutionem ad pretium, non ad bona vendita, quia stant simul,
quia non laeditur ex venditione, sed ex sola consumptione pretii.
& Extende, quia Ecclesia restituitur vt minor, & tunc minoris. Ro-
man. conf. 123. col. 4. ver. praesupposito igitur, v. s. in si. vbi apost. in ver. ve-
riorem, dicit communem, & communem etiam dicit Rom. conf. 149. in si. & conf. 166. n. 10. ver. vltimo videndum. Abb. conf. 37. in pr. lib. 29
1. Rom. conf. 369. Circa primum, n. 22. v. quoad quartum, vbi sumit ar-
gumentum de Ecclesia ad minorem de iure ciuili, sed de iure Ca-
nonico est tex. clarius in c. 1. de restit. in integ. & conf. 406. n. 3. v. s. in
si. & Extende in Hospitali. Rom. conf. 407. Cum praesupponatur, per tot. 30
vbi apost. in ver. consulit, dat conc. & Amplia; quia minor restituitur
aduersus grauamen aestimi post annum; quia licet nemo admit-
tatur post lapsum anni ad probandum grauamen mensura, & es-
timationis bonorum descriptorum in libro Communis, tamen
hoc non procedit in minore, neq; in absente. Bal. conf. 382. Ille, qui
grauatur, lib. 3. & Amplia; quia pupillus restituitur in integrum per
viam exceptionis, quando possidet aduersus omniam solutionem
in termino, propter quam agitur contra eum ad caducitatem. Bal. 32
conf. 180. Quia pupillus, lib. 3. & Extende; quia contra pupillum non
datur negligentia, vel mora, & si daretur mero iure, competit sibi
restitutio in integrum aduersus omniam solutionem, vt euitet mo-
ram, & poenam. Bald. conf. 86. circa med. lib. 2. Castr. conf. 457. Iste do-
minus Episcopus, circa med. lib. 2. & Extende; quia datur restitutio mi-
nori aduersus omniam solutionem, per quam incurrit in poenam, 34
vt teneatur soluere maiorem summam. Bald. conf. 485. Casus talis
est, post med. ver. item isti heredes, lib. 5. & Amplia; quia pupillus absque
restitutione auditur contra rem iudicatam ex nouis instrumentis,
videl. de nouo repertis. Bald. conf. 485. in si. lib. 5. & Amplia; quia da- 36
tur

A 3

tur aduersus longissimū tēpus, causa iusta interueniente. Crauer.
 * *conf. 64.2. nu. 12. vel si ignorantia interuenit priuilegiū, quia et facti-*
 * *conf. 61.1. Crauer. conf. 61.0. n. 15. vbi de magis ** communi etiam post
 * quadriennium, etiam post 100. annos datur restitutio ignorati,
 * dicit in contrarium de cētenaria p̄scriptiōe, & dicit pariter
 * communem. Vide omnino Fel. in c. si vigilanti, de p̄scripti. ¶ Ex-
 37 tēde, quia ex capite ignorantie Ecclesiæ restituitur aduersus decē-
 38 nariam cum titulo p̄scriptiōem. Ang. Aret. *conf. 13. Videtur*
primo, in f. n. 22. & seq. ver. p̄terea datur. ¶ Amplia; quia minori datur
 restitutio aduersus lapsum, quandoquidam proponūt quē-
 relam in officio. Bald. *conf. 184. Refutatio, in pr. lib. 4.* & aduersus a-
 39 liam p̄scriptiōem. Alex. *conf. 51. Videtur, num. 9. ver. rursus, lib. 5.*
 ¶ Ex tēde; quia datur aduersus statum, vel dispositiōem lega-
 lem restitutio in integrum; quia licet restitutio meri iure pro-
 cedat, tamen non negatur restitutio. Castr. *conf. 37. n. 3. ver. tertio vi-*
duendum, lib. 2. vbi pro vtraq; & ostendit hāc veram; & allegat plu-
 40 *ra exempla. ¶ Declara tamen, quia non datur aduersus dispositiō-*
nem legis, vel statuti, quando fingit lex fieri dispositio-
 41 *restitutur minor.* ¶ Ex tēde; quia etiam datur restitutio aduersus
 sententiā latam contra querelam, si docet se minorem, &
 42 iniuste succubuisse. Bald. *conf. 184. circa fi. ver. fip̄tetur, lib. 4.* ¶ Ex-
 tēde; quia datur aduersus confessionem Prælati Ecclesię, & sen-
 43 tentiā. Abb. *conf. 87. in pr. lib. 1.* ¶ Amplia; quia restitutio datur
 minori aduersus contractum, vel p̄scriptiōem, aut factum cep-
 tum cum defectu ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, &
 44 ex capite ignorantie Boer. *conf. 121. & 122. lib. 3. Abb. conf. 31. in pr. li.*
 2. ¶ Amplia; quia datur restitutio minori laico aduersus quali cō-
 tractum, laudum, & sententiā. Abb. *conf. 31. in pr. lib. 2.* ¶ Amplia;
 quia licet mulier mater non petens intra annum tutorem filio
 priuaret successione filiij, tamen nō habet locum in minore, quod
 45 deberet restitui. Bald. *conf. 303. Mater in pradium, lib. 4. vbi; quod*
 46 *excusatio est perpetua, ex quo femel fuit excusata.* ¶ Amplia; quia
 minori datur restitutio aduersus factum permissum qñ ex illo fa-
 cto legitur minor ex iniquitate, ideo minor deferens iuramentū
 aduersus factum habet restitutionem, si inique iurati fuit. Bal. *conf. 96.*
 47 *Pupillus, circa med. ver. nam licet minor, lib. 5. declara vt per Alex. & Ia.*
in l. nam postea. §. si minor, ff. de iureiur. ¶ Ex tēde in compromisso lo-
 solenniter facto vigore statuti, quia si inique fuit laudatum, cōpetit
 48 restitutio, etiā si statutum negaret omnem reductionē laudi.
 Bald. *conf. 96. in f. li. 5.* ¶ Amplia; quia datur restitutio minori ad-
 uersus omittam transactionem, quod tractabatur quā ipse recel-
 49 lit, si ex causa s. nunc videndū ff. de minor. quod intelligit ibi Bar. ve-
 rū si est laesus, & constat de lesione ex tali recellu. ¶ Amplia; quia
 pupillo datur restitutio in integrum aduersus laudum, etiam si
 non doceat de aliqua lesione; quia eo ipso, quod metu pōte re-
 50 netur illi stare, dicitur laesus. Ang. de Perul. *conf. 66. Comes Robertus*
in pr. ¶ Ex tēde; quia minor restituitur aduersus compromissum
 factum super executione sententię nullius, & super quocunq;
 capite, & negotio, qñ perdit euictionem rei, vel lāditur. *li. si dicit*
 51 *li. si compromisso ff. de euictio. Abb. conf. 29. In quā in pr. ver. ex iis inferitur*
 52 *lib. 2.* ¶ Declara vt extēsiō procedat in compromisso voluntarij
 secus in necessario, puta qñ statutum, vel iudex compellit. Abb. *conf. 29. col. 3. prope fi. ver. & ex iis clare inferitur, lib. 2. & conf. 31. Circa pri-*
 53 *mum, in pr. & p̄p̄. lib. 2.* ¶ Ex tēde; quia eo ipso, quod minor compro-
 mittit lāditur, & ideo competit restitutio tanquam lēso, quando
 compromissum est voluntarij, secus si ex necessitate statuti. Abb.
 54 *conf. 31. in pr. lib. 2. vbi loquitur in statuto Arētino, quod prohibe-*
de nullitate, & iniquitate dici, & dicit, quod procedit tā in arbi-
 55 *tro, quam in arbitratoe dictum statutū.* ¶ Declara; quia immo
 minor restituitur aduersus compromissum, & laudum etiam neces-
 sarium vigore statuti, et quod statutum prohibeat, quando lāsi-
 56 est magna, secus si modica; quia licet statutum tollat restitutionem
 minori, cōtētet tollere eam, & quia minori competit ex modica le-
 sione, non autem eam restitutionem, quę competit maiori enoi-
 57 miter lēso; quia tale statutum dicitur odiosum tanquam contra
 58 Etorium. Abb. *conf. 31. n. 1. ver. quare veniendo, per tot. li. 2.* ¶ Amplia;
 quia restitutio, quā datur minori, et iuuat confortes maiores ha-
 59 bentes idem ius. Castr. *conf. 23. Vbi supra dicta, in f. lib. 2.* ¶ Amplia;
 quia lāsiō in lucris amissis dar restitutionem minori contra rā-
 tionem a tutore factam cum decreto iudicis, in qua remissit
 60 deicommissum pupillis ex causa cōficta, puta propter lictē, quod
 61 non erat. Cum. *conf. 115. n. 5. ver. ex quibus apparet.* ¶ Amplia; quia res-
 titutio cōtētet minori aduersus omnem actum ex quo rem-
 62 igitur lāsiō, Bar. & Ia. in c. cum j. §. si cū lictē ff. de transacti. ¶ Amplia; quia
 63 minor semper restituitur in integrum in omni actu, in quo lāsi-

556. *visio conf. li. 8. & in contractu, vel quali, & in sententia, & laudo loquitur Abb. conf. 31. lib. 2. in pr. ¶ Et nedum si laesio oriatur de presenti ex illo actu, sed etiam si de futuro. Minor 25. annis siliusfamilis. s. minores. ff. de min. Crau. conf. 19. 2. Casus ita se habet, n. 4. ¶ Amplia; 59 quia minor restituitur, etiam si laesio sit modica. ¶ Extende; quia 60 restituitur, etiam, si solum agatur de redimendo se à lite. Curt. It. conf. 118. in fi. & ante eum Abb. conf. 31. Circa primum, col. 2. in pr. Ver. dico enim; lib. 2. vbi illa est gravis laesio. ¶ Contrarium tenet Grat. 61 conf. 4. 8. o. & 81. lib. 1. vbi, quod si est incertum, an sit vile vel nō, nō datur restitutio in modico, neq; in incerto, latius idem tenet Dec. conf. 47. n. 4. & seq. vbi, quod debet esse manifesta laesio, nō autem incerta, & ideo si non est liquidum debitum, vel non constat de eo, Ecclesia nō restituitur, neq; minor. Crau. conf. 8. o. 4. Dubitatio vna; n. 3. vbi, quod non sufficit laesione esse incertam, & ab euentu pot. cōtrarium subiequam, & quod debet esse magna, non parua. ¶ Amplia; quia minor restituitur aduersus moram, & 62 penam incurram propter non implementū laudi. Zab. conf. 1. 4. 8. in fi. ¶ Amplia; quia minor laesus restituitur aduersus contractum locationis, & venditionis factū per tūtores, vel curatores, in qua restituitio veniunt etiam fructus, p. quo quanto lex extendit laque, licet secus sit in rescissione ex capite laesionis ex l. 2. C. de rescind. vñ. ¶ Et quod minor laesus ex facto tutoris restituitur, sine pect 64 aduersus rem ipsam, vel factum, aut minoritatem pretii, vel solutionem damnolam. Batt. in l. si quidem. C. de prob. minor. Corn. conf. 7. 2. col. pen. lib. 3. Soci. conf. 57. lib. 4. idem debet specificare qualitatē laesionis, v. possit obtineri in eo, in quo intendit. ¶ Amplia; quia 65 Ecclesie, & Monasterio datur restitutio in integrum, plene Rom. conf. 123. n. 5. vbi plenissima apolt. & quia Ecclesie, & locis pius minori comparatur. Batt. in l. pupillus, in pr. ff. de reb. cor. not. minor. in c. 1. & auditus, de resit. in integ. Rom. conf. 369. Circa primum, n. 22. in 4. dubio. ¶ Et ideo restituitur aduersus omīfam probationem, 66 seu productionem instrumenti, d. c. auditus. Ec. coram. de in integ. resit. Affl. dec. 390. n. 4. & 5. Nam vt faueatur Ecclesie, non attenduntur apices iuris, sed veritas, Abb. in c. veritatis, col. 5. de dol. & contum. Tiraq. in tract. de priu. quae causa, priu. 16. 4. in fi. ¶ Extende etiam pot. lapsu 67 quadriennium, quando enormissima est laesio monasterii, etiam ex clausula, si qua mihi iusta causa, Rom. d. conf. 123. n. 5. vbi apolt. fin. plurimos allegat Rim. Ita conf. 77. nu. 27. lib. 8. Rom. plene conf. 369. n. 25. ver. nec similiter, vbi allegat tex. in c. 1. in fi. de resit. in integ. lib. 6. vbi gl. in fi. Caccia lup. de pen. §. 7. G. i. q. 95. ¶ Extende; quia Ec- 68 clesiae datur restitutio in integrum ex enormi laesione aduersus contractum, sententiam, laudum & arbitramentum, sicut minori, Rom. conf. 369. Circa primum, n. 22. v. ad quartū, vbi apolt. in v. arbitralis. ¶ Extende, et si contractus, sententia, laudum, & arbitramē- 69 ta sunt homologata et medio iuramento; quia propterea non tollitur beneficium restitutionis in integrum Ecclesie, vel minori laesis, Rom. d. conf. 369. n. 2. ver. nec huc conclusio, vbi apolt. in ver. in integrum, datur concord. & Rom. loquitur, etiam si Praelatus renunciavit restitutioni cum iuramento. ¶ Declara tamen; quia licet fac- 70 tū Praelati etiam iuratum, vel homologatum non debeat nocere Ecclesiae laesae, neq; excludat restitutionem in integrum; tamen an ipsemet Praelatus possit cōtrauenire, distinguitur, quia pmet Praelatus potest contrauenire in calibus sequentibus secundum Rom. d. conf. 369. n. 25. & 24. ver. dum enim. Primo Praelatus si non iurauit alienando iura, vel bona Ecclesie. Secundo: si iurauit in alienatione seruare illam, qm primo iurasset in promotione nō alienare. Tercio: si iurauit in alienatione, & primo non iurauerat alienare, potest contrauenire, si per alium non Eff. Ecclesie cōsultum. Quarto distinguitur; quod si praedictum Praelatus est separabile, praedictat Praelatus non Ecclesiae; si verō non est separabile, tunc ipsemet agit pto Ecclesiae, etiam quod iurauerit non cōtrauenire, neq; petere restitutionem, ita plene Roma. d. conf. 369. n. 24. vbi plene apolt. in ver. obligat dicit communem, vbi citat concord. licet dicat Rotam indistincte tenuisse, quod non potest, & male. ¶ Extende; quia Ecclesiae, & Monasterium restituitur aduersus factum suum, vel omissionem suam, ex quib. laeditur, siue petat restitutionem principaliter per viam actionis, siue incidit, per viam exceptionis, vel replicationis. Alex. conf. 17. Visio instrumenti, in fi. n. 16. & seq. ver. vel saltem ad tollendū, lib. 4. ¶ Amplia; quia 72 Ecclesiae laesae & Rectori illam representanti, datur restitutio in integrum, vt nota in c. auditus, de in integ. resit. ¶ Extende in Hofp. talibus piis, Communicatibus, Collegiis, & aliis de quibus in ver. Minores, qui dicantur, & minorum beneficio potantur. Concl. 241. ¶ Ex- 74 tendes; quia Ecclesiae datur restitutio, si est laesio, quia recipit ministerium monetā. Rom. conf. 123. Circa primum dubiū, col. pen. & fi. ¶ Am- 75 plia; quia filio datur restitutio in integrum, si est laesus, etiā in lu-*

cro adinstat minoris. *l. ait Prator. §. hodie. ff. de min. vbi Alber. de Ro-*
76 *sare. t. Restrige;* quia nō daretur ob modicum lucrum, puta, pro
 subhabitationibus reitradis Gabellarum, licet alius aliquid plus
 velleret dare. *Alber. in l. est tamen. §. quæstio. ff. de minor. vbi,* quod ita
77 *fuit iudicatum, & sequitur Afl. dec. 340. t. Contrarium,* quod imo
 fisco etiam læso non competat restitutio in integrum, tenent Pe-
 ter. & Cyn. in *leg. Republica. col. 1. c. ex quibus causis. maio. &* pro nota-
 bilis sequitur Guido Pap. *dec. 302. licet secundum eum ibi commu-*
78 *niter seruatur contrarium. t. Limita;* quia restitutio non datur
 minori, quando minor non fuit vocatus, nec cum eo iudicium
 gestum fuit, sed cum maioribus; quia licet minor præstendat se læsū,
 tamen contra tres conformes non restituitur, *R. ol. Vall. conf. 10.*
** lib. 2. qui de communi * attestatur, & sequitur Rota coram D. de*
Grassio die 10. Decembris. 1574. in causa Castri Postæ, inter III. D.
Iacobū Materium, & III. D. Petrum Anton. de Brancalconibus.
79 *t. Limita,* quando minor læditur ex facto procuratoris, vel turo-
 ris, qui sunt soluendo. *Vide, Minor non restituitur. Concl. 258. t. Limi-*
80 *ta;* quia minor non restituitur sine causa. *Vide, Minor non restituitur*
81 *sine causa multis casibus. Concl. 259. t. Limita;* quia restitutio non da-
 tur minori aduersus inuentarium non confectum ad effectū, vt
 capiat lucrum, videl. vt possit detrahere Trebellanicam, vel Fal-
 cidiam. *Bald. conf. 377. Quæstio subtilis est, in si. ver. videndum ergo, lib. 3.*
82 *vbi loquitur in pauperibus institutis, & late Crau. conf. 975. n. 8. &*
83 *9. & seq. Vide contrariū supra n. 13. & seq. t. Extende;* quia non da-
 tur restitutio minori, vt capiat lucrum contra alium, vel qñ esset
 alter pariter priuilegiatus. *Grat. conf. 67. n. 18. & 19. vbi in si. lib. 1. Et*
84 *quod non datur, vt capiat lucrum in præiudicium tertii. Crauet.*
conf. 407. n. 25. maxime ob ignorantiam non datur, & etiā ex qua-
85 *cunq; causa, latius Crau. conf. 650. n. 9. vbi ponit plura exempla, &*
86 *87* *88* *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 conf. 966. n. 31. & conf. 975. n. 8. & seq. t. Et quod restitutio in inte-
 grum non datur etiam minori, vt capiat lucrum ex delicto alterius,
 not. in *L. auxilium. ff. de minor. & in l. sepulchri. ff. de sepul. viola.* ergo idē
 in Ecclesia, & locupio, quia minori comparatur, vt dicit Bart. in
l. pupillus. in pr. ff. de rebus eorum. & not. Canon in cap. 1. & in cap. audi-
84 *tu. de in integr. restit. t. Item non restituitur Ecclesia, neq; minor*
 ad capiendum lucrum cum damno, vel iniuria alterius. *Bald. in*
85 *l. pupillorum. circa fin. C. de repud. bar. t. Item non datur restitutio ad-*
 uersus lapsum termini ad opponendum crimina, quando fit ad
 lucrum capiendum, sicut si ad dampnum vitandum, vt declarat
86 *Afl. dec. 390. t. Extende;* quia in penalibus, vt quis puniatur, neq;
 in lucris odiosis, nō datur restitutio minori aduersus lapsum tē-
 poris, & prescriptionem ē ex capite ignorantia. *Soc. conf. 118. n. 9.*
87 *lib. 4. Felin. in c. vigilanti. col. 2. in 4. lim. de prescrip. t. Declara tamen;*
 quia non daretur minori pro modico lucro, vel pro lucro cū in-
 iuria, & damno alterius. *l. Prator ait. §. hodie. ff. de minor. vbi Alb.*
88 *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 Rosate, & clarius in *l. est tamen. §. quæstio. ff. de minor. vbi,* ep ita fuit iu-
 dicatū, & sequitur *Afl. dec. 340. & est ratio;* quia restitutio in integrū,
 siue cōpetat minori, siue maiori, nō datur, nisi subit æquitas, & nec
 vitium. *ff. ex quib. causis. maior. l. 1. ff. de minor. ideo in lucris odiosis cef-*
90 *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 sat. *l. auxilium. ff. de min. l. sciendum. cum l. seq. ff. ex quib. causis. maio. Alex.*
in leum. quidam, ver. extra gl. ff. de acquir. her. & conf. 65. n. 13. lib. 6. Sed
91 *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 bene datur minori, & Ecclesia, quia minori equiparatur, quan-
 do amittit lucrum ex contractu celebrato, est text. in *cap. constitutus,*
 vbi Abb. in *6. not. de restit. in integr. idem Abb. in c. auditis. col. ante-*
88 *89* *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 pendit. *codex tit. t. Restrige;* quia si minor emit medietatē prædii
 pro 100. cū pacto, quod venditor posset francare intra 3. annos,
 & in casu non francationis alia medietas esset vendita pro tanto
 pretio, euenit, quod minor prorogare volens ad aliud trienniu,
 vt euitet gabellam, resoluit primum contractum, & fecit secundā
 emptionem, in qua omniū fuit pactum, quod si non redimat, al-
 ia medietas sit vendita pro tanto pretio, petit restitutionem, fuit
 concessa, quia ex vicinitate satis probatur contemplatio contra-
 ctuum. *Bald. in l. per diuersas, in si. C. mand. Corn. conf. 11. lib. 3. Soc. conf.*
89 *90* *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 90. n. 6. lib. 3. t. Contrarium, vt etiam restitutio datur, vt capiat lu-
 crum iam radicatum. *Corn. conf. 184. nu. 6. & 7. lib. 3. vbi aduersus*
91 *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 perditum legatum datur restitutio, & videtur hoc admittere in
 minore; item herede minori, qui non fecit inuentarium, vt ha-
 beat restitutionem, vt consequatur Trebellanicam. *Cast. conf.*
90 *91* *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 36. n. 2. lib. 2. t. Declara; quia datur restitutio, vt capiat lucrum,
 quando potuisset capi ab ipso; præiudicium alterius; ita *Soc. lun. conf.*
46. n. 43. lib. 4. plenissime Crau. qui dat plures solutiones conf. 271.
91 *92* *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 91. n. 7. & 8. t. Declara, vt in minore hoc procedat, quod etiam pro
 lucro admittatur, sicut in maiore ex capite ignorantia, sic vide-
 tur loqui *Corn. conf. 184. n. 7. d. 3. iuncto Decia. conf. 46. n. 147. lib. 2.*
92 *93* *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 & est text. in *l. c. si sine. §. quæstio. ff. de minor. t. Vide omnino l. in-*
93 *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 fin. de act. §. rursus, n. 13. & seq. v. item ad iter. tit. vbi, quod datur resti-
 tutio, quæ appellatur institutoria, quæ non iter à Pratore fuit in-

stituta, quando subest æquitas; ponit exemplum: mihi non fuit
 quæ sita actio propter absentiam; quæ tamen acquisita fuisset, si
 fuisset præsens, & certe cum acquiram, quod non habui vnquā,
 dicor tractare de lucro; & tamen mihi datur restitutio ex æquita-
 te, quæ dicitur institutoria. t. Limita; quia minor non restituitur
 aduersus statutum, neq; aduersus cōstitutionem, quia ligant mi-
 nores. *Bald. in l. si. C. de in integr. restit. t. Limita;* quia restitutio non
 datur minori aduersus contractum iuratum, quando erat supra
 pubertatem, etiam si non sint seruata solemnitates statuti. *Socin.*
conf. 279. Vbi donatione, in pr. vbi est casus, lib. 2. & loquitur in do-
93 *94* *95* *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 natione facta à minore cum iuramento de non veniendo contra,
 coram iudice, sed non seruatis statuti solemnitatibus, & dicit
 illam valere, & non dari restitutionem in integrum, & in minore
 vendente cum iuramento. *Alexan. conf. 27. Vbi libello, per tot. lib. 1.*
 quando est modica læsio; sicut si ultra dimidium, vide ibi apostil-
 la. meam. t. Contrarium tenet de directo *Dyn. c. n. 5. Quæstio 14.*
lib. 1. quidam nomine. per tot. vbi, quod simpliciter datur restitutio,
 quando minor non fuit certioratus de beneficio restitutionis, &
 illi non renunciauit; quia præsumitur ignorasse, & iuramentum,
 & consensus non extenditur ad ignorata. & *Bald. conf. 94. Vbi sta-*
95 *96* *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 tuta, in si. lib. 3. vbi, quod iuramentum non supplet solemnitatem
 iuroris, & propinquorum, sequitur *Dyn. Alex. conf. 27. in pr. lib. 1.*
 licet contrarium teneat disputando ibi, quia iuramentum reddit
 minorem maiorem, t. Declara *Bald. conf. 376. Casus talis, lib. 3. vt si*
96 *97* *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 minor est læsus, possit præuia absolutione à iuramento per viam
 restitutionis in integrum rescindere contractum, & dicit hoc tur-
 tius esse; tamen quando expresse renunciauit cum iuramento ex
 certa scientia, videtur velle, quod excludatur. t. Limita; quia mi-
 nor non restituitur aduersus sententiam latam in casu dubio in
 puncto iuris, ita quod iudex tuta conscientia potuit gratificari v-
 ni parti, & est ratio, quia aduersus sententiam minor, vel alius nō
 restituitur, nisi sit iniusta; *l. pen. vers. nam si iusta. C. si aduer. rem iudic.*
sed talis sententia est iusta. Bart. in l. 2. C. de pæn. iud. qui male iudic.
Ang. in l. eum prolatis, vbi Alexand. & l. ff. de re iud. ergo, & c. item
97 *98* *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 quia si est iusta, non lædit, ergo non datur restitutio. *verum, §. si*
98 *99* *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 endum. ff. de min. t. Limita; quia minori non datur restitutio, nisi
 læsus sit, & læsio sit saltem vsque ad sextam partem; quia pro mo-
 dica lesione non datur. *Dec. conf. 39. col. si. vbi dicit * communem.*
Vide, Læso enormis non habet locum multis casibus. Concl. 294. Vide infra
Conclus. post proximam sequent. n. 17. secundum requisitum. t. Limi-
99 *100* *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 ta; quia minor nō restituitur aduersus lapsum pactum de francā-
 do factum cum defuncto, quando finiuit tempore defuncti, &
 non possidet minor. *Bero. conf. 121. & 122. lib. 3. vbi casus. t. Limita,*
100 *101* *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 qñ non imminet pecuniariū damnu; ideo non restituitur minor
 aduersus omittam declinatoriam iudicis. *Bald. in l. peremptoria,*
col. 3. in fin. C. sent. rescind. non posse, & in l. scio. ff. de in integr. restit. Alex.
in l. 1. §. nunciatio. col. pen. ff. de nou. oper. nunciat. Zab. Clem. 1. qu. 15. de
101 *102* *103* *104* *105* *106* *107*
 in integr. rest. t. Declara, & restringe, nisi alienasset minor rem ma-
 iorum suorum; quia restituitur, vt recuperet, licet non sit in da-
 mno. *l. si in emptionem, vbi gloss. ff. de minor. quia affectio sufficit ad*
102 *103* *104* *105* *106* *107*
 rem, quæ fuit maiorum suorum. *Dec. conf. 403. col. pen. Co. n. conf.*
184. lib. 3. vbi, quod propter interesse affectionis minor restituitur.
 Vide in *vers. Maiorum appellatione qui veniant, vel non. C. n. l. 21. t. Li-*
103 *104* *105* *106* *107*
 mita; quia restitutio minori non datur, quando id, quod contig-
 it minori, contigisset etiam maiori, quia nullus ratione maioris
 ætatis potuisset aliter obuiare. *Bald. conf. 213. Casus talis sit, circa si. li.*
3. & istud est, quod non potest dici sui facilitate, neque dolo alte-
104 *105* *106* *107*
 rius deceptus. *Corn. conf. 135. nu. 6. lib. 2. vbi,* quod si adhibuit om-
 nem diligentiam, quam maior adhibuisset, non potest allegare
 læsionem. *Grat. conf. 67. num. 17. lib. 1. & idem videtur sentire Bart.*
conf. 101. Girardus, num. 10. vers. super sexto, lib. 1. vbi si iurauit dicere
105 *106* *107*
 veritatem, non restituitur. t. Extende, quando potest esse vitile, &
 damnum à principio, non datur restitutio, licet contingat dam-
 num. *l. de fidei commissis, vbi Cast. & Alexan. C. de transact. per quem*
106 *107*
 text. ita *Bald. in l. eum Artemidoram, col. 1. C. vt in poss. legat. l. pater puel-*
la. C. de inoff. testam. l. si ea lege. C. de iur. cap. 1. & ibi Abb. in 4. not. de
non. oper. nunc. t. Extende, vt non procedat, quando ab euentu
107
 fortune intrat læsio contractus, vt si minor, vel Ecclesia vendat
 tempore belli, quod cessauit. *Corn. conf. 181. n. 67. lib. 2. vbi pulchre.*
 t. Extende; quia non sufficit, etiam quod læsio contingat post cō-
 tractum, sed debet esse, & probari tempore contractus. *Vide,*
Læso attendi debet de tempore celebrati contractus, & quando secus. Concl.
295. t. Declara, vt per Bart. conf. 101. Girardus, num. 9. vers. super quin-
to lib. 1. quia si electio est pene pecuniaria potius, quā alapa cō-
petit restitutio, quando de pauperaretur, vel alie qualitates con-
currerent, licet sit semper pecuniaria minor, quam offensa in per-
sonam. t. Limita in furiosis; quia ratione furoris, vel dementia

- non datur restitutio in integrum. Bald. *conf. 213. per totum. lib. 3. vbi.*
 quod non est lex in mundo, quæ indulget furiosis restitutione.
 & propterea dicit, quod minor furiosus etiam non habet hoc be-
 neficium, & quod non transmittit hereditatem non aditam, nec
 108 ius deliberandi, nisi sit petita. † Limita; quia si non datur restitu-
 tio minori aduersus contractum celebratum cum solemnitati-
 bus ex forma statuti, non etiam dabitur aduersus penam refu-
 tantem ex contractu, neq; aduersus factum, per quod contraue-
 niendo incidit in penam contractus, vel etiam omittendo, plene
 109 Anch. *conf. 226. Legitur in Canone. n. 6. vj. in fi. † Limita; quia restitu-*
 tutio heredi minori non datur de eo, quod contigit tempore
 defuncti maioris; ideo si defunctus est priuatus hereditate; quia
 non impleuit mentem testatoris, licet relinquat heredes mino-
 res; tamen ipsi non restituntur in integrum. Bald. *conf. 417. Magi-*
 ster Bened. *in fi. lib. 4. late Bero. conf. 121. & 122. lib. 3. per tot. vbi de-*
 clarat maxime n. 16. Abb. *conf. 29. col. pen. vers. ex quibus omnibus, sub n.*
 110 4. lib. 2. † Extende, etiam si esset prorogatum ius minori; quia an-
 tequam acceptauerit, valet caducitas causata iam intentata. Grat.
 111 *conf. 67. li. 1. per totum. † Limita; quia minor debitor ex re iudicata,*
 qui est pubes, & fuit personaliter citatus, & passus est missionem
 ex primo decreto, non recuperat, etiam si velit soluere expensas,
 & cauere de iudicio sili, neq; restituitur, nisi soluat; quia modicu
 112 præiudicium est. Abb. *conf. 29. in fi. vers. quoad tertium, lib. 2. † Limita-*
 ta in minore Doctores; quia non restituitur. Soc. *lun. conf. 69. n. 49.*
 113 lib. 1. † Limita; quia minor non restituitur etiam læsus, si factus
 maior ratum habuit, siue tacite per lapsum quinquennii, l. si. C. si
 maior factus, siue etiam expressè, l. 1. & 2. C. de rat. circa quā ratificatio-
 nem siue expressam, siue tacitam, quod conualidet actum, vt mi-
 nor non possit restitu. Dec. *conf. 232. col. 3. Alex. conf. 117. lib. 5. Corn.*
conf. 36. lib. 2. & conf. 207. lib. 3. Dec. conf. 209. col. 2. & in l. quod initio
ff. de reg. iur. Rom. conf. 54. Paris. conf. 49. per tot. lib. 1. Curt. lun. conf.
50. Aret. conf. 127. Dec. conf. 58. Bald. conf. 45. & conf. 184. lib. 2. Cast.
conf. 180. Primo videndum, in fi. lib. 1. & conf. 36. n. 2. lib. 2. quando lapsu
 114 est quadriennium. † Limita in minore agente contra vniuersita-
 tem, & pariter priuilegiatum. Grat. *d. conf. 67. n. 19. li. 1. plene Alex.*
conf. 55. Quoniam, n. 18. ver. hoc præsupposito, lib. 5. vbi apost. in per. priui-
 115 legatus, dat concord. † Declara, vt non procedat, quando minor
 ageret de damno vitando, reus non. Alex. *d. conf. 55. in fin. vers. circa*
septimum, lib. 5. & est tex. & ibi Bart. in l. si. item quaritur, ff. de minor.
 Canon in cap. in presentia, de probatio. vbi ponit alias limitationes.
 116 † Et quod procedat limitatio, quando vterq; agit de lucro, vel de
 damno, alias secus. Cast. *conf. 37. in fi. lib. 2. Alex. d. conf. 55. n. 18. lib. 5.*
 117 † Limita; quia non datur minori restitutio aduersus iudicatum,
 nisi constet de iniustitia iudicati, & de læsione minoris. Alex. *conf.*
30. n. 6. lib. 5. Ial. conf. 101. col. 3. vers. nem contra dictas tres sententias, lib.
4. quos refert Crau. conf. 649. in fi. plenissime Benintend. dec. 85. per
 118 tota, maxime n. 8. † Limita; quia restitutio in integrum non datur filio
 etiam minori aduersus patrem. Cast. *conf. 174. Contra superius con-*
 119 sulta in fi. vers. sed ad ista respondetur, li. 1. † Limita; quia restitutio mi-
 nori non datur aduersus mandat mandatum procurat, in quo minor pro-
 misit cum iuramento habere rata, grata, &c. quia licet auth. sacra-
 menta puerum, non habeat locum de gestis in iudicio cum iura-
 mento, bene habet locum in contractu, extra iudicium, cui exe-
 cutio fit in iudicio. Pet. de Anch. *conf. 41. Prima facie, n. 5. vj. in fi.*
 * vbi, quod fere omnes * Doctæ tenent.

Restitutio in integrum datur minori excipienti, & quā-
 do. Concl. 285.

- 1 MINOR, † contra quem agitur ad caducitatem; quia nō soluit
 in termino canonem, competit restitutio per viā exceptio-
 nis. Bald. *conf. 180. Quia pupillus, lib. 3. vbi loquitur in pupillo, & qñ*
 2 possidet. † Extende; quia etiam potest peti, & est concedenda per
 viam replicationis. Bertrand. *conf. 273. Vj. processu, n. 7. vj. in fi. lib.*
 1. vbi ampliat, & si non sit petita restitutio, sed petitum declarari
 3 ipsam restituendam. † Declara; quia quod dicitur, minorem pos-
 se restituui incidenter, & per modum replicationis, procedit in iis,
 in quibus actio nō est extincta; secus si actio esset in totum extin-
 cta; quia tunc debet per viam principalis petitionis petere. Alex.
 4 in l. nam & postea. §. si minor, n. 4. ver. secundo nota ff. de iureiur. † Et di-
 citur incidenter peti, & per modum excipienti, quando coram
 iudice opponitur ante executionem sententiæ, vel si contra sententiam petatur,
 quæ secum trahit executionem, prout absolutoria; quia tunc de-
 bet obtineri per viam principalis petitionis a Principe ita Abbas
 5 conf. 87. Dico vnum per tot. lib. 1. † Referuari non potest restitutio in-
 cidenter petita; quia debet vel concedi, vel denegari. Alex. *conf.*

125. Egregie & eleganter, in fi. li. 6. † Amplia; quia datur restitutio mi-
 nori, etiam si læsio sit intra dimidiam, quādo petitur per viam ex-
 ceptionis. Alex. *conf. 27. Vj. libello, in pr. lib. 1.*

Restitutio in integrum vt detur minori, quæ constare,
 & probari debeant, vel non. Concl. 286.

MINOR, † vt restituatur, debet multa probare; primum est, †
 quod sit minor; secundum, quod sit læsus; tertium, quod
 dolo aduersarii, vel sui facilitate; & quartum quod sit intra qua-
 driennium ad petendam restitutionem, licet de hoc vltimo non
 compellatur aliquid docere, vt per Alex. & Ial. post alios in l. nam
 & postea. §. si minor, ff. de iureiur. vbi materia, plene Alciat. in tra. de
 presump. reg. 1. presump. 42. n. 8. & seq. plene Anan. *conf. 48. & ibi Bo-*
 logn. vbi tria prima requisita ponit. Menoch. *conf. 100. n. 289. l. ve-*
 rum. §. sciendum, vbi Bart. & Bald. ff. de minor, & in l. non videtur circū-
 scriptus. C. de in iure restitut. vbi Cast. † Et quod duo requisita sint
 2 semper necessaria, & probanda p. minorē, vt restituatur, videli-
 cet minor ætas, & læsio. Bald. in l. non videtur, per illum text. C. de in
 integ. restitut. min. & in l. si. C. si aduer. vendit. Alex. *conf. 66. lib. 6. Corn.*
conf. 72. lib. 3. Soc. conf. 57. In causa restitutionis, nu. 1. lib. 4. & conf. 194.
sub tit. n. 6. ver. quinto & vltimo, lib. 2. Gozad. conf. 44. nu. 8. Guid.
 Pap. *dec. 141. † Et quod debeant probari duo requisita, quod mi-*
 3 nor sit, & quod læsus. Oldr. *conf. 108. Titi. veniens, circa fin. Aret. in*
§. appellatur, col. 3. Insit. de except. Adit. ad decis. Tholof. 53. & seq. & ea-
dem Capell. Tholof. dec. 389. Cast. conf. 281. In causa ista, nu. 4. lib. 1.
 4 † Extende maxime, quando in commissione causæ rescriptum di-
 cit, quod confitio de minori ætate, & læsione restituatur, & a iura-
 mento absoluat, necesse est seruare formam rescripti, vt primo cō-
 flet, alias restitutio, & absolutio a iuramento essent nullæ, & quic-
 quid actum postea fuit, Cast. *conf. 196. n. 4. lib. 2. † Et quod tria de-*
 5 beat probare minor, videlicet se minorem ætatem læsum; item sui
 facilitate, vel dolo aduersarii. Ioan. de Anan. *conf. 48. Circa presen-*
tem, in pr. vbi plene Bologn. in apost. vbi adducit concord. Ial. in l.
nam & postea. §. si minor, ff. de iureiur. † Et quod tria requirantur, vi-
 6 delicet quod minor, quod læsus, & quod sui facilitate, vel dolo
 aduersarii. Alciat. *reg. 1. presump. 42. n. 5. & 8. Dec. conf. 436. nu. 4. ver.*
 & ideo Rota. & ita habetur in dec. Rota. 2. in nou. incip. aduersus tres sen-
 tentias. Crau. *conf. 129. n. 8. vbi allegat plures decisiones Rotæ. Dec.*
 in l. nihil consensui. §. si ff. de reg. iur. Nat. *conf. 214. nu. 9. vers. præterea ad*
 hoc. & * communem dicit Ial. d. l. nam & postea. §. si minor, n. 19. ff. de
 iureiur. Paris. *conf. 53. n. 61. & conf. 61. n. 4. lib. 3. & conf. 121. nu. 4. lib. 1.*
 Ruin. *conf. 119. lib. 5. Corn. conf. 57. n. 6. & conf. 72. n. 8. & conf. 159. n. 9.*
 ver. & minores, lib. 3. Bello. *conf. 18. n. 19. Rol. a Vall. conf. 53. n. 41. vj. in*
 fi. lib. 2. † Et hæc læsio inspicit, & probari debet de tempore contra-
 7 ctus, non autem ante, vel post, text. in c. ad aures. vbi gl. si. de reb. Eccl.
 non alien. text. & gl. 2. in c. cum dilecti, de empt. & vend. Bart. & Bald. in
 l. 2. C. de rescind. vend. col. 4. & est melior text. in l. Titi. cum esset, in fi. ff.
 de iur. dot. Vide, Læsio attendi debet de tempore celebrati contractus, & quā-
 8 do secus. Concl. 295. Vide Anton. Gabr. li. 2. tit. de minor. Concl. 1. Minori
 an concedenda restitutio sine læsionis probatione. † Tertium requisitū
 cessat, quando vltus est iure communi, vel adhibuit omnem dili-
 gētiam, prout alius quilibet. Corn. *conf. 135. n. 5. & seq. lib. 2. vt quod*
 facilitate præsumitur læsus, si læsio probatur non præcedente dili-
 9 gentia, quam debuit adhibere. † Item si cessat tertium requisitū,
 quia quilibet etiam maior patitur læsus fuisset, eodem modo ces-
 sat restitutio, veluti si statutum compellat consanguineos ad cō-
 promissum, non potest minor ex compromisso tali restituui; quia
 et maior ita fuisset læsus. Ioan. de Anan. *conf. 48. in pr. vbi plene*
 per Bolog. † Quartum requisitum, quod minor sit intra quadri-
 10 ennium a die læsionis, vel Ecclesiæ, aut alius petens restitutionem.
 Bart. & communiter * alii in authen. quas actiones. C. de sacros. Eccl. §.
 Ial. *conf. 27. in fi. lib. 1. Canon. in cap. 1. de in integ. restitutio in 6. clem. 1.*
 eodem tit. † Extende; quia quartum requisitum, quod petens re-
 11 stitui sit intra quadriennium, debet constare maxime quando ag-
 gitur contra sententiam. Alb. in l. si ex causa. ff. de minor. † Restitui-
 12 ge, quando constaret de enormissima læsione Ecclesiæ; quia tunc
 restitutio datur post quadriennium, gl. * communiter approbata
 in c. 1. in glo. fin. in fi. de in integ. restit. in 6. Alex. *conf. 150. nu. 4. lib. 7.*
 Iason *conf. 54. cum seq. li. 1. † Quintum requisitum est; quia requiri-*
 13 tur mandatum speciale apost. ad Alex. in l. nam & postea. §. si minor, ff.
 de iureiur. qui dicit hoc procedere, quando principaliter petitur
 secus, si incidenter. Curt. *In. conf. 110. n. 14. ver. non obstat, quod restitu-*
 tio. Io. de Anan. *conf. 48. Circa presentem, in pr. † Declara tamen, quia*
 14 licet minor ista tria probare debeat, & deducere in libello, vt
 detur restitutio; non tamen tenetur in libello specificare, in quo
 commif-

commissis sit dolus aduersarii, neque in quo fuit facilitas sua, ita
 15 Bologn. dicit notandum in *addit. ad conf. 4. to. de Anan. in pr.* Primū
 requisitum, quod minor debeat probare se minorem, vt conse-
 quatur restitutionem in integrum, probatur; quia quilibet con-
 trahens, vel quasi praesumitur maior de iure communi. Bald. in l.
 1. c. si minor se maior dixer. Vide, Minor nō praesumitur, sed maior, & quā-
 16 do fecus, & qualiter probetur, &c. Concl. 266. ¶ Extende, quia in dubio
 testes probantes de maiori in aetate praesumuntur testibus probā-
 tibus de minori aetate. Bald. in l. 2. col. si. C. de resci. d. vend. Aret. conf.
 65. Alex. conf. 46. Circa praesentia, lib. 3. faciunt not. in l. diem proferre. §.
 17 si plures. ff. de arbit. & in l. heredes palam. ff. de testam. ¶ Secundum re-
 quisitum est laesio, quae est probanda per minorem, vt detur resti-
 tutio, & etiam per Ecclesiam Dec. conf. 341. Vso puncto, nu. 15. Corn.
 18 conf. 57. nu. 6. lib. 3. vide supra in principio, ver. & quod duo. ¶ Et quod
 non sufficiat probare minorem aetatem, nisi etiam probetur, quod
 laesus est, text. in l. verum. §. sciendum, cum l. seq. ff. de minor. l. nam & pos-
 19 ea. §. si minor. ff. de iur. iur. vbi gloss. Bart. & Doct. maxime Ias. & est
 casus; & ibi not. Bald. in l. fin. C. de in integrum restitut. minor. adeo
 quod si de laesione non constat, non datur minori restitutio in in-
 tegrum, vt in dictis iuribus, & probat text. in l. fin. C. in quibus caus.
 in integrum restitut. non est necess. vbi Bart. & alii. Alex. conf. 55. Quo-
 20 niam causa, ver. circa secundum dubium, prope fin. lib. 5. & conf. 80. lib. 7.
 Socin. conf. 7. In causa restitutionis in integr. in princip. lib. 4. Dec. conf.
 436. colum. 2. ¶ Et quod sit necess., quod minor ab alio sit circum-
 uentus, vel sua facilitate deceptus amiserit illud, quod habuit, aut
 quod lucra acquirere potuit, omisit, aut se oneri obligauit, quod
 licet non fuisse, est text. in l. non omnia, ff. de minor. Innoc. in ca.
 21 coram. de in integr. restit. ¶ Et quod modica laesio non sufficiat ad con-
 cedendam restitutionem minori, est text. in l. scio. ff. de in integr. res-
 tit. minor. l. si solem, in fin. ff. de dolo. l. res bona fide. ff. de contrahen. empt.
 Bart. & alii in l. si proprius, in pr. ff. de damn. infect. vbi quod de mi-
 nimis non curatur ad consequendum aliquid de iure speciali cō-
 tra ius commune, & habetur in l. de pupillo. §. si is ff. de test. & est text.
 22 & ibi Abb. & alii in cap. 1. de in integrum restit. Dec. conf. 474. num. 11.
 Corn. conf. 179. in princ. lib. 4. Alex. conf. 222. lib. 6. Grat. conf. 4. n.
 81. lib. 1. Aretin. conf. 16. Praesupponitur in facto, ad fin. Rot. in nou. dec.
 2. Afflict. decis. 227. Bald. conf. 390. lib. 5. facit Socin. conf. 266. col. 10.
 23 lib. 2. ¶ Et ideo requiritur enormis laesio, vt minor restituatur, l. si
 ex causa iudicati, in fin. pr. ff. de min. gloss. in cap. cum ex litteris, vbi Ab-
 bas in ver. enormiter laesam, de in integr. restitut. & in ca. pen. in ver. enor-
 24 miter laesam, de reb. Eccles. non alien. ¶ Et licet varie sint opiniones
 Doct. tamen Dec. conf. 39. col. fin. dicit, quod sufficit laesio in sex-
 25 ta parte, vel saltem sit arbitrium iudici, & dicit vtamq; magis
 26 * communem. Socin. Iun. conf. 48. num. 22. & seq. vbi dicit * com-
 munem, & conf. 144. nu. 14. lib. 1. ¶ Et ideo minor laesum se preten-
 dens, & petens restituatur aduersus confessionem, non restituitur,
 nisi doceat veritatem esse in contrarium. Alex. conf. 55. Quoniam
 27 in lib. 5. vbi post. in ver. probet. dat. concord. ¶ Idem, si detulit mi-
 nor iuramentum aduersario, qui iurauit, quia non restituitur, ap-
 28 postat Alex. d. conf. 53. in fin. lib. 5. in ver. probet, quae allegat Cano-
 nistas in contrarium, & dicit sufficere summariam probationem.
 29 ¶ Et non sufficit quilibet laesio, vel quia Ecclesia non sit lucrata.
 30 laesio. §. 4. num. 4. & sequi. lib. 1. ¶ Extende in vniuersitate, & omni
 repraesentante minorem, sed tamen sufficit laesio, etiam si non sit
 vitra dimidiam, dummodo non modica. Nat. conf. 548. num. 35. &
 quod modica laesio non sufficiat, vt detur restitutio in integrum
 31 Ecclesiae, sed requiritur magna. ¶ Restringe, quando minor alie-
 nauit rem, quae fuit maiorum suorum, quia etiam quod non sit in
 32 damno, restituitur, gloss. in l. si emptorem. ff. de minor. ¶ Restringe,
 quia minor restituitur, etiam si non laedatur damno pecuniario, vel
 diminutione bonorum suorum, sed ne vexetur litibus, & sumpti-
 33 bus, l. minorib. & ibi Bart. ff. de minor. vbi etiam Bald. dicit, quod ti-
 mor vexationis litis est iusta causa restituendi minorem, quod ta-
 34 men de qua, vt ibi per Cyn. & Bald. quia si simpliciter esset verū,
 35 semper minor restituerebatur. ¶ Qualis probatio requiratur in hoc
 secundo requisito, dicas, quod si restitutio petitur aduersus con-
 tractum, requiritur plena probatio; quia tunc agitur de pleno p-
 36 iudicio; secus si peteretur aduersus lapsum tēporis. Aret. conf. 66.
 37 col. pen. Vide infra, Restitutio in integrum datur contra rem iudi. at. am.
 38 & c. Concl. 291. num. 5. ¶ Amplia; quia laesio debet probari, etiam si
 minor petat restitui; quia ad capiendum lucrum cum damno al-
 terius non datur restitutio. Crau. conf. 650. nu. 8. & 9. vbi late. Dec.
 39 conf. 46. n. 147. hoc declarat, quando ex capite ignorantiae petitur,
 & dicit tractari de lucro, quando agitur de acquirenda heredita-
 40 te delata tam ab extraneo, quam ab ascendente, lib. 2. Cast. conf.
 380. Primo videndum, n. 3. ver. sed nunc quatuor, lib. 1. ¶ Ratio est, quia
 restitutio in integrum respicit non solum personam, sed laesio-

nem. Affl. dec. 311. ¶ Extende, vt procedat, etiam si agat minor ad
 restitutionem aduersus lapsum temporis; quia adhuc debet do-
 cere de laesione. Menoch. conf. 100. n. 289. qui loquitur in confes-
 sione minoris ex contumacia. Dec. conf. 64. in fi. Affl. dec. 211. nu. 3.
 Port. Imolen. conf. 134. nu. 30. & conf. 169. n. 5. & seq. Benintend. dec.
 85. n. 8. Pedemont. dec. 158. nu. 5. & seq. Simon de Præf. conf. 37. n. 17.
 & conf. 74. n. 22. commutetur * dicit Ioseph. Lud. dec. 49. ¶ Et ideo
 33 si deserta est appellatio, non datur restitutio minori ex solo lapsu
 temporis, sed debet probare, quod si lapsum non esset tempus,
 de buisset sententia ferri ad eius fauorem. Alex. conf. 55. Quoniam,
 n. 18. ver. secundo duo, lib. 5. ¶ Contrarium; quia eo ipso, quod minor
 34 ex lapsu tēporis petit restitui aduersus lapsum, dicitur laesus. Spec-
 ul. de rest. in integr. n. 27. & 35. Bart. & Ang. in l. fin. C. in quibus caus. in in-
 teg. restit. non est necess. Alexand. in l. nam & postea. §. si minor ff. de iur. iur.
 num. 8. Maurit. de restit. in integr. cap. 278. decis. Pedemont. 158. n. 5. &
 35 seq. & num. 12. Rebuff. tit. de restit. art. 1. gloss. 5. n. 10. & 16. ¶ Declara;
 quia si minor est reus condemnatus eo ipso, quod appellatio sua
 transit deserta, debet restitui absque probatione laesionis; quia
 constat, quod est laesus; si vero esset actor; secus, quia debet doce-
 re de laesione. Alex. conf. 55. Attentis narratis, nu. 4. & seq. lib. 5. vbi idem
 in quolibet condemnato, & quod hoc modo concordantur opi-
 36 niones. ¶ Declara; quia requiritur aliqua probatio vitra lapsum tēpo-
 ris. decis. Pedemont. 158. n. 10. & 13. Bero. qui loquitur in lapsu pacti
 de redimendo, vt lapsus non sufficiat, conf. 21. nu. 18. & seq. & conf.
 37 122. num. 9. Socin. Iun. conf. 46. num. 41. & seq. lib. 4. Simon de Præf.
 conf. 160. n. 33. Crau. conf. 271. num. 5. & seq. ¶ Declara; quia quando
 petitur restitutio aduersus lapsum temporis, vel omissam proba-
 tionem, sufficit summaria cognitio laesionis, l. minor. cum ibi not. ff.
 de minor. Innocent. & alii in cap. ex litteris, & c. auditis, de in integrum
 restitut. si vero agatur de restitutione contra sententiam, proba-
 38 tio laesionis debet esse plena secundum magis * communem in
 locis praedictis, & apostat Alexand. conf. 55. in fi. lib. 5. allegat Abb.
 in cap. auditis, in fi. de in integr. restitut. ¶ Amplia; quia quando minor
 39 asseruit se maiorem, licet non dolose, non restituitur in integrum,
 nisi probet se laesum, & concludenter etiam probet minorem a-
 tatem, l. 3. C. si minor se maior. vbi Bald. & Salyc. ¶ Limita quoad se-
 40 cundum requisitum; quia minor non tenetur probare se laesum
 in iis, in quibus est praesumptio laesionis, vel quando ex actu gesto
 constat de laesione. Alex. in l. nam & postea. §. si minor, nu. 8. & 9. ff. de
 iur. iur. Bart. Ang. Fulgof. & Salyc. plene in l. fin. C. in quibus caus. restit.
 & sunt casus sequentes. ¶ Accipiens mutuum sub vluris a scene-
 41 ratore praesumitur laesus, nisi probetur ditior factus. Alciat. d. reg.
 1. praesumpt. 42. num. 4. ¶ Fideiubens minor dicitur laesus, & ex fide-
 iussione semper laeditur; ideo sufficit, quod probet se minorem,
 & fideiussisse, l. de die. §. 1. & ibi Alex. ff. qui satisd. cog. l. si Titius, & Scia.
 ff. de fideiuss. gl. quam ibi sequitur Bald. in l. ait praetor. §. non solum ff.
 de min. Alex. in l. ait praetor. §. si minor, col. pen. ff. de iur. iur. ¶ Extende,
 42 etiam si minor fideiubendo iurauit, quia restituitur, quia laesus di-
 citur eo ipso, quod fideiussit pro alio, & iuramentum debet rela-
 xari, quando apparet laesus. Dec. conf. 463. col. pen. vbi citat alios, &
 quando erit concessa absolutio a iuramento; tunc debet restitui
 in integrum. Corn. conf. 45. col. 2. lib. 2. Dec. conf. 180. col. pen. circa fin.
 43 ¶ Contrarium videtur velle laesum aut sacramentum a puberum, nu. 44.
 44 C. aduer. vendit. ¶ Extende, etiam si minor habeat releuatorem;
 quia per hoc non tollitur laesio; quia nostra interest potius non
 soluere, quam solutum repetere. Alex. in l. nam & postea. §. si minor.
 ff. de iur. iur. col. pen. ver. sed concordari, & qualites, quae essent neces-
 45 sariae pariunt dispendium, a quibus nostra interest discedere, c. nō
 nulli, in pr. & c. si de rescripti. Ant. d. Butt. in c. 1. de empt. & vend. sequitur
 Alex. conf. 222. Visa facti narratione, col. 4. lib. 2. & praeterea hac pro-
 cedunt in minore, qui si litibus vexetur, restitui debet. l. minorib. &
 ibi Bart. ff. de minor. ¶ Restringe; quia licet ex sola fideiussione mi-
 nor dicatur laesus; tamen intelligitur, si modo legitime probetur
 eum esse minorem. l. cum re minorem. C. de in integr. restit. minor. vbi ca-
 46 sus; & ideo licet ex forma statuti Florentiae, Rubr. 4. lib. 2. à 100. li-
 bris infra sufficiat probatio p vñ restē; secus est hoc casu, quia statu-
 tum solum procedit respectu summae; non respectu aliorum. ¶ Cō-
 47 promittens in arbitrium praesumitur laesus eo ipso absque alia pro-
 batione; quia tollitur beneficium appellandi, l. si minor 25. annis ff.
 de iur. iur. §. minoris ff. de minor. Alex. d. l. nam & postea. §. si minor, num. 8.
 & 9. ff. de iur. iur. additio ad Alciat. de praesumpt. reg. 1. praesumpt. 42. n. 6.
 & Baptista de S. Blasio in tract. de arbitro & arbitratore, in med. part. n.
 15. & est 61. differentia, vbi secus in arbitratore, & idem de arbi-
 48 tro, vt competat restitutio, secus in arbitratore. Corn. conf. 316. nu.
 10. in fi. & n. 11. lib. 1. ¶ Declara, nisi compromissum oriatur ex alio
 contractu vili; quia tunc debet probari laesio ex contractu, in quo
 fit pactum de compromittendo. Corn. conf. 119. Quamquam videatur,
 lib.

48 lib. 4. † Hæreditatem adeundo dicitur lædi absq; alia probatione læsionis minor. Baptista à S. Blasio in d. tract. de arbit. & arbitrato. differ. 61. in media parte, n. 15. allegat l. i. & 2. c. si min. ab heredi. quod intelligi, si adfuit debita, de quibus constare debet, plene Guid. Pap. decis. 141. & 142. ubi qualiter probatio fiat à minore hoc casu. Corn. conf. 338. Dicitur adores, n. 7. & seq. lib. 1. vide plures tenentes hæc partem, videl. Salyc. & Rom. quos refert Alex. in l. necessarius. ff. de acquir. her. n. 2. licet ipse ibi teneat contrarium. † Contrarium Alex. conf. 21. Viso processu, lib. 1. per tot. vbi, quod nisi probentur debita extare, non est probata læsio. Guid. Pap. d. dec. 141. & 133. vbi recitat opin. & hanc tenet, & dicit, quod non sufficit probare debita, nisi probentur excedere vires, sed sufficit, quod dicat, non extant alia bona, quam talia, & qui dicit plura, probet, & idem etiā dixit Alex. d. conf. 21. † Declara; quia restitutio in integrum aduersus aditionem hæreditatis paternæ debet cōcedi, quando minor adiuit. l. c. si min. se ab hered. absin. & satis dicitur constare de læsione, & si hæreditas non esset damnosa, quando contingeret heredi redem multis litibus vexari, l. minoribus, n. 1. gloss. ff. de minor. † Et nō impeditur restitutio, & si tutores minoris distraxerunt bona, & soluerunt creditoribus; quia iura sunt salua aliis creditoribus contra ministros. Bart. in l. si pupillus, ff. de iis, qui in fidei. cred. † Declara; quia si docet de debito magno importante supra hæreditatem, & dicat, in hæreditate nō sunt, nisi tot bona, tunc habet præsumptionē pro se. Alex. l. necessarius, n. 2. ff. de acquir. her. Guido Pap. dec. 142. Alex. d. conf. 21. n. 6. lib. 1. & conf. 210. Ponderatis, in si. lib. 2. vbi, quod restituitur, si est læsus, & poterit adire cum inuentio, ne teneatur ultra vires. † Et quod restituitur minor aduersus aditionē hereditatis, sed debeat citari facere omnes creditores, est text. 52 in autb. omnes. c. si min. se ab hered. absin. † Et si inter tales creditores esset vnus clericus, quod possit coram iudice laico citari. Ancha. in repet. cap. ea que de reg. iur. in 6. qu. 17. ver. occurrit dubium, sequitur Dec. conf. 700. In causa Antonii, post pr. † Confessio delicti facta per minorem inducit læsionem eo ipso, si aliunde non constat de delicto; ideo isto casu restituitur non probata læsione. Ias. in d. l. nam & postea, §. si minor, n. 7. ver. aduerte diligenter, ff. de iureiur. Marli. sing. 445. Minor læsus, sequitur apost. ad Alciat. tractat. præsumpt. reg. 1. præsumpt. 42. in si. & in 3. reg. præsumpt. 21. num. 2. Aff. decis. 208. vbi, quod non nocet confessio delicti facta per minorem sine curatore, si petat restitui in integrum. † Reus minor, qui iudicium suscipit non informatus, restituitur non docto de læsione; secus si fuit actor instructus; ideo primo casu impeditur petita restitutio executionem. Dec. conf. 436. n. 5. secus, quando debet docere de læsione, quæ requirit altiorē indaginem. Alex. conf. 55. & conf. 115. 57 in si. lib. 5. † Non appellans à sententia minor dicitur lædi, & absq; alia probatione debet restitui. Bart. in l. si. c. de restit. in integr. minor. & hanc opinionem tenent Ant. de Barr. Abb. & alii Canonici in ca. auditis, de in integr. restit. quia dicunt eo solo, quod non appellauit dicitur læsus, & hanc partem tenet Aret. conf. 66. Viso puncto, & dubio, col. 7. ver. venio igitur nunc ad tertium. Bart. in l. si. c. in quibus causis in integr. restituitur non est necess. prout ita cum citat Abb. conf. 77. col. 2. 58 in si. ver. a uertendum lib. 1. † Contrarium tenent Bart. & alii, quos refert Alex. d. l. nam & postea. §. si minor, n. 8. ver. in gloss. 2. ff. de iureiur. Guido Pap. d. c. 141. col. 2. qui dicunt, quod debet minor summarie docere de læsione, vt quia fonebat bonum ius, & ita Alex. conf. 80. In causa & lite, lib. 7. Soc. conf. 13. lib. 4. Quo confitito, vel probato, iudex tenetur officium suum impartiri minori petenti restitui. Ias. d. §. si minor. Alciat. reg. 1. præsumpt. 42. n. 4. Ruin. conf. 119. n. 13. lib. 5. Cast. conf. 196. Super primo, n. 4. ver. secundum patet, lib. 2. vbi allegat Bart. d. l. nam & postea. §. si minor. ff. de iureiur. dicentem requiri constare de bono iure, & sic de læsione; quia possit expedire minori non appellasse; & hanc veriorē dicit Abb. d. conf. 77. In quæstione, col. 2. in fin. & col. 3. in pr. ver. aduertendum tamen, lib. 2. vbi tollit contraria de l. minor 25. §. 1. iuncta gloss. ff. de minor. super qua fundatur 59 tur contrarium tenentes; quia ibi constabat de læsione. † Declara; quia aut minor est actor; & tunc secunda opinio est vera; quia nihil minuitur ab eo; aut est reus, & condemnatur ad soluendū, & sic videtur læsus, sic distinguit Fulg. d. l. fin. c. de restituit. in integr. minor. vt refert Alex. d. §. si minor, n. 9. l. nam & postea. ff. de iureiur. sequitur Cast. ibi, & est verissima distinctio, pro qua Alex. conf. 115. 60 attentio narratur in themate, circa med. lib. 5. & d. conf. 80. lib. 7. † Declara; quia si petitur restitutio aduersus lapsum temporis, vel omissionem probationis, seu appellationis, sufficit probatio præsumptiua, & summaria, siue maior, siue minor; si vero petatur contra sententiam requiritur plena, & vera probatio. Benintend. dec. 85. vbi n. 8. quod est * communis opinio, quod contra sententiam plena probatio requiritur, vide infra n. 71. ver. limitata. † Declara secundo, vt siue sit actor, siue reus, prima opinio sit vera, si allegat

omississe ea, quæ debuit allegare; secus si hoc non allegat; quia tunc debet docere de læsione, ita Alciat. d. reg. 1. præsumpt. 42. n. 5. l. fin. d. l. nam & postea. §. si minor, n. 13. ver. sed tu aduerte. ff. de iureiur. tenet contrarium, quod requiritur aliqua probatio. † Præscriptio anni ad relucendum rem paternam in minore inducit læsionem probatā ex sola præsumptione affectionis; ideo non tenetur aliter docere. Alciat. in tract. præsumpt. reg. 1. præsumpt. 20. † Item in venditione rei, quæ fuit maiorum suorum præsumitur læsus. Curt. lu. conf. 118. in si. † Idem in alia præscriptione, quia si probatur ex ea læsio, conferatur illæsus minor sine restitutione, alias probabit læsionē, vt restituitur. Bart. in l. si. c. in quibus causis restituitur in integr. vbi Fulg. † Secus in conuentionali causata tempore maioris defuncti. l. Emilus, ff. de minor. Corn. conf. 338. n. 8. lib. 1. † Renuncians quere læs, vel repudians hæreditatem minor, eo ipso dicitur læsus. Bart. & Cast. in l. 1. vbi gl. c. de in integr. restit. præsumptio est de læsione certa. c. si min. se ab her. † Declara, quādo præsumptio est de læsione certa; scilicet si de læsione dubia. Grat. conf. 4. in si. lib. 1. † Limita; quia si restitutio in integrum debetur tam actori, quam reo, & vtique tractat de lucro, prout si quis instituit infantem, & ei decedenti substituit consanguineum, moritur institutus impubes non adita hæreditate, relicta matre minore, vel impedita ex iusta causa, quæ non petit tutorem dari, petit substitui, opponitur, quod non adiuit & non transiuit, petit ex persona pupilli restitui substitutus, & allegat etiam matrem excludam; quia tutorem dari non fecit, dicit mater, quod fecit, quantum in se; quia petit, & index dicit esse datum, petit restitui ex causa omissionis dari tutorem, dicit Sign. conf. 238. quod debet mater restitui; quia secundum * communē debetur restitutio, alia restitutio substituto non est ita clare concedenda, quia cōtrouersa, n. 8. ver. item quia, vt infra. † Dicatur igitur, restitutio, quæ est magis debita de iure debet dari potius, quam illa, quæ est cōtrouersa. Sign. d. conf. 238. n. 8. † Extende; si ue utraq; principaliter, siue incidenter, siue vna petatur incidenter, altera principaliter. Sign. d. conf. 238. n. 8. ver. item quia. † Limita; quia licet læsio sit probanda per minorem; si tamen petit restitutionem aduersus omillam probationem, quæ datur post dicta restituta, minor viginti quinque annis vbi gloss. Bartol. & Bald. ff. de minor. tunc sufficit probatio præsumptiua. Bart. in l. nam & postea. §. si minor. col. 1. ff. de iureiur. vide supra n. 60. ver. declar. & infra, Concl. 291. n. 5. ver. vide tamen. Vide Conclusionem proxime sequentem.

Restitutio in integrum ad hoc, vt deur, quam discussionem requirat. Concl. 287.

Non datur restitutio in integrum, nisi præuia cause cognitione. l. in causa. §. causa cognita ff. de minor. Cast. conf. 282. In causa ista, n. 6. lib. 1. † Petens rescindi sententiam tanquam latam contra abfentem ex capite restitutionis in integrum debet docere de iure, & interesse suo, etiam quod sit lata contra ipsum petentem rescindi, quando sententia fuit aliqua, secus si fuit nulla; quia absq; alia probatione interesse rescinditur. Gem. conf. 144. per tot. † Etas debet probari, videlicet quod minor esset tempore, quo fecit actum, aduersus quem petitur restitutio à minore. Alex. conf. 21. Viso processu, in prin. lib. 1. † Extende; quia non sufficit, quod esset supra 25. annum, sed intra quadriduennium petende restitutionis, quando fecit aditionem hæreditatis, vel alium actum nocuum; quia illa etas non habet priuilegium. Alexand. conf. 21. in prin. lib. 1. † Declara; quia vno solo casu beneficii minoris circa restitutionem competit intra triennium, postquam factus est maior, videlicet si filius abstinuit, & bona non sunt distracta, potest intra tres annos, postquam est maior factus, velle adire. Alex. d. conf. 21. in prin. lib. 1. † Ignorantia debet esse probabilis, non supina eius, qui ex capite ignorantia petit restitui, etiam si sit Ecclesia, alias non restituitur. Crau. conf. 65. o. n. 5. & seq. † Et qui ex dolo, & causa procurata petitur labi tempus, perdit restitutionem in integrum. Paris de Puteo tract. de re milit. lib. 3. §. statuta dies, n. 4. † Dolus aduersarii, vel facilitas minoris debet adesse in læsione, alias non releuat. Ruin. conf. 119. num. 13. & seq. lib. 5. Nat. conf. 548. num. 15. † Ideo læsus casu, vel fortuna non dicitur læsus sui facilitate, vel dolo aduersarii. Dec. conf. 56. o. n. 18. Nat. conf. 548. num. 15. † Idem, si quilibet læsus fuisset etiam maior illo casu, dec. Pedemont. 158. n. 4. † Idem, quando actus tempore, quo geritur, ita potest esse vilis, sicut nocuius, quia licet noceat, non datur læsio ab euentu contrario. Alex. conf. 57. col. 4. & seq. lib. 3. Nat. d. conf. 548. n. 16. & conf. 181. n. 9. Simon de Præf. conf. 137. n. 82. Palet. conf. 97. n. 4. Rim. lun. conf. 97. n. 12. & seq. lib. 1. Crau. conf. 93. n. 2. † Et probatio dubia læsionis non releuat. Port. d. mol. conf. 169. n. 7. † Citatio est necessaria eorum, quibus cura

etura est sententia restitutionis in integrum, alias non citatis nō nocet, sed debet de nouo obtineri ipsis citatis. Castr. plene conf. 363. Ad primum, per tot. li. 2. vbi quod bene valet, & preiudicat quoad citatos. Peti debet restitutio, alias denegat iudex, quia super non petitis nihil facit. Crau. conf. 271. n. 6. plenius Decian. conf. 13. n. 84. & seq. lib. 2. f. Restringe; quia dicitur petita sufficienter, quādo actio non potest habere effectum, nisi per restitutionem. Crau. conf. 481. Ad primum dubium, n. 3. Alex. conf. 52. col. si. lib. 2. & 177. in fin. lib. 5. late Socin. conf. 160. n. 7. lib. 2. imo ex clausula, super quibus, & c. censetur petita restitutio in integrum. Rim. lun. conf. 41. nu. 46. lib. 1. allegat Alex. de Nauo conf. 22. n. 4. Boer. dec. 207. col. 2. f. Contra restrictionem tenet Hippol. Rim. conf. 409. nu. 41. & seq. per tot. vbi examinat articulum, & tenet contrarium, & n. 56. videtur dicere, quod communis opinio, quod debet peti principaliter, vel excipiendo alias non potest dici intentata, & idem tenet Castr. conf. 170. n. 3. ver. etiam alius, lib. 1. f. Declarat tamen idem Rimin. conf. 94. n. 19. lib. 1. vti si minor petat rem sibi laeso dari, necessario petit prius in integrum restitui, & ibi alios allegat. Vide infra, Restitutio in integrum quando dicitur petita, vel non. Concl. 292. f. Impeditus iusto impedimento restituitur. f. Restringe, quando impedimentum est voluntarium. Decian. conf. 8. n. 261. lib. 1.

Restitutio in integrum nō datur maiori hæredi minoris multis casibus, & quando secus, & quid ē conuerso. Concl. 288.

RESTITUTIO in integrum nō datur maiori hæredi minoris ad adeundam hereditatem ipsi minori delatam. Cuma. conf. 130. Nobilis domina, n. 5. ver. ad id vero, yf. in fi. Bald. conf. 101. Punctus cause, n. 2. ver. venio ad testamentum, lib. 2. vbi dicitur communem opinionem, & hanc partem videtur velle Bald. conf. 301. In primis, n. 4. lib. 4. allegat pro hac parte Iac. de Beluif. in quadam disputatione, & dicit extare text. in l. si infanti. §. 1. C. de iur. deliber. vbi lex statuit, quod mortuo impubere non adita hereditate matris, spectat hereditas fratribus matris, & non patri defuncti filii, licet Bald. alleget ibi Iacob. de Aren. Iac. But. & Bart. pro contraria, & hanc tenet plene Anch. conf. 362. De viribus, in fi. ver. ex persona vero, vbi opinio contraria nō habet text. pro se, ista vero sic. Castr. conf. 460. 2. Sequendo ordinem, n. 4. li. 1. f. Contrarium tenet Ang. conf. 83. Subtiliter, in fi. vbi, quod ista est vera opinio, quod datur restitutio hæredi minoris, dummodo non sint lapsa tempora restitutionis, & hæc partem tenet Castr. conf. 299. Quod dicitur Guido n. 2. lib. 1. f. Declarat, quia si minor nō adiuuit hereditatem patris, vel matris, transmittitur ad eundem, & etiam ius petendi restitutionem aduersus omifam aditionem, & si hæres, cui transmittitur, est minor, sibi non currit quadriennium, donec est minor; si vero maior sit, vel effectus maior, sibi non currit quadriennium, donec est ignorans sibi competere. Castr. conf. 299. n. 2. & 3. ver. posito autem, lib. 1. vbi, quod præsumitur ignorantia in facto alieno. Castr. conf. 305. Primum dubium, n. 3. ver. super secundo, li. 1. f. Extende, vt procedat, quod hæres non restituitur, si minor non habuit tutorem, & repente non decessit; quia imputandum est hæredi, si non petiit tutorem pupillo. Bart. in l. qui duos, nu. 6. ver. aut non decessit ff. de reb. dub. Bald. d. conf. 301. in fi. lib. 2. Castr. conf. 460. circa fi. lib. 1. f. Idem dicit Petr. de Anch. conf. 104. nu. 10. ver. secundus casus, procedere, si pupillus habebat matrem, cui delata est tutela; quia mater non succedit, quando pupillus decessit non adita hereditate, sed non repente decessit, & idem etiam dicit Bart. vbi supra. f. Extende; quia vbiq; pupillus habuit tutorem, qui est soluendo, & non adiuuit, neq; pupillus repente decessit, nunquam datur restitutio maiori hæredi ex persona minoris, ex quo habet regressum contra tutorem. Bart. in l. qui duos, n. 6. v. aut non decessit ff. de reb. dub. Castr. d. conf. 460. circa fi. lib. 1. f. Restringe; quia bene datur restitutio hæredi, quando minor non adiuuit culpa tutoris, neq; repente decessit, si tutor non est soluendo. Bart. d. l. qui duos, n. 6. ver. sed si tutor ff. de reb. dub. f. Contrarium in hoc tenet Petr. de Anch. d. conf. 104. n. 10. ver. ego indistincte credo, yf. in fi. vbi dicit esse casum contra Bart. in l. 3. C. si tutor, vel cur. interuen. siue tutor sit soluendo, vel non. f. Restringe, vt non procedat, quando minor decessit repente post aditam hereditatem, ita quod tutoribus, vel consanguineis, quando tutorem non habebat, non potest imputari. Bart. in d. l. qui duos, n. 5. ver. mihi vero videtur ff. de reb. dub. Petr. de Anch. d. conf. 104. Pro declaratione, n. 9. ver. quoad tertium, vbi dicunt repente intelligi intra centum dies. Bald. d. conf. 101. in fi. lib. 2. f. Amplia; quia nunquam datur restitutio hæredi furioso, qui nō adiuuit, siue ipse furiosus fuerit maior, quia nō reperitur lex, quæ concedat restitutionem furioso. Bald. conf. 213. Casus talis est, Titia, lib. 3. per tot. vbi loquitur in hereditate materna delata filio furioso, quæ si non fuit petita a curatore, non transmittitur,

neq; hæres habebit restitutionem ex persona furiosi minoris. f. Amplia in casu conuerso; quia non datur restitutio in integrum minori hæredi maioris aduersus factum, vel contractum ipsius minoris, cui succcessit. l. Æmilius, & quod ibi not. Bart. ff. de minor. l. 2. C. si aduer. vend. pign. l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. oblig. Vi de supra, Restitutio in integrum datur minoribus multis casibus, & c. Concl. 284. n. 77. & 80. & etiam num. 99. 111. 113. f. Imo quod plus est non datur restitutio minori hæredi maioris ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, etiam quod probaret ignorantiam, quando vult restitui aduersus cursum temporis conuentionalis ex contractu defuncti, quando fuit coëptus cursus temporis in vita defuncti. Curt. conf. 58. qui attestatur fuisse subscriptum a septem aliis Doctoribus Patavinis. f. Idem aduersus contractum factum per fratrem maiorem, cui succcessit minor, & ideo præscriptio inchoata cum maiore continuatur, & currit contra minorem succcessorem absq; spe restitutionis in integrum ex capite minoris ætatis, d. l. Æmilius, & ibi gloss. & Doct. ff. de minor. l. ea que a patre. C. de restitut. milit. in l. 2. C. si aduer. vend. pign. f. Declara tamen; quia licet minor non restituitur tanq; minor, quando maiori succcessit, bene restituitur, prout quilibet succcessor in ius alterius ex clausula, si qua mihi iusta causa, aduersus lapsum tempo- is, ex quo minor lederetur ex ignorantia, d. l. Æmilius ff. de minor. vbi Alber. & Bart. & tradit l. si in l. cum filius famul. §. in hac. nu. 5. & ff. de verb. obligat. & talis restitutio ex dicta clausula, si qua mihi iusta causa, & c. licet non sit specificata petita; tamen ex quo generaliter petitum fuit restitui aduersus lapsum quinquennii omni meliori modo, fuit admissa. f. Restringe tribus casibus, de quibus Castr. in d. l. 2. C. si aduer. vend. pign. f. Restringe, quando petitur per minorem aduersus gesta per procuratorem hereditate iacente data enormissima læsione, gloss. Bart. & Doct. in l. si quis instituitur. §. & ideo ff. de hered. instit. facit l. si ex causa, vbi Bald. ff. de min. Alex. conf. 67. lib. 5. & licet gesta per curatorem videantur facta a defuncto, quem repræsentat, non a pupillo, quo casu non competit restitutio. d. l. Æmilius ff. de minor. tamen quia minor adiuuit, fingitur hæres a principio. f. Restringe, quia quando aliquid esset actum cum pupillo de iis, quæ habuerunt principium a patre, vel maiore, bene daretur restitutio minori ex capite minoris ætatis, & ex persona propria, vt declarat l. si in l. cum filius. §. in hac. ff. de verb. oblig. quia dispositio d. l. Æmilius ff. de minor. non loquitur tali casu, & non debet extendi contra regulas iuris; eo quia licet non cōcederetur restitutio aduersus gesta a maiori, d. l. deniq; §. vtrum, & §. 1. ff. de minor. bene conceditur, qñ haberet necessariam consequentiam, & dependentiam a gestis in minori ætate, vt declarat Bart. in l. 1. ff. qui pot. in pign. hab. & videtur text. in d. l. deniq; ver. Scio, & ibi scribentes ff. de minor. ita Affli. d. de c. 212. f. Limita, & est regula, quia restitutio in integrum, quæ competebar minori ratione læsionis, competit etiā maiori eiusdem minoris hæredi. Affli. dec. 211. f. Prout ē conuerso, si minor petente iudicio succedit maiori, cui non competebar restitutio in integrum, non competit ei minori hæredi, nisi aliquid esset factum per ipsum minorem in causa, per quod esset læsus minor. Affli. d. dec. 212. vide supra n. 11. ver. amplia in casu conuerso. f. Limita; quia hæredi infantis, qui non adiuuit hereditatem matris competit restitutio in integrum aduersus omifam aditionem. Bald. conf. 330. Quædam puella, in fi. lib. 4. & idē tenet Bald. conf. 88. lib. 5. vbi, quod infans reputatur absens; & ideo facilius datur restitutio, qñ herede minoris, vbi responder ad l. si infanti. C. de iure delib. quæ vult contrariū, vt procedat de iure ciuili; secus de beneficio Pratoris; quia alias infans esset deterioris conditionis, quā minor pubes. f. Contrarium tenet Bald. conf. 390. Super eo, quod queritur, in pr. lib. 5. vbi recitat opiniones pro vtraq; parte, & dicit non reperiri legem, quæ dicat contrarium. f. Declarat Bald. conf. 101. in fin. lib. 2. quod competit, quando interuenit casus fortuitus; quia repente infans, vel tutor mortuus est, vel fuit absens, vel alia causa legitimi impedimenti interfuit, secus cessante impedimento. f. Extende limitationem, vt maxime procedat, quod detur restitutio hæredi infantis, qui non adiuuit hereditatem matris, quando tutor etiam, qui non fecit inuentarium, sciuit hereditatem fuisse delatam infanti. Bart. in l. qui duos ff. de reb. dub. f. Contrarium tenet Bald. conf. 390. n. 2. ver. alia dubitatio, lib. 5. vbi, loquitur, quando tutor non fecit inuentarium. f. Restringe, vt non procedat limitatio; quia non datur restitutio hæredi minoris ex persona minoris infantis, qui nō adiuuit hereditatem maternam, siue sciuerit tutor, vel non, quādo post mortem infantis lapsum est quadriennium datum ad petendam restitutionem in integrum. Bald. conf. 390. n. 4. ver. oportet ergo, lib. 5. f. Et procedit restitutio, etiam si hæres possederint bona non petita, neq; obtena restitutione in integrum. Bald. d. conf. 390. circa fi. lib. 5. f. Limita; quia vbiq; minor, vel infans decessit casu fortuito

fortuito, puta tempestate maris, vel fortuito casu, tunc datur restitutio heredi maior ex persona pupilli. Bald. dict. conf. 10. in fi. lib. 2.
 28 † Extende, viderem sit, quando minor fuit legitimo impedimento impeditus, veluti si absens non potuit adire, quia datur restitutio heredi. Bald. d. conf. 10. in fi. lib. 2. & hanc partem sequitur Cuman. conf. 130. Nobilis domina. n. 5. v. ad id vero. Bald. conf. 88. Super primo, per
 29 tot. lib. 5. † Declara, quod vbi cuncti; competit restitutio maiori ex persona minoris, intelligitur, dummodo non sit lapsus quadriennium. Cuman. d. conf. 130. in fi. ver. nec praterea. Bald. conf. 390. Super eo, quod circa fin. lib. 5.

Restitutio in integrum datur maiori ex clausula, si qua mihi iusta causa, & quando habeat locum, vel non. Conclus. 289.

RESTITUTIO † datur maiori in integrum ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, ex capite ignorantie, de qua Bart. in l. cū filius. §. in hac ff. de verb. oblig. in pr. & quod datur ob probabile ignorantiam Corn. conf. 219. lib. 2. Dec. conf. 58. col. fi. & conf. 164. col. fi. Paris. conf. 100. n. 7. lib. 1. Affl. dec. 37. Quadam. colu. 2. & dec. 329. Dictata, latissime Tiraq. de retr. act. lign. §. 35. gl. 4. n. 35. Crau. conf. 201. num. 36.
 2 † Et quod minor restituatur ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, l. i. ff. ex quibus caus. maior. quæ continet ignorantiam, ideo ex capite ignorantie datur Hippol. Rim. conf. 74. n. 25. & seq. vbi n. 27.
 * dicitur * communem, lib. 1. & legatarius sub conditione potestatiua, qui ignorauit, debet restitui ad legatum etiam pro præterito, si iurat, quod impleuisset, si sciuiisset. Corn. conf. 168. n. 14. lib. 3. vbi dicitur * communem, & quod datur restitutio maiori ex clausula, si qua mihi, & ex capite ignorantie. Alex. conf. 71. Videtur prima, n. 2. & seq. lib. 1. vbi apost. in ver. ignorantia, dat plurimos concord. conf. 84. n. 2. & seq. ver. tertio quia, lib. 1. ratio est, quia ignorantia culpa imputari non potest, l. argentum. ff. commod. & * communem dicit apost. vltima ad Ant. de Butr. conf. 25. in ver. ignorantem, vbi citat plures. Alex. conf. 40. Videtur, n. 19. lib. 2. & conf. 50. n. 10. ver. post etiam, lib. 5. vbi apost. in ver. ignorantia, & conf. 77. Vifo, n. 6. & seq. ver. & post.
 3 Ratio est, quia ignorans dicitur iuste impeditus Bart. & Doct. in l. genero. ff. de ius. qui not. infam. Soc. l. c. 128. n. 147. & seq. lib. 1. Cephal. conf. 29. n. 15. & seq. alias ignorans priuaretur iure suo sine sui culpe, & quia impedimentum facti licet non impediat cursum præscriptionis, bene causat restitutionem in integrum, Alex. conf. 63. n. 14. & seq. lib. 4. † Et est regula, quod vbi cuncti; quis incidit in penam, vel perdit ius suum, ignorans semper restituitur in integrum. Alex. conf. 45. in causa, n. 4. lib. 5. & nu. 8. vbi idem in herede, quando præiudicium fuit commissum, vel causatum hereditate
 5 iacente. † Declara tamen; quia non sola iusta causa ignorantie probabilis sufficit, sed requiritur læsio. Bart. & Scrib. in l. nam & si postea. §. si minor. ff. de iur. iur. l. c. 63. col. fi. lib. 3. & idē tenet Fel. in cap. vigilanti. col. 2. in tertio limit. † Extēde; quia datur ex capite ignorantie, & contra longissimi temporis præscriptionē vltra 40. annos
 6 part. pr. qu. 29. n. 97. in tertio limit. † Extēde; quia datur ex capite ignorantie, & contra longissimi temporis præscriptionē vltra 40. annos
 7 secundum magis * communem; de qua Crau. conf. 622. n. 13. † Et ista restitutio in integrum, quæ datur maiori ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, est fundata in æquitate contrarius; & ideo nō fit extensio de casu ad casum, etiam si subsit eadem ratio. Anchar.
 8 conf. 62. De viribus, in pr. † Et coram iudice procedente ex æquitate non est necesse, nisi petere restitutionem; quia habetur pro concessa, si constat, quod fuit omissa aliqua exceptio releuans. Signor. conf. 129. in fin. vbi loquitur pro eo, quod fuit absens causa
 9 Reipublicæ. † Contrarium, quod non datur, tenent plures, quos citat Alex. conf. 165. Dubitatur, in fin. lib. 6. vbi apost. in ver. contra.
 10 † Extēde; quia datur restitutio in integrum maiori ex capite ignorantie, quando vt hæres succedit in ius alterius, & si iuste ignorauit de iure suo etiam aduersus præscriptionē 30. vel 40. annor. cum titulo, & bona fide. Affl. dec. 37. & dec. 329. vbi in fine dicitur * communem, & plene Alex. conf. 169. num. 9. & seq. ver. plus dico, lib. 2. vbi, quod vbi cuncti; subest æquitas, quæ ab ignorantia causatur, datur restitutio etiam maiori ex clausula, si qua mihi iusta causa. † Extēde; quia datur heredi condemnato ad soluendum debitum, quod iam fuerat solutum per patrem, vel defunctum ex præsumpta ignorantia solutionis. l. si mater, & ibi glo. & Doct. ff. de except. rei iud. Fel. qui plures casus distinguit; & hūc ponit in suborta, num. 10. ver. secundus casus. de re iud. Guid. Pap. sing. 657. tractant Imol. & alii in l. Imperatores. ff. de re iud. aliquid per Cap. dec. 52. Jacob. de S. Georgio in l. Argentarius. §. cum autem, ver. per prædicta determinatur notab. questio. ff. de edn. & recuperat solutum, vel actione in rem, vel conditione sine causa, gloss. in l. 1. c. de re

iud. † Et datur etiam heredi; licet defunctus non perierit restitutioem, ex capite ignorantie aduersus 40. annos; imo centum, ex quo quadriennium non currit, nisi a die scientie etiam per 100. annos. Alex. conf. 116. Per speciem. n. 2. in fin. cum seq. ver. nec obstat, & nu. 4. lib. 5. † Extēde; quia restitutio in integrum datur aduersus im-
 13 mixtionem hereditatis eidem delatæ non solum minori, vt per Paris. conf. 69. num. 19. lib. 3. Socin. Sen. conf. 242. num. 5. ver. solum restat. lib. 2. Bertrand. conf. 103. num. 58. lib. 2. Ang. in tract. de seru. quest. 9. nu. 46. Angel. de Periglin. repet. l. in sui. num. 8. ff. de liber. & posthu. Tiraq. de retr. act. lignag. ad fin. tit. n. 53. & est text. in §. extraneis, vbi Aret. Inst. de hered. qual. & differ. n. 1. ver. not. quod hereditatem. Bald. in l. 1. n. 5. in vltimis ver. bis. C. si vir. se ab her. abst. Imol. in l. necessariis, ver. quid autem si filius, col. 2. ff. de acquir. her. Ioan. And. in addit. ad Spec. tit. de restit. in integr. §. quis autem, in ver. minores, circa med. Alex. conf. 21. n. 6. lib. 1. Guido Pap. dec. 141. & 142. † Et potest petere talem restitutionem etiam incidenter. Alex. conf. 77. Vifo processu, num. 7. ver. potest etiam, lib. 6. † Sed etiam datur maiori, & quod plus est, etiam quod
 15 maiores facti talem immixtionem facto ratificasse videantur, l. 3. §. sio. ff. de minor. vbi est text. expressus, refert Angel. in l. damni infest. di. §. Sabini, nu. 2. ff. de damn. infest. vbi etiam Cast. idem confirmat. † Declara, quia contrarium procedit, quando maior ignorat, & fa-
 16 ctus maior exegit, conclusio procedit forte, quando maior ignorat, cogita de solutione meliori; quia ista nō videtur sufficiens. † Et quod iustum impedimentum sit probabilis ignorantia. Ale-
 17 xand. conf. 169. Vifo themate, num. 11. ver. pro qua conclusione, lib. 2. † Ex-
 18 tendē in herede, maxime quando præsumitur ignorasse, prout etiam quilibet alius, qui succedit in ius alterius. Iaf. in l. 2. c. de iur. emphyt. num. 185. Dec. d. conf. 164. col. fi. Affl. dec. 211. Pupillus litiga-
 19 bar. Ruin. conf. 150. lib. 1. & facit quod dixit conf. 110. lib. 1. & Alex. conf. 63. Stantibus num. 14. & seq. ver. dico, quod saltem, lib. 4. vbi apost. itill. & conf. 77. Vifo processu, num. 7. ver. potest etiam, lib. 6. † Extēde, quia hæres eius, qui decessit non adita hereditate; quia ignorauit, licet non transmittat ius ad eundem, bene transmittit ius restitutio-
 20 nis in integrum ex probabili causa ignorantie, etiam si lapsus esset tempus 40. annorum, communem * dicit Alex. conf. 169. Vifo themate, num. 14. vbi in fi. lib. 2. vbi tollit omnia contraria, quod licet
 21 datur contra præscriptionem minorum cum titulo, multo magis contra maiorem sine titulo, & odiosam, & quadriennium non currit ignorantia, & plenissima securitas datur contra scientē, non contra ignorantem. Alex. conf. 86. Vifo, n. 2. ver. idem iuris, lib. 2. vbi apost. itill. dat concord. in ver. integrum, infinitos. Tiraq. de retr. act. §. 35. gloss. 4. n. 35. & 36. † Contrarium Alex. conf. 163. Vifo processu, n. 20
 3. & seq. per tot. lib. 2. & conf. 151. in fin. eod. lib. vbi apost. itill. ver. attamen, citat pro vtraq; † Et pro contrario facit, quia l. sicut, in fi. c. de præ-
 21 script. 30. annor. cōcedit plenissimam securitatem, quæ habere nō posset effectum, si concederetur ex sola ignorantia passim restitutio; & ita arguit Alex. d. conf. 151. Vifo themate, n. 8. & seq. ver. nec obstat
 22 impedimenta, lib. 2. vbi apost. in ver. attamen, citat plures, sed plurimos, & infinitos citat Tiraquell. de retr. act. lignag. §. 35. gloss. 4. nu. 37. † Declara Tiraquell. de retr. act. lign. §. 35. gl. 4. vbi postquam nu. 35.
 23 & 36. citauit infinitos pro affirmatiua, quod datur restitutio ex capite ignorantie post 30. & 40. annos maiori, & n. 37. & seq. quod nō datur post 40. annos, quia frustra præscriptio prouideret de securitate plenissima, tande n. 42. recitat opinione eorum, qui dicunt, requiri iustam causam vltra ignorantiam, & illa tanquam communiter reprobat dicit dari post 40. annos intra quadriennium, quod est vtile; ita quod si etiam ignorantia quadriennii esset centum annorum, daretur restitutio, maxime quando petens restitui agit de damno vitando, sed si ageret de lucro captando, prout est is, qui vult retrahere, & similes, tunc opinio contraria sit verior. † Contra declarationem, quod imo non datur post 40. 23
 24 annos ex sola ignorantia, nisi iusta causa appareat, tenet apost. ad Alex. conf. 151. in ver. attamen, in fi. lib. 2. & iterum ad Alex. conf. 150. in ver. communem, quæ videtur rationalis, sed Tiraq. de retr. lign. §. 35. gl. 4. n. 42. & seq. reprobat, quia contra communem, & veritatē, quia quadriennium ex sola ignorantia hoc operatur, quia vtile est, & non currit ignorantia vltra 100. annos. † Extēde; quia is, qui
 25 cecidit in commissum ex ignorantia, restituitur, prout emphyteuta, qui non soluit, quia ignorauit. Rom. conf. 166. Vifo dilige. ter, in fi. vbi dicitur * communem, & ibi apost. in ver. quod sic, quæ citat plurimos, & dicit ignorantiam probari iuramento. † Declara, vt procedant conclusiones, quod datur restitutio heredi ex capite ignorantie si omisit soluere, vel petere inuestituram, vel quid simile; quia præsumitur ignorasse; si tamen probetur, vel præsumatur scientia, vt quia sit fama publica in loco, quod bona erant emphyteutica Ecclesie, vel quia probatur, quod extra iudicium absente parte hoc dixit scire, non datur restitutio. Alex. plene conf. 187. in hac

26 hac causa. n. 7. & 8. vers. nec obstat. si diceretur. lib. 2. ¶ Et extendit; quia is, qui cecidit ob non solum canonem, si ignoravit rem esse emphyteuticam; restituitur in integrum ex clausula, si qua mihi iusta causa. Rom. conf. 127. Presupposito, prope fin. ver. secundo obicitur, ubi apost. in ver. posse. ¶ Declara, dummodo ignorantia sit probabilis, si autem esset supina, ut quia contra publicam vocem, & famam, quod res esset emphyteutica; tunc non datur restitutio ex clausula, si qua mihi iusta causa, sed fama publica operatur, quod incidit in penam, dummodo non sit pena corporalis. Rom. d. conf. 127. in fin. ver. secundo obicitur, ubi apost. in ver. famam, & plenius in ver. concedit, ubi plures citat, quod ignorantia crassa, & supina habetur pro scientia, & non releuat ad restitutionem obtinendam. ¶ Restringe, ut non procedat, quod sciuit; quia non datur hæc restitutio ex eo solo, quod est hæres, ex quo sciuit. Curt. Sen. conf. 59. Tiraq. de retract. comment. §. 1. gl. 11. n. 56. & seq. Soc. Jun. conf. 46 n. 6. lib. 4. Bero. conf. 121 n. 11. & conf. 122 n. 7. lib. 3. Alex. conf. 220. Ponderatus n. 11. vers. nec praedictis obstat, lib. 6. ¶ Restringe in hære de consanguineo, puta patris, quia præsumitur scire factum consanguineum lib dubio tenet Ant. de But. conf. 25 n. 10. ver. advertendum, ubi idem in vicino, quasi præsumpta scientia excludat ignorantiam. ¶ Restringe, quia ignorantia non debet esse supina; ideo non restituitur is, qui allegat ignorantiam eorum, quæ sunt notoria, quæ verisimiliter sciuit, etiam si sit Ecclesia; quia præsumitur scire ea, quæ continentur in instrumentis penes eam. Crau. conf. 650 n. 5. & seq. & communem dicit Boer. de res. 39. nu. 9. ubi nu. 17. quando non sit probabilis, non datur restitutio. Alex. conf. 163. V. pro processu, col. 2. vers. fortius videtur, lib. 2. Dec. conf. 29. Et pro tenuis, in fi. & conf. 272. V. pro processu, in fi. Ruin. conf. 44 lib. 4. in fin. ¶ Et quod debeat esse ignorantia iusta, & probabilis. Balb. in tract. de prescript. in 4. part. 4. part. princ. in q. 12. princ. in 29. q. ver. restitutio limitatur prædicta conclusio. Socin. conf. 2. In causa, col. fin. in pr. lib. 3. Dec. conf. 266. ¶ Et ideo si præsumitur scientia, non datur restitutio ex capite ignorantie. Rim. Jun. conf. 74 n. 2. lib. 1. Anch. conf. 170. principaliter contra, & alii supra allegati, maxime Balb. qui alios citat, Alex. conf. 163 n. 3. ver. etiam ex præsumpta scientia, lib. 2. ¶ Nec releuat eo casu iuramentum allegantis, quod ignoravit; quia ipsius iuramento non creditur eo casu. Rom. conf. 481. Presentis, 34 ver. ceterum. ¶ Amplia; quia legatarius, qui non petit legatum per 30 vel 40 annos; quia ignoravit, restituitur. Cuman. conf. 147. per tot. ¶ Et extendit quia datur restitutio ex capite ignorantie etiam aduersus præscriptionem 40 annorum, item aduersus quadriennium, & aduersus rem iudicatam. Alex. conf. 84. In causa vertente, num. 2. & seq. ver. tertio, lib. 1. ubi, quod datur Principi successori etiam quod iudices sciuerint, plene Rom. conf. 123. Circa primum, col. 4. circa fin. ver. presupposito igitur, ubi plena apost. in ver. veriorum, quæ dicit hanc *communem, & contrariam communiter reprobat etiam lapsio quadriennii. ¶ Et quod datur Ecclesie contra præscriptionem 40 annorum, & lapsus quadriennii non obstat, quando iusta fuit ignorantia. Roman. d. conf. 123. col. 4. circa fin. ver. presupposito igitur, per tot. ubi dicit veriorum, & apost. in ver. veriorum, citat infinitos, & dicit hanc tenere scribentes numero plures, & ingenio elegantiores, & hanc *communem & contrariam communiter reprobat, & idem Roman. conf. 149. Conclusionem, in fin. ver. ultimam, ubi *dicit *communem, & plenius conf. 166. V. si diligenter, n. 11. ver. ultimo videndum, vsque in fin. ubi ponit septem fundamenta, & respondet ad contraria, & conf. 407. in princ. per tot. ubi apost. in ver. consilii. Abb. d. conf. 32. col. 3. vsque in fin. ver. venio nunc ad secundum, lib. 1. Alex. conf. 81. Reuocato, n. 8. & seq. lib. 5. ubi dicit magis *communem, & iterum conf. 98. V. si, in fi. lib. 5. ubi dicit magis *communem, & conf. 150. V. si themate, in princ. lib. 7. ubi dicit magis *communem, concordat Socin. conf. 266. lib. 2. ¶ Contrarium de more suo contra Ecclesiam apost. ad Alex. d. conf. 150. in ver. communem, lib. 7. quæ allegat se ipsam ad conf. Alex. 151. in fin. ver. ita tamen, lib. 2. quod requiratur ultra ignorantiam iusta causa, sed allegati non loquuntur in Ecclesia ultra, quod falsa est hæc opinio, & contra communem; quia sola ignorantia operatur, quod non curat quadriennium, quod est ignorantia beneficium vsque ad centum annos, prout clare Tiraq. de retract. lignag. §. 35. gloss. 4. n. 42. & seq. ultra id quod est speciale in Ecclesia læsa, ut quadriennium lapsum non obstat ex aliis causis, ut per Alex. d. conf. 150. n. 6. lib. 7. ¶ Et extendit, quia datur Ecclesie; & minori etiam aduersus contractum, & veram alienationem tam ex capite ignorantie quam ex capite lationis. Roman. conf. 407. Cum presupponatur, per tot. maxime n. 4. & seq. Abb. conf. 32. Videtur primo, conf. 3. ver. venio nunc ad secundum, lib. 1. ¶ Et extendit, quia imo etiam competit hæc restitutio in integrum aduersus 30. vel 40 annos Ecclesie contra aliam Ecclesiam, quando restitutionem in integrum petens tractat de damno vitando, alia de lucro captando. Roma. d. conf. 166 n. 11. & seq. ver. ultimo videndum, maxime Tom. 7.

n. 14. ver. nec dicendum est, vsque in fin. ¶ Et datur restitutio ex capite ignorantie tam maiori, quam minori. Alex. conf. 88. V. si, in fi. n. 27. ver. præterea aduersus, lib. 3. Crau. plenissime de antiq. temp. in 4. part. §. materia ista, n. 50. & seq. vers. sed difficultas. ubi dicit communem, & tollit contraria. Alexand. conf. 81 n. 8. & seq. ubi dicit magis *communem, & conf. 69. In causa, num. 16. ver. præterea, lib. 3. ubi apost. fin. ¶ Et extendit; quia competit etiam Hospitali, sicut Ecclesie, & minori, plene Roman. conf. 407. Cum presupponatur, in princ. ubi apost. in ver. consilii, dat plurimos concord. Alexand. d. conf. 81. nu. 8. & seq. lib. 5. ¶ Et extendit; quia competit restitutio aduersus præscriptionem 40 annorum Collegio, & Ecclesie ex capite ignorantie; quia licet currat ignorantie præscriptio longissima, non tamen currit quadriennium statutum ad petendam restitutionem; quia à principio est vile, & requirit scientiam. Abbas conf. 32. in fin. lib. 1. Contrarium, ¶ quod neque datur restitutio aduersus præscriptionem 40 annorum maiori ex capite ignorantie. Socin. Jun. conf. 76. nu. 102. lib. 1. ubi dicit magis *communem, & citat infinitos ex eo, quod lex præbet omnem securitatem. ¶ Et extendit; quia imo datur aduersus præscriptionem ignorantiam, etiam si per 100 annos illius petitio fuit omissa. Oran. in vna Romana domus 19. Decemb. 1594. Decian. conf. 108. num. 22. & seq. ver. 6. lib. 3. ubi quod ex capite ignorantie etiam supina datur restitutio contra centenariam, & dicit *communem, etiam per viam replicationis, & n. 25. citat plures, & magis *communem dicit Mandel. conf. 222 n. 20. & seq. Alexand. conf. 116. Perspectus, nu. 2. in fin. cum seq. ver. nec obstat, lib. 5. V. si, ad assist. decif. 37. in princ. ubi quod datur, etiam si lapsi sunt centum anni. ¶ Et maxime, quando culpa, & dolo eius, qui præscripsit; quia illam non allegat Rota coram R. P. D. Arrig. Rom. computorum 13. Maii 1594. ¶ Contrarium Iason. conf. 208 n. 2. lib. 2. ubi, quod contra centenariam, & immemorabilem non datur restitutio; quia habet vim tituli, & quod nullus Doctor reperietur, qui contrarium teneat; & idem tenet Ruin. conf. 118 n. 8. & seq. per tot. lib. 4. quando tempus immemorabile probatur ad inducendum titulum; secus si ad probandum; quia primo casu non admittitur probatio in contrarium, neque restitutio; secundo casu secus. allegat Anton. de Butr. in c. peruenit, de censib. colum. 18. Riminald. Jun. conf. 169. num. 25. Barbat. conf. 41. num. 18. lib. 1. Patif. conf. 23. num. 22. lib. 1. Socin. Jun. conf. 76 n. 102. & seq. lib. 1. ubi dicit magis *communem. ¶ Declara, ut plenissime Crau. de antiq. temp. in 4. part. §. materia ista, in 23. quæst. num. 44. & seq. ubi citat infinitos sibi in hoc contrarios, & n. 48. deplorat clientes incidentes in manus Doctorum, & n. 49. & seq. distinguit, quod restitutio datur aduersus præscriptionem 40 annorum Ecclesie, & minori; alis datur sine dubio aduersus 30 annos, sed ipse tenet aduersus 40. licet alii dubitent, sed dicit n. 61. in dubio pro restitutione, & nu. 63. & seq. dicit, quod quadriennium est vile post præscriptionem decusam secundum *communem; igitur si per 100 annos ignoravit, non currit quadriennium, & licet lapsus immemorabilis inducat præsumptam scientiam læsi, non tollitur, quin ignorantia probari possit, ut n. 67. quæ difficilior est, & sufficit, si penes extraneum, vel aduersarium sit repositum instrumentum, si odio, vel inimicitia, vel casu perditæ scripturæ, & subdici debet tempus, quo agere non potuit minor, vel Ecclesia, n. 68. & 69. & seq. reprobat Ias. conf. 208. lib. 2. quia etiam contra titulum expressum datur restitutio, & fallitur, bene fatetur Crau. ibi n. 71. quoad fortiores præsumptiones requiruntur aduersus tempus immemorabile inducens præsumptam scientiam, & primo deducitur tempus 40 annorum, postea centenaria inducens præsumptam scientiam, ut currere incipiat quadriennium, & sic videntur necessarii 140 anni, ut tollatur restitutio, nisi doceatur de ignorantia, & hanc tuetur Alex. conf. 116 n. 3. lib. 5. ¶ Declara; quia restitutio in integrum datur aduersus præscriptionem cuiuscunque, longissimi temporis, quando præscriptio habuit originem à violenta inuasionem; quia nunquam præscribit ipse, neque hæres eius, & in omnem casum datur restitutio in integrum; quia factio præscribens, l. 1. §. si quis autem propter, ff. de itin. actus priu. cum ibi not. imo plenius Alex. conf. 3. col. si. eod. lib. 5. dicit, quod nunquam præscribit tyrannus, & violentus; quia mala fidei, & datur semper restitutio ex clausula, si qua mihi iusta causa, ex capite ignorantie, ut quia in ius alterius successit, secundum magis *communem. ¶ Vide tamen Alex. conf. 1. Ponderatus in *49 fin. n. 45. & 46. lib. 5. ubi dicit procedere in violento possessorio, cuius factio processit, non autem si factio tertiæ, vel cessante violentia item dicit procedere, quando non potuit recurrere ad superiorem, qui prouideret, alias secus. Vide plenius, Restitutio in integrum vsq. ad quantum tempus datur, vel non. Concl. 297. ¶ Declara; quia ignorantia non est iusta causa restituendi in integrum ex clausula, si qua mihi iusta causa. Ancharan. conf. 170. in princ. qui loquitur, quando

- quando aduersus longissimum tempus; quia adest presumptio scientia. † Maxime, quando is, qui petit restitutionem, habuit scripturas. & quando presumpta scientia concurrat. Anch. d. conf. 170. per tot. † Extende; quia licet forensis contrahens in loco legitur statuto loci decisorio; tamen si illud ignorat, debet ex capite ignorantiae restitui in integrum. Alex. conf. 37. Vifo. nu. 23. ver. suadet etiam, lib. 2. vbi apost. in ver. statutum, dat concord. † Extende; quia restitutio in integrum aduersus statutum, & praescriptionem inducitur a statuto datur forensi, qui ignorauit statutum. Vide, Statutum circa praescriptiones valet, & quando non. & c. Concl. 633. & idem contra statutum inducens solemnitate omittam ab ignorante.
- 54 Alex. conf. 179. Vifo & oportune discussio. † Et ideo aduersus praescriptionem decennalem inter praesentes cum titulo datur restitutio ex clausula generali ex capite ignorantiae. Ant. de Buttr. dict. conf. 25. n. 10. vbi apost. citat plures, & dicit communem. † Et quod datur restitutio aduersus praescriptionem completam decem annorum inter praesentes, si is, qui passus est praescriptionem, habuit ignorantiam ex clausula, si qua mihi iusta causa. Ant. de Buttr. d. conf. 25. n. 10. ver. sed si praescriptio, & ibi apost. in ver. ignorantem, dicit magis communem pro qua allegat Socin. conf. 66. lib. 4. Alex. conf. 71. lib. 1. Crau. conf. 20. n. 34. Balb. tract. de praescript. in 4. part. princ. q. 29.
- 56 & alios. † Extende; quia aduersus praescriptionem cautela lesione ex probabili ignorantia datur restitutio. Ant. de Buttr. d. conf. 72. circa fin. allegat Bart. in l. 1. si quis autem ff. de iur. act. priuato. Am- plia; quia aduersus extraneam non inserta in volumine statutorum dantem certum terminum datur mulieri restitutio ex clausula, si qua mihi iusta causa, ex verisimili ignorantia. Ant. de Buttr. d. conf. 72. in fi. ver. per hoc non obstat. † Extende; quia aduersus lapsum temporis non proposita actionis ex probabili ignorantia datur restitutio in integrum ex clausula, si qua mihi iusta causa, Anton. de
- 59 Buttr. d. conf. 72. n. 2. † Extende; quia aduersus sententiam datur restitutio ob repertum nouum instrumentum, quod ante probabilitate ignorabatur. Ant. de Buttr. d. conf. 72. n. 2. ver. binc est. † Extende aduersus ratificationem ignoratam; nam is, qui pro alio emit, non potest agere ad pretium, nisi secuta ratificatione, & si facta fuit, & emens ignorauit, non sibi currit praescriptio, antequam potuerit agere, & si ignorauit datur restitutio in integrum. Alexand. conf. 77. Vifo processu, nu. 5. & seq. ver. tertio respondeo, lib. 6. vbi dicit communem. † Absentia, vel aliud iustum impedimentum confert restitutionem ex clausula, si qua mihi iusta causa. Rimin. conf. 3. n. 23. & 24. lib. 1. & est text. hoc dicens in l. 1. ff. ex quibus caus. maiores. Corn.
- 62 conf. 168. in hac consultatione, n. 14. lib. 3. Alex. conf. 20. n. 10. lib. 1. † Restrige, quando absentia fuit voluntaria. Rimin. d. conf. 74. n. 24. lib. 1. Bart. in l. fin. ff. de in integrum restit. Bald. in l. ab eo col. 1. C. quomodo, & quando iudex. Canon. in c. quoniam. §. porro, vt sit non conuicti.
- 63 facit S. cum irra onera, in fin. de excusat. tut. c. irrefragabili, de off. deleg. † Declara; quia imo absentia voluntaria filii heredis, qui non adiuit, confert beneficium restitutionis in integrum ex clausula, si qua mihi iusta causa, heredi illius, vt transferat ius ad eundem etiam ex iure speciali competens defuncto, dummodo talis absentia voluntaria non esset ex delicto. Alexand. conf. 29. Vifo processu, in fin. n. 10. ver. somito, lib. 1. vbi apost. still. dat concord. & dicit hoc operari praesumptam ignorantiam, quae ex absentia praesumitur. † Error etiam est legitima causa, vt aduersus confessionem positionibus factam datur etiam post rem iudicatam. Alexand. conf. 80. Examinato, in fi. n. 14. ver. imo etiam vbi, lib. 2. † Et plures causae sunt, ex quibus maiores restituuntur in integrum tot. tit. ex quibus caus. maior. quas causas etiam comprehendit restitutio ex clausula, si qua mihi iusta causa, l. 1. §. item si qua, & in l. sed & si per Praetorem. §. item inquit. ff. eod. & ita exemplificat gloss. in l. 1. C. de patr. potest. nam Praetor ait, si qua iusta causa mihi videbitur, in integrum restituam, l. 1. ff. ex quibus caus. maior. Abb. conf. 77. in quaestione, col. 2. post med. ver. aut subest, lib. 2.
- 66 † Impedimentum legitimum facti operatur, quod datur restitutio impedito. Alexand. conf. 71. num. 4. ver. & pro dicta opinione, lib. 1. Caltr. conf. 257. in causa, quae vertitur, lib. 2. col. 2. Castren. conf. 452. Vifo puncto, n. 2. col. 2. in pr. lib. 2. vbi, quod datur maiori ex clausula, si qua mihi iusta causa. Alexand. conf. 150. Vifo themate, nu. 4. ver. pro hoc facit, lib. 7. † Et quod iustum quodcumque impedimentum facti superueniens posse agere, sit iusta causa restituendi in integrum. Alex.
- 68 conf. 4. Videtur inspectus, n. 19. ver. accedat, lib. 2. † Ideo contra hereditatem iacentem, quae agere non potest, licet currat praescriptio; datur tamen restitutio in integrum. Alexand. conf. 4. num. 18. lib. 2.
- 69 † Et aduersus lapsum instantiae datur restitutio in integrum; si factio partis aduersae, vel factio iudicis lapsa est; quia omne factum iniustum, vel impediens dat iustam causam. Alexand. conf. 42. in causa, nu. 10. in fin. cum seq. ver. & istud verius, & maxime n. 13. lib. 3. vbi apost. citat Rom. conf. 220. Circa primum. Vide, Appellans quando re-
- stituitur aduersus desertionem. Concluf. 393. † Et impedimentum legitimum est iusta causa restituendi in integrum maiorem aduersus lapsum termini, vt datur tantum tempus, quantum durauit impedimentum. Aegid. conf. 36. in princ. & nu. 2. vbi, quod iudex non potest minuire tempus restituendum ob legitimum impedimentum. Castren. conf. 398. & 399. lib. 2. Roman. conf. 443. Quoad primum, in princ. † Extende in tantum esse concedendam restitutionem in casu legitimi impedimenti, vt si possessor excipiat ad differendam restitutionem, praesumatur ex calumnia. Aegid. Bellam. conf. 36. n. 2. in fin. ver. in contrarium. † Amplia; quia sicuti haec restitutio ex clausula, si qua mihi iusta causa, & c. datur minoribus. Caltr. conf. 248. Vifo, & ponderatis, in princ. lib. 2. Abb. conf. 77. col. 2. ver. aut subest legitima causa, lib. 2. Vide, Restitutio in integrum contra rem iudicatam minori, & maiori, & quando non. Concluf. 291. n. 16. † Limita; quia non datur restitutio etiam minori ignorantanti ex clausula, si qua mihi iusta causa, quando venit contra praescriptionem conuentionalem factam per defunctum maiorem, a quo causam habet, quando capta est cum defuncto. Curt. conf. 58. quod dicit fuisse subscriptum a septem excellentissimis Doct. Patavinis. † Limita; quia restitutio ex clausula, si qua mihi iusta causa, & c. non datur negligentibus, sed necessitate impeditis, l. non enim. ff. ex quibus caus. maior. & ideo is, qui fuit negligens in expedienda sua remissioia semel, praesumitur ex eadem negligentia petere restitutionem. Aegid. Bellam. conf. 36. per tot. vbi est casus. † Extende; quia si est datus nouus terminus, qui non debuit dari ex capite restitutionis petita; cum sit interloquutoria, potest reuocari. Aegid. d. conf. 36. per totum. † Extende; quia non datur maiori negligenti conficere inuentarium intra tempus a iure statutum, de quo in l. fin. in princ. & in l. fin. autem dubius. C. de iur. deliber. † Extende; quia restitutio ex clausula generali, si qua mihi iusta causa, non datur, quando est in negligentia manifesta, l. non enim, vbi est textus expressus, & l. sciendum, & l. ab hostibus. §. fin. ff. ex quibus caus. maior. † Ratio est; quia vt datur restitutio maiori, oportet, quod sit laesus sine culpa, aut facto suo, l. item, in princ. & l. ei qui data opera, cum l. seq. ff. ex quibus caus. maior. † Restrige, nisi fuisset impeditus legitimo impedi- mento; puta, quia haeres moritur intra tempus incipiendi inuentarium, vel fuit infirmus; quia mors, & infirmitas prebent iustum impedimentum, vt restituatur, & vt haeres eius pariter restituatur; quia transmittitur hoc beneficium. Caltr. conf. 398. Et circa primum, & conf. 399. Super dictis dubiis, lib. 2. † Limita; quia restitutio in integrum non datur maiori ex clausula generali, quando puta pater adiuit pro filia supra infantiam, ipsa non consentiente; quia nulla est aditio; ideo mortua filia non restituitur pater ad adendum; quia sciuit, & potuit peritiores consulere; ideo ignorantia iuris non excusat. Anch. conf. 362. De viribus, in princ. vbi maxime dicit verum, quando contra mentem testatoris, verisimilem fieret translatio hereditatis in praedictum filiorum testatoris, vel loci pii. † Limita; quia mulier, & rusticus non restituuntur ex eo, quod mulier & rusticus, nisi alia causa accedat legitima; quia non reperitur iure cautum, quando tractant de lucro, & potuerunt consulere peritiores; si vero tractant de damno, succurritur eis etiam sine restitutione. Alexand. conf. 165. Dubitatur, per tot. maxime n. 10. & seq. ver. nec propter talem errorem, lib. 6. † Mandatum speciale. Concluf. 279.

Restitutio in integrum datur maiori excipienti, & sic incidenter ex clausula, si qua mihi iusta causa, Concluf. 290.

AGENS publiciana, vel alia actione, si sibi obiciatur praescriptio 30. annorum, potest replicando petere incidenter restitui aduersus praescriptionem ex capite iustae ignorantiae, & obtinebit. Alexand. conf. 71. Videtur prima consideratione, numer. 2. & 3. ver. sed praemissis, & per tot. lib. 1. † Et idem in fideicommissario, qui potest petere fideicommissum, & si sibi opponatur praescriptio triginta annorum cum bona fide, potest replicare agens de ignorantia, quando praesumitur, & incidenter per viam exceptionis petere restitutionem in integrum, quae debetur ignorantanti. Alex. conf. 116. Perspectus, numer. 2. & seq. ver. & si contra Ioannem, lib. 5. vbi num. 3. & sequent. quod non obstat lapsus quadriennii etiam per centum annos; quia est tempus utile a principio, & non currit ignorantanti. † Extende, vt procedat etiam si praescriptio esset 40.; annorum. Alexand. d. conf. 71. n. 3. ver. idem expresse, lib. 1. † Amplia; quia licet emphyteuta Ecclesiae non soluens canonem intra biennium cadat mero iure; tamē poterit excipiendo ex clausula generali, ex

rali, ex capite probabilis ignorantia restitui. Alexand. d. consil. 71. num. 4. lib. 1.

Restitutio in integrum datur contra rem iudicatam minori laeso, & maiori ex clausula *si qua mihi iusta causa*, ex instrumentis de nouo repertis, & quando secus. Concl. 291.

REGULA est, quod detur restitutio minori aduersus rem iudicatam, est text. in l. 1. *et tot. tit. C. si aduer. rem iud.* Bart. & alii in l. fin. C. in quib. causis in integ. restit. non est necesse & plenius Bart. quem omnes sequuntur in l. nam & postea. §. si minor. ff. de iur. iur. & Rot. in nou. decis. 2. in cap. aduersus tres sententias. Capell. Tholof. decis. 54. Alexand. cons. 80. In causa & lite. lib. 7. Socin. cons. 133. lib. 4. Alciac. tract. de presumpt. reg. 1. presumpt. 4. 2. n. 4. Ruin. cons. 119. n. 13. lib. 5. Extende, quia restitutio in integrum datur minori aduersus rem iudicatam, siue minor velit restitui aduersus sententiam, & eius approbationem, siue aduersus lapsa tempora appellandi, & omittam appellationem, ut per Doct. in locis supra alleg. Alex. dicit. cons. 80. in causa, & lite verente. col. 2. lib. 7. Dec. cons. 436. Vsa instructione. col. 2. Extende; quia si neglexit opponere de re iudicata, contra quam est lata sententia, quae esset nulla, si esset opposita de ea, auditur per restitutionem in integrum. Anto. de Butr. in cap. inter Monasterium. n. 12. vbi alii, de re iud. ¶ Tota difficultas in hoc consistit; quia Bart. & omnes Legistae in d. l. nam & postea. §. si minor. ff. de iur. iur. volunt, quod ante restitutionem minor debeat probare se laesum. Canon. vero in e. auditus, de in integ. restit. volunt, quod eo ipso, quod non appellauit, sit probata laesio. Vide supra, Restitutio in integrum ut detur minori, quae consistat, & probari debeat. Concl. 286. Vide tamen; quia differentia in probando est; quia si restitutio petitur aduersus lapsum temporis, sufficit sumaria probatio, etiam praesumptiuam, iuxta not. in l. minor. ff. de minor. si vero aduersus sententiam, tunc plena probatio requiritur secundum magis communem, & ita in restitutione aduersus sententiam tenet Benint. decis. 85. per tot. n. 9. vbi dicitur communem, siue finis in minore, siue in maiore, & de vtroque plene Ruin. qui ponit hanc distinctionem communem in l. 1. §. nunciatio. ff. de nou. oper. nunc. Cano. in d. e. auditus, de in integ. restit. & quod requiratur plena probatio laesionis, & quando. Aret. cons. 66. col. pen. Vide, Restitutio in integrum. Concl. 286. ¶ **Supra allegata**, n. 71. ¶ Et quod minor aduersus sententiam non restituitur, nisi doceat de laesione. Bart. in d. l. nam & postea. §. si minor. ff. de iur. iur. quod non sufficit probare, quod sit minor, nisi probetur, quod est laesus. Bal. in l. fin. in pr. C. de in integ. restit. min. & quod debet haec laesio plene probari. Salyc. in l. n. 9. C. si aduer. rem iud. Abb. cons. 77. col. 3. ver. aduertendum. lib. 2. ¶ Imo plus dixit Alex. cons. 21. n. 9. lib. 1. & cons. 55. circa fi. ver. sed non sequitur. lib. 5. quod minor eo ipso, quod non appellauit, non dicitur laesus, sed debet docere, quod si appellasset, obtinisset; & dicit mentitendum; quia multi errant in hoc. Aret. in §. appellatur. col. 3. Infit. de excep. addentes ad Capell. Tholof. decis. 53. & seq. & per eadem Capell. Tholof. decis. 89. Castr. cons. 282. In causa ista. n. 4. lib. 1. & consil. 196. n. 4. & seq. lib. 2. & dicit Castr. d. cons. 282. n. 4. in fin. q. in istis preliis iudex audit, antequam sit iudex, & praedia summarie probantur. Alex. cons. 55. quoniam. n. 18. lib. 5. ¶ Imo restitutio aduersus rem iudicatam non conceditur, nisi appareat de manifesta iniustitia; ita q. negocium non requirit altiore indaginem: unde necesse est, q. iniustitia palpetur manibus, & ex actis inspicatur. Castr. in l. 4. §. condemnatum. vbi Rip. attestatur de communi. ff. de re iud. ¶ Et maxime, q. agitur de restitutione in integrum aduersus sententiam, quae fuit execut. Salyc. in l. 1. col. fi. C. si aduer. rem iud. Soc. cons. 194. Subtiliter, ver. quinto & ultimo. lib. 2. ¶ Extende; quia restitutio in integrum datur aduersus rem iudicatam etiam societas loci pii ad instar Ecclesiae, & minoris, saltem facta plenaria executione. Bald. in l. 1. col. fi. C. ne liceat tertio prouoc. & ibi Salyc. & maxime, quando petitur ex clausula, *si qua mihi iusta causa*; quia datur etiam aduersus rem iudicatam. Alex. in l. fin. in fin. C. de iur. deliber. Ruin. cons. 68. n. 20. lib. 1. ¶ Vide, pro opinione Canonistarum contraria, quod timo eo ipso, quod minor non appellauit, sit laesus, & declarationes inter ipsas contrarias opiniones. Supra, Restitutio in integrum datur maiori ex clausula, *si qua mihi iusta causa*. & Concl. 289. n. 32. & multis seqq. maxime n. 52. & 33. Vide Ant. Gab. lib. 2. tit. de minor. Concl. 2. Minor, qui petit restitui, qui pro vtraq. allegat, & si actor est, debet probare laesionem; secus si reus. ¶ Extende maxime in duobus tantum casibus, quos ponit Natt. cons. 525. n. 51. lib. 3. competere minori aduersus rem iudicatam, vnus est, quando est laesus ex sententia; quia omisit probationes; alter, quando laesus est ex sententia; quia iniusta est. ¶ Et quando restitutio detur aduersus sententias, & decreta, siue interlocutoria, siue diffinitiva, minori. Odd. de restitut. qu.

Tom. 7.

68. 69. & 92. ¶ Imo quod petens restitutionem teneatur ipse probare iniustitiam sententiae, siue decreti; quia in dubio praesumitur pro sententia. Vide, Praesumitur pro iudice. Concl. 621. ¶ Si vero sententia sit lata in casu dubio, & arbitrario iudicii, non datur restitutio; quia non dicitur iniusta, l. penult. ver. nam si iusta. C. si aduer. rem iudic. ¶ Amplia; quia datur restitutio maiori aduersus rem iudicatam ex clausula, *si qua mihi iusta causa*. Alex. in l. fin. in fin. C. de iur. deliber. per l. si mater, cum ibi not. per Bart. ff. de except. rei iud. Ruin. consil. 68. num. 20. lib. 1. ¶ Et quod omnibus detur restitutio in integrum ex clausula, *si qua mihi iusta causa*, & c. Bart. in l. inter stipulantes. §. 1. ff. de verb. oblig. sequitur Socin. cons. 153. Pulchra. colum. 2. lib. 2. & in l. qui duobus. ff. de rebus dub. est text. in l. 1. ff. ex quibus causis maiores. Vide, Appellans quando restituatur, & c. Concl. 393. Vide, Instantia quando possit, & c. Concl. 215. ¶ Amplia; quia restitutio datur aduersus rem iudicatam maiori, & minori ex capite ignorantia; ideo si debitor, qui soluit creditori, iterum conueniatur, & condemnatur, & soluat ignorans primam solutionem, & sic iusto errore ductus poterit restitui in integrum aduersus sententiam. Alexand. consil. 71. Videatur prima. n. 4. ver. pro hac opinione. lib. 1. vbi apofill. in ver. iterum. ¶ Amplia; quia datur restitutio in integrum aduersus rem iudicatam ex instrumentis de nouo repertis, l. sub preterito. C. de tran. act. Fulgos. consil. 181. In causa Antonii, ver. circa secundum. Castr. consil. 257. In causa, quae vertitur. col. 2. lib. 2. vbi, quod datur, vel quia ignorauit solutionem factam, vel ignorauit instrumentum solutionis; aut si sciuit, fuit impeditus habere, & producere. ¶ Amplia; quia datur restitutio aduersus sententiam, siue diffinitivam, siue interlocutoriam, vbiunque ab ea denegatur appellatio. Castr. cons. 37. n. 2. lib. 2. ¶ Extende, ut procedat in distinctione, videlicet siue victus ignoraret instrumenta, siue sciret. Fulgos. d. cons. 181. ver. circa secundum. ¶ Extende; quia si ex processu laeditur, ut quia omisit opponere exceptionem; item ex sententia, debet petere restitutionem aduersus processum, & sententiam; & tunc ex nouo processu obtinebit. Ang. in l. cum & minore, in fin. C. si aduer. rem iudic. ¶ Declara; quia sine restitutione in integrum non retractatur sententia ex iuribus de nouo repertis. Vide sup. Rescinditur non rescinditur ex nouo deductis, & quando secus. Concl. 269. ¶ Amplia; quia imo speciale est, quod restitutio detur aduersus rem iudicatam ex instrumentis de nouo repertis. Fulgos. d. cons. 181. ver. circa secundum. Vide, Sententia ex quibus sit retractanda, vel non. Concl. 160. ¶ Extende in herede; quia datur restitutio ex nouis instrumentis, quando dolus aduersarii interuenit. Fulgos. d. cons. 181. ver. circa secundum. ¶ Et procedit etiam stante statuto (prout Patina) quod nulla exceptio contra rem iudicatam admittitur, nisi solutionis post sententiam; quia admittitur etiam ante sententiam, quando hares ignorans vult probare solutionem mediante restitutione; quia auditur contra executionem propter dolum petentis. Io. de Im. cons. 37. per tot. maxime in fin. ¶ Extende in materia testamentorum, vel vltimarum voluntatum; quia datur restitutio ex nouis testamentis, vel vltimis voluntatibus repertis. Fulgos. d. cons. 181. ver. circa secundum. ¶ Extende; quia restitutio datur ex nouis instrumentis, quando concurrat ignorantia petentis. Alex. consil. 84. n. 4. lib. 1. ¶ Extende; quia speciale est, ut in causa iuramenti in supplementum delati detur restitutio ex nouis instrumentis repertis. Fulgos. d. cons. 181. n. 2. ver. praeterea speciale est. Bald. cons. 92. Quadam sententia, lib. 1. vbi etiam ampliat lapso quadriennio. ¶ Extende, quando sententia, & res iudicata esset lata ex falsis probationibus, quia tunc instrumenta de nouo reperta praebent causam restitutionis. Fulgos. d. cons. 181. circa fi. ver. & secundum sententiam. Extende, quando res iudicata propter errorem communem contrarium esset lata; quia datur restitutio ex instrumentis de nouo repertis; secus si error esset singularis personae, quae omisit producere instrumenta. Fulgos. d. cons. 181. col. fi. ver. nec obstat, quod error. Extende in fisco, Ecclesia, & pupillo; quia restituuntur aduersus sententiam, etiam si ipsi non probent ignorantiam, neque probent fecisse diligentiam, & non potuisse reperire, prout tenentur alii. Castr. d. cons. 257. n. 3. lib. 2. Vide, Sententia ex quibus retractanda, vel non. Concl. 160. Vide Gabr. lib. 2. tit. de restit. in integ. Concl. 2. Restitutio in integrum ex clausula generali. ¶ Extende; quia datur restitutio Camerae Fiscali ex nouis instrumentis, quando est Princeps successor, qui ignorauit; quia licet sola inuentio instrumentorum non sufficiat, bene datur, si concurrat ignorantia. Alex. cons. 84. n. 4. lib. 1. ¶ Imo quod sufficiat ignorantia Principis, etiam si officiales eius habuerint notam magnae descriptionis; quia scire non praesumuntur. Alex. d. cons. 84. num. 5. lib. 1. ¶ Contrarium, quod imo notitia officialium praedicta Principi. Vide, Sententia in quibus praesumatur. Concl. 64. ¶ Declara; quia ut detur restitutio Fisco, vel Reipubl. aut Ecclesiae, seu minori, sufficit, quod instrumenta sint

B 2

de nouo

de nouo reperta, etiam si adhibuissent diligentiam, vt quia erant
in domo: inueniuntur restitui, etiam si non essent de nouo reperta;
quia sufficit, quod non sint producta, vt restituantur in maiore
vero oportet, quod sint de nouo reperta, & quod ignorauerit ad-
esse talia instrumenta, vel scilicet, quod fuit impeditus illa habere,
& hoc casus, quod per eum non iterit. *Cra. d. conf. 257. In causa,*
qua vertitur Parme, col. 2. & 3. quod super tot. maxime n. 3. lib. 2. Re-
stringe, ¶ vt non procedat, qñ semel fuit petita, & non obtemperata;
fin. C. si quis restituit. Dec. conf. 436. n. 6. & seq. vbi, quod imputan-
dum est illi, qui acquirit sententiam neganti petita restituitioe,
vt non audiat. ¶ Declara, dummodo petita sit alias ex causa in-
strumentorum de nouo repertorum, alias si talia causa non obstat.
Cra. conf. 657. n. 57. ver. non obstat alias; & idem videtur Dec. d. conf.
436. vt sit ex eadem causa petita, & reiecta; alias si secus ex diuersa,
n. 6. ¶ Restringe, nisi summatim de lesione constet. Rotam non.
decis. 2. ¶ Declara, nisi constet manifeste de lesione. Cra. d. conf.
657. n. 57. ver. non obstat secundum. ¶ Restringe, nisi petens restitu-
tionem probet fecisse omnem diligentiam de rependiis instru-
mentis. *Isa. in l. Imperatores, col. 2. post med. in 3. q. ff. de re iud. Felin. in c.*
suborta, n. 15. ver. fallit primo, cod. tit. Cur. Rim. conf. 18. n. 3. & Cuman.
conf. 156. V. f. serie, n. 4. in fi. Hippol. Rim. conf. 41. n. 45. ff. in fin. Non
procedi, ¶ hæc restrictio in Filco, Ecclesia, vel minore. Cast. conf.
257. n. 3. lib. 2. vbi latissime, ¶ Declara, vt procedat, qñ scilicet instru-
menta de nouo reperta; secus si ignorauit. Soc. Lun. conf. 128. n. 158.
lib. 1. Cast. conf. 257. In causa, col. 3. in fi. vers. sed in casu nostro, lib. 2. Cra.
d. conf. 657. col. fi. ver. non obstat tertium. Alex. conf. 84. n. 4. lib. 1. Quan-
do dicitur scilicet, vide plene Cast. conf. 257. nu. 2. lib. 2. vbi quod
per oppositionem solutionis non dicitur scilicet instrumentum
continens solutionem; quia sunt excepta generalia, quæ de stylo
fieri solent; alias secus. ¶ Restringe, vt procedat, qñ loca instru-
menta sufficiunt ad victoriam, alias non. Cur. Lun. d. conf. 18. n. 3. ¶
Declara, nisi adducat probationes iam factas ex processibus anti-
quissimis. Caccia. in l. admonendi, n. 15. ff. de iur. iur. Cra. d. conf. 657. col. fi.
ver. non obstat quartum. ¶ Imo contrarium aduersus restrictionem
tenet alioque. *Cra. conf. 408. n. 29. & seq. ver. sed opponitur. Restrin-*
ge, ¶ quia non statuit iuramento afferentis instrumenta de nouo
reperta. Alex. conf. 118. n. 7. in fi. ver. quarto dico, lib. 2. Caccia. in l. ad-
monendi, n. 12. ff. de iur. iur. ¶ Declara, vt supra in tertia restrictione
procedere, qñ scilicet, secus si ignorauit. Cra. d. conf. 657. col. fin. ver.
non obstat quintum. ¶ Restringe, qñ non est appellatum in alia cau-
sa, in qua vfus est talibus instrumentis. *Bart. in l. a procedente, Cod. de*
dilatio. ¶ Contrarium tenet Cra. d. conf. 657. in fin. vers. sexto denique.
¶ Restringe, quia nõ datur restitutio in integrum ex nouis instru-
mentis, quando per errorem improbabile, vel iniustum non fuit
sunt producta. *Fulgo. d. conf. 181. col. fin. ver. nam si iniustus. ¶ Idem, qñ*
error est singularis; quia non datur restitutio. Fulg. d. conf. 181. col. fi.
ver. nec obstat. ¶ Restringe, quando is, quæ allegat ignorat, fuit in
culpa; quia diligentiam non adhibuit. Fulg. d. conf. 181. in fin. ver. con-
cluditur. ¶ Idem, quando in prima instantia de eodem fuit opposi-
tum, & discussum; quia noua instrumenta super discussis non dant
restitutionem. Fulgo. d. conf. 181. in fin. ¶ Restringe; quia non datur
restitutio ex capite instrumentorum de nouo repertorum, quan-
do fuit oppositum de illis, & non fuerunt reperta. ¶ Restringe li-
mitationem, vt non procedat, quando fuit exceptio solutionis
opposita expresse per iudicem reprobat. Cast. conf. 257. In causa,
qua vertitur, col. 2. in fin. ver. restat solum, lib. 2. secus, si fuit sententia
sum; quia non fuit probata exceptio. ¶ Declara totam hanc mate-
riam, vt quod dicitur, non datur restitutionem aduersus rem iudi-
cata ex instrumentis de nouo repertis, quando is, qui petit re-
stitutio, scilicet, quia intelligitur, si scilicet, & potuit probare, & neglex-
it, secus si probare non potuit, licet opposuerit exceptionem, vel
fecerit, ita Cast. d. conf. 257. n. 12. lib. 2. ¶ Restringe, quæ etiam aliquan-
do sententia, quæ transiit in iudicatum, retractetur ex instrumē-
tis de nouo repertis per remedium restitutionis in integrum, per
not. in l. diuis. ff. de re iud. tamen ex probationibus, & testibus de
nouo productis post publicationem attestacionum super eisdem
retractari non potest propter timorẽ subornationis. Bart. & Ang.
& Cast. in l. admonendi, prope ff. de iur. iur. Abb. & Imol. in c. fin. cod.
tit. ¶ Declara totam istam materiam; quia restitutio in integrum
aduersus sententiam datur propter instrumenta de nouo reperta
minori, Reipublicæ, & aliis priuilegiatis, de quibus in l. Imperato-
res, ff. de re iud. & in l. sub specie, C. eod. aliis vero priuilegiatis non priuile-
giatis nõ datur ex eo solo, quod instrumenta de nouo sunt re-
perata, sed debet allegando probare, quod fuit impeditus in primo iu-
dicio producere, & quamuis vfus diligentia non potuit reperire,
Bart. in l. c. de sent. aduersus ff. lib. 10. Felin. in c. suborta, de re iud. Ratio;
quia restitutio ex clausula generali non datur negligentibus, sed

necesse sit impediri. *l. non enim. ff. ex quibus caus. maior.* † Amplias 1.
quia imo sententia lata contra minorem indefensum est ipso iure
nulla. si vero fuit defensio, datur restitutio in integrum, quatenus
laes. *l. nam & minores. vbi Bart. & ceteri. Cod. si aduersus rem iudic.* † 62
Amplias in tantum, quod commissa reuisione sententiae ex noui-
ter repertis instrumentis ante illius executionem, talis commissio
suspendit executionem; quia inconueniens videtur exequi illud,
de cuius validitate disputatur. *l. 1. C. de exeq. re iud. quia* l. contingat
illam reuocare ex nouis, melius est intacta iura seruare, quam post
illatum vulnus medellam quaerere. *l. fin. in fin. C. in quibus caus. in in-
tegr. rest. non est necess.* *l. 1. C. quando liceat vniuicque se vendic. praefertim*
quia intra breue tempus terminari debet, & mota mora non
habetur in consideratione. *l. si iura qu. se. Si cauit. ff. de verb. oblig. &*
quia reuideo est quaedam restitutio, quia impedit executionem. *l.*
vnica. C. de integ. restit. l. 4. §. condemnatum, vbi * omnes *ff. de re iud.* *
† Contrarium tenet Aff. *decij. §. 341.* † Declara; quia procedit am-
pliatum, quando Princeps informatus de re iudicata commissit re-
uisionem, alias secus; quia rescriptum esset fubreptitium. *l. ad. confil.*
47. in 2. dub. lib. 3. Vide, *Restitutio in integrum quando impediatur execu-
tio, vel non. Concl. 293.* † Limita; quia non datur restitutio in in-
tegrum aduersus sententiam Principis, vel maioris magistratus; a
qua non datur appellatio; quia datur reuifio per modum applica-
tionis; ideo cessat remedium extraordinarium restitutionis, *Abb. in c. cum ex litteris, de in integ. restit. §. 1.* † Restringe, nisi proba-
retur causa extrinseca, per quam deberet dari restitutio, puta quia
contra quem est lata, esset minor, & si maior, quod fuit abfens, vel
impeditus legitimo impedimento, quia tunc datur restitutio. *Abb.*
d. c. cum ex litteris, de in integ. restit. † Limita; quia restitutionem po-
test dari Princeps aduersus rem iudicatam, quae non recipit ap-
pellationem, veluti quando sententia est lata contra verum con-
tumacem, qui non appellat, sed debet dari de plenitudine pote-
statis. *Bald. conf. 277. in causa Guilielmi, in fin. lib. 5.* † Restitutio in in-
tegrum aduersus sententiam longum tempore latam, vel obseruatam,
vt competat, requiritur clarior probatio de laesione, &
non datur iuramenti in supplementum. *Soc. confil. 194. numer.*
7. lib. 2. vbi tollit contraria, quae loquuntur in retractatione
sententiae via ordinaria. † Limita; quia restitutio in integrum ad-
uersus res conformes non datur lapsu quadriennio, multo mi-
nus lapsu longissimo tempore 40. vel 60. annorum, etiam si con-
flet de laesione. *l. ad. confil. 101. immunitas. col. pen. 4. ver. item contra di-
ctas tres sententias, lib. 4.* vbi dicitur communem. † Extende, etiam si
prima esset nulla defectu iurisdictionis, quando fuit confirmata,
& non fuit appellatum. *Jaf. d. confil. 101. in 5. ver. nec obstat, lib. 4.* Vide
Ant. Gabr. lib. 2. tit. de restit. in integ. Conclus. 2. Restitutio in integrum ex
causis generalis.

Restitutio in integrum quando dicatur petita, vel non.
Concl. 292.

RESTITUTIO tñ in integrum dicitur petita, si minor rem, quam
 vendidit, petat sibi restitui, quamvis non petat se restitui ad-
 uersus contractum, & sic non petat rescindi contractum; quia ve-
 nit in necessariam consequentiam. Ant. de Butr. in c. *constitutus*, de
rebg. domib. sequitur Bologn. in addit. ad consil. 48. Ioan. de Anan. *vers.*
predicāti adde vnum. Rimin. lup. consil. 94. nu. 19. lib. 1. Vide, *Consequen-*
tiā includit suam necessariam antecedens. Concl. 757. Vide omnino Ang. in
 l. cum & minores, cit. ca. si c. si aduer. rem iudic. vbi, quod libellus in re-
 stitutione in integrum debet continere, restitui, quod ab eis
 tulit læsio, vnde si sententia lædit, petens restitui aduersus sen-
 tentiam, vt ex actis primis alia sententia fieri possit, si est læsus ex
 processu, & sententia, potest restitui aduersus processum, & sen-
 tentiam, vt sic rescilla sententia, & processu possit acta facere, quæ
 facere poterat eo tempore, quo fecit acta ante rescilla, & sic in ita-
 tum pristinum reponetur, vt ex actis hendis noua sententia fera-
 tur in causa principali. † Extende, quia dicitur petita sufficienter, &
 quando actio non potest habere effectum, nisi opo restituitio-
 nis in integrum. Alex. consil. 52. col. fin. lib. 2. † Et potest peti restitutio
 in integrum aduersus læsionem, vel sub cōditiōe docendo sen-
 tentiam nullam, & quatenus aliqua sit, petendo restitui in integrū
 aduersus eam. Ang. al. cum & minores in si. c. si aduer. rem iudic. Am-
 plia; † quia coram iudice, pcedente ex æquitate sufficit docere de
 exceptione releuanti, quæ comparat expicenti, qui fuisset absens,
 & cui deberet ex clausula, si qua mihi iusta causa. Signor. consil. 129. in
 fin. vbi, quod debet tractari tanquam restitutus etiam non facta
 restitutione. † Extende; quia creditor, qui opponit contra con-
 fessionem dotis, censetur petere restitutionem in integrum ad-
 uersus lapsum temporis aduersus exceptionē non numeratæ pec-
 unia. Gozad. consil. 28. n. 20. † Amplia; quia restitutio in integrum
 dicitur

dicetur petita, si in supplicatione potest Principi ipsi Princeps committit conservatoribus legum, vel alteri magistratui, quod administraret iustitiam sumariam secundum leges pauperum; quia cum causa sit summaria, Alex. conf. 6. circa princ. lib. 3. sola presentatio rescripti habet vim libelli in summariis. Abb. in c. 2. de dilat. vers. sed pro declaratione, col. 2. Amplia; quia restitutio in integrum dicitur petita ex clausula, peto ius, &c. omni meliori modo. Gozad. d. consil. 28. n. 20. Amplia; quia licet minor succedens maiori non restituitur aduersus contractum, & lapsum temporis ceptum cum maiore. l. Emilus ff. de minor. bene restituitur uti succedens in ius alterius ex clausula, si qua mihi iusta causa, ut est communis opinio, de qua Ias. in l. eum situiusam. §. in hac, n. 5. & 6. ff. de verb. obligat. si minor petat restitui cum clausula, omni meliori modo, satis dicitur restitutio petita ex clausula, si qua mihi iusta causa, licet non specificet; & est ratio; quia omne ius censetur deductum competentis, c. Abb. de sent. de re iudic. in 6. Socin. conf. 11. n. 14. lib. 1. Alex. consil. 12. lib. 3. Dec. conf. 4. col. 2. Aret. & Ias. in §. omnium, Instit. de action. 10. Martil. sing. 3. 6. Amplia; quia eo ipso, quod is, qui incidit in communi signorans, offert solvere deponendo, vel facto offerendo, dicitur petiisse restitutionem in integrum. Alex. conf. 45. in causa & 11. n. 4. vers. quia restitutio, lib. 5. Limita multis casibus, quibus debet peti, ut infra, Restitutio in integrum non releuat, nec datur multis casibus etiam minori. Concl. 293. in princ. Vide, Restitutio in integrum ad hoc, ut de iur. quam dispositionem requirat. Concl. 287. nu. 14. & seq. ubi, quando peti debeat, vel non.

Restitutio in integrum non impedit executionem, & quando secus. Concl. 293.

1. **RESTITUTIO** in integrum aduersus sententiam Principis, à qua non datur appellatio, non impedit executionem, sed beneis, qui obtinet executionem, teneatur cauere de restituendo, c. suscitata, ubi Innoc. circa fin. de restitu. in integr. Alex. conf. 223. Egregie, & eleganter, in fin. lib. 6. ubi allegat Bart. & alios, plene Cast. in auth. qua supplicatio, n. 3. C. de precib. Imper. offer. & hanc partem tenet Soc. reg. 15. Restitutio in integrum postulat, in prima fallentia, Contrarium, quod imo si datur, vel committitur restitutio in integrum aduersus sententiam principis prolata causa extrinseca, ut quia is, contra quem est lata, esset minor, vel si maior, constat, quod erat absens, vel impeditus, aut contra locum pium, tenet Host. in summa de restit. in integr. §. an executio sententia. Bald. in auth. qua supplicatio. C. de precib. Imper. offer. & in l. pen. ff. de aut. tut. Amplia; quia restitutio in integrum regulariter impedit executionem, quoniam est commissio, quia is, contra quem est lata, erat absens, vel impeditus, etiam si is, qui instat pro executione, offerat cautionem de restituendo, nisi petere per calumniam, & ad defendendam executionem. Bald. in d. l. pen. ff. de aut. tut. & ita tenet Abb. conf. 57. Dico vnum, circa fin. 4. vers. nec debet interim, lib. 1. Et quod restitutio in integrum in distinde impedit executionem, gl. Innoc. & Abb. in c. suscitata, de in integr. restit. Rot. dec. 44. 6. in nou. Capel. Tholof. dec. 54. & ibi apost. 1. Paril. conf. 109. col. fin. lib. 4. Doct. omnes in l. 4. §. condemnatum, ubi Ias. & Rip. de re iudic. Couart. pract. quest. c. 25. nu. 7. Anch. Regien. q. 41. n. 8. lib. 1. Rebuff. super comm. Regia. consil. tit. de sentent. execut. art. 15. gl. 1. n. 13. Socin. Sen. conf. 109. n. 2. lib. 4. Gramm. consil. ciuil. 129. n. 2. Cephal. conf. 116. n. 4. Ruin. conf. 59. n. 10. vers. & expressus etiam, lib. 5. Ant. Canar. tract. de execut. instrum. q. 1. n. 48. & seq. Bald. in l. si causa cognita, per illum text. in 3. not. C. de transact. ubi etiam Corn. & Curt. in repet. idem Corn. conf. 111. nu. 6. & 7. lib. 1. Capic. dec. 53. per tot. Rim. conf. 163. n. 10. lib. 1. & conf. 505. n. 1. & seq. lib. 3. Paril. conf. 100. n. 80. & seq. lib. 1. ubi de communi attestatur. Affl. dec. 356. n. 3. Soc. reg. 419. Guido Pap. dec. 215. n. 7. Contrarium, quod imo restitutio in integrum petita per minorem aduersus sententiam, quae fecit transitum in rem iudicatam, non impedit executionem; sed tamen debet per eum, qui instat pro executione, praestari idonea cautio de restituendo omnia in pristinum in casu retractationis dictae sententiae, est dec. Rote 2. in nou. Affl. dec. 211. per tot. & hoc, ut calumniis litigantium occurratur. Clement. ut calumniis, de re iudic. & ne sententia, & res iudicata tot dispendiis, tantoque labore quaesita videatur esse ludibrio contra ea, quae plene Cassad. dec. 1. de restitu. in integr. ex quo rei iudicata plenarie parendum est, cum habeatur pro veritate, etiam si haberet in esse vitium laedens ius litigatoris, & ut sit litium finis, & ut scandala, quae quandoque contemplatione litium, & propter illa pestilentissima verba, meum, & tuum, exoriri solent, ut dicit Bald. conf. 184. col. 2. lib. 5. & conf. 218. col. fil. lib. 3. & per Anch. conf. 127. & ita pronunciamus est, pro cedendum esse ad vltiora in causa restitutionis sine praedicio legitime executionis, praestata prius idonea fideiussione ut supra, iuxta text. in ca.

Tom. 7.

suscitata. de in integr. restit. & in auth. qua supplicatio. C. de precib. Imper. offer. iunctis iis, quae Bald. & Salyc. dicunt in l. 1. C. de in integr. restit. ubi praedicta omnia, & dicit, quod signatura non dat commissio- nem super restitutione aduersus rem iudicatam, nisi cum clausula, parito prius iudicato, quod nihil aliud importat, nisi quod is, qui petit restitui, prius possessionem dimittat, si est condemnatus vna cum fructibus, & expensis, ut in d. Clem. ut calumniis, de re iud. Staph. de litter. grat. & iust. fol. 397. Declarat; quia multum refidet in arbitrio iudicis quoad minorem, an foueat bonum ius, vel non, & an per calumniam petat restitutionem, ut per Cassad. d. dec. 1. de in integr. restit. & Cast. conf. 460. Sequendo ordinem, n. 4. lib. 1. ubi, quod est arbitrari; quia si petitur sine calumnia, impedit, si per calumniam; secus, & quod in omnem casum datur cautio de restituendo. Declarat; quia si actor est minor, & succubuit, tunc non impeditur executio; quia debet constare de laesione, quae requirit altiore indaginem. Alex. conf. 55. & conf. 115. in fin. lib. 5. Si vero minor esset reus, & sublinuisset iudicium non informatum; quia tunc sine laesione restituitur, & danda est restitutio magis de facili; & tunc impedit executionem. Dec. conf. 436. n. 5. Declarat; quia si est praeventum in petenda restitutione, impeditur executio; quia nihil innouandum; secus, si est praeventum in petenda executione; quia tunc non retardatur executio, licet teneatur dare fideiussorem de restituendo in casu succumbentiae, ita Alex. conf. 223. Egregie, & eleganter, in fin. lib. 6. Bart. in l. defendente, in fin. ff. de aut. tut. Bald. in l. iudicati, n. 4. C. si ex falsum. plene Cast. in auth. qua supplicatio. n. 3. C. de precib. Imper. offer. plene Rip. in l. 4. §. condemnatum, col. pen. vers. aliquando petitur, ff. de re iud. Cephal. conf. 263. n. 38. lib. 2. Bart. tract. de garantig. 3. part. q. 21. vers. succedit immediate. Canar. de exeq. instrum. q. 21. in pr. Benintend. dec. 85. n. 15. Intelligit, si executio sit facta, vel petita, non autem, si sit solum commissio; quia tunc retardaret executionem restitutionis, ut per Benintend. d. dec. 85. n. 15. vers. propterea si daretur casus. Sfort. Oddus de restitu. in integr. q. 43. n. 95. vers. quid dicendum. Vide omnino Boet. dec. 65. n. 7. & seq. ubi, quod restitutio in integrum non impedit executionem; quia altiore requirit indaginem; quia negotium debet plene discuti ex integro; si tamen est praesumptio pro restitutione; tunc obtinens executionem debet cauere. Declarat; quia si est timor calumniae non retardatur, etiam si minor petat. Cassad. d. dec. 1. de restitu. in integr. imo denegatur. Berro. conf. 85. n. 11. lib. 3. Benintend. dec. 85. n. 12. Affl. dec. 356. apost. ad Capel. Tholof. dec. 54. Barzizus de garantig. part. 3. q. 21. Prouit de contra cessante timore malitiae retardat executionem. Abb. d. conf. 87. Dico vnum, circa fin. vers. nec debet interim, lib. 1. Declarat; quia in vnica sententia non pcedit, vide Gabr. de exequt. rei iudic. Concl. 1. nu. 17. ubi, quod licet sit petita primo loco executio vnica sententia, per restitutionem supercedetur, allegat Rot. dec. 51. in nou. de appell. Amplia, ut idem sit in omnia sententia, quae transiit in iudicatum; quia si adest bona praesumptio pro sententia, mandatur executioni data cautione praedicta; secus si dicitur de nullitate; quia non fit executio. Gemin. consil. 57. n. 2. in fin. vers. non obstat, & num. 3. Amplia; quia restitutio non impedit executionem, quando petitur ad effectum differendi, puta aduersus rem iudicatam latam super exceptione dilatoria. Lap. alleg. 53. num. 8. vers. item petitio. Amplia, etiam si petitur a minore restitutionis aduersus tres conformes, quando contra minorem non est actum, sed contra maiorem. Roland. à Vall. conf. 10. lib. 2. num. 14. ita fuit tentum coram D. de Grassis 1574. 10. Decembris in causa Castri Postae inter Illustr. D. Jacobum Marerium, & Illustr. D. Petrum Antonium de Brancalonibus. Amplia, quando executio fuit petita ante restitutionem in integrum, & lata sunt tres conformes; quia etiam contra minorem non retardatur, quando contra eum non fuit actum. Rota tenuit coram D. de Grassis die 10. Decembr. in d. causa Castri Postae allegando Cast. in auth. qua supplicatio. n. 3. vers. vel dic melius. C. de precib. Imper. offer. Cassad. dec. 1. de restitu. in integr. Alexand. conf. 62. n. 4. & conf. 223. num. 6. lib. 6. Rip. in l. 4. §. condemnatum, num. 30. ff. de re iudic. vers. aliquando petitur. Extende; quia sufficit, quod sit praeventum in petenda executione, ut restitutio non impedit executionem. Put. dec. 285. die 1. Iunii, lib. 2. Rota, ut per Celsam de Grassis dec. 1. num. 14. de restitu. Restringe; & conuerso; quia si fuit praeventum in petenda restitutione, antequam sit petita executio; tunc restitutio suspendit executionem, vnica, & in rub. C. de in integr. restit. postulat. nil innouari, & ita seruatur Affl. dec. 356. Cassad. dec. 1. & dec. 5. de appellat. Declarat; quia si est praeventum in executione, sit executio data cautione per eum, qui obtinet executionem de restituendo in casu succumbentiae in causa restitutionis in integrum, ita Alexand. conf. 62. col. 2. post med. lib. 6. Restringe; quia restitutio in integrum principaliter petita de iure communi impedit

B 3

execu-

- executionem sententiae & laudi, l. 4. §. *condemnatum*, ff. de re iudic. nisi creditor, qui petit executionem, offerat facilitationem de restituendo in casu succumbentiae, d. c. *suscitata*, cum ibi not. de restit.
- 22 in integr. Item multo magis, si restitutio in integrum petatur incidenter, & per modum excipiendi; quia impedit executionem secundum magis communem, de qua l. in d. l. 4. §. *condemnatum*, ff. de re iud. & maxime, quando potest constare, vel constare incon-
- 23 tinenti de bono iure. Amplia; quia arbitrium est iudicis an sit suspendenda, vel danda executio. Cassad. d. decif. 1. de restit. in in-
- 24 tegr. Amplia in executione laudi; quia reductio ad arbitrium boni viri non suspendit executionem, quando fuit renunciatum per partes, & conuentum, quod exequi deberet; quia licet non possit renunciari reductio, quando adest enormis laesio, intelligitur ad effectum deuolutum, sed bene potest renunciari ad effectum
- 25 suspensum. Grat. conf. 34. n. 7. lib. 1. Amplia; quia restitutio in integrum aduersus rem iudicatam, siue petatur a minore, siue etiam a maiore ex clausula, si qua mihi iusta causa, &c. facta plenaria executione, nunquam denegatur. Bald. in l. 1. col. fin. C. ne liceat tertio prouoc. & ibidem Salyc. quia utroque casu datur contra rem iudicatam post factam executionem. Alexand. in l. si infanti, col. fin. C.
- 26 de iure deliber. Ruin. conf. 68. n. 20. lib. 1. Et si petatur, ex capite laesione debet dari, si constat de laesione, vel denegari, si non constat de laesione, non autem debet iudex referuare in sententia ius petendi restitutionem in integrum, siue sit maior, siue minor praetendens laesionem. Alexand. conf. 223. Egregie, in fin. lib. 6. Limita;
- 27 quia restitutio in integrum aduersus sententiam semper impedit executionem, quando incontinenti potest probari per inspectionem instrumenti nouiter reperti solutio, & quod sententia sit iniusta. Castr. conf. 157. In causa, que vertitur, col. 2. vers. *conflare autem*,
- 28 lib. 2. Limita; quia restitutio in integrum impedit executionem sententiae latae in possessorio; quia nihil debet innovari in praedictum restitutionis petita. Signor. conf. 261. circa fin. vers. *modum*
- 29 esse. Limita; quia restitutio in integrum semper impedit executionem, ubi non subest calumnia ex parte petentis restitui. Cum conf. 50. Stante statu, in fin. Fulg. conf. 150. in fin. vers. *ad tertium*, qui loquitur in restitutione minoris. Call. decif. 1. de restit. in integrum: & hanc dicit esse regulam Socin. reg. 15. *Restitutio in integrum post-*
- 30 *lata nihil est innovandum*, allegat l. 1. C. de in integr. restitut. Extende, ut procedat etiam in petitione reductionis laudi ad arbitrium
- 31 boni viri. Cuman. d. conf. 50. in fin. vers. *ad ultimum*. Restringe, quoniam adest suspicio calumniae, quod petatur ad differendum. Socin. dict.
- 32 reg. 15. *Restitutio in integrum*, in secunda fallentia. Limita; quia restitutio in integrum semper impedit executionem, quando esset executio irretractabilis, prout si agatur de poena corporali in causa criminali, vel quid simile. Afflicti. decif. 356. Et ad propositum,
- 33 decif. 53. Sic in simili dicitur, quod licet restitutio sit danda spoliato, fallit, quando post executionem in petitorio res esset difficultis restitutionis, & recuperationis, prout in fortalio; quia differ-
- 34 tur. Vide, *Spoliatus a priuato ante omnia restituendus*, & quando secus. Concluf. 385.

Restitutio in integrum quando trahatur retro, vel non. Concl. 294.

- 1 RESTITUTVS ad ciuitatem, qua iniuste quis priuatus fuerat, per viam iustitiae, censetur restitutus taliter, quod retro ad principio continuat ciuitatem, ac si priuatus non fuisset; ideo si fiat reuocatio ciuitatis concessae a decem annis citra, non se extendit ad ciuitatem antiquiorem, licet cuius fuisset priuatus, & restitutus nondum lapsis decem annis. Bald. conf. 64. Punctus, Paulutius,
- 2 lib. 5. quod est D. Rogerii de Perusio, & Francisci D. Baldi. Amplia; quia si agnati, quibus est ius quaesitum, priuantur successione delata per legitimacionem spurii factam post mortem patris a Principe, & postea agnati restituantur aduersus legitimacionem, si restitutio est de iustitia; quia legitimatio non erat valida; agnati recuperant bona etiam alienata ante restitutionem; secus, si legitimatio erat valida, & restitutio esset ex gratia. Bald. confil. 361. Verba Bartoli, num. 2. vers. *sed quicquid sit*, lib. 5. Vide infra, *Restitutio facta per Principem extenditur, ut restitutus omnia recuperet*, &c. Conclufio. 300.

Restitutio in integrum non releuat, nec datur multis casibus etiam minori. Concl. 295.

- 1 RESTITUTIO in integrum non datur, nec admittitur per viam exceptionis, nisi sit petita, vel de praesenti petatur, secus si quis excipiat, quod vult petere restitutionem; quia nihil releuat haec

exceptio Lap. alleg. 53. n. 7. vers. *nec potest dici*. Extende, ut minus detur per modum principalis petitionis, si non est petita. Crau. conf. 271. n. 6. quia iudex super non petitis non iudicat. Declara; quia bene admittitur per viam exceptionis, si minor possidens petit restitui aduersus agentem ad caducitatem, vel alias, dummodo excipiendo petat restitui cum effectu. Bald. conf. 180. Quia pupillus, lib. 4. ubi loquitur in pupillo. Vide supra, *Restitutio in integrum quando datur petita, vel non*. Concl. 292. Amplia; quia restitutio petita non suspendit executionem, quando petatur ad effectum morandae litis, seu retardandae executionis, non autem reuocandae sententiae rei iudicatae. Lap. d. alleg. 53. n. 8. vers. *item petitio*, qui loquitur, quando reus excipiebat contra actorem, quod erat excommunicatus, vel vltarius, & sic non posset agere: actor vero produxit sententiam absolutoriam, quae transiit in iudicatum, & reus petebat restitutionem ad effectum, ut exceptio dilatoria intraret, quae non est admittenda. Vide supra, *Restitutio in integrum non impedit executionem*, & quando secus. Concl. 293. Amplia, ut imo restitutio non detur minori aduersus lapsum temporis, ut opponat exceptionem dilatoriam; quia cum parum laedi possit, non restituitur. Gemi. conf. 58. n. 1. circa med. vers. *similiter*. Lap. d. alleg. 53. n. 8. vers. *item exceptio*, ubi dicitur communem, & excipit dilatoriam respectu solutionis, in qua restitutio daretur minori. Amplia, ut non detur restitutio, nisi appareat, quod minor illam petens sit laesus. Lap. d. alleg. 53. circa fin. n. 8. vers. *item exceptio*, ubi allegat Innoc. in c. coram, de restit. in integr. & Paul. de Eleaza. in Clem. vnic. eod. tit. ubi, quod omnes Doct. concord. Vide supra, *Restitutio in integrum ut detur minori*, quae constare, & probari debeant. Concl. 286. & Concluf. ibi proxime seq. Et quod pro modica laesione non detur, & quando secus. Vide Anton. Gabriel. lib. 2. tit. de restit. in integr. Concl. 1. Restitutio an detur pro modica laesione. Amplia; quia ubi cessat aequitas, ubi est odium, ubi quis caput lucrum cum damno alterius, non datur restitutio etiam minori. Crauet. conf. 271. n. 6. & 7. Port. Imol. conf. 169. n. 2. Roland. a Vall. conf. 59. in fin. Simon de Praet. conf. 74. nu. 35. Socin. Iun. conf. 46. lib. 4. n. 49. Extende; quia neque infans transmittit restitutionem in eo causatam extraneo, ut sororem non dotatam excludat; quia cessat aequitas. Socin. d. conf. 207. n. 5. lib. 2. Amplia, ut vt minori non detur restitutio ad proponendum crimina post lapsum peremptorium; quia in exceptione poenarum non est paratum auxilium. Lap. d. alleg. 53. in fin. n. 8. vers. *item alia ratione*, ubi allegat Specul. qui dicit sic se obtinuisse, in titulo de restitutione in integrum. Amplia; quia restitutio in integrum non datur ei, qui non egit in tempore de iniuria, quae praescripta est; quia non continet actio estimationem damni, sed iniuria. Cuman. conf. 74. Quia superius, n. 5. vers. *circa secundam*. Amplia; quia quando non datur restitutio in integrum contra praescriptionem immemorabilem. Paris. conf. 23. n. 221. lib. 1. Ial. conf. 209. lib. 2. Corn. conf. 244. n. 3. & 4. lib. 4. Nat. conf. 524. n. 16. Amplia; quia non datur prodigo aduersus contractum celebratum ante interdictionem administrationem. Ial. in l. i. cuius bonis, num. 9. ff. de verb. oblig. Amplia in causa spirituali, in qua minor reputatur maior; ideo non datur in ea restitutio. Lap. d. alleg. 53. n. 9. vers. *item quia minori*. Amplia; quia non datur aduersus transactionem iuramentam etiam data enormi laesione. Paris. conf. 96. per tot. lib. 1. Cagnol. late, qui alios citat in l. 2. C. de rescind. vend. n. 91. vsq. ad nu. 97. iurans enim super facto praesumitur in genere cogitasse omni modo contraveniendi, nec deficit consensus. Cagnol. ubi supra nu. 96. Extende; quia non datur restitutio minori aduersus diuisionem factam cum iuramento & auctoritate sui curatoris. Auth. sacramenta puberum, ubi Ial. nu. 44. C. si aduer. vendit. Bart. in l. si quis pro eo ff. de fideiuss. Abb. in c. cum contingat, de iureiur. & conf. 71. lib. 1. Corn. conf. 71. lib. 3. Ancharan. conf. 82. Dec. conf. 34. Alexand. conf. 222. lib. 2. & est communis opinio, ut attestatur Ial. in loco supradicto; quia quando contractus produxit effectum suum mediante iuramento, peti non potest absolutio a tali iuramento. Abb. d. conf. 71. lib. 1. Contrarium verius in ver. Absolutio a iuramento non datur multis casibus. Concl. 62. ubi allegatur Curt. Iun. conf. 152. n. 7. qui dicit pro hac parte magis communem, quod detur absolutio. Extende in fideiussione facta per minorem pro alio cum iuramento; quia non datur restitutio. Vide supra, *Restitutio in integrum ut detur minori, quae constare, & probari debeant*, &c. Concluf. 286. num. 42. & seq. Extende; quia non datur minori quantumcunque laeso, qui conuentus in iudicio iurauit non venire contra processum; quia si deficit in productione iurium, non restituitur. Capell. Tholof. decif. 45. Idem, si elegit litigare per procuratorem, quem constituit cum iuramento. Bartol. in l. minor viginquique annis, ff. de minor. Abb. c. cum venisset, de in integr. restit. ver. *secundo principaliter*. Capel. Thol. decif. 49. Contrarium, quod iuramentum non extendatur ad incogitata, tenet apost. ad Capel. Tholof.

- Tholof. d. decif. 49. Imol. & alii in l. sciendum. ff. de verb. obl. Guid. Pap. d. decif. 35. & decif. 130. & decif. 444. † Restringe; quia iuramentum practicum per ratorem, vel administratorem non impedit restitutionem in integrum; quia ad hoc, vt impediatur, debet esse practicum ab ipso minore adulto facto, alias non impedit. Alex. conf. 21.
- 22 Vfo compromisso, in fin. lib. 5. † Declara totam istam materiam; quia restitutio datur Ecclesia, & minori nō obstante iuramento, quando adest latio enormissima; quia iuramentum, quod representat minorem maiorem, non debet tollere beneficium, quod competit maiori latio. † Imo extende declarationem, vt data enormissima latio Ecclesia, Monasterium, & minor non obstante iuramento possint petere restitutionem in integrum, & contrauenire nulla obtenta absolutione à tali iuramento; quia seruandum non est, tanquam vinculum iniquitatis. Deci. consil. 180. & conf. seq. & conf. 349. & conf. 616. Afflict. decif. 222. in fin. & quod non sit necessaria absolutio talicafu, Corn. conf. 48. Quoniam in presenti, col. 1. & conf. 45. col. 2. lib. 2. Ant. de Buttr. conf. 45. Iuris rigor. Calder. conf. 8. de iureiur. etiam si promiserunt cum iuramento non contrauenire ex aliqua causa. Cuna. conf. 18. Abb. conf. 8. & conf. 207. Alex. in d. l. sciendum, col. 13. ff. de verb. oblig. vbi dicitur communem. Gramm. conf. c. iul. 128. n. 11. & seq. Vide, Absolutio à iuramento quando necessaria, vel non. Concl. 58. n. 27. & seq. ver. limita in minore, vbi pro vtraque parte.
- 24 † Contrarium, quod sit necessaria absolutio. Alex. conf. 125. n. 9.
- 25 lib. 1. vbi dicitur communem. † Amplia; quia professus religionem non restituitur in integrum ex capite minoris etatis; quia non potest dici latus, ex quo ad meliorem statum transiit. Bald. consil. 111. Quidam inueniunt, n. 2. ver. aliud dubium, lib. 1. vide in simili Caltr. conf. 41. Vfsis, & compromissis, circa fin. lib. 1. vbi, quod vxor, quæ consentit oblationi omnium bonorum factæ per maritum loco pio referato vsufructu, non repetit dotem, quando vsufructus illi communicatur; quia non læditur. † Declara tamen; quia licet non restituitur minor aduersus omniām professionem, tamen bene secum potest Episcopus dispensare ad laxiorem religionem. Bald. d. consil. 111. n. 2. lib. 1. † Amplia; quia non datur restitutio minori aduersus matrimonium contractum, etiam si cum vetula, & disparis conditionis contraxit. Specul. de restit. in integr. §. qualiter, ver. quid si quis contrahat matrimonium. Doct. in cap. ex parte, de restit. spoliat. ratio; quia maior dicitur, si supra pubertatem est, in spiritualibus,
- 28 c. fin. de iud. lib. 6. † Declara; quia procedit ampliatio, quando matrimonium est probatum aliter, quam per confessionem minoris, secus si sola confessione minoris; quia restituitur aduersus suam confessionem ex qua læderetur, ita pulchre Alex. conf. 80. in causa, & l. inter Bondi. in princ. vbi dicit procedere, etiam si confessio non probetur erronea, lib. 7. vbi apostill. in ver. quamuis, dat concord. & dat Alex. simile de delicto; vt minor non restituatur aduersus delictum, quando est probatum, sed si non probetur, nisi ex confessione minoris, datur restitutio aduersus confessionem.
- 29 nem. † Restringe; quia si dolo captus minor, vel etiam maior ebriatus est, ita quod dolore inductus daretur restitutio. Deci. conf. 112. In presenti. Soc. conf. 28. lib. 1. quos sequitur apost. ad Alex. d. conf. 80. lib. 7. in ver. etiam. † Restringe; quia minor licet non restituatur aduersus matrimonium, bene restituitur aduersus sententiam super matrimonio, si non appellauit, vel si alias est latus. Alex. d. conf. 31. lib. 80. lib. 7. in princ. & per tot. † Amplia; quia minor non restituitur aduersus proprium iuramentum, sed iuramentum alterius bene restituitur. Abb. conf. 12. Vt clare, col. fin. in princ. lib. 1. † Amplia; quia restitutio semel concessa impedit posse aliam restitutionem fieri; quia cessat æquitas. Deci. conf. 436. n. 6. Vide, Restitutio in integrum
- 33 non datur, nisi semel. Concluf. 280. † Declara, nisi ex alia causa, & ad alium effectum peteretur. Crauet. conf. 657. n. 5. ver. non obstat alias.
- 34 † Extende, vt procedat etiam in eo, qui fuit eiectus, postea restitutus ad bona, & patriam; quia si deinde perdat bona, non ager ad restitutionem ex gratia, quæ semel sortita est effectum. Signor. conf. 72. Factum sic proponitur, per tot. † Amplia; quia restitutio in integrum non datur contra sententiam, nisi constet de noua causa, & de iniustitia, quæ debet plene probari. Benintend. decif. 58. per tot. maxime n. 9. vbi dicitur communem. † Extende, siue finis in
- 37 maiore, siue in minore. Benintend. d. decif. 85. n. 8. † Amplia; quia non datur in possessorio aduersus sententiam latam; quia modicum est præiudicium, l. scio. ff. de restit. in integr. † Contrarium tenet Signor. conf. 261. circa fin. ver. modum esse tenendum. Caltr. conf. 37. n. 2. ver. secundo videndum, vbi apostill. citat Soc. conf. 242. Circa, in princ.
- 39 lib. 2. † Restringe; quia bene datur, si minor, vel Ecclesia perdidit negligentia viam executiuam, l. minor 25. annis, cui fidei commissum ff. de min. Idem, si omisit Ecclesia, vel minor suspendere petitorum in ipso. Vide Concluf. prox. seq. cum seq.

Conclufione.

Restitutio in integrum quando, & ex quibus dicatur exclusa. Concluf. 296.

RESTITUTIO † in integrum nō censetur exclusa à statuto, nisi sit dictum, quia licet quis in certis casibus non possit appellare, vel dicere de nullitate, neque supplicare; tamen poterit minor petere restitutionem in integrum. Bald. conf. 148. in casu proposito. n. 9. & 10. ver. capio punctum, lib. 1. & conf. 208. Premissis tribus statutis, lib. 1. & latius conf. 236. per tot. incip. Statuto cauetur, lib. 1. † Extende; quia licet à sententia Principis, & Præfecti Prætorio non detur appellatio, bene datur restitutio in integrum. l. minor autem magistratus in princ. ff. ne min. & l. 1. C. de sent. Præfect. Prætor. & est ratio; quia in appellatione versatur querela iniquitatis iudicis, in restitutione versatur error, & latio minoris, ita plene Ang. Aret. conf. 10. Vfo dicto statuto, in princ. & n. 22. in si. cum seq. ver. nec obstant allegata, vbi plene. † Amplia in minore, etiam si statutum dicat, quod nullo modo excipi possit; quia poterit petere restitutionem in integrum. Bald. conf. 236. Statuto ciuitatis, lib. 1. † Amplia; quia imo etiam si statutum, prout Florentiæ, magistratus pupillorum, q̄ tollit restitutionem in integrum simpliciter, nō censetur tollere illā restitutionem, quæ petitur ex capite minoris ætatis, plene Rom. conf. 90. n. 4. & seq. ver. tertio princ. vbi apost. † Amplia; quia illa restitutio, quæ datur minori, dicitur miserationis causa concessa; ideo q̄ minor est etiam persona miserabilis, nunquam censetur sublata restitutio talis per quæcunq; verba, nisi in specie sit dictum. Sign. conf. 234. n. 2. & seq. † Amplia; quia statutum quantumcunq; generaliter loquatur, non censetur tollere remedium restitutionis in integrum, nisi de restitutione fiat mentio specialis, coram, iuncta gl. si. de in integ. rest. gl. in l. postquam liti, in gl. si. C. de pact. quæ iura ad hoc alleg. l. si in l. si infanti, in fi. C. de iur. delib. Vide, Statutum tollens appellationem, & nullitatem &c. Concl. 465. ver. limita in restitutione, & in ver. Statutum circa compromissum inter consanguineos quando, & inter quos habeat locum. Concl. 487. & vide Fulg. conf. 235. per tot. maxime in fin. vbi, q̄ tale statutum quantumcunq; generale non tollit remedia specialia, prout restitutionis ex capite ignorantie, vel iusti impedimenti. † Contrariū; quia si statutum loqueretur per lata, & prægnantia verba tollens appellationem, reclamationem, nullitatem, querelā, omnemq; exceptionem, defensionem, & officii iudicis tam nobile, q̄ mercenarium, tolleretur etiam restitutionem in integrum, prout in statuto mercantiæ Florentiæ, & magistratus pupillorum, l. si in l. 1. col. pen. ff. de iurisdi. omn. iud. Bart. & ibi Alex. in apost. in l. 1. §. & parui. ff. quod vi, aut clā, & faciunt dicta per Dec. in l. postquam liti. C. de pact. † Declara; quia ex verbis prægnantibus censetur sublata restitutio in integrum maiori, vt p Bald. conf. 148. n. 11. ver. aduerse statutu dicit, vt infra n. 19. ver. limita. † Secus est in restitutione quoad restitutionem minoris; quia nō censetur sublata, nisi in specie sit dictum. Bald. conf. 236. Statuto ciuitatis, lib. 1. † Contrarium, quod imo, q̄ sunt verba inculcata generalia, & prægnantia, etiā restitutio in integrum competens minori censetur sublata, plene Ang. Aret. conf. 10. Vfo dicto statuto, per tot. vbi loquitur in statuto Brixiæ, allegat plene p vtraque, & hanc tuetur; & responderet ad omnia contraria. † Et maxime, quando statutum tollit omnem, & quamcunq; defensionem; quia tollit officium iudicis, & consequenter restitutionem, communem * dicit Ang. Aret. d. conf. 10. n. 21. ver. sed & subiungit. † Amplia; quia si statutum habilitat minorem ad compromittendum, non facit, quin possit petere restitutionem aduersus laudum contra se latum. Rom. conf. 90. Vfo themate, n. 2. ver. nec præmissa conclusioni. † Extende in omni alia materia, in qua persona minoris legitimitur; quia propterea non tollitur, quin minor possit restitui in integrum, communem * dicit idem Rom. d. conf. 90. n. 3. vbi apost. in ver. denegata. † Extende; quia sicuti compromittentes cū ampla facultate data arbitris alterū lædendi in parua, vel magna quantitate pro libito voluntatis, & tamen latus enormiter nō prohibetur petere reductionem ad arbitriū boni viri. Rom. d. conf. 90. n. 3. ver. tertio princ. vbi apost. in ver. intelligitur, citat plurimos, & dicitur communem ita arguendo à conuentione ad statutū disponens idem, q̄ non possit reclamari, nō est sublata restitutio in integrum ratione enormis læsionis, vt ibi probat Rom. & apost. in ver. læsionis, dat plurimos concord. † Amplia; quia in generali renunciatione omniū beneficiorum competentium non venit renunciatio restitutioni in integrum; quia ius singulare nō venit in generali renunciatione. Bald. conf. 236. Statuto ciuitatis Laude, ver. in contrarium, lib. 1. † Limita; quia si statutum dat certā solemnitate cōtractibus minorum, quæ seruata denegat restitutionem in integrum aduersus contractum, bene valet, & censetur denegata. Anch. conf. 226. Legitur in canone n. 6. ver. venio ad secundum. † Extende; quia procedit denegatio restitutionis aduersus contractum, vt censetur denegata etiam aduersus penam commissam resultantem ex illo contractu, siue cōmissa sit faciendū, siue

do, siue negligendo, alias statutu esset elusoriu. Anch. d. conf. 226.
 18 n. 6. & seq. v. g. in fin. ¶ Extendit etiam si obligatio minoris esset in-
 solidum cum aliis; quia tenebatur in totum, & licet habebat benefi-
 cium diuisionis inter plures reos; tamen si esset renunciatum, valet
 renunciatio facta cum solemnitatibus. Anch. d. conf. 226. in fin. ver.
 19 *prædicta*. ¶ Limita; quia quando quis non potest ex forma statuti
 appellare, nec dicere de nullitate, neq; supplicare, tunc maior non
 potest etiam petere restitutionem in integrum; quia exclusio dictio-
 ne nullitatis, etiam est exclusio restitutionis, quæ tendit ad idem. Bald.
 20 d. conf. 148. n. 11. ver. *aduerse statutu dicit*, lib. 1. ¶ Extendit; quia ubi
 quis non potest excipere, non etiam potest petere restitutionem in
 21 integrum. Bald. d. conf. 148. n. 11. ver. & dicit Dominus Cynus, lib. 1. ¶ Ex-
 tendit; quia si statutum facit mentionem de minore, muliere, vel
 absente, censetur tollere restitutionem in integrum. Alex. conf. 165.
 22 *Dubitatur*, num. 4. & 5. ver. *superest videre*, lib. 6. ¶ Restringe limitatio-
 nem; quia bene etiam daretur maiori restitutioni in integrum aduer-
 sus sententiam, a qua non liceret appellare, neq; supplicare, neq;
 dicere de nullitate, quando apparet in scriptis apparet de erro-
 re talis sententia. Bald. d. conf. 148. num. 11. ver. *sed si euidenter*, lib. 1.
 23 ¶ Restringe; quia imo si statutum expresse tollat restitutionem in
 integrum ratione minoris ætatis, non censetur tollere restituti-
 onem ex causa iuris amissi, & quando minor tractat de damno vi-
 tando, sed solum, quando de lucro captando tractat. Angel. Aret.
 conf. 10. *Viso dicto statuto*, n. 4. & 5. ver. *quarto pro hoc*, ubi num. 23. ver. *nec*
 24 *obstat quartum*, dicit procedere in statuto de curionum, & inferiorum,
 sed in statu generali. ¶ Restringe; quia ubi laudum esset
 latum per inimicum, vel hominem stolidum, in quem laus com-
 promississet, datur restitutio in integrum. Bald. d. conf. 148. n. 11. ver.
 25 *sed contra compromissum*, lib. 1. ¶ Restringe; quia statutum correctio-
 rium iuris non tollit restitutionem in integrum, nisi expresse hoc
 dicat. Angel. Aret. d. conf. 10. n. 6. & seq. ver. *quinto tale statutu*, ubi in
 26 *fi. ver. non obstat quintum*, dicit verum, nisi verba sint adeo generalia,
 quod hoc importent, & idem repetit n. 9. & 10. ver. *sexto in fin. ver.*
 27 *ultimo non obstat*. ¶ Restringe; quia non excluditur officium iudi-
 cis, quin possit cognita nullitate contra statutum audire partem,
 28 & repellere agentem. Fulg. conf. 150. n. 3. ver. *quarto roboratur*. ¶ Re-
 stringe in minore; quia debet restitui in integrum, si sententia
 defectu procuratoris constituti a tutore transiuit in iudicatum.
 Fulg. d. conf. 150. per tot. ubi extendit etiam non ex cussio procura-
 tore, neque tutore. Vide Conclusionem proxime præcedentem.

**Restitutio in integrum vsque ad quantum tempus de-
 tur, vel non. Conclus. 297.**

RESTITUTIO ¶ in integrum ex capite ignorantia, prout quando
 aliquis iuste ignorauit de iure suo, prout in successore Præla-
 ti, debet dari etiam aduersus præscriptionem 30. vel 40. annorum
 cum titulo, & bona fide. Afflic. decis. 37. & decis. 329. ubi dicitur *com-
 munem, & propterea bis fuit in consilio approbata, ubi, q. in cau-
 sa donationis facta Ecclesiæ, quod Ecclesiæ cõpetit aduersus pos-
 sessorem cum titulo, & bona fide remedium *reintegranda*, peten-
 do incidenter restitutionem in integrum aduersus præscriptionem
 ex capite ignorantia. Deci. conf. 341. n. 15. la. conf. 54. cum seq. lib. 1.
 ubi hoc admittit, quando agitur de magno damno Ecclesiæ, &
 quod detur aduersus longissimum tempus, causa iusta interuen-
 niente. Crau. conf. 642. n. 12. & quando interuenit iusta ignorantia,
 quod detur. idem Crauet. conf. 610. n. 15. ubi dicit magis *commu-
 nem, & hanc partem pro Ecclesia tuetur plenissime Rom. conf. 123.
 Circa primum, n. 2. in fin. cum seq. ver. *presupposito igitur*, ubi apostilla
 citat infinitos attestantes de communi, & magis communi, &
 quod communiter contraria damnatur, ubi Rom. dicit hanc in-
 ter dubias opiniones tenendam; quia fauet Ecclesiæ, plene etiam
 Alex. conf. 169. *Viso themate*, num. 9. & seq. ver. *plus dico*, lib. 2. ubi plura
 allegat, quod iusta ignorantia præbet iustum impedimentum; &
 ubi æquitas militat, semper etiam maior restituitur ex clausula,
 2 si qua mihi iusta causa. ¶ Extendit; quia restitutio in integrum aduer-
 sus præscriptionem 30. annorum concedi debet ex capite proba-
 bilis ignorantia. Bart. in l. 1. § si quis autem ff. de itin. actus priu. Deci.
 conf. 36. Et pro tenui, ad fi. v. tertio & ultimo queritur, & conf. 303. In casu,
 3 col. 2. post med. & opinionem Bart. communem esse attestatur Felin.
 in c. vigilanti, de præscrip. & idem attestatur Aret. conf. 103. Breuiter. Bart.
 in l. 1. in fi. ff. ex quib. caus. gl. in l. si sic, in fi. gl. magna. & in l. si partem, § 1.
 in princ. ff. quemad. seruit. amit. ¶ Contrariu, quod imo restitutio in
 integrum aduersus præscriptionem 40. annorum concedi nõ de-
 beat ex capite ignorantia quantumcunq; probabilis, tenent Felin.
 in d. c. vigilanti, de præscrip. post alios, quos allegat Aret. d. conf. 103.
 Breuiter. Alex. conf. 163. col. pen. & conf. 151. col. fi. lib. 2. refert & sequitur
 Dec. conf. 29. & conf. 303. n. 7. & conf. 375. iuridicam, col. 1. in fin. Socin.

conf. 164. col. fin. in fi. lib. 2. & conf. 194. *Sabtiliter*, col. 3. circa fi. cum seq. &
 conf. 242. eod. lib. 2. & conf. 30. lib. 3. Soc. in. conf. 145. n. 78. in seq. lib. 1.
 ubi ostendit magis cõmunem. Rub. Alex. conf. 12. col. fin. & conf. 97. *
 late la. conf. 101. in fi. lib. 4. Socin. in l. cum filiis fam. § in hac. ff. de verb.
 oblig. & videtur sentire Abb. & Im. in c. 1. de integ. rest. quod non
 detur ultra 30. annos, & idem tenet Bero. conf. 39. num. 14. lib. 2. &
 conf. 177. num. 49. lib. 1. Boer. decis. 39. Curt. conf. pen. col. 3. Soc. conf. 30.
 lib. 3. ¶ Declara; quia si factum est de recenti, vel inter coniunctos,
 inter quos nõ præsumitur ignorantia, vel factum esset antiquum
 habens obferantiam successuam, non datur, secus si factum sit
 momentaneu, ita Alex. in l. Titius, § Lucius. ff. de lib. & postib. nisi pro-
 baretur absentia. la. in l. 2. § voluntate ff. solut. matr. n. 17. Dec. conf. 445.
 n. 30. & conf. 64. col. 3. Ang. conf. 76. ¶ Declara igitur quia si agitur de
 magno præiudicio Ecclesiæ, datur remediū *reintegranda*, præuia
 restitutione in integrum ex capite ignorantia secundum Dec. conf. 341.
 n. 15. la. conf. 54. cum seq. lib. 1. Crauet. conf. 462. n. 13. & infra Comel. seq.
 n. 71. ¶ Et quod possit peti restitutio in integrum non obstante
 quocunq; lapsu temporis per Ecclesiā, & vniuersitatem, quando
 est enormissime læsa, & ignorauit. Io. de Anan. d. conf. 103. ubi di-
 citur magis cõmunem. ¶ Declara; quia scribentes numero plures,
 & ingenio celebriores tenent, quod detur restitutio Ecclesiæ etiam
 aduersus lapsum 40. annorum, ut dicit Abb. conf. 32. *Videtur primo*,
 in 2. dubio, lib. 1. quæ ad hoc citat apost. ad Rom. d. conf. 123. Circa pri-
 mu, n. 2. in fi. in ver. *veriorum*, quæ allegat plures attestantes de com-
 muni, & magis cõmuni, & quod contraria cõmuniter reproba-
 tur, & Rom. ibi vritur argumento, quod esto, quod sit dubia opi-
 nio, in dubiis pro Ecclesiā item n. 5. ver. *ultimo dicit potest*, dicit, quod
 si non daretur restitutio Ecclesiæ ex speciali priuilegio, daretur ex
 clausula generali, si qua mihi iusta causa, ubi apost. plenissima in ver.
 clausula, quæ citat pro vtraque; tamen dicit magis *cõmunem, &
 Rotam Romanā eam tenere. ¶ Hanc declarationem, quod pro-
 cedit conclusio in iusta, & probabilis ignorantia, alias scẽus, tenet
 Dec. conf. 266. Ad exclusionem, in fine. & conf. seq. ad fi. & conf. 272. *Viso*,
 in fin. ¶ Declara; dummodo intra quadriennium a die scientia pe-
 9 tatur lapsus 30. annis, si prius ignorauit, l. fi. C. de temp. in integr. restit.
 ¶ Item declara; quia restitutio in integrum aduersus præscriptio-
 10 nem 40. annorum non datur Ecclesiæ, nisi intra quadriennium
 cõceptum post lapsum 40. annorum. la. conf. 27. in fin. lib. 1. ¶ Contra-
 11 rium, imo etiam si lapsum esset quadriennium. Alex. conf. 150. n. 4.
 lib. 7. plene Rom. d. conf. 123. Circa primum, ver. *sed circa idem*, n. 5. qui
 hoc tenet, quando Ecclesia esset enormissime læsa, ubi apostilla
 ver. *enormissima*. ¶ Amplia; quia post 100. annos datur restitutio in
 12 integrum Ecclesiæ, vel minori, aut ignorantis, quia quadriennium,
 quod incipit currere minori a die, quo factus est maior, & Eccle-
 siæ, seu vniuersitati post 30. vel 40. annos, debet intelligi, si sciuit,
 quia est tempus vile a principio, ideo si ignorauit, nõ currit etiam
 per lapsum centum annorum, ita Crau. conf. 610. n. 15. ubi de *com-
 muni. Boer. decis. 39. n. 3. & 4. ubi de *communi. Alex. conf. 71. *Vide-*
 13 *retur primo*, num. 7. lib. 1. Bald. in l. falsam. C. si ex fals. instrum. quod dicit
 menti tenendum. Abb. in c. 1. in fi. de præscrip. dum dicit, quod igno-
 rans nõ dicitur negligens per iura, quæ allegat, & ad propositum
 la. conf. 27. ad fi. lib. 1. Card. in Clem. 1. de integ. restit. q. 25. Alex. conf. 4.
 col. pen. lib. 2. Socin. conf. 194. lib. 2. Deci. conf. 36. col. fin. & conf. 303. col.
 pen. ad fi. Martil. sing. 575. multa p. Afflic. in Constit. regni conf. quadrig.
 col. fin. in fin. lib. 3. Balb. in d. de præscrip. in 4. par. princ. in 4. quæst. Alex.
 conf. 150. col. 2. lib. 7. & conf. 39. col. 4. lib. 6. Crauet. de antiq. temp. in 4.
 par. n. 187. ver. *sed ex hoc non poterat*. Plot. in reper. l. si quando, n. 526. in fin.
 C. vnde vi. Alex. conf. 36. col. 3. lib. 2. la. in auth. quas ad liones, col. 9. in fin.
 C. de sacros. Eccl. Dec. conf. 42. in fin. Ruin. conf. 110. n. 3. lib. 1. Alex. ple-
 ne conf. 89. *Viso puncto*, num. 9. & 10. ver. *vel dato*, quod præscriptio, lib. 2.
 ubi, quod ignorans restituitur etiam post centum annos. ¶ Exten-
 14 de, etiam si per mille annos fuisset ignorans, non currit quadriennium.
 Alex. conf. 116. n. 2. & seq. lib. 5. ubi dicit *cõmunem. ¶ Contra-
 rium, quod imo lapsus 100. annorum tollat omnem restitutio-
 nem. Bero. conf. 177. n. 49. lib. 1. & conf. 39. n. 14. lib. 2. & cõmunem
 * dicit Boer. d. decis. 39. n. 3. & seq. la. conf. 109. *Vera vi arbitror*, col. fin.
 lib. 2. Patil. conf. 23. Prima in huiusmodi, n. 222. lib. 1. ubi, quod nullam
 habet dubitationem. Nat. conf. 524. n. 16. & Corn. conf. 244. n. 3. & 4.
 ubi, quod contra præscriptionem immemorabilem non datur res-
 titutio. Declara, ut infra, Restitutio in integrum non datur post quadriennium,
 & c. Conclus. 298. n. 49. 50. & seq. Vide, Restitutio datur maiori ex
 clausula, si qua mihi iusta causa. Concl. 289. n. 35. & seq. ¶ Amplia; quia
 15 imo restitutio in integrum aduersus præscriptionem longissimi
 temporis datur & priuato, & maiori. Alex. conf. 69. in causa & lue,
 n. 16. ver. *præterea*, lib. 3. plene idem Alex. conf. 169. *Viso rñ mare*, n. 9.
 ver. *nam restitutio*, lib. 2. ubi, quod vbi cunq; æquitas suadet, sem-
 per datur restitutio etiam aduersus 40. annos, sed iusta ignorantia
 inducit

inducit equitatem, & legitimum impedimentum; ergo, & *nn. 15.*
ver. non obstat, dicitur *communem, etiam si lapsus sit quadriennium,
 & tollit contraria de plenissima securitate; quia procedit contra
 scientiam, non contra ignorantiam. † In contrarium facit *l. cum in*
antiquioribus, ver. & siquidem *u. qui sciens. C. de iur. delib. vbi* ignorans
 hereditatem sibi delatam, & decedens nō transmittit. † Declarat
 Alex. d. conf. 169. n. 13. & 14. lib. 2. quod contrariū procedit, quando
 petens restituit tractat de lucro captando, prout de hereditate ac-
 quiritur ampliato, qñ agitur de damno vitando, videlicet q per-
 datur ius radicari. † Declarat secundo, q in *l. cum in antiquioribus*,
 de substantia transmissionis est scientia; ideo & c. Alex. d. conf. 169.
 n. 14. *ver. vel respondeo* lib. 2. † Declarat tertio idem Alex. d. conf. 169.
 n. 14. *ver. vel tertio* lib. 2. quia licet nō transmittat, bene datur hære-
 ditatio in integrū ex clausula generali, qñ defunctus ignorat.
 † Limita; quia non datur restitutio post 40. annos Capellano
 successori p salario debito Capellano prædecessori; quia hoc sala-
 riū non respicit Ecclesiā, ideo nō consequitur fauorem Ecclesiæ,
 gloss. in *Clem. 1. de restit. in integr.* & ibi Zab. quā etiam sequitur
 Spec. tit. de in integr. restit. §. qualiter, *ver. sed nunquid clericus*, n. 5. Abb.
 in c. ex litteris, n. 11. de vit. & honest. cleric. Rom. sing. 451. Tuf. ubi a-
 post. postilla clare explicat. † Limita; quia non datur restitutio aduer-
 sus sententiam latam lapso quadriennio; quia scientia sententiæ
 excludit maius tempus, quā ipsū quadriennium, etiam si su-
 mus in Ecclesiā, loco pio, & aliis, qui reputantur minores, & qui-
 bus quadriennium currit à die lationis, & sententiæ. † Contrarium
 dicit Rom. q contra sententiam tam iudicis, quā arbitri datur
 restitutio in integrū etiam lapso quadriennio, quando Ecclesiā
 est lēsa enormiter, etiā si fuerit sententia diu obleruata etiam me-
 dio iuramento ratificata; quia non impedit restitutionem in inte-
 grum, Rom. d. conf. 123. Circa primū, col. penul. n. 5. & seq. *ver. quoad ter-*
tiū, ubi apost. in *ver. restitutionem*. † Declarat Alex. d. conf. 169. n. 12.
ver. ad prædictorū confirmationē, lib. 2. quod ex clausula generali, si qua
 mihi iusta causa, datur restitutio ex capite iusta ignorantie aduersus
 sententiam; quia licet non retractetur prætextu instrumentorum
 noniter repertorum, bene retractatur, si ille, qui vult infringere,
 habuit iustā causam ignorandi instrumenta. Alex. conf. 69. in causa
 24. & lib. 5. lib. 3. † Limita; quia restitutio in integrū aduersus lapsum
 termini, puta si intra annū quis cadit à iure suo, prout in retractu
 per minorem, vniuersitatē vel Ecclesiā, debet restitutio peti
 intra annum à die, quo facta, & causata est lēsis; quia speciale est
 in restitutione aduersus lapsum temporis, vt intra tantundem pe-
 ti debeat, quando tempus est intra quadriennium secundum Le-
 gistas, iteundum vero Canonistas, quod sufficit petere intra qua-
 driennium indistincte. Afflictus, qui pro vtraque allegat, dicit hanc
 vltimam veriorē de i. 175. † Declara tamen quia procedit limitatio,
 si intra quadriennium non pereretur à die scientiæ, quod
 nō currit ignorantie, etiam si eilem in tempore statuto, vel præ-
 scripto. Aciat. in l. filiusfamil. §. dui. n. 47. ff. de leg. 1. Abb. & Felin. in
 cap. de præscript. Socin. post alios in l. cum filius. §. in hac ff. de verb. oblig.
 Restitutio in integrum non datur post quadriennium,
 & quando fecus. Concluf. 298.

1. *EST* in vtroque in integrum non datur post quadriennium ad-
 uersus sententiā, l. superuacuat. C. de temp. in integr. restit. Fulg.
 conf. 133. col. 2. *ver. secundo princip. liter.* Deci. conf. 436. Vbi in instructione,
 n. 8. ubi dicitur *communem. Anch. conf. 214. Franciscus antiquus, n. 16.
 2. gloss. in c. contingit, de transact. in ver. aliquot annis. † Ratio est; quia
 quadriennium est præscriptum etiā minoribus ad finiendas causas
 restitutionis in integrum. Fulg. d. conf. 133. in causa, quæ vertitur, col. 2.
 3. *ver. secundo principaliter*. † Et ideo quadriennium Ecclesiæ currit à die
 lationis, minori vero à die, quo est effectus maior. Anch. conf. 214.
 4. n. 16. † Quoad minorem qñ competat, est controuersum; quia
 Bart. conf. 129. Quidam habuit, lib. 1. in fin. dicit, q tempus quadriennii
 currit soli post completā præscriptionem. † Contrarium Franc.
 Tigri. cuius est consiliū insertū post conf. Bart. 129. & iterū conf. 158.
 lib. 1. in fin. *ver. quarta ratio*. ubi dicit, quod non datur post completam
 præscriptionem post maiorem ætatem, nisi trahat cōsequentiā
 6. à minori ætate, & peti debet in 28. anno. † Et ita communitati, vel
 collegio quadriennio lapso post præscriptionem non datur resti-
 tutio. Balb. de præscript. in 3. par. 5. par. pri. quæst. 2. in fin. Sforz. Odd. de
 7. restit. in integr. q. 20. art. 3. per tot. maxime n. 31. † Et currit à die scientiæ
 quadriennium, siue petatur restitutio principaliter per modum
 agendi, siue incidenter per modum excipiendi. Alex. conf. 223. Egre-
 gie, per tot. lib. 6. † Et appellatio aduersarii non impedit cursum
 quadriennii, etiam si appellans succubuit; quia appellatio non im-
 pedir petitionem restitutionis in integrū, siue principaliter, siue
 incidenter petatur. Alex. d. conf. 223. Egregie, in princ. ubi pro vtraque;

& hanc tueretur, lib. 6. licet n. 5. *ver. bene fateor*, dicat, quod si frustra-
 torie fuisset appellatum, & non sterilisset per eum, qui debuit pe-
 tere restitutionem, tunc excusaretur. † Declara tamen à die; quo
 sciuerunt, quia ab initio tempus quadriennii est vile, postea vero
 est continuum, c. 1. de restit. in integr. lib. 6. vbi omnes, gl. in c. auditu, *
 quam omnes sequuntur, eod. tit. Balb. qui alios refert in tract. de præ-
 script. in 1. par. 5. par. princ. quæst. 2. n. 30. & seq. Abb. conf. 32. Videretur pri-
 mo, in fin. lib. 1. † Et requiritur vera scientia non solum facti, sed et-
 iam iuris, & nō sufficit præsumpta scientia, vt quadriennium cur-
 rat. Rom. conf. 123. Circa primum dubium, ubi declarat. † Amplia;
 quia restitutio in integrum ex capite minoris ætatis excluditur
 lapso quadriennio, sicuti includitur quadriennio durante à die,
 quo minor effectus est maior. l. fin. C. de temp. in integr. restit. peten.
 Abb. in c. cum ex litteris, col. 4. de restit. mino. Anch. conf. 214. n. 16.
 Castr. conf. 380. Primo videndum, in fin. *ver. sed certe contrarium*, lib. 1.
 ubi apost. citat Corn. conf. 55. n. 3. lib. 2. & conf. 31. n. 14. lib. 3. Ang.
 Aret. conf. 82. In casu supradicto, n. 14. & 15. *ver. vel tertio*. † Et ideo si
 minor prætendit restitutionem aduersus factum suum factum in
 sui damnum, debet petere eam ante completum annum 29. alias
 excluditur. Alex. conf. 123. Viso processu, n. 5. *ver. nec de restitutione in in-*
tegrum, & iterum n. 6. *ver. quoad tertium*, lib. 2. † Idem est in Ecclesiā,
 cui post lapsum quadriennium restitutio non datur, sed intra
 quadriennium bene datur à die, quo Ecclesiā est lēsa. c. 1. & c. 2. de
 restit. in integr. in 6. Clem. 1. eod. tit. cap. requisit. de restit. in integr. Anch.
 conf. 214. n. 16. lēsa dicitur Ecclesiā, & locus pius post præscriptio-
 nem 40. annorum, ideo tunc intrat quadriennium. Id. conf. 27. in
 fin. lib. 1. † Idem in maiore, cui competit restitutio in integrum ex
 clausula, si qua mihi iusta causa, puta ex causa ignorantie; quia lapso
 quadriennio à die, quo sciuit, excluditur, sicut durante quadri-
 ennio potest restitui, d. l. fin. C. de temp. in integr. restit. peten. Alex. conf. 1.
 lib. 4. Socin. conf. 194. col. 3. *ver. tertio*, quia restitutio in integrum, lib. 2.
 & conf. 177. eod. lib. † Idem in communitate, ciuitate, & Republi-
 ca, l. Republica, ubi gl. in ver. implorare, & ibi Bart. & alii *communi-
 ter. C. ex quib. caus. maio. & in l. Republica. C. de iure Reipub. Ruin. con-
 sil. 67. lib. 5. col. 6. † Declara tamen; quia dictū quadriennium sem-
 per est vile ab initio, ideo nō currit ignorantie, postea vero est conti-
 nuum. Bald. in l. falsam. ver. & ideo si quis. C. si ex fals. instrum. Card. in
 Clem. 1. de in integr. restit. q. 25. Alex. conf. 84. In causa veniente, col. 2. lib. 1.
 Dec. conf. 303. In casu. Vide supra, Restitutio in integrū vsq. ad quantum
 tempus detur, vel non. Concluf. 297. ubi, quod si ignorantia durat et-
 iam 100. annis, non currit quadriennium, de quo dic, vt ibi Alex.
 conf. 4. Videretur, n. 19. *ver. nec obstat*, lib. 2. † Imo, quod neq. currat qua-
 driennium scienti Prælati, qui in præiudiciū Ecclesiæ alienauit,
 plene Alex. conf. 9. Viso themate, in fin. *ver. possit etiam*, lib. 3. ubi plena
 apost. in ver. Prælati, dat concor. pro vtraq. † Et dictū quadri-
 ennium conceditur, vt supra, ad finiendā restitutionem in integrum,
 nō autem ad petendam, vt per Doct. in l. fin. C. de temp. in integr. restit.
 peten. & in Clem. vnica. de in integr. restit. late Fulg. conf. 153. In causa, quæ
 vertitur, col. 2. *ver. secundo principaliter*. † Et est subrogatum loco anni
 vtilis, qui dabatur, l. si. C. de in integr. restit. min. † Et minor non resti-
 tuitur solum de iis, quæ fecit in sui lēSIONE intra 25. annos, non
 autem intra quadriennium post ætatem perfectam, excepto vno
 casu, videlicet quando filius abstulit ab hæreditate patris; quia
 potest penitere nedum intra minorem ætatem, sed etiam intra
 tres annos, postquam compleuit ætatem, & est speciale hoc casu,
 si bona non sunt alienata, ita Alex. conf. 21. in princ. lib. 1. † Amplia;
 quia non datur aduersus omīssā aditionem hereditatis ex per-
 sona infantis, qui viuens non adiuit; quia hæres non restituitur
 post quadriennium ad adendum, & etiam si restituitur, non valet.
 Bald. d. conf. 226. Quæstio est, lib. 2. in princ. quod procedit, si la-
 psus est quadriennium post aditam hæreditatem infantis; quia
 tempus est vile. † Declara; quia hæres maior postquam sciuit, &
 non adiuit, non restituitur lapso quadriennio, sed si hæres ipse mi-
 nor erat, sibi non currit quadriennium, prout nec currit maiori
 ignorantie; quia alias induceretur inutilis circuitus, ex quo datur
 restitutio ex capite ignorantia, si qua mihi iusta causa. Castr. d. conf.
 299. Quod dictus Guido, n. 3. & per tot. lib. 1. † Amplia; quia aduersus
 confessionem non datur post quadriennium. Anch. conf. 214. n. 16.
ver. sexto probatur. † Amplia; quia restitutio in integrum non datur
 post quadriennium à die celebratæ concordie aduersus concor-
 dia, siue transactionem, etiā si sit Ecclesiā, quæ petat restitutionē.
 Bald. conf. 371. Quidā habuit, in princ. lib. 2. & conf. 455. Pundus, quidam
 habuit, lib. 4. † Ex tēde idē in monialib. mendicantibus; quia lapso
 quadriennio à die transactionis nō restituntur. Anch. conf. 136. in fi.
 † Amplia; quia lēsis maior à die lēSIONIS debet intra quadriennium
 petere restitutionem in integrum, minor vero à die, quo factus
 est maior, l. fin. C. de in integr. restit. Alex. conf. 71. num. 2. *ver. nec etiam*
 videtur,

- 27 videtur, lib. 1. f. Amplia; quia quadriennium currit à die celebrati contractus laici. l. si voluntate. C. de rescind. vendit. l. 3. §. diui. ff. de iur. fisci. f. Et si laeso superueniat post contractum, non habetur in consideratione, l. verum. §. sciendum. ff. de minor. Corn. consil. 181. lib. 2. Crauer. consil. 114. n. 16. & consil. 151. n. 7. In puncto. Alex. consil. 180. & seq.
- 29 lib. 5. vbi loquitur in legitima filii. f. Amplia; quia quadriennium excludit restitutionem, etiam si is, qui debet restituere, fecit mandatum ad petendam restitutionem, quia debuit peti intra quadriennium etiam à mandatario. Anch. consil. 214. n. 16. f. Amplia; quia Ecclesia non restituitur in integrum post quadriennium aduersus factum damnosum sui rectoris, etiam si rector non sit soluendo. Ang. de Perus. consil. 168. Testator in omnibus, n. 1. in fin. ver. verumtamen Ecclesia. Franc. Arret. consil. 63. In presenti consultatione. n. 7. ver. nullo igitur modo.
- 31 f. Et q. intra quadriennium peti debeat ab Ecclesia aduersus sententiam, vel confessionem Praelati. Abb. consil. 87. Dico vnum, in princ.
- 32 lib. 1. f. Extende; quia restitutio non datur aduersus quadriennium, quod currit statim, quod is, qui petiit, est in ex capite ignorantiae, sciuit. Ruin. qui loquitur in fideicom. l. 1. arto consil. 139. n. 15. & seq.
- 33 lib. 2. f. Imo currit Ecclesia contra q. dicitur praescriptio, statim, quod lapsi sunt 40. anni. Boer. decis. 39. n. 3. & seq. vbi examinat, an detur per 100. annos, si ignorantia perseverat, & videtur tenere
- * 34 pro vtraq. parte, & adiungit attestantes de * communi. f. Et currit quadriennium aduersus Ecclesiam, quae non soluit canonem emphyteuticum à die caducitatis; quia lapsus quadriennio non restituitur. Anch. consil. 420. Quidem Ser Antonius, n. 7. f. Et istud quadriennium currit minor post 25. completos annos, & Ecclesia post praescriptionem 40. annorum, ita Abb. consil. 32. Videtur primo, col. si. lib. 1. Decian. consil. 41. n. 13. lib. 2. à die tamen scientiae; quia tempus vile est ab initio, c. 1. de integ. restit. in 6. Alex. consil. 31. Ponderatis, num. 4. lib. 5.
- 36 f. Restringe; quia currit à die, quo sciuit, vt supra, sed in Ecclesia, qn in ea fuerunt variae mutationes Praelatorum, non currit praescriptio, neque quadriennium. Alex. consil. 81. Renovatur, in fine, lib. 5.
- 37 f. Limita, qn sententia esset lata praetextu iuramenti suppletorii; quia si reperiantur instrumenta contraria post sententiam etiam per sex annos, datur restitutio in integrum; quia quadriennium non currit, nisi à die, quo sciuit instrumenta de nouo reperta, non ante. Bald. consil. 92. Quadam sententia, in princ. ver. dicit aliquis, lib. 1.
- 38 f. Extende; quia Ecclesia, & minor agunt, vt restituantur aduersus praescriptionem 50. annorum, per q. perdidit viam executiuam, & si opponatur de lapsu quadrienni post 30. annos, potest replicari, quod non cucurrerit quadriennium; quia tempus est vile à principio; ideo nisi constet de scientia, non nocet, iuxta not. in c. 1. de restit. in integ. in 6. & in Clem. 1. eod. tit. Bero. q. 81. n. 5. p. rex. in l. si. C. de temp. in integ. restit. decis. 42. in si. Alex. consil. 116. lib. 5. Soc. consil. 96. lib. 4.
- 39 f. Declara; quia ignorantia probat per iuramentum asserentis, nisi probetur scientia. Bald. d. consil. 92. circa med. ver. item ignorans, lib. 1.
- 40 f. Imo q. restitutio detur Ecclesia etiam lapsu quadriennio. Alex. consil. 47. n. 7. ver. nec adhuc obstat, lib. 5. f. Imo quod restitutio in integrum detur Ecclesia, vel collegio ignorantia aduersus praescriptionem 80. annorum, late Abb. consil. 32. Videtur primo, col. 3. ver. venio nunc ad secundum, lib. 1. p. r. tot. vbi pro vtraque, & dicit maiores numero, & auctoritate esse pro hac parte; & quia licet alia praescriptio longissima currat ignorantiam, non tñ quadriennium, quia vile est à principio. f. Contrarium, quando non est Ecclesia, vel Collegium, aut minor; quia praescriptio 40. annorum excludit omnem restitutionem ex capite ignorantiae; quia plenissima securitatem inducit. Alex. consil. 151. Viso themate, in si. n. 8. & seq. ver. & posito etiam, lib. 2. vbi
- 43 plena apostil. in ver. attamen, dat concord. & dicit veram. f. Extende; quia quadriennium non currit ignorantis; ideo is, qui fuit negligens in petendo annuo legato p. plures annos, quia ignorauit, non excluditur quadrienni lapsu, quin restitatur. Bald. consil. 235. Bartolus legauit post med. ver. tertio si haec omnia, lib. 1. & ei, qui non adiuit; quia delata haereditatem ignorauit, non nocet quadriennium; quia tempus vile, & ignorantis non currit. Alex. consil. 169. Viso themate, n. 16.
- 44 ver. postremo, lib. 2. f. Quia est tempus vile, q. incipit à die, quo sciuit. idē Alex. consil. 1. n. 13. & lib. 4. & consil. 71. Videtur prima, n. 7. lib. 1. vbi, q. si stetit per 100. annos, quia ignorauit, non currit quadriennium, & quod est tempus vile ab initio, & postquam coepit, est continuum. Dec. consil. 426. n. 8. Bald. in l. falsam. C. si ex fals. instrum. Castr. in l. si. C. de dol. Alex. consil. 84. lib. 1. & consil. 4. col. pen. lib. 2. Bald. de praescrip. in 1. part. 4. par. princ. 6. & vlt. q. & in 1. par. 6. par. princ. cas. 22.
- 45 f. Et cū sit tempus vile, & non currat, nisi à die scientiae, non currit etiam per lapsum 100. annorum, si non petiisset ignorans restitutionem. Alex. consil. 116. Per speciem, n. 2. in si. cum seq. ver. nec obstat, lib. 5. vbi n. 4. quod ignorans non potest dici negligens, & idem dicit consil. 63. Stantibus, n. 14. & 15. ver. nec obstat, si diceretur, lib. 4. p. enisime Tiraq. de retract. lign. §. 35. gl. 4. n. 43. vbi infinitos citat loquētes de centum
- annis. f. Extende; etiam si mille anni lapsi essent; quia si ignorauit, 46 quadriennium non currit. Alex. d. consil. 116. n. 2. & seq. lib. 5. vbi de * cō- muni attestatur. Castr. consil. 229. in fin. lib. 1. vbi reddit optimā rationem; quia si curreret ignorantis, causaretur inutilis circuitus; quia ex capite ignorantiae deberet restituere ex clausula generali, si qua mihi iusta causa. f. Contrarium Bero. consil. 177. n. 49. lib. 1. & consil. 39. n. 14. lib. 2. & hanc partem tuetur Couar. in c. possessor. de reg. iur. in 3. praescrip. §. 3. ver. decimo. & vltimo. vbi, q. incipit currere à die completae praescriptionis. f. Declara; quia in iis, in quibus variantur officiales, & ministri communitatum, non nocet lapsus temporis immemorabilis, vt scientia inducatur. Balb. de praescrip. par. 4. q. 29. n. 10. f. Declarat Couar. in c. possessor. de reg. iur. in 3. praescrip. §. 3. nu. 3. & seq. ver. primum illud est, quod si finita est praescriptio, currat quadriennium à fine, & isto casu est continuum, ante est vile, sed certe est vanitas ex capite suo, & contra * communem. f. Declara; quia non sufficit scientia vniuersitatis in praedicialibus valde, licet omnes scient, nisi scientia sit conuocata vniuersitate, videlicet vno pro focolari. Cagnol. in l. 2. num. 145. ver. item quando agitur ff. de orig. iur. f. Declarat Socin. Jun. consil. 70. n. 24. & seq. lib. 1. vbi quod minori ex capite minoris etatis est continuum post 25. annos impeditos, vel ignorantis est vile post praescriptionem completā, vbi dicit * communem. f. Declara; quia, licet sit tempus vile, tamen quia competit officio iudicis, tollitur spatium 30. annorum, vel 40. Corn. consil. 244. Videtur in hac, col. 2. ver. licet itaque, lib. 4. quod notandum dicit Curt. Jun. consil. 76. n. 105. lib. 1. f. Contrarium Crauer. de antiq. temp. in 4. par. §. materia ista, n. 63. ver. fortius vult. vbi, q. fundamentum Cor. procedit in officio iudicis non determinato, vt 40. annis tollatur; secus, si officium iudicis est à lege determinatū, tanquam vile, vt in casu nostro. f. Declarat Tiraq. de retractu lignag. §. 35. gl. 4. n. 44. & seq. quia si petens restitutionem agit de damno vitando, est perpetuum, & non currit ignorantis; si vero agit de lucro captando, scilicet; quia incipit post completā praescriptionem. f. Limita in minore; quia donec durat iudiciū, & minoritas, nunquam sibi currit tempus ad petendam restitutionem. Bald. consil. 310. Ant. mulier, n. 2. ver. notandum est, lib. 1. Castr. consil. 323. in fin. lib. 2. Alex. consil. 31. n. 4. lib. 5. f. Contrarium etiam in minore, Fulg. consil. 153. col. 2. ver. secundo principaliter. f. Declara limitationem, vt non procedat in minore ficto; quia ex quo perpetuo est minor, prout in vniuersitate; idcirco vt tollatur infinitas, restitutio à die, quo incipit currere tempus, debet peti intra quadriennium; quia post illud tempus non datur. Bald. consil. 377. Questio subtilis, n. 3. ver. si pauperes, lib. 3. sed in minore vero non currit, antequā sit factus maior; quia daretur restitutio ad restituendam. Castr. d. consil. 324. in si. lib. 2. f. Et vtroq. casu non incipit currere, nisi data sit scientia, vt per Alex. consil. 31. Ponderatis, n. 4. lib. 5. f. Limita in Ecclesia Romana; quia quadriennium non habet locum contra eam. Agid. Bellam. consil. 33. n. 61. ver. nec obstat. f. Limita in casu speciali, quando filius abstulit ab hereditate patris; quia potest velle adire, licet vt effectus maior, & lapsus sit quadriennium, dummodo petat restitutionem intra tres annos post lapsum quadriennium; l. si. C. de repud. hered. Alex. consil. 21. Viso processu, in princ. lib. 1. f. Limita; quia communitas, vel alii, qui repraesentantur minores, de quibus p. Bald. & alios in l. Respublica. C. ex quib. caus. maior. restituantur post quadriennium, quando sunt enormissime laesi, c. 1. de integ. restit. lib. 6. Alex. consil. 12. & consil. 150. lib. 7. Dec. consil. 341. n. 15. Iul. consil. 54. lib. 1. Rom. consil. 123. n. 5. & consil. 407. n. 6. f. Et maxime, quando habent tales paratam viam ex capite ignorantiae. Bald. in l. 1. circa med. C. si ex fals. instr. Alex. consil. 116. lib. 5. & consil. 1. col. 4. lib. 4. & consil. 39. n. 17. & n. 21. lib. 5. Curt. Jun. consil. 110. n. 14. f. Limita; quia restitutio magnae leisionis bene datur post quadriennium, secus, qn esset ob lucrum amissum, ita Iac. consil. 54. n. 5. & plenius consil. 55. lib. 1. Alex. consil. 150. n. 4. lib. 7. f. Et q. Ecclesia, qn est enormissime laesa, perpetuo restitatur etiam post quadriennium, gl. fin. in fin. in c. 1. de integ. restit. in 6. quam sequitur Abb. in c. 1. extra eod. & Ant. de Buttr. & Io. de Imola, qn Ecclesia passa est damnum. f. Restringe, quando Ecclesia amiserit lucrum; quia tunc solum restituitur intra quadriennium, c. constitutus, vbi Abb. in 6. not. de integ. restit. vt est text. & gloss. in c. 1. eod. in 6. & in c. auditus, & c. 1. eod. in antiq. f. Limita, quando minor alienasset bona immobilia sine decreto; quia tunc habet quinquennium, à die, quo maior factus est. l. si. C. si maior facti. vbi text. inducit tacitam ratificationem, f. Imo 67 quando donasset, habet tempus 10. annorum à die, quo maior factus est. l. si. C. si maior. & de vtroque Dec. consil. 309. In casu, col. 2. circa med. vbi dicit esse rationabile, quod magis succurratur habenti ex causa onerosa, quam habenti ex causa lucratua. Vide Minoris coadiu nullus qualiter conualidetur. Concl. 254. n. 36. f. Limita quia quadriennium tempus est vile; ideo non currit aduersus haereditatem minoris, antequam aduerit haereditatem minoris, sed de-

num in-

num incipit currere, postquam adiuit. Bald. *conf. 226. in fin. ver. du-*
lium tamen. lib. 2. Alex. conf. 81. Renouatur. in fin. n. 10. lib. 5. vbi apof. ill.
 69 *in ver. vtile. † Limita; quia quadriennium nō currit. si petens resti-*
tutionem habuit aliquam iustam causam. Abb. conf. 32. in fin. lib. 1.
 70 *† Limita in abfente; quia præfūmitur ignorare, & donec fciat, nō*
incipit currere. Alex. conf. 31. Ponderatis. n. 2. & seq. lib. 5. maxime n. 5.
 71 *ver. præterea. & conf. 116. n. 3. & seq. lib. 5. † Limita; quia quadrienniu*
currit à die præfcriptionis completæ, sed non currit, quando vni-
uerfitas, vel minor damnum grauiſſimum ſubſtineret. Crauet.
conf. 642. Die 5. Februarii. n. 13. ver. ſi dixeris, allegat Alex. conf. 47. col.
ſi lib. 5. & ſe ipſum de antiq. temp. in 4. par. n. 200. Rim. conf. 430. n. 49.
lib. 3. Ruin. conf. 103. n. 19. lib. 5. qui alios allegat. Rom. conf. 123. n. 5. vbi
apof. & conf. 407. circa fin. Rim. Iun. conf. 77. n. 27. lib. 1. allegat Deci.
conf. 36. col. fin. vbi, quod contingit propter mutationem Prælatorū
Eccleſiæ, quæ cauſa iuſtam ignorantiam. Nat. conf. 525. n. 45. ver.
quarto obicitur. Io. de Anan. conf. 103. vbi Bolog. in apof. ill. in princ.
 * 72 *dicit * communem. † Extende, vt non habeat locum in Eccleſiâ,*
& vniuerſitate, quando ſyndici cito mutantur. Crauet. vbi ſupra.
idem Iacob. Rim. conf. 430. n. 47. Deci. conf. 36. in fin. Rim. Iun. con-
ſil. 77. n. 27. & 28. lib. 1. vbi, quod cauſatur ignorantia ex tali muta-
tione, vide tamen Nat. d. conf. 525. n. 45. & seq. ver. obicitur, qui dicit
non procedere, niſi ſi frequens mutatio, & hoc nō cadit in com-
munitate, licet Decurſiones ſemper mutantur; quia populus ſem-
per eſt. Alex. conf. 150. Viſo themate, num. 6. ver. & ſecundo poteſt, lib. 7.
 73 *† Extende, vbi rationabilis cauſa; quia non currit quadriennium.*
Rom. conf. 407. n. 6. & ſeq. vbi apof. in ver. 30. annorum, plene Abb.
conf. 32. ver. primo dicendum, in fin. ver. ſecundo reſpondeo, lib. 1. vbi, quod
tex. in c. 1. de reſtit. in integr. lib. 6. hanc exceptionē facit, & imo, quod
non procedat in Eccleſiâ, & vniuerſitate, quæ ſemper minor eſt,
ideo quælibet cauſa iuſta excuſat à quadriennio. Rim. Iun. cōf. 238.
 74 *n. 87. lib. 3. † Extēde, quando agitur de collectis, vel aliis inter do-*
minū & ſubditos; quia ob reuerentiam præſumuntur, & metum,
 75 *& non obſtat lapſus quadriennii. Crau. conf. 642. n. 13. in ſi. † Extēde;*
quia quando adeſt læſio enormiſſima, quando cunque poteſt
peti reſtitutio poſt quadriennium, & omne tempus. Bolog. in ad-
 * *dit. ad conf. Io. de Anan. 103. vbi dicit * comunem, & extendit ad ceſ-*
ſionarium Eccleſiæ maiorem, vt poſſit ſicut cedens poterat Rom.
d. conf. 407. Cum præſupponatur. in fin. vbi apof. fin. & conf. 123. n. 5. vbi
apof. in ver. enormiſſima. Alex. d. conf. 150. n. 6. ver. ſecundo poteſt reſpon-
 76 *deri, lib. 7. † Extēde; quia ſubducitur tempus Prælati alienantis,*
donec vixit. Iacob. Rimin. d. conf. 430. n. 49. & seq. lib. 3. Rom. d. con-
 77 *ſil. 407. n. 6. vbi apof. in ver. iuſſerit. † Declara; quia ſi agitur de ce-*
ſſatione; quia minor, vel Eccleſiæ paſſi ſint damnum, competit
reſtitutio quando cunque; ſi vero, q. non ſint lucrati, excluduntur
poſt quadriennium, ita Ial. conf. 54. n. 5. lib. 1. vbi late, & hanc ſequi-
 78 *tur Tiraq. de retract. lignag. §. 35. gl. 4. n. 44. † Extēde; quia non currit*
reſtitutio poſt quadriennium. Ruin. conf. 110. in fin. lib. 1. latius con-
 * *ſil. 103. n. 19. lib. 5. late Boer. decif. 39. n. 4. qui dicit * comunem, etiam*
ſi lapſi ſint centum anni; quia tempus eſt continuum. Abb. conf. 32.
in fin. lib. 1. Rimin. Iun. conf. 77. n. 29. lib. 1. & quod non currat tem-
pus quadriennii probabiliter ignoranti, Alex. conf. 69. In cauſa &
lre. n. 6. ver. quod tempus, col. 2. lib. 3. & conf. 84. lib. 1. Rom. conf. 123. n. 5.
ver. vltimo. Alex. conf. 150. Viſo themate, n. 5. ver. nec obſtat, lib. 7. plenif-
 * *ſime Tiraq. de retract. lignag. §. 35. gl. 4. n. 43. vbi dicit * comunem,*
 79 *& citat infinitos, quod duret ignorantia per annos centum. † Ex-*
tēde; quia rationabilis cauſa excuſat, vt quadriennium nō currat
Eccleſiæ, vel minori, de quibus in c. 1. de reſtit. in integr. lib. 6. cum ibi
 80 *not. † Extēde idem, ſi poſt læſionem Eccleſiâ habuit multas Præ-*
latorum mutationes. Rom. d. conf. 407. in fin. ver. ſecundo ſi multas.
 81 *† Reſtringe; quia ſcientia præſumitur ex diuturnitate temporis.*
Crau. de antiq. temp. 4. par. §. materia, n. 62. 64. 67. & 71. vbi, quod nō
 82 *ſtatut tunc iuramento allegantiſ ignorantiam. † Item ſi habet is,*
qui dicit ignorare, ſcripturas penes ſe de illo facto, quod ignorare
dicit Aret. conf. 15. in fin. Deci. conf. 303. col. 1. Abb. conf. 19. col. 2. lib. 2.
 83 *Ruin. conf. 118. col. 3. lib. 4. † Reſtringe has omnes extenſiones, & li-*
mitationem, vt p. Deci. conf. 41. n. 135. lib. 2. vt procedat in quadrienn-
 84 *io poſt contractum, vel ſententiam, nō autem poſt quadraginta*
annos. † Reſtringe; quia licet vniuerſitas ſit perſona ficta, quæ ſci-
entia non dicitur, tamen nō excuſatur eo prætextu, ſi ſemel ſciuit, vel
ſciuiſſe præſumitur; quia alias eſſet abſurdū, & nunquā quadrienn-
ium haberet locum cū perſona ficta, ita Caſt. conf. 220. Ego Paulus
 85 *de Caſtr. in ſi. lib. 2. † Reſtringe; quia ignorantia ſupina nō excludit*
lapſum quadriennii. Deci. conf. 436. n. 9. & cōf. 474. n. 14. & conf. 524.
in ſi. Soc. Iun. conf. 128. n. 156. lib. 1. Tiraq. de retract. conſang. §. 3. gloſ. 4.
 86 *n. 34. & seq. † Reſtringe; quia in vniuerſitate ſufficit ſcientia admi-*
nistratorum. Caſtr. conf. 220. Ego Paulus, circa ſi. lib. 2. ſequitur Balb. de
preſcript. in 4. par. 4. queſt. prim. 29. in fin. Aret. conf. 153. Conſultatio pro-

poſita, col. 1. circa med. & quæ ſcientia arguitur ex libris vniuerſitatis
 circa ea, quæ ſunt ſcripta, prout de Eccleſiâ. Aret. *conf. 15. Reueren-*
diſſime pater. in ſi. Deci. conf. 474. in ſi & conf. 564. In cauſa magnificorū,
in fin. Capic. decif. 4. n. 27. † Reſtringe; quia imo ſufficit ſcientia pro-
 87 *curatoris, vel aliterius miniſtri, qui poſſet petere reſtitutionem in*
integrum. Corn. conf. 144. in fin. lib. 4. Sforz. Odd. tract. de reſtit. in in-
tegr. q. 20. art. 4. n. 42. ver. ſed quicquid ſit. † Limita; quia hæc reſtitutio
 88 *durante quadriennio datur tam principaliter agendo, quam et-*
iam incidenter excipiendo, vel replicando. Alex. conf. 89. num. 9.
lib. 2. ver. vel dato. Vide Concluſionem proximæ præcedentem.

Reſtitutio facta per Principē multiplex, plena, ſimplex,
 & quoad quid, & ex quibus inducatur. Concluſ. 299.

D VPLEX eſt reſtitutio Principis gratioſa, vna eſt ſimplex, alia
 ſecundum quid. Bald. *conf. 145. n. 3. ver. & tunc videndū, lib. 2. vbi,*
 quod ſiue fiat per verbum, reſtituo, cū adiuncto, vel per aliud ver-
 bū, dicitur ſecundum quid, & reſtringitur ſecundū adiectionem.
 Rol. à Vall. *conf. 55. lib. 4. n. 26. † Plenam reſtitutionem important*
 illa verba Principis, *aſſoluemo da ogni pena, & pregiudicio*, id eſt, *abſol-*
 2 *uimus ab omni pena & præiudicio*, non tantum indulgentiā, l. 1. §. fin.
 iuncta gloſſ. & ibi Bart. ff. de queſtio. & in l. fin. vbi etiam Salycet. C. de
 ſent. paſſ. Ruin. *conf. 86. n. 21. lib. 5. Alex. conf. 95. n. 3. lib. 5. Rim. conf. 68.*
 3 *n. 21. lib. 1. vbi, quod latiſſima interpretatio ſit ad fauorem gratiati;*
 licet in caſu iſto verba vniuerſalia comprehendant omnia, quæ
 excogitari poſſunt. Crau. *conf. 227. col. 4. ver. & conſidero, & conf. 105.*
 4 *n. 3. & vbi verba ſunt vniuerſalia, res dicitur clara. Crauet. conf. 294.*
col. antepen. ver. & ſic vbi verba. † Item, quando fuit dictum, reſtitui-
 5 *mus, non obſtante quacunque conſecratione, ac ſi facta non eſſet, &*
contra quam gratiam nihil obici poſſit. Rol. à Vall. d. conf. 45. n. 21.
 6 *& seq. lib. 4. † Item plena dicitur, quando Princeps vtitur verbo,*
plenarie reſtituimus. Rol. à Vall. d. conf. 45. n. 27. lib. 4. † Item, quando
 7 *in reſtitutione fuit dictum, ac ſi condemnatio facta non fuiſſet. Rol. d.*
conf. 45. n. 13. lib. 4. † Et plena, vel pleniffima reſtitutio extenditur
 8 *etiam quoad bona. Rol. d. conf. 45. n. 27. lib. 4. † Imo etiam ad bona*
alienata per ſcūm, licet emptor habeat reſſum cōtra venden-
 9 *tem ſcūm, vel Principem. Rol. à Vall. d. conf. 45. nu. 21. & seq. lib. 4.*
 10 *† Declara etiam procedere in reſtitutione facta per Principem*
 11 *cum cauſe cognitione; quia ſi reſtituit ſimpliciter, cenſetur reſti-*
 12 *tuere quoad ea, de quibus facta eſt mentio, & ſic non præiudicat*
emptoribus, quorum mentio facta non fuit; ſi vero eſt plena, &
præciſa; quia reſtituit ad bona, & poſſeſſionem in ſtatu certi tem-
 13 *poris annullando omnia abinde geſta, tunc tanquam plena præ-*
iudicat emptoribus, & habentibus cauſam ab eo, aduerſus quem
 14 *conceſſa eſt reſtitutio. Angel. Aret. conf. 18. Ioannes, n. 5. ver. decimo*
 15 *Papa reſtituit. † Simplex reſtitutio minus operatur, quam plena; 9*
 16 *quia ſimplex continet ſolam remiſſionem pænæ, non etiam reſti-*
 17 *tutionem bonorum. Rol. d. conf. 45. n. 26. lib. 4. † Item reſtitutio fa-*
 18 *cta quoad bona quædam, vel quoad perſonam, vel pænā dicitur*
 19 *ſimplex, & nō extenditur vltra expreſſa. Mandel. conf. 17. in ſi. n. 22.*
 20 *† Item indulgentia, ſeu verbum, indulgemus, ſolam pænā perſo-*
 21 *nalem continet. Rol. à Vall. d. conf. 45. in princ. lib. 4. † Amplia; 12*
 22 *quia imo reſtitutio facta per Principem bannito, extrēditur etiam*
 23 *ad bona apprehenſa per ſubſtitutum vulgarem in caſu incapacita-*
 24 *tis; quia quando bannum fuit immediata cauſa acquisitionis, tunc*
 25 *ſublato banno per reſtitutionem acquirit bona, & ſeu recuperat*
 26 *bona. Anchar. conf. 275. Filio ſuo, in fin. ſequitur Nat. conf. 470.*
 27 *num. 21. licet aliud conſil. Anchar. allegat videlicet 408. † Exten-*
 28 *de generaliter, vbi cunque condemnatio, vel conſecratio eſt cauſa,*
 29 *quod alius ſuccedat, vel habeat bona condemnati abſque alio fa-*
 30 *cto ſiſci, vel Principis, facta reſtitutione, ſemper recuperat bona;*
 31 *quia ex quo condemnatio, quæ eſt cauſa iuris quæ ſit tertio, redu-*
 32 *citur ad non cauſam, tunc bona penes tertium debent reſtitui re-*
 33 *ſtituto. Rol. à Vall. qui plures allegat d. conf. 45. num. 25. ver. tertia*
 34 *eſt, lib. 4. vbi dicit * comunem in ver. firmis igitur, & clarius col. pen. **
 35 *ver. pariter non obſtat. † Contrarium tenet Gomel. in tract. variat. 14*
 36 *reſol. tit. de tortura reorum, col. antepen. ver. ſed in non obſtantibus, & com-*
 37 *mune * dicit Iul. Clar. in §. fin. q. 59. num. 8. ver. ſed quero, vbi, quod **
 38 *ſi tempore delatæ hæreditatis is, cui ſpectabat, ſit bannitus, &*
 39 *incapax, & deſeratur alteri propter incapacitatem, facta poſtea*
 40 *reſtitutione banniti, non recuperabit, allegat Boſſ. tit. de remed. ex*
 41 *ſola clementia, num. 43. † Declara; quia ſi bona ſunt iam apprehenſa*
 42 *per eum, qui vocatur, & tunc niſi gratia ſit plenior, non recupe-*
 43 *rat; ſi vero bona non ſunt apprehenſa, bene recuperat. Nat. con-*
 44 *ſil. 470. num. 20. & seq. vbi etiam num. 23. affirmat, quod apprehen-*
 45 *ſio eſt actus, qui vltra ius ex ſententia interuenit; ideo non recu-*
 46 *perat, & ita pleniffime Surd. conf. 203. per tot. vbi multa hinc inde,*
 47 *& n. 39. in fin. ver. reſpondetur etiam, cum seq. vbi plures allegat. Ruin.*
 48 *conf. 153.*

24
16 *conf. 15. n. 5. lib. 5. B. ro. conf. 60. n. 19. lib. 3.* † Contra declarationem
* tenet Rol. à Vall. *d. conf. 45. n. 32. lib. 4.* vbi, quod est cōtra * commu-
nem. † Declara igitur, quod si ultra ius ex sententia interuenit no-
ua acquisitio cum fisco, tunc nō recuperat, alias secus. Rol. à Vall.
18 *d. conf. 45. n. 25.* † Declara; quia si quis habeat ex fideicommissō pu-
rificato post bannum, restitutio operatur, quod admittitur ad ta-
lia bona; quia nō ueniebant in confiscatione, nec poterant ab alio
19 occupari, ita Crau. *conf. 941. n. 30. & seq.* † Restringe; quia restitutio
nunquam operatur contra tertiū, quando ex sententia ultra con-
20 ficationem obtinuit. Sura. *d. conf. 203. n. 13. & 14.* † Amplia; quia
restitutio per Principem dicitur facta delinquenti; vel bannito, qñ
Princeps ipsum per uerba clara restituit, & operatur, quod prae-
dicat substituto vulgari in casu incapacitatis, qñ non est adita hæ-
21 reditas à substituto. Anch. *conf. 275. Filio suo, in fin.* † Amplia; quia
restitutio censetur facta etiam per cancellationem banni, & con-
demnationis; quia quandoq; talis cancellatio habet vim restitu-
tionis, quandoq; habet vim simplicis indulgentiae. Bald. *conf. 145.*
22 *Præsupposito quodam capitulo, n. 3. ver. tunc est videndum, lib. 2.* † Contra-
riū, quod uerba rescripti, cancellentur libere dictæ condemnationes, im-
portent nedum restitutionem banni, sed etiam restitutionem bono-
rum; quia uerbum, *cancellare*, in gratia importat plenam restitu-
tionem, nō autem solam indulgentiam. Petr. Anch. *conf. 408. Pro-*
23 *bata tantum, n. 5. & 6. ver. tertio pondero.* † Amplia; quia indulgentia
operatur restitutionem eorū, quæ indebite fisco, vel priuati ha-
buerunt ex bonis eius, cuius cōdemnatio est cancellata. Bald. *conf.*
lib. 145. n. 2. ver. secundo queritur, lib. 2. qui loquitur in cancellatione
24 bonorū facta per uiam generalis concordiae, & pacis. † Extende, ut
si ad iustitia uerba, quæ denotent cancellationem, & indulgen-
tiam, inducerent restitutionem bonorū, sit etiam restitutio, prout
sonant uerba; quia si restringuntur uerba ad sola bona extantia, illa
debent restitui, quæ extant penes quemcūq; sint. Bald. *d. conf. 145.*
25 *n. 3. ver. in hoc articulo, lib. 2.* vbi, quod uerba sunt ponderanda. † Ex-
tende; quia indulgentia promissa de cancellando banno, & con-
demnatione, operatur restitutionem eorum, quæ post promissio-
nem fuerunt apprehensa; quia talis promissio habet vim pacti de
26 nō petendo. Bald. *d. conf. 145. n. 3. ver. in hoc articulo, lib. 2.* † Restringe;
quia fisco nō restituit ea, quæ ipse nō incorporauit. Bald. *d. conf. 145.*
27 *n. 3. ver. dū tamen confit, lib. 2.* † Restringe, quando uerba indulgen-
tiæ, & cancellationis essent restricta ad bona extantia; quia non
trahitur ad consumpta. Bald. *d. conf. 145. n. 3. ver. secundo casu, lib. 2.*

**Restitutio facta per Principem extenditur, ut restitu-
tus omnia recuperet, & quando secus. Concluf. 300.**

RESTITUTIO † facta per Principem retrahitur, & opera-
tur, q; restitutus recuperet omnia ex integro, nisi quæ ab alio
occupata repererit. Oldr. *conf. 325. n. 8. ver. praterea, & Fed. conf. 26. in*
princ. n. 2. ver. item exclusus, qui loquitur in re integra, si cessat impe-
dimentū excludens, semel exclusus admittitur. Castillio. *conf. 8. in*
2 *facto, in princ.* † Extende; quia restitutio facta condemnato p Prin-
cipem extenditur ad bona tenta per fisco. Rol. à Vall. *conf. 45. n. 4.*
3 *& seq. ver. aut, lib. 4.* & latius n. 19. *ver. sed mature*, vbi dicit * commu-
nem. † Et restitutio facta per Principem ad bona rebellū intelli-
4 gitur facta ad omnia bona, quæ prius habebat. † Amplia, ut recu-
peret etiā ea, quæ sunt acquisita medio tempore tertio, si Princeps
ita mandat, c. *quamuis, de rescr. lib. 6. cū ibi not.* Fulg. *conf. 243. Antonius*
de crimine, per tot. vbi, quod sufficit, quod Princeps restituat ex certa
5 scientia ex causa publicæ utilitatis. † Declarat Castill. *d. c. quamuis*,
procedere in acquisitis medio tēpore reuocabiliter, prout si bo-
na tertio precario sunt cōcessa, vel locata, vel in gratia per Papam,
quæ est reuocabilis, si irreuocabiliter sit facta concessio. Castill.
6 *conf. 8. in facto, n. 11. & seq.* † Amplia; quia restitutio condemnati ob
crimen læsæ maiestatis, cuius memoria damnata fuit, si restitua-
tur, etiam post mortem cōualidatur testamentū per eum factum,
nō obstante, quod esset intestabilis; quia restitutio à principio tol-
lit obstaculū. Bald. *conf. 243. Quidam nobilis, lib. 1. & conf. 408. Quidam*
cuius, n. 3. & seq. v. modo queritur, vbi pro utraq; parte allegat, & hanc
7 trahitur. lib. 1. vbi, quod potest fieri restitutio post mortem; quia v-
bicūq; damnari potest memoria post mortem, potest etiam fieri
restitutio, vbi loquitur in ciue Placentino *conf. 243.* & in ciue Flo-
rentino *conf. 408.* & Ang. *conf. 356. Quidam ciuis Florentinus.* Alex.
8 *conf. 95. Requisitus, per tot. lib. 7.* † Et quia restitutio in dubio debet
interpretari, ut sit plena, l. 1. §. *si quis vltro*, vbi Bart. ff. *de quæst.* Alex.
9 *d. conf. 95. n. 3. lib. 7.* & quia qui vult consequens, vult necessarium
antecegens. Alex. *d. conf. 95. n. 2.* † Contrarium tenet Bald. in ciue
Brixini. damnato ad mortem cū confiscatione bonorū ob læsam
maiestatem, ut eius filii nō possint esse hæredes, etiam q; Bauarus
Imperator restituerit omnes rebelles, etiā quod domini de Scala

donauerint bona confiscata filiis, & illos restituerint; quia adhuc
nō possunt esse hæredes damnati, qui nihil reliquit. Bald. *conf. 204.*
Longum thema, n. 3. ver. uenio ad tertiam, & n. 4. lib. 3. vbi etiam suppo-
nit Bauarum fuisse schismaticum, & illius gesta nō valuisse, neque
gesta à Mastino, nisi tempore suo, & sic videtur etiā ex isto capite
contrariari, maxime super nullitate restitutionis concessæ à Baua-
ro Rege Romanorum schismatico, & hanc partem tuetur Anch.
conf. 161. V. si diligenter, n. 6. & seq. ver. uenio ad secundum, vbi, quod
defectus extremi hoc operatur; quia voluntas mortui non potest
conungi cū restitutione. † Declara; quia forte in alio crimine, de
quo post mortem inquiri non potest, non valet restitutio ad hoc,
ut mortuus sine hærede possit habere hæredem, & ita procedunt
ea, quæ Bald. dicit *d. conf. 204. n. 6. ver. & confirmantur prædicta, lib. 3.*
vbi licet casus cōsiliū sit super damnato ex crimine læsæ maiestatis;
tamen allegat simpliciter iura de damnato, ut ibi videri potest.
† Declara; quia restitutio Principis plena etiam quoad mortuos, 10
se extendit ad omnia, præterquam ad ea, quæ requirunt volunta-
tem, ita Anch. *d. conf. 161. n. 7. & seq.* † Extende contrariū, quia etiā
fideiussio manifesti vsurarii, quæ cōualidat testamentū nullum,
non potest cōualidare, si præstetur post mortem vsurarii. Anch.
d. conf. 161. n. 8. † Amplia in tantum, ut licet nulla bona reliquerit
12 tempore mortis; tamen per restitutionem bonorum factā etiam
post mortē fingitur reliquisse bona restituta. Bald. *d. conf. 243. n. 2.*
ver. sed hic oriuntur, lib. 1. † Amplia; quia per restitutionem gratiam
factam per Principem bannito, cōualidatur institutio nulliter
facta de bannito incapaci. Roland. à Vall. *conf. 45. n. 20. lib. 4.* Alex.
conf. 95. Requisitus, n. 2. & seq. lib. 7. maxime qñ uerba hoc innuunt de
quocūq; hærede. † Amplia; quia restitutio operatur intantum à
14 principio, ut restitutus dicatur certus de statu suo omni tempore.
Bald. *conf. 243. n. 5. ver. secundum dubium, lib. 1.* † Amplia; quia si bona
15 confiscata habent onus, vel fideicommissum, & restituantur con-
demnatus ad bona confiscata, talis restitutio obligat restitutum ad
fideicommissum, & alia onera, ad quæ tenebatur ante confiscatio-
nem. Rom. *conf. 247. Primo dicit potest, n. 3. & seq. ver. secundo dicit potest*,
vbi apostill. in *ver. ad strictum erat*, dat concord. & dicit * communem. *
† Amplia; quia restitutus per Principem potest retinere rem pro
16 credito suo, q̄ retinebat ex alio titulo, licet medio tempore bona
illius fuerint confiscata; quia per restitutionem etiam ad ius reti-
nendi censetur restitutus. Bald. *conf. 303. Ad euidentiā pramitten-*
dum, lib. 1. † Amplia; quia facta restitutio generali p Principem
17 per viam pacis, debent restitui omnia occupata à priuatis tempo-
re belli, si extant, & etiā ex titulo debet restitui, licet sit facta con-
sumptio, quando occupatio fuit cum mala fide, vel in bello non
licito; secus si bellum fuit licitum, vel iussu superioris; quia con-
sumpta non restituntur. Bald. *conf. 145. n. 5. ver. tertio queritur, lib. 2.*
vbi per tot. loquitur de hac materia. † Extēde, vbi cūq; per viam
18 pacis generalis in eunda; vel si cōstat de mente restituentis, cō-
prehenduntur bona etiam alienata. Rol. à Vall. *conf. 45. in fin. lib. 4.*
† Extende; quia generalis restitutio concessa per viam pacis gene-
19 ralis comprehendit etiam Ecclesiasticos, & Ecclesiasticas, & laicos, &
omnes, prout fuit in pace facta inter Ducem Mediolani, & D. Io.
de Regio, & D. Io. de Pepulis ex alia. Signorol. *conf. 131. in fi.* Vide
Pacis capitula, & conuentiones qualiter interpretanda. Concluf. 178. † Ex-
tende; quia restitutio facta per viam pacis generalis reparat abso-
lute; ideo quatenus aliquis allegetur priuatus, vel priuandus, po-
test replicare de restitutione generali per viam pacis, quæ reparat
omnia. Signorol. *d. conf. 131. in fin.* † Extende; quia heri debet per mo-
21 dum absolutum sine circuitu, sine citatione, & prout bellum cau-
sauit priuationem de facto, etiā fieri debeat restitutio ab hæredi-
bus per viam pacis generalis, quando ita est conuentum. Signorol.
conf. 228. per tot. vbi loquitur pro Io. de Pepulis, & agnatis priuatis
propter rebellionem contra Papam; quia adhæserunt Barnaboui
Duci Mediolani. † Extende; quia pax vniuersalis non habet solum
22 vim indulgentiæ, sed restitutionis in integrum. Soc. *conf. 58. Super*
proposita, n. 3. lib. 3. † Amplia; quia restitutio facta per viā iustitiæ be-
ne trahitur retro; ideo cuius creatus, si de facto deleatur, & postea
per viā iustitiæ restituitur, perinde est, ac si nunquam fuisset dele-
tus. Bald. *conf. 64. Punctus, Paulinus, lib. 5.* q; est Rogerii de Perusio,
& Francisci D. Baldi. † Amplia; quia Notarius bannitus tanquam
24 rebellis, si gratiose restituitur in restitutione facta generaliter de
omnibus rebellibus certiloci rebellat, recuperat omnia, ita quod
instrumenta facta medio tempore sint valida. Atich. *conf. 287. Iste*
B. per tot. maxime in fi. † Amplia; quia restitutio facta de omnibus,
25 perinde ac si cōfiscatio facta nō fuisset, operatur plenissime, quod
omnia restituantur. Dec. *conf. 251. Agitur causa, in fi.* † Extende; quia
26 vbi cūq; aliquis intrat propter cōdemnationem, vel confiscatio-
nem factā, semper, quod sit restitutio plena, ille, qui apprehendit
bona,

bona, tenetur omnino restituere. Rolan. à Vall. d. conf. 45. n. 25. ver.
 27 *tertia conclusio, lib. 4.* Amplia; quia si Princeps donat bona confis-
 catam in crimine lese maiestatis condemnati, si postea restituat
 eam ex certa scientia ad bona confiscata, & per quemcumque occu-
 pata non obstantibus quibuscumque donationibus, restitutus re-
 cuperat bona sua a donatario; quia adest certa scientia, & præsui-
 28 mitur causa in Principe. Castil. conf. 8. in facto supposito, in pr. Contrarium dicit verius idem Castil. d. conf. 8. col. 3. ver. *ceterum argui-*
tur, n. 7. & per tot. vbi n. 9. quod restitutio nunquam trahitur retro
 in præiudicium tertii, sicut postliminium, & semper rescriptum
 Principis intelligitur sine præiudicio tertii, & num. 11. & seq. quod
 quatenus dicat contrarium, non tollit ius quæsitum irreuocabili-
 ter, vt in feudo, & donatione, etiam si dicatur de plenitudine; quia
 dominium non potest auferri; quia est de iure naturali; & nu. 18.
 quod nisi ad sit publica utilitas, vel culpa priuati, non valet restituti-
 29 o priuatiua tertii, & num. 27. & seq. quod causa in Principe licet
 præsumatur; tamen secundum communem non est iuris, & de
 iure quia contrarium potest probari. ¶ Limita; quia restitutio
 quoad sortem principalem facta non extenditur ad interesse, ne-
 que ad vñas; & idem in exemptione concessa quoad sortem;
 quia non se extendit ad interesse, etiam si sit præsens. Abb. confil.
 30 35. *arbitror, in princ. & per tot. lib. 2.* ¶ Limita; quia restitutio Principis
 facta ad bona, & ad omnia ex certis causis expressis, non se ex-
 tendit ad fructus consumptos. Bald. conf. 359. *proponitur, in fin. lib. 1.*
 & plene Rolan. à Vall. conf. 45. num. 8. lib. 4. plenissime Ioan. Ant.
 31 Tigon. singul. 119. *circ. ca. fin.* ¶ Limita; quia si quis nunquam restituit
 ea, quæ ab eo non fuerunt incorporata, quantumcumque genera-
 lis sit restitutio. Bald. confil. 145. *Præsupposito quod am. lib. 2. num. 3. ver.*
 32 *dum tamen confiter.* ¶ Limita; quando verba restitutionis sunt restri-
 cta ad bona extantia, vel loquuntur de præfenti; quia tunc con-
 sumpti non sunt in restitutione. Bald. d. conf. 145. n. 3. *ver. secundo ca.*
 33 *su. lib. 2.* ¶ Limita; quia castro, vel ciuitate destructis per sententiam
 Principis ob delictum, licet restituatur; tamen non acquiritur
 ex restitutione iurisdictio in præiudicium eorum, quibus facta fuit
 34 particularis bonorum alienatio. Bald. conf. 321. *Viso instrumento ven-*
ditionis, lib. 4. quod est Ioan. de Lignano. ¶ Contrarium tenet Bald.
 conf. 322. *Punctus questionis, super quo, per tot. lib. 4.* vbi distinguit, quod
 restitutio ad iurisditionem, & territorium Castri non compre-
 henderet bona vendita libera à iurisditione, & territorio per
 Principem; secus si alienatio esset facta simpliciter de bonis, etiam
 cum omnibus iuribus; quia non venit territorium, neque iuris-
 35 dictio, vbi dat exempla de hoc. ¶ Limita; quia restitutio generalis
 facta per Papam ad instantiam partis non comprehendit bona
 confiscata per feudatarium, neque restituit damnatum in præiudi-
 cium domini, qui fuit offensus vna cum Papa; quia restitutio Pa-
 36 pæ solum ad præiudicium Papæ intelligitur. Anch. conf. 161. *Viso*
diligenter, per tot. vbi est casus. ¶ Limita; quia restitutio facta banni-
 to, & rebellis ad bona, non extenditur ad bona, in quibus erat spo-
 37 liator, & inuafor, seu dolosus possessor. Afflict. decis. 403. ¶ Limita;
 quia restitutio facta per Principem condemnato, non extenditur
 ad bona alienata per fiscum. Rolan. à Vall. conf. 47. n. 7. & seq. lib.
 4. vbi extendit ad fructus perceptos, & ad bona alteri quæ sita, vbi
 38 num. 9. dicitur communem, plures allegat Dec. in cap. fin. num. 23. ver.
statum contrarium, de confit. vbi ap. in ver. contrarium, dat mul-
 tos concord. ¶ Extendit; quia imo si Princeps donauit bona con-
 fiscata pro homicidio Titio, postea restituit ipsum homicidam,
 non recuperat bona donata, vel alienata. Alex. conf. 101. *Viso proce-*
 39 *su, n. 6. ver. nec ad hoc obstat, lib. 2.* ¶ Extendit; quia neque potest resti-
 tuere ad bona, quæ fuerunt applicata hæredibus interfecti. Alex.
 40 conf. 190. *Mature digestus, n. 4. ver. quarto pro hoc, lib. 2.* ¶ Extendit Alex.
 d. conf. 101. n. 6. ver. & ideo quamuis, lib. 2. vt procedat, etiam si Prin-
 cept restituit homicidam; quia dicit homicidium fuisse casuale,
 non ex dolo; quia non recuperat bona confiscata donata tertio;
 quia non potest tollere contractus, & in hoc Principi non credi-
 41 tur. ¶ Restringe, nisi ad sint verba in restitutione, quod operetur,
 ac si confiscatio facta non fuisset, vel non obstante quacunque
 condemnatione, vel confiscatione, quam vult haberi pro non fa-
 cta; tunc extenditur ad omnia etiam alienata, & consumptos fru-
 ctus. Card. in c. quia diligentia, de elect. vbi etiam Imol. col. fi. Dec. conf.
 251. col. pen. in fin. cum seq. ver. postremo Rolan. à Vall. conf. 45. n. 22. &
 42 seq. lib. 4. qui etiam addit clausulam, quod non possit aliquid op-
 poni, plene Rolan. à Vall. d. conf. 45. n. 21. & seq. ¶ Contrarium, nisi et-
 iam ad sit clausula, quod nihil possit obici; & tunc etiam male fa-
 43 cit Princeps. Ruin. conf. 22. n. 9. ver. non obstat igitur imprimis. Neuiz.
 d. conf. 47. ver. nec obstat. Rolan. à Vall. d. conf. 45. n. 21. & seq. ¶ Decla-
 rat plene Dec. in c. si in fin. de confit. quod Princeps faciendo gratiam
 non potest tollere ius tertio quæsitum de iure gentium, sed solum

Tom. 7.

de iure civili quæsitum, nisi ad sit clausula, quod illi tertio ius non
 reddatur; quia hoc potest Princeps facere. ¶ Declara; quia restituti-
 44 o rebellis, vel banniti ad bona non comprehendit bona aliena-
 ta per fiscum, nisi expresse dicatur; si vero dicatur, bene veniunt
 bona alienata in tertium, quando ex causa publica. Doct. in l. Gal-
 lus. §. & quid si tantum, ff. de lib. & posthum. Alex. in l. fin. c. de sent. pass.
 Bartol. in l. quicumque, in fi. c. de fid. instrum. & iur. h. asse lib. 10. Ful-
 45 gos. conf. 143. facit l. Lucius, ff. de euid. ¶ Et procedit declaratio, etiam
 si bona essent alienata per fiscum in Ecclesiam, vel Monasterium;
 quia si Princeps restituit ex causa publica, recuperat ab Ecclesia,
 vel Monasterio. Castil. conf. 320. *Primum dubium, col. penult. lib. 1.* vbi
 dicitur, quod quando agitur de auferendo bona clericis quæ sita
 ex contractibus, ipsi reputantur vt laici; & facit ratio; quia cum Ec-
 46 clesia sit cultrix iustitie, c. i. de alien. feud. non debet pati, quod facta
 restitutione propter pacem factam, ipse Princeps sit in damno, &
 hac ratione vtitur Veronen. in tract. de seru. tit. de seru. iur. pasc. ¶
 Contrarium & pro vtraque parte vide plene Afflict. decis. 361. &
 Christophorum Castillio. confil. 8. qui tenet, quod non valet. ¶ Li-
 47 mita; quia restitutio Principis non præiudicat tertio in iure sibi
 quæ sito. Socin. confil. 32. num. 23. lib. 1. Ioan. de Anan. confil. 32. nu. 6.
 ¶ Declara; quia si ius est quæ situm de iure civili, & constat de mente
 48 Principis, præiudicat. Abbas confil. 84. nu. 3. & seq. lib. 1. ¶ Declara;
 quia non præiudicat tertio quoad ius sibi competens aliter, quam
 49 ex condemnatione, secus si ius competat ex eadem condemna-
 tione. Anch. confil. 408. n. 6. ver. non obstat. Rolan. à Vall. d. conf. 45. nu. 24.
 lib. 4. ¶ Limita; quia filius deportati, si alienauit bona, & patet resti-
 50 tuatur, non recuperat bona alienata. Soc. d. conf. 32. n. 23. lib. 1. in fin.
 ¶ Limita; quia deuoluto feudo ob non petitam inuestituram, si
 51 feudum alteri concedatur, licet priuatus restituatur gratiose ad-
 uersus non petitam inuestituram; non tamen præiudicat tertio
 inuestito. Io. de Anan. confil. 32. n. 6.

Restitutio non datur spoliato in beneficialibus, & aliis,
 nisi doceat de titulo. Concl. 301.

RESTITUTIO non datur in beneficialibus spoliato, nisi doceat
 de titulo Canonico. Oldrad. conf. 1. in causa Eboracen. n. 4. ver. ter-
 tio quia, & idem, si constat alias de non iure spoliati, ibi n. 10. ver. nec
 priuilegium, quem citat & sequitur Caltrant. conf. 402. *Viso proce-*
 2 *su, num. 5. lib. 1.* ¶ Amplia, etiam si spoliatio dicatur attentata. Oldrad.
 d. confil. 1. num. 16. ver. nec obstat. ¶ Et titulus non dicitur Canonicus,
 3 si probatur præsentatio sine institutione, vel institutio etiam pro-
 betur facta à Rege Angliæ, etiam si asseratur, aut probaretur, quia
 de consuetudine confert beneficia; quia non sufficit. Oldr. d. confil.
 1. ver. sed constat, quod simpliciter, n. 5. & seq. ¶ Amplia, vt spoliato ob-
 4 ster reseruatio beneficii, quæ respicit petitorium, & possessorium.
 Lap. alleg. 24. *circ. princ.* & melius alleg. 52. *circ. ca. fin. num. 9.* ver. certe non
 5 *credo.* ¶ Amplia, quod spoliatus beneficio non tenetur directe do-
 cere titulum, sed sufficit aliquis præsumptio pro titulo, quam
 habet ex collatione ordinarij, & possessione. Lap. alleg. 30. num. 10.
 6 *ver. vltimo.* ¶ Amplia; quia Monachus agens possessorio ad restitu-
 tionem Monasterij debet probare titulum Monachatus, maxi-
 me, quando ex confessione sua apparet, quod fuit professus in alia
 regula. Calder. confil. 396. alias 11. de Regul. ¶ Extendit, vt idem sit in
 7 spolio matrimonij carnalis; quia debet prius constare de titulo
 matrimonij. Calder. confil. 396. alias 11. de Regul. ¶ Extendit declara-
 8 tionem; quia sufficit probare per transumptum cōfectum de au-
 thoritate iudicis, licet pars non fuerit citata; quia saltem facit præ-
 9 sumptionem. Gemin. d. confil. 147. n. 2. in fin. ver. probat etiam, & nu. 3.
 ¶ Extendit; quia sufficit ad probandam coloratam possessionem
 10 Canonicalem, quod spoliatus probet se fuisse receptum, & ad-
 missum à Canonicis, & Capitulo. Gemin. d. confil. 147. n. 4. ver. sed prout
 volunt. ¶ Extendit, vt etiam in tali casu in defectum probationis pro
 11 coloranda possessione ad effectum restitutionis deferatur iura-
 mentum in supplementum. Gemin. d. confil. 147. nu. 4. & seq. ver. & si
 dominus auditor, & que in fin. ¶ Restringe, vt quod dicitur, non dari
 12 restitutionem in beneficialibus sine titulo, vt tamen sufficit proba-
 tio colorata possessionis. Gemin. confil. 57. n. 3. ver. non obstat, & d.
 13 confil. 147. *circ. princ. ver. aut reus non excipit.* vbi dicitur communem opi-
 nionem. ¶ Declara, vt quod dicitur proxime restitutionem dati
 14 spoliato, si doceat de possessione colorata, non procedere, quan-
 do constat de non iure agentis spolio; secus si ius non obstat, vt
 quia non sit verum, quod non constet de iure actoris; quia tunc
 sufficit dicta iustificatio possessionis. Cald. conf. 196. alias 11. de Re-
 15 *gul. circ. ca. fin.* ¶ Declara; quia spoliatus, qui debet docere de colo-
 rata possessione beneficii, ad hoc, vt restituatur, sufficit, qd probet
 possessionem habuisse auctoritate superioris, vel aliquam aliam
 præ-

C

præ-

presumptionem, talemque possessionem iustificet presumptione,
ita ut restitui debeat. Gemin. plene d. conf. 147. nu. 1. in fin. & seq. ver.
sed est dubium, quia probatio. ¶ Amplia; quia in iis, in quibus non ca-
dit possessio, prout in actibus habentibus peccatum annexum,
spoliatus non restituitur, nisi doceat de titulo prout in rectore,
qui per extortionem exigit à suis parochianis pro sepultura; quia
committit simoniam; & ideo non restituitur. Castr. conf. 402. V. so
processu. n. 4. in fin. ver. ex iis etiam, lib. 1. & n. 5. ¶ Extende, quia ubi ali-
quid non potest possideri sine peccato, nisi ad sit titulus, non datur
restitutio, si fuit spoliatus, prout in muliere, quā quis petit, ut cum
ea habeat rem carnalem; quia dicit suam uxorem, debet docere
de matrimonio. Castr. d. conf. 402. col. fin. nu. 5. lib. 1. ¶ Extende in iis,
quæ habent annexam causam proprietatis; quia non datur resti-
tutio, nisi docto de titulo. Castr. d. conf. 402. col. fin. nu. 5. lib. 1. iuxta
not. in l. 2. §. quædam ff. de inter d. ¶ Extende in beneficialibus, ut su-
pra in princ. ¶ Extende in iis, in quibus ius commune restitit, prout
in decimis, & ad decimas, de restit. spoliati. in 6. Castr. d. conf. 402. col. fin. n.
5. lib. 1. ¶ Extende, quando imminet scandalum, si fiat restitutio.
20 Castr. d. conf. 402. in fin. lib. 1. ¶ Amplia; quia si constat in petitorio
de non iure agentis, tunc non restituitur. Castr. d. conf. 402. V. so pro-
cessu, in fin. lib. 1. ver. præterea. ¶ Limita in profanis; quia datur restituti-
o etiam sine titulo. Oldr. d. conf. 1. ver. nec priuilegium. n. 10. ¶ Decla-
ra, quod in beneficialibus, licet non obstat spoliatio exceptio pro-
prietatis à principio; quia ad hoc spoliator non audiretur, si de hoc
exci-peret, secundum Lap. qui opiniones hinc inde allegat alleg. 24.
ver. secundo licet, v. que in fin. tamen distinguit quod ad instantiam
spoliatoris non requiritur iste titulus, sed iudex à se ipso inquireret
de titulo ante restitutionem, & melius alleg. 52. circa fin. nu. 9. ver.
Specul. etiam. ubi in fine dicit, quod hanc putat esse veram opinionem,
& si esset iudex, ita practicaret, & sequitur Gemin. d. conf. 147.
super isto dubio, ubi allegat multa, & dicit hanc communem; quia
spoliatus non debet probare titulum reo opponente, sed bene, si
iudex vult, ubi etiam hanc communem dicit, & quod sufficit pro-
bare coloratam possessionem, ut ibi per tot. ubi etiam, quæ proba-
tio requiritur. ¶ Limita; quia agens, ut restituitur aduersus sen-
tentiam contra se latam super titulo beneficii, & agens ad rescin-
dendam sententiam, non tenetur docere de titulo, neque iustifi-
care possessionem coloratam, si possidet. Gemin. d. conf. 57. n. 3. ver.
non obstat, quod opponitur. Vide, Spoliatus in beneficialibus, & spirituali-
bus quando restituitur. Concl. 387.

Restituere, reddere, & remittere quid importent, & in
quibus differant. Concl. 302.

1 **R**ESTITUTIO importat in pristinum statum ponere, l. videamus.
2 **R**estitutio, ff. de iur. l. restituere. ff. de verb. significat. & l. fin. & l. cum
3 **P**rat. cod. tit. ¶ Amplia tamen, quod grosso, & vulgari modo lo-
quendo emendatio, vel satisfactio damni dicitur restitutio, ita
quod qui non emendat vel non soluit pro damno, dicitur non re-
stituere, ita Federic. d. conf. 18. in fin. ¶ Amplia; quia verbum, restituere,
est latissimum; ideo si quis mandatur restitui ad possessionem,
censetur etiam ad fructus; secus si iubeatur ire in possessionem.
Bald. conf. 49. 4. post med. ver. & hoc, quando, lib. 5. Anton. de Butr. conf.
4. 19. in princ. ¶ Et condemnatus ad restitutionem rei, intelligitur vna
cum fructibus, l. Iulianus. §. in Fauiana. ff. de iur. Bald. conf. 268. lib. 3.
& conf. seq. & in rubr. C. de fruct. & lit. expens. l. in condemnatione. §. 1. ff.
de reg. iur. ¶ Reddere, licet importet restitutionem; tamen etiam im-
portat simplicem donationem, l. verbum reddendi. ff. de verb. significat. Ca-
gnol. in l. curabit. C. de aq. empt. num. 70. ubi, quod procedit libellus
venditoris, in quo petit pretium rei venditæ sibi restitui, videlicet
solui, quia verbum, restituere, ad solutionem adaptatur. Vide, Di-
ctio, re, importat reiterationem, & quid importet. Concl. 365. Am-
6 **P**lia; quia verba, plene, & integre restituimus, reponimus, & reintegra-
mus; important plenissimam restitutionem, siue loquamur in de-
portato, seu bannito, siue in restitutione natalium, siue in restitu-
tione ad statum, ad iura, vel ad possessionem, plene Ant. de Butr.
conf. 19. in princ. num. 2. ubi, quod maxime verbum, reintegramus,
7 latissime sumitur. ¶ Remittere importat satisfactionem eius, quod
quis consequi debet, Federic. de Sen. conf. 18. & conf. 22. ubi, quod
differunt restituere, reddere, & remittere secundum propriam
significationem; tamen tenet, quod remissio facta ei, qui restitue-
8 re debet, operetur liberationem, ac si restituisset. ¶ Reinte-
grare, plenissimam restitutionem importat.
Anton. de Butr. dict. conf. 19.

numer. 20.

Restituere male ablatum quilibet tenetur, alias non di-
mittitur peccatum, & qualiter intelligatur. Concl.
303.

PECCATUM non remittitur, nisi restituatur male ablatum, cap.
peccatum, de reg. iur. in 6. ideo nisi furtum, rapina, vltura exacta, &
cetera male ablata restituantur, peccatum non dimittitur. Vide,
Ablatum quomodo, & quando dicatur. Concl. 31. ¶ Et verbum, restituere,
applicatur ad id, quod semel fuit eius, cui fit restitutio; debitum
vero, vel deberi applicatur ad id, quod nunquā fuit eius, cui debetur.
Rom. conf. 195. In casu premissis, n. 2. ¶ Amplia, ut etiam facta restitu-
tione male ablati non remittatur peccatum, nisi restituens confi-
teatur peccatum, & peragat penitentiam; quia confessio contra
Deum, & contra proximum committitur ex furto, rapina, & simili-
bus; ideo requiritur contritio, & confessio vltra satisfactionem.
Feder. de Sen. conf. 18. col. si. ver. solutio dicendum est, & conf. 22. n. 2. in fi.
ver. non dico, quod sit liberatus, sequitur Franch. in d. c. peccatum, de reg.
iur. in 6. n. 4. ¶ Declara tamen, quod vis non est in verbo, restituere,
secundum propriam significationem, sed attenditur mens, quod
fiat emendatio, vel satisfactio; quia in multis cadit peccatum pro
alieno, in quo restitutio non cadit, sed satisfactio, vel emendatio,
ut in damno dato. Feder. de Sen. d. conf. 18. in fin. & 22. in fin. ¶ Resti-
tutio autem potest fieri, & consequitur absolutio secundum Ioan.
Andr. in d. c. peccatum, de reg. iur. in 6. si usurarius facit obligationem
de restituendo, & is, cui est facienda restitutio liberaliter remittit,
quod tñ dicit multum pendere ab animo solvere debentis; quia
oportet, quod omnino habeat animum restituendi, quatenus scil. li-
beratio nō fieret; idem tenet Archid. in c. 2. de iur. in 6. & Hostien.
in summa de iur. §. quā pena, ver. quod si fuerit actor, & ver. dicendum est
ergo, quos refert Feder. de Sen. d. conf. 18. n. 2. ver. super hoc, & conf. 22.
ver. super solutione, ubi ipse idem tenet, dummodo liberans non sit
deceptus, vel circumuentus, & omnis dolus, calliditas, vis, & me-
tus cesset, etiam si precibus usurarii, vel intuitu seruiturionum ab eo
receptorum moueretur, quem sequitur Franch. in d. c. peccatum, n.
4. imo Feder. de Sen. conf. 22. in pr. dicit, quod Io. Andr. approbat eum
in d. conf. inc. 2. de iur. in 6. & communem dicit Feder. conf. 18. 4. in
pr. ubi, quod sufficit remissio liberaliter facta, ut usurarius sit tutus
etiam in foro conscientie; & hanc partem veram dicit Calderin.
conf. 508. alias 10. de iur. ubi limitat, nisi ad sit coniectura fraudis,
& hanc, & contrariam ponit Abb. conf. 113. Tria sunt, col. pen. num. 4.
ver. sed iis non obstantibus, lib. 2. ¶ Contrariū, quod imo requiritur vera
solutio in tantum, quod si solueret, vel restituere partem, & pro alia
parte consequeretur remissionem, quod non dicitur restituere,
nisi totum offerat, & hoc secundum Theologos, prout refert Fed.
in d. conf. 18. & 22. allegat etiam Dyn. pro hac parte in d. c. peccatum,
quod requiritur pecunia parata ad hoc, ut remissio operetur, quasi
tunc vere dicatur soluisse, & recepit, & hanc partem sequitur Cast.
& Soc. in l. Iulianus. ff. de cond. & demonstr. quia ibi qui remittit, vere
non dat; quia facilius est remissio, ut patet; ideo dicunt, quod requi-
ratur parata pecunia; quod ego confirmo; quia in spiritualibus fi-
ctio non admittitur, sed requiritur veritas facti. Oldr. conf. 73. in fin.
sed remissio est ficta restitutio, vel datio, d. l. Iulianus, ergo; hanc
partem tenet Bald. conf. 220. Ad eundem pramittendum, lib. 3. ubi,
quod propter fraudes usurariorum contra eos presumitur, quod co-
fessio sit publicata; & ideo debet compelli in utroque foro, non ob-
stante confessione, quod pro residuo recepit 20. Abb. d. conf. 113.
Tria sunt, n. 4. ver. sed iis non obstantibus, lib. 2. ¶ Declara, ut per Bald. dict.
conf. 220. lib. 3. ut remissio probet liberationem, quando parata pec-
cunia fuit facta, & ad fauorem usurarii, qui abstinent, si vero usura-
rius continuauit, presumitur confessio in fraudem usurarii, ma-
xime, quā est facta de certa modica summa pro residuo. ¶ Amplia
Feder. d. conf. 18. ver. & ex hoc. in tantum esse verum, ut etiam si usura-
rius nullam haberet voluntatem restituendi; tamen si is, cui fie-
ri debet restitutio, motu proprio ei remittit usuram, erit liberatus
à restitutione rei, non autem à peccato usuræ, sequitur Franch. in
d. c. peccatum, de reg. iur. in 6. n. 5. qui dicit hoc procedere in foro con-
tentioso, secus in foro animæ, allegat Angel. in sua dispositione,
quæ incipit, Astenfis miles, circa finem. ¶ Amplia, ut quod dictum est
supra de remissione usurarum, idem sit de remissione furti, rapi-
næ, & similibus. Feder. d. conf. 22. n. 2. circa fin. ver. dicendum est. ¶ Am-
plia, ut sit satisfactum restitutioni, si Episcopus exigit, seu recipiat
vltra procurationē debitam à sponte dantibus, & sponte soluen-
tibus; quia licet teneatur restituere cum effectu; tamen ex quo
exegit à sponte dantibus, dicitur satisfecisse quoad restitutionem,
licet requiratur absolutio à peccato, ita Lap. alleg. 37. circa fi. ¶ Am-
plia, ut idem sit, si compenlat usurarius in eo, quod ipse deberet
consequi ab eo, cui rem furto subtractam, vel usuram restituere
debet.

debet: quia qui compenfat, vel remittit, dicitur restituere. Felin. in 12 cap. suborator, in 1. colum. de re iud. Marfil. sing. 208. per tot. ¶ Amplia; quia pactum liberatorum non attenditur, si viarius in testamento mandauit restitui vsuras; quia intelligitur, non obstant pacto. Bald. conf. 220. n. 2. ver. secundo premittendum. lib. 3. ¶ Limita, ut non sufficiat pactum de non petendo vsuras etiam cum iuramento; quia non liberat vsurarium, prout si fiat remissio. Feder. de Sen. conf. 174. Secundum est tale, ubi reddit rationem differentie inter pactum de non petendo, & remissionem. Vide, Male ablatum restituendum omnino. Concl. 23.

Restringens se ad vnam actionem, vel causam, non potest obtinere ex alia. Concl. 304.

1 **RESTRINGENTI** se ad vnam actionem, vel causam, non potest **R**uindex ex alia ius dicere. Signor. conf. 250. n. 3. ver. sed est deductum, ubi, quod dicitur facta restrictio, si certam causam exprimit, & certam actionem eligit. ¶ Extendit, quia procedit tam in civilibus, quam in criminalibus; quia petens condemnari accusatum secundum formam statuti dimittit remedia iuris communis. Signor. conf. 240. in prin. Vide, Agens ex vna causa, & probans ex alia non potest obtinere, & quando secus. Concl. 244. Vide, Petens vnum, & probans aliud, debet succumbere, & quando secus. Concl. 328. ¶ Et dicitur facta restrictio ad vnam certam actionem, quando actum est, quod alia non veniant, alias autem libellus videtur ad omnia se extendere de sui natura, & ex articulis, & prosequitis declaratur. Oldrad. conf. 199. Pro fundamentum, num. 8. & seq. ver. ad id autem. Vide, Libellus non restringitur, si ad id non restringitur. Concl. 309. ¶ Sic dicimus in omni materia; quia ut cognoscatur intentio disponentis, inspicitur, quo nomine actus gestus fuerit. Castr. in l. Caspian. ff. de solutio. Alexan. conf. 118. n. 13. lib. 2. ¶ Declara; quia si plures cause narrantur, quarum qualibet est iustitiae obtinere, licet vna deficiat, obtinebit ex alia, si se non restringit ad omnes, & dicitur restringisse, quando omnes tendunt ad qualificandum actum, secus si plures orationes separatim sunt. Bar. conf. 193. Commune Lucignani, in fi. lib. 1. ¶ Amplia in sententia; quia si in ea exprimitur certa causa, ex qua sententia non potest valere, non etiam valebit ex alia; quia per expressionem certae causae videtur se ad illam restringisse. Gem. conf. 53. Pro responsione, in fin. n. 15. ver. nec obstat, si dicatur. Amplia; quia absolutio generalis restringitur ad causam expressam. Vide, Absolutio generalis. Concl. 51. Vide, Transactio per verba generalia quando restringitur. Concl. 356. ¶ Amplia in eo, qui petit reductionem laudi ex dolo arbitri; quia si non probat dolum, debet succumbere, ex quo se restringit. Angel. conf. 405. in causa vertenti, n. 2. ver. sed est petita. ¶ Amplia; quia qui restringit se ad certum tempus, debet probare tempus; quia efficiat de substantia, alias probatio indefinita sufficit, si se non restringit, nec requiritur probatio certi temporis. Castr. conf. 197. ¶ Visus & examinatus, in prin. lib. 1. ¶ Extendit; quia libellus continens diem, vel horam etiam non necessariam, tenetur probare, alias succumbit; quia censetur se restringisse. Roman. conf. 10. col. 2. ver. ¶ Item idem, ubi plena apost. in ver. non probata. ¶ Extendit generaliter; quia qualitas delicti, vel rei petita, censetur deducta, ut probetur, quia libellans censetur se restringere ad qualitatem expressam. Vide, Libellus non restringitur. Concl. 309. ¶ Amplia; quia qui potest adire ex duplici testamento, vno valido, altero nullo, & adeat ex nullo, non potest substinere a litionem ex valido, quando nominatim egit ex secundo, vel primo, quod sit nullum, etiam si adsit clausula, omni meliori modo. Anch. confil. 357. Quia praesupponitur, per tot. Vide, Actus factus ex causa inuoluta est nullus, licet gerens ex causa valida potuisset facere. Concl. 126. ¶ Amplia; quia semper attenditur forma procedendi; ideo si coniuncta persona egit tanquam procurator coniunctae personae, & non docet de mandato, non valet iudicium ex eo, quod tanquam coniuncta persona posset agere; quia non eo nomine egit. Iaf. in l. exigendi. C. de procurat. & prius Bal. & Salyc. in l. 1. C. eod. ¶ Prout e conuerso, si egit tanquam coniuncta persona, non substinetur iudicium ex eo, quod sit procurator; quia eo nomine non egit. Castr. in l. maritus. C. de procurat. & Rom. conf. 446. & conf. 496. nam quando coniunctus dimisit, vel constituit procuratorem, cessat mandatum, seu defensio coniunctae personae, si procurator acceptauit. Castr. in l. cum Praetor. ff. de iudic. ¶ Amplia in contrariis; quia is, qui plures personas repraesentat, si contrahat expresso vno nomine, obligatur eo nomine, non alias; ideo si procurator plurimum exprimat, quod procuratorio nomine certorum, ipse, neque alii obligantur, qui non sunt expressi. Vide, Procurator nomine obligatus non tenetur de suo. Concl. 823. ¶ Limita regulariter in libello, in quo quis petit generaliter restitui in integrum cum clausula, omni meliori modo, non se restringit;

Tom. 7.

ideo omnis species restitutionis includitur; quia omne ius censetur deductum, c. abbate sane. §. ceterum, de re iud. in 6. Socin. conf. 11. n. 14. lib. 1. Alex. conf. 112. lib. 3. Deci. conf. 14. col. 2. Arer. Iaf. & alii in §. omnium; in fin. de actio. Marfil. sing. 36. ¶ Limita; quia verba generalia, & vniuersalia non restringuntur, nisi adit ratio restringendi. Vide, Verba vniuersalia & generalia quando non restringantur. Concl. 305.

Resurgens ex mortuis quae recuperet, vel non. Concl. 305.

MORTUUS, qui resurgeret, reuocat, & rumpit testamentum, tanquam posthumus; ideo recuperat bona sua Iul. Clar. in §. testamentum. q. 86. ubi dicitur communem. ¶ Extendit; quia reuocat testamentum, & legata, & omnia reuocabilia, ac si mortuus non esset. Socin. conf. 162. n. 14. & seq. lib. 2. ubi ponit exemplum de Lazaro resuscitato. Vide, Testamentum potest regulariter reuocari, & quando secus. Concl. 150.

Retentio in quibus differat a petitione, & retentio datur facilius. Concl. 306.

VERBUM, qui petere, differt a verbo, retinere; ideo verbum, quod non possit petere aliquid, non excludit, neque apratur ad Trebellianicam, quae potest retineri per heredem. Ruin. conf. 163. in fi. Decian. conf. 64. n. 51. lib. 3. & conf. 94. in fin. lib. 2. ¶ Et facilius datur retentio, quam petitio; ideo heres, qui per simplicem additionem confundit sua credita, ne possit petere per modum agendi, bene potest per modum excipiendi in restitutione hereditatis fideicommissario vniuersali. Castr. conf. 19. Ultra ea, quae tanguntur in prin. lib. 2. Vide, Exceptio datur facilius, quae actio, & quando procedat. Concl. 374. ¶ Et quod datur facilius retentio, quae actio, est tex. in l. per retentionem. C. de usufructu. l. 2. ubi Bal. in 3. not. C. de fideic. & in conf. 455. lib. 2. & confil. 282. col. pen. ad fin. lib. 4. ¶ Amplia; quia heredi cum beneficio legis & inuentarii, qui soluit de suo creditoribus hereditariis, competit retentio aduersus omnes etiam anteriores creditores; quia fecit vtile creditoribus soluendo de suo. Cephalate. conf. 762. n. 17. & seq. quod non credo verum quoad ipsam proprietatem, sed dicas, quod loquitur, quod ad sunt bona pro satisfactione omnium. Vide infra n. 14. ¶ Idem etiam contra dotem; quia creditor licet posterior, praefertur doti anteriori, quoniam ipse retinet rem, ad quam mulier agit, puta in eo, qui vendidit praedium marito mulieris, sed quia non soluit totum pretium, non consignauit bona; quia potest illa retinere, donec integrum pretium solvatur, Iulianus. §. offerri. ff. de actio. empti. ¶ Contrarium tenent Bald. & Salyc. in l. fin. C. com. de leg. Alex. in l. si cum dotem. §. fin. ff. solut. matr. Negul. de pign. in 5. par. in 4. memb. ver. secundo salit, in fin. ubi, quod ex quo dominium est translatum in maritum, praefertuntur creditores anteriores hypothecarii, & sic mulier, ¶ Declara, ut contrarium procedat, quod bona sunt consignata actualiter emptori, qui est debitor dotis; qualiter in eum sit translatum dominium, & etiam possessio per constitutum; tamen ex quo non fuit facta actualis traditio, competit emptori retentio, quae datur habenti solam detentionem rei, prout in colono, qui non possidet naturaliter, neque ciuilitate, & non ob melioramenta praefertur omnibus per retentionem, l. Colo. in fin. ff. de vi & vi armat. l. si quis rem, in fin. ff. de acquir. poss. l. cred. tpe. 1. §. si ff. de fur. quod procedit in for. ioribus, etiam si res vendita fuisset tradita, & postea sine vitio peruenisset ad creditorem; quia ad hoc non dabitur sibi retentio. Socin. conf. 109. post prin. lib. 1. ¶ Et quamuis dicta iura loquantur aduersus emptorem; tamen idem est dicendum aduersus illius creditorem, cui competunt iura vtilia ex persona emptoris; quia nemo plus iuris in aliu transferre potest, quam ipse habeat, l. nemo ff. de reg. iur. & quia tale ius competit venditori ex hypotheca, quae oritur ex instrumento venditionis, in quo pro oblatione fit obligatio omnium bonorum, &c. quae immediate afficit dominium translatum, ita per plura censetur quidam olim Florentiae. ¶ Contrarium semper credidi verius esse; quia retentio nihil magis operatur, quam ius prioritatis; quia si res est penes habentem priorem hypotheca, procedunt praedicta, secus si penes habentem posteriorem; quia auocatur possessio per Saluianum, & hypothecariam antecedentem, & semper praefertur prior posteriori, licet posterior possideat, l. si prior. §. fin. ff. qui pot. in pign. Negul. de pign. in 5. par. in 2. membro n. 5. & seq. ¶ Item exempla retentionis pro melioramentis nihil faciunt; quia id procedit, quia res est meliorata, & non conuenit, quod quis lucretur de alieno, & cum iactura alterius, & de iure praefertur l. ant. adum. §. qui pot. in pign. non sic illo casu; quia imputandum venditori, si sibi non prospexit referuando sibi dominium. ¶ Extendit; quia si defunctus pignoraui rem alienam scienti, licet dominus rei postea alicui

C 2

habe

hereditatem pignoris; non tamen consolidatur ius pignoris, ideo non poterit agere contra heredem dominum rei, licet adiuverit, sed bene poterit retinere, donec sibi solvatur, quia facilius datur retentio, quam actio, iuxta not. in *l. rem alienam*, ubi maxime Bart. & alii. ff. de pign. act. Salyc. in *l. si Titio*. ff. de pign. plene Negul. de pign. in 3. membris, 2. par. n. 55. & seq. Bart. in *l. 1. §. 1. ff. de pign. Ex-*
 12 *tende*, quia licet Principes seculares non possint dare actionem Hebraeis pro vltis exigendis à Christianis, si tamen dederunt de facto, quod possint mutuare sub vltis super pignoribus, talis licentia de facto data operabitur retentionem plurimarum exactarum, vel retentionem pignorum; quia facilius admittitur retentio, quam detur actio; quia dando retentionem potest Princeps secularis prohibere iudicibus suis, ne habeant aliquam iurisdictionem super repetitione, licet non possint iurare, quod faciant solvere vltas sine actione. Castr. conf. 295. n. 4. ver. de vltis vero, vltis, in fin. ver.
 13 *breviter dici potest*, & conf. 296. quod est Ang. eius filii, in princ. lib. 2. 2. Amplia; quia aliud est apprehendere, & ingredi, aliud retinere, & continuare; ideo statutum, quod possessio defuncti continet in heredem, & non valeat apprehensio possessionis facta à quocunque non habet locum in eo, qui vivente defuncto possidebat, quia retinet, & continuat, quod est diversum ab apprehensione. Alex. conf. 83. Vltis facti, nu. 3. & seq. ver. nec datur pro parte, lib. 2. ubi, quod apprehendere, vel ingredi est ab initio facere, retinere est continuare. Retentio, & reservatio à pari procedunt; quia non auctus retinere, nisi in quantum competat. Crauet. conf. 144. num. 15. allegat Capoll. conf. 25. col. pen. ad fin.

Retentio rei alienae datur multis casibus inuito Dominio, & quando secus. Concl. 307.

1 **L**EGATARIUS rei heredis, licet non habeat dominium rei legatam, quae est heredis sine traditione, tamen potest agere ex testamento, vel hypothecaria, & si res legata ad eum pervenit, potest eam retinere. Bald. conf. 89. Dominus Thomas Afinar. n. 8. ver. & ex hoc sequitur, lib. 1. 1. Extende; quia valet pactum, quod creditor possit lapsa certo termino rem sibi hypothecam propria auctoritate capere, & retinere pro iusto pretio *l. 1. C. de pact. pign. l. si fundi*. §. si ff. de pign. Bar. in *l. credidit*, in vlt. col. ver. vltius iuxta praedicta quae-
 2 *ro*. C. de pign. Vide, pactum ingrediendi possessionem propria auctoritate quid operetur. Concl. 37. 1. Amplia; quia is, qui solvit onera fisco, p. bonis quae habebat in pignus, potest illa bona retinere, donec onera soluta sibi reficiantur, licet pro eis non habeat hypothecam dicta bona pro oneribus; quia sufficit, quod illa possideat ex alia causa. Bal. conf. 303. Ad eundem praeiudicium, lib. 1. in pr. 1. Amplia; quia is, qui emit rem pupilli immobilem non facta discussione per tutorem de vendendis bonis mobilibus extantibus, licet emptio sit nulla, & decretum nullum; tñ si pecunia fuerint soluta in vtilitatem pupilli, datur emptori retentio, donec restituatur sibi pretium. Bal. conf. 376. Quastio, super qua, lib. 1. in fi. 1. Amplia; quia licita est retentio rei alienae per debitorem, donec sibi impleatur, quod debet implere dominus rei retenta. *l. si non fortem*. §. si centum ff. de cond. indeb.
 3 *Vide*, Imple debet actor contractum ex parte sua, alias non agit ex eo. Concl. 50. 1. Extende; quia potest debitor retinere id, quod debet solvere creditor, donec creditor impleat contractum ex parte sua, & iudex potest inhibere, ne debitor molestetur, donec sibi à creditore impleatur contractus idem Rom. conf. 244. Pro eundem, in
 4 *pr.* & maxime n. 2. 1. Amplia; quia datur retentio rei pignoratæ pro melioramentis in ea factis. Corn. plene conf. 61. Vltis copia, n. 27. lib. 3. Vide, Melioramenta dant retentionem rei, & quando secus. Concl. 182. 1. Extende, ut procedat, etiam si res fuit pignorata à non domino; quia datur retentio contra dominum, si fuit haeres pignoris, licet non detur actio, qñ is, cui facta est pignoriatio, sciuit alienam, vide tex. in *l. rem alienam*. ff. de pign. act. ubi omnes maxime Castr. quia datur retentio, & non actio. Vide, Exceptio datur facilius, quam actio
 5 *& quando procedat*. Concl. 374. 1. Extende, ut procedat, etiam ut detur retentio pro expensis factis in custodienda arce pignorata tempore belli; quia debent sic refici tanquam conservatae rei, ut tamen non faciant rem pignoratam haberi pro derelicta. & sic arbitrio boni viri. Bal. conf. 303. n. 2. ver. secundo praeiudicium, lib. 1. De-
 6 *clara* tamen; quia fructus rei pignoratæ compensantur cum expensis melioramentorum. Bal. d. conf. 303. n. 2. lib. 1. ubi secus dicit, si
 7 *res erat vendita cum pacto redimendi*. 1. Amplia; quia res vendita cum pacto retrovendendi potest retineri, si non reficiantur expensae & melioramenta utilia, & necessaria, & facta pro conservatione rei. Bal. d. conf. 303. n. 2. ver. idem puto in re vendita, lib. 1. Amplia;
 8 *quia administrator, vel gestor negotiorum, qui liberauit rem pignoratam, potest retinere, donec sibi solvatur pretium solutum*

in liberatione, etiam si non habeat hypothecam. Negul. de pign. in 5. par. in 4. memb. 1. Amplia; quia creditor hypothecarius potest retinere rem sibi hypothecam, si ad eum possessio pervenit sine vitio, etiam si immisio creditoris possit dici, vel declarari nulla. Ang. conf. 334. Mandatum collatum, n. 2. ver. super eo autem. 1. Extende 14
 15 *quod creditor hypothecatus potest retinere bona sui debitoris, quae possidet nedom pro debito hypothecario, sed etiam pro debito chirographario, & sine hypotheca, donec utrumque sibi solvatur*. *l. 1. C. etiam ob chirog. pecun.* & not. in *l. si non fortem*. §. si centum ff. de cond. indeb. 1. Declara extensionem, ut procedat, qñ adeptus fuisset re-
 16 *nutam iudicialiter citatis possessoribus, vel heredibus, seu hereditate iacente debitoris, alias non possit propria auctoritate capere, neque retinere pro chirographario, neque hypothecario*. 1. Et qñ possit retinere rem sibi pignoratam, vel hypothecam, est text. in *l. si non inducitur*. & ibi Bart. C. in quibus cau. pign. rac. contra. Bart. & Alex. in d. *l. si non fortem*. §. si centum ff. de cond. indeb. *l. si fundus*. §. in vendicatione. ff. de pign. Alex. conf. 228. Ponderatis, col. 2. ver. praeerea, lib. 6. Dec. conf. 449. Vltis, col. 3. cum seq. per retentionem. C. de vltis facit. l. quamdiu. C. de distract. pign. 1. Extende; quia potest etiam capere propria auctoritate, & retinere rem hypothecam, qñ hereditas sui debitoris est vacans, gl. & ibi Bart. in *l. fin. in ver. per ignorantiā*. C. vnde vi. Alex. in *l. 1. C. de repud. hered.* 1. Extende; quia non compellitur restituere, etiam si debitor offerat fideiussores. gl. in §. suspensio, in gl. magna, circa med. in auth. de exhiben. reis, cum aliud pro alio inuito solui non possit, etiam si melior conditio offeratur. *l. si de vltis*. & melius sit incumbere pignori, quam actioni. 1. Extende; quia non compellitur creditor restituere aliqua ex pignoribus, quae retinet, & si penes illi tot remaneant, quae sufficiant pro credito suo, quia hypotheca non restringitur ad vnam rem tantum, licet illa res sufficiat pro solutione debiti. *l. creditoris arbitrio*. ff. de distract. pign. *l. debitorum* pactio. C. de pact. Vide, Hypothecaria advocat possessionem, & quae veniant in hoc iudicio, vel non. Concl. 126. 1. Extende; quia is, qui vendidit agrum, & dedit emptori licentiam propria auctoritate capiendi possessionem rei venditæ, & renunciauit omni exceptioni, potest tamen retinere rem venditam ex nouo contractu, in quo emptor eandem rem venditor hypothecauit. Bal. conf. 210. Punctus infra scripti, nu. 3. ver. super secundo, lib. 5. 1. Extende; quia potest totam rem hypothecam retinere, etiam si debitor deficiat in vno numero, *l. quamdiu*. C. de distract. pign. vbi gl. Salyc. & alii. 1. Extende in conductore habente hypothecam generalem, & specialem pro observatione locationis; quia potest retinere ipsam rem locatam aduersus singularem successorem, & aduersus dominum, donec finiatur locatio, vel solvantur damna, & interesse. Soc. conf. 90. lib. 4. per tot. 1. Restringe, quia is, qui fuit missus in possessionem ex pignore Prætorio ob contumacia debitoris, non potest coparente debitore, & volente satisfacere velle retinere prætextu hypothecæ; quia ad hoc, ut possit retinere, requiritur, quod constet de hypothecæ lite contestata, & super ea sit pronuntiatum. Bal. conf. 283. Missionem passus, lib. 5. Declara; quia bene potest retinere pignus Prætorium et comparentem debitore, & volente satisfacere, qñ missus haberet pactum pro hypothecæ, vel debito liquido ingrediendi propria auctoritate; quia multo magis potest retinere; licet, si res non esset liquida. Bald. d. conf. 83. circa fin. lib. 5. 1. Restringe; quia si cecidisset à possessione, quia pervim diectus, & postea restitutus ex gratia à spoliatore, tenetur domino restituere rem ipsam; quia non potest illam retinere; quia dominus spoliatus dicitur, donec restituatur Bald. conf. 342. Super eo, quod queritur in si. ver. secundo queritur, lib. 1. 1. Amplia in venditore; quia sibi datur retentio rei, donec sibi solvatur pretium. Bal. conf. 176. Præiudicium, circa med. ver. sed ex responsione, lib. 2. Corn. d. conf. 61. n. 27. lib. 3. 1. Amplia in fideicommissario, quia si habet duas tertias hereditatis suppositæ fideicommissio, potest illas retinere, non attento, quod haeres prætendat velle habere legitimam ex persona defuncti super istis duabus tertiis, & restituere aliam tertiam alienatam, vel legatam à defuncto. Cuma. conf. 133. Filius à patre in si. quamvis & si. 1. Extende in casu conuerso; quia etiam fideicommissario datur retentio bonorum gravati, donec restituatur. Vide, Fideicommissum prohibetur assignari si alienetur, qualiter detur rei venditatio. Concl. 264. 1. Extende; quia fideicommissario gravatus haeres potest retinere bona, donec sibi satisfiat de omnibus suis creditis, & solutis ad beneficium fideicommissi, qñ est vniuersale, secus, si particulare. Castr. conf. 19. in pr. lib. 2. ubi de communi, & loquitur etiam in legitima, & in dote materna loquitur conf. 77. in pr. eod. lib. 2. in solutis pro herede fideicommissario loquitur in conf. 186. col. 2. & pro diversis aliis creditis conf. 188. col. 1. lib. 2. & idem tenet Rom. conf. 176. n. 6. & seq. Crauet. plene conf. 144. nu. 5. ubi plurimos allegat. 1. Extende idem in herede, qui adit cum beneficio legis & inuentarii; quia retinet bona hereditaria pro expensis factis pro herede.

hereditate, impenſa funeris, & aliis, item pro ſolutis creditoribus de ſuo. Cephal. *conf.* 762. vbi n. 17. & ſeq. dicit, quod præſertur omnibus creditoribus etiam anterioribus in eo, quod ſoluti, de quo dubito. ¶ Reſtringitur quia non datur retentio hæredi grauato, qui non conſecit inuentarium, pro legatis ſolutis, niſi doceat ſoluiffe de ſuo. Bald. in *l. ſilium, quem habentem*, n. 37. C. *famil. herif.* Fulgoſ. *conf.* 81. & iare Roman. *conf.* 276. n. 6. ver. breuiter quoad primum, & n. 7. ver. quoad non, quia cum ſit res dubia, an ſpectent legata ad granatum, vel ad fideicommiſſariam, & non conſtet, de quibus bonis ſint ſoluta, & non fecerit inuentarium, non retinet. Reſtringitur, quia ubi dubia eſt actio, non datur retentio. Vide plures caſus in 32. *Fideicommiſſum obligatur pro dote.* Concl. 284. ¶ Amplia; quia imo creditor poteſt retinere rem ſui debitoris ſibi non obligatam, ſi velit, qñ line vicio ad eum peruenit. *l. in rebus, §. poſſunt, ff. commod. l. 1.* ¶ *Paulus ſi de dol. except. l. ſi antea, ff. de cond. indeb.* ¶ Extenditur, quia ſi poſſidens rem tertii obligatam alteri ſoluat creditori hypothecario, liberat rem, ſed ipſe ſolvens non habet hypothecam, niſi obtinuerit ſibi iura, ſed bene habebit retentionem. text. eſt in *l. 1. vbi gloſſ.* & Bart. *ff. quib. mod. pign. vel hypoth. ſol.* Vide, *Soluere quando poſſit retineri pro tertio, & meliore conditionem facere.* Concl. 352. ¶ Amplia; quia retinens rem ſibi promiſſam retinendi non poteſt compelli reſtituere domino neganti retinendæ, etiã ſi pactum ſit præſcriptum per lapſum 30. annorum, quia etiam ſola naturalis obligatio dat retentionem, vt impleatur fides promiſſa. Signorol. *conf.* 139. n. 7. & ſeq. ver. præterea ſuper hoc. ¶ Amplia in conductore, qui impendit in re conductâ; quia ſicuti habet actionem, ita multo magis retentionem, *l. ſed addo, §. ſi inquilinus, l. dominus, §. 1. vbi Caſt. ſi locat.* quod ſi datur actio, multo magis retentio. Alexand. *conf.* 4. col. 2. lib. 5. Socin. *conf.* 15. col. 5. n. 2. lib. 1. & *conf.* 17. col. pen. n. 14. lib. 3. ¶ Extenditur, quia imo ſi conductor cum iuramento locatoris de præſtanda patientia non poteſt vti, & frui; quia locator alteri partem locauit, poteſt loco pignoris retinere rem locatam, & non tenetur ad penſiones, dummodo ipſe pro parte ſua prius non cecidiſſet a contractû; quia non integre ſoluiffet. Alex. plene *conf.* 196. *Viſi, ponderatiſque lib. 7.* ¶ Amplia in vſufructuario ſolvente debita hereditaria; quia ſicuti poteſt vendere pro debitis hereditariis, ita ſoluenſ de ſuo poteſt retinere tot bona hereditatis, ac ſi tudendiſſet. Crot. *conf.* 123. n. 8. & per tot. vbi ponit plura exempla in vatore, qui vendidit bona pupilli pro ſoluenſ debitis pupilli, & ſi emptor non ſoluat, tutor ſoluenſ de ſuo conſequetur bona vendita loco emptoris. ¶ Amplia; quia pater, qui dotauit filiam cum pacto, quod mortua filia, dos conſolidetur patri, licet fuerit condemnatus ad ſoluenſ, & interim facta ſolutione partis moriatur filia, vel nepos, per cuius mortem poteſt repetere dotem ſolutam, multo magis retinere ſoluenſ. Caſt. *conf.* 39. in *ſi. lib. 2.* ¶ Amplia duobus modis, de quibus incertus auctor poſt regulas Soc. *reg. 4. Retentio alicuius rei*, vbi ponit regulam negatiuâ, & ponit duas fallentias, quæ ſeruiunt pro ampliationibus, videlicet in artifice prout in ſartore, qui retinet veſtem, quâ fecit pro mercede, & in eo qui expendit in funeralibus ſcholaris, vel alterius. ¶ Limita in depoſito; quia depoſitarius non poteſt retinere rem ſibi depoſitam, licet ſit ſibi hypothecata. *penul. C. de poſ. ¶ Declara, vt late per Corn. conf. 61. n. 27. lib. 3.* quando ex conſenſu depoſitoris, & depoſitarii proceſſit hypotheca, tunc datur retentio, ¶ vbi dicit eſſe communem opinionem Placentini, & maxime quia ſi hoc competit tertio habenti rem hypothecatam, quæ eſt in depoſito, ergo & Depoſitarius; & hoc dicit ſine dubio, quando obligatio facta eſt ſtatim poſt depoſitum. ¶ Limita; quia retentio regulariter non datur, quando ipſa res, quæ retinetur, non eſt obligata prætextu debiti, pro quo retentio prætenſitur, *l. ſi, vbi Doct. C. commod. l. ſi non inducitur. C. in quib. cau. pign. rati. contrah. l. ſi non ſortem, §. ſi centum, in vlt. col. ff. de cond. indeb.* vbi ponit regulam cum fallent. *Negul. de pignor. in 4. membr. 5. par. princip. in 1. & 2. colum. Ex-tende;* ¶ quia retentio non datur, niſi ius adit retinendi. *Negul. de pignor. in 1. membr. 3. par. n. 17. Decian. conf. 94. n. 26. lib. 3. Cephal. conf. 761. n. 28.* ¶ Et maxime, quando retentio datur ex ſententia, vel alia diſpoſitione, prout de iure. Fabian. de Mont. *tract. de empr. & vendit. in 5. quaſt. princ. nu. 106. Pedemont. decif. 5. n. 9.* ¶ Limita; quia ſi is, qui poteſt rem retinere pro melioramentis, vel credito hypothecario, ſi tot fructus percipiat, quod extingunt melioramenta, vel etedium, ſic compenſatio. *l. Ediles, §. quæcunque, ff. de vi publ. Caſt. in l. dominus, §. 1. ff. loc. Vide, vendere, ſeu retinendæ obligatus ex quibus cauſis poſſit rem retinere.* Concluf. 57.

Retractare quid importet. Concl. 308.

Retractare ¶ importat idem, quod annullare. Rom. *conf.* 330. *Circe primum, n. 18.*
Tom. 7.

Retrahi quando dicatur actus ſequens, vel non. Concl. 309.

ONERVM ¶ impoſitio facta, quorum ſolutio, & diſtributio non eſt declarata, inſpicit debet ad tempus ſubſtantie impoſitionis, non autem declarationis, ſeu diſtributionis; ideo ſi poſt impoſitionem, & ante declarationem laico ſuccedit Eccleſia, tenetur ad alia onera; quia attenditur obligationis ſubſtantia, non autem dies ſolutionis, vel declarationis. Ang. *conf.* 206. *Inter ordinamentum per tot. maxime n. 3. ver. vnde hac declaratio.* Vide, *Conditio nihil ponit in eſſe, & quando procedat.* Concluf. 593. ¶ Retrahitio eſt quedam fictio; quia fingitur actus ſuſpenſus ab aliqua conditione ſuperueniente factus ab initio pure; & ideo licet operetur talis fictio quoad ipſum, cuius reſpectu fingitur; non tamen operatur quoad tertium. Zab. *conf.* 105. num. 13. & ſeq. vbi ponit plura exempla, per quæ conſtat, quod ſi inter duo extrema cadit actus diuerſus, non eſt locus retractui, vel ſaltem non præiudicat actui medio tempore. ¶ Sic etiam ſententia nulla licet confirmetur, confirmatio non trahitur retro ad tempus ſententiæ nullius in præiudicium tertii, ſed valet vt nunc. Caſt. *conf.* 248. *Viſi, & ponderati, lib. 2. col. 2. ver. illud autem, n. 4.*

Reuelare quando quis teneatur delinquentem. Concluf. 310.

REVELARE ¶ tenetur quilibet ſubditum rebellem domino ſuo, *l. Metrodorum ff. de penis. Rom. ſing. 794.* & idem in filio patri, & omnibus, qui ſunt ſub aliena poteſtate. Felin. in *c. quante, nu. 4.* vbi ponit regulam negatiuam cum tribus limitationibus, vide eum. *Gig. de crim. leſa maiest. Rubr. qui accuſ. poſſ. q. ſi vbi limitat.* ¶ Amplia; quia non reuelans tractatum contra Principem pena capitali puni-tur, & quando ſecus. Vide plene Ant. Gabr. *lib. 7. titul. de crimin. Concl. 37.* quæ eſt vltima. ¶ Amplia; quia tenetur quilibet neſum indicare, & reuelare, ſed etiam prohibere, ſi poteſt, ne ſequatur malum. Franc. Marc. *decif. Delphin. 780. & trib. ſeqq.* vbi declarat multis modis, vide omnino Felin. in *c. quante, n. 2. & ſeq. de ſent. excom.* vbi ampliat & limitat. Contrarium tenet Clar. in *ſi ſyn. q. 87. per totam, vbi*, quod excepto crimine leſæ maiestatis non tenetur quis ex ſola ſcientia; quia non reuelauit; & ideo iſto caſu etiam dura eſt pena ſeuera. ¶ Amplia in fure de iure Canonico. Rom. *d. ſing. 794.* ¶ *nunquid teneatur, ſecus inquit de iure ciuili.* ¶ Amplia in vaſallo, ſeu feudatario, qui reſpectu priuationis feudi, ſi ſciuit contra dominum, vel ſtatum eius machinari, & non reuelauit, ſi potuit, priuatur feudo. Clar. in *ſ. feudum, q. 57. per tot.* ¶ Amplia in rebelle; quia tenetur quis indicare, & reuelare receptantem, vt eſt pena relegationis. Rom. *d. ſing. 794. in ſin.* ¶ Limita; quia extra caſus ſupra dictos ſpeciales ſola ſcientia non eſt punibilis, licet non reueletur. Vide plenius, *ſcientia ſola non nocet, &c.* Concl. 57.

Reuerentia paterna quando tollat obligationis vinculum. Concl. 311.

REVERENTIA ¶ liberans patrem, ſeu illi faciens reſutantiam, non obligatur, ſi fecit propter metum, vel nimiam reuerentiam paternam. Bald. in *l. pactum, C. de collat.* ¶ Contrarium, quod imo ſola reuerentia paterna reſcindat actum factum cum eo, cui debetur reuerentia. Rom. in *l. ſi cum dorem, §. eo autem tempore, ff. ſolut. matrim.* ¶ Declara tamen; quia filius debet probare metum vel nimiam reuerentiam ad hoc, vt non teneat obligatio; alias valet liberatio. Bald. *conf.* 62. *Facta, ſuper quib. in princ. lib. 1.* ¶ Declara melius, vt per incertum auctorem poſt regulas Socin. *reg. 7. Preſentia alicuius, cui debetur reuerentia*, quia ſi is, cui debetur reuerentia, eſt ſolitus inferre minas contra ſubiectam perſonam datur reſciſſio propter metum; & idem ſi contrahens cum eo, cui debet reuerentiam, eſt leſus vltra dimidiam; quia præſumitur metus ad reſcindendum. ¶ Declara; quia ſola præſentia eius, cui debetur reuerentia, non inferat præſumptionem metus, quando debens reuerentiam contrahit cum alio; ſecus ſi cum eo, cui debetur reuerentia, vt incertus auctor poſt regulas Soc. *d. reg. 7. Preſentia alicuius*, vide eum. Vide plenius, *Metus reuerentialis quando, & qualiter reſcindat.* Concl. 219. ¶ Limita; quia in his, quæ requirunt liberam voluntatem, prout in matrimonio, reuerentia ſola inducit iuſtum metum, ſi contrahit cum eo, cui debetur reuerentia, incert. auctor. poſt regulas Soc. *reg. 7. Preſentia alicuius*, in 2. fallentia.

Reuerſio, vel reuerſi applicatur ad omiſſum, vel dimiſſum. Concl. 312.

REVERſI ¶ aliquid denotat, quod prius inde receſſit, quia applicatur proprie ad illud, quod fuit omiſſum, vel dimiſſum.
C 3 Oldrad.

Oldrad. conf. 275. n. 6. ver. circa quintum. Vide plenius, Dictio, 16. importat reiterationem, & quid importet. Concl. 365.

Reuifio quid fit, & importet, & quando, & ex quibus concessa dicatur per Principem contra rem iudicatam. Concl. 313.

- R**EVIDERE est proprie rem semel visam iterum reuideri, & sic denuo videre, sicut reficere est de nouo facere, l. 1. §. deinde. ff. de iuris. sic etiam verbum, reddere, est retrudere, l. verbum reddendi. ff. de verb. signific. ¶ Reuifio equiparatur appellationi exceptis octo casibus, de quibus relatiue Benintend. decis. 78. vbi, quod quoad probationem etiam de nouo faciendam iudex reuifionis, & appellationis à pari procedunt. ¶ Vide octo differentias specificè narratas inter supplicationem & appellationem per Marant. in praxi par. 6. in 2. act. de appell. n. 12. & seq. vbi, quod supplicatio est ex mera gratia Principis, appellatio est iustitiar. & n. 22. quod supplicatio non præsupponit sententiam iniustam, prout appellatio, sed imo iustissimam, quia datur exequutio pendente supplicatione, vel reuifione, vt etiam Iaf. in l. si quis aduersus. C. de precib. Imper. offer. ¶ Amplia, quia commissio restitutio in integrum censetur in necessarium antecedens, qñ concessa est reuifio sententiæ, quæ transiit in iudicatum. Cephal. conf. 180. n. 13. lib. 2. Dec. conf. 146. n. 4. vbi allegat alia iura. ¶ Amplia, quia Princeps informatus de re iudicata. Bal. in c. 2. vbi Barba. de off. deleg. Felin. c. 1. de constit. Dec. conf. 198. n. 3. & in f. Alciat. conf. 301. n. 10. ver. tertio quia illa ratio, sequitur Menoch. de arbit. lib. 1. c. 52. n. 4. vbi, quod iudex reuifionis potest reuicere rem iudicatam. Vide supra, Rescripta qualem interpretationem recipiant, & c. Concl. 211. vbi rescriptum à supplicatione recipit interpretationem. Iaf. conf. 47. in 2. dub. lib. 3. Vide supra, Rescriptum Principis non valet multis casibus. Concl. 219. ¶ Imo sola commissio reuifionis operatur, quod non præsumitur pro sententiæ, quia reuifio equiparatur in hoc appellationi, plura allegat Cephal. conf. 182. vbi allegat pro vtraque, & hanc tenet. ¶ Contrarium tenent Iaf. in l. iustitia. n. 11. ff. de iust. & iur. vbi latissime impugnatur per fundamenta, quæ ibi allegat, & repetit in l. causas & lites. Cod. de transact. vbi Curt. Iun. & Alciat. Dec. quoque conf. 197. Pro tenui facultate, m. 7. ver. nec obstat dictum Bald. Curt. Sen. d. l. causas & lites, nu. 9. & 10. C. de transact. Alex. conf. 94. n. 2. lib. 2. Fulg. conf. 153. & conf. 166. nisi adesset clausula, non obstante re iudicata, vt prædicti omnes * dicunt. Dec. in l. res iudicata. ff. de reg. iur. Paris. conf. 108. n. 18. & 19. & conf. 107. n. 23. lib. 4. ¶ Declara, vt per Curt. Iun. in d. l. causas & lites. C. de transact. vt verba rescripti duplicem sensum habeant, videlicet quod si adest causa, per quam possit cognosci, & reuocari, in meritis cognoscatur, vt sit res iudicata sublata. ¶ Contrarium tenet Menoch. de arbit. lib. 1. c. 52. n. 10. ¶ Declara secundo, vt si Principi fuit narratum, quod transiit in iudicatum, & sciens commisit reuifionem, vel quod fiat iustitia, opinio Bald. sit vera, secus si non fuit narratum, quia tunc opinio Iaf. procedit, ita Menoch. d. casu 52. lib. 1. n. 14. in f. ver. intelligo tamen. Felin. in c. 1. n. 83. de constit. Dec. in c. sua nobis, col. 2. & fin. ver. & in casu notabili, de appellat. ¶ Declara, qualiter Princeps in dubio non censetur velle tollere rem iudicatam. l. fin. C. sent. rescind. non posse. Felin. in c. super literis, col. 8. ver. 7. reg. de rescript. late Alexand. conf. 94. In causa, col. 1. lib. 2. Dec. conf. 198. Et pro tenui, col. 3. in princ. tamen quando in precibus est narrata sententia, quæ transiit in iudicatum, vel à qua non detur appellatio, & petium, quod reuideatur, & Princeps rescriptit, quod reuideatur, videtur de intentione Principis, quod dicta sententia reuideri debeat, non obstante, quod faciat rem iudicatam; quia reuifio instat appellationis habet. Afflict. decis. 231. dicit Regia. & reuideri de sui natura importat, quod denuo, & iterum videatur, sicut reformare est nouam formam dare. Castr. conf. 290. Visti in, col. 2. ver. praterita, lib. 1. & reficere est de nouo instaurare, l. 1. §. deinde. ff. de iuris, & idem probant allegata in præcedenti declaratione, & isto casu ex certa scientia dicitur derogatum. Alciat. conf. 301. n. 10. ver. tertio quia Princeps, quia certa scientia æquipollent clausula, non obstante, l. idem vlt. piatus. ff. de excus. tur. ¶ Imo etiam si responso Principis esset ambigua; quia in petitione fuit facta mentio sententiæ, & rei iudicata, responso Principis, quod reuideatur, debet intelligi secundum petitionem præcedentem, l. si defensor. §. qui interrogatus. ff. de interrog. act. §. praterita inutilia. Inst. de iur. i. stipul. Iaf. conf. 15. In presenti, in fin. lib. 1. & ideo debet causa reuideri non obstante re iudicata. Iaf. in l. iustitia. ff. de iust. & iur. ¶ Declara; quia reuifio non censetur concessa aduersus rem iudicatam, si Princeps rescriptit; la Ruota veda questa cosa, & amministri giustitia; id est, Rota reuideat hanc causam, & administret iustitiam. quia licet in precibus sit facta mentio de sen-

tentia, & re iudicata; non tamen censetur illi derogatum, nec commissio reuifio, etiam si nihil operaretur rescriptum. Iaf. in d. iustitia. ff. de iust. & iur. sed oportet, quod Princeps expresse fecerit mentionem de re iudicata, & mandet ea non obstante reuideri. Felin. late in c. inter ceteras, n. 26. de re iudic. ¶ Nec sufficit, quando essent narrate in precibus sententiæ, si simul non sit narratum, quod non detur appellatio, vel quod transiit in iudicatum. Alexand. d. conf. 94. in pr. lib. 2. Felin. in c. super literis, col. 8. de rescript. Paris. conf. 106. col. 2. lib. 4. Lap. alleg. 89. col. 1. ¶ Declara; quia sententia, quæ transiit in iudicatum, non potest reuideri per simplicem remissionem. Alexand. conf. 136. col. 2. lib. 2. & conf. 123. cod. lib. Dec. d. conf. 198. nec obstat Bald. in cap. studiis, num. 3. de off. deleg. quia loquitur, quando sententia non transiit in iudicatum, sed ab ea appellari poterat, & loco appellationis fuit recursus ad Principem. ¶ De clara, quando res iudicata fuit approbata expresse per eum, qui petit reuideri, vt quia soluit, vel petit dilationem ad soluendum, l. ad solutionem, vbi Doct. C. de re iudic. tunc non censetur derogatum, nisi sit narratum, & multo minus, quando is, qui petit reuifionem, consequutus est exequutionem ad sui fauorem pro parte sibi fauorabili, vt in simili Crauet. qui alios citat conf. 103. n. 12. Declara plene; ¶ quia si sententia, & laudum fuerint ratificata pro cedit contrarium; quia Princeps non potest tollere res iudicatas ratificatas de ordinaria potestate. Soc. conf. 158. lib. 2. vbi, quod tunc non censetur sublata res iudicata. Vide, Appellatio remoueri per quos Principes possit. Concl. 398. Vide, Supplicatio Principi oblata quid sit, in quibus differat ab appellatione, & c. Concl. 904.

Reuifio qualiter fiat per iudicem reuifionis, & non retardat exequutionem, & quando secus. Concl. 314.

REVISIO potest fieri, & cognosci per iudicem reuifionis tam ex antiquis, quam ex nouis probationibus. Benint. decis. 78. per tot. quod debet statui terminus, & recipi noua probatio, prout in appellatione. ¶ Contrarium videtur velle Afflict. decis. 79. nu. 3. Riminald. Sen. conf. 398. n. 21. lib. 2. Afflict. decis. 155. ¶ Declara; quia probatio per instrumenta potest fieri in causa reuifionis. Cephal. conf. 182. n. 20. & 21. ¶ Declara; quia vt detur restitutio aduersus sententiam obseruatam requiritur clarissima probatio lesionis. Soc. conf. 194. m. 7. lib. 2. vbi tollit contraria, quæ loquuntur, quando via appellationis, vel nullitatis ordinaria est actum. ¶ Amplia; quia exequutionem non retardat commissio reuifio aduersus rem iudicatam, vel sententiam, à qua non liceat appellare. Iaf. post alios in l. si quis aduersus, in fin. Cod. de precibus Imper. offer. Afflict. decis. 341. ¶ Extende in tantum, vt etiam si condemnatus, qui obtinuit reuifionem, haberet quinquennale; quia non retardatur exequutio. Guid. Pap. decis. 97. Pro conseruatione. ¶ Extende in tantum, quod etiam iniustum esset rescriptum Principis mandans superfederi in exequutione. Guid. Pap. decis. 420. vbi, quod in Delphinatu tale rescriptum non admitteretur de stylo. ¶ Restringe; quia si condemnatus poneret se in carcere, posset cognosci de reuifione. Capic. decis. 169. ¶ Restringe; quia superfederi potest in exequutione, pendente reuifione, si esset exequutio irretractabilis, vel periculosa, vel si fieret iudicium in alia causa, de quib. plene Rim. Iun. conf. 48. per tot. lib. 1. vide idem in restitutione in integrum Boer. decis. 65. n. 7. ¶ Declara; quia arbitrium est iudici, si exequutio posset inferre præiudicium, vt detur cautio in casu succumbentia. Rim. Iun. d. conf. 48. in fin. ¶ Contrarium, quod imo pendente reuifione non sit facienda exequutio, sicut nec pendente appellatione. Cephal. conf. 182. n. 19. & seq. Rim. Iun. d. conf. 48. per tot. maxime n. 42. lib. 1. ¶ Declara; quia reuifio non retardat exequutionem, quando de stylo solet dari exequutio, etiam si Princeps mandet, quod reuideatur, & superfederetur in exequutione; quia non attenditur tale rescriptum, vt late Guid. Pap. decis. 420. ¶ Videtur tamen & tempera, vt ibi per apostill. nisi pars fuisset citata, & Princeps informatus ad plenum; quia tunc superfederendum est: idem, si extaret clausula, non obstante.

Reuifio intra quantum tempus fieri debeat, & petens eam tenetur ad expensas. Concl. 315.

REVISIO computorum potest fieri quodcumque docto de errore. Vide, Error calculi. Concl. 314. ¶ Restringe in reuifione mensurationis; quia debet intra 60. dies, vel intra annum peti, alias censetur approbata mensuratio. Cephal. conf. 36. n. 7. ¶ Expensas reficere debet petens reuifionem, antequam audiatur, qñ sententia contra quam petitur reuifio, transiit in iudicatum, arg. Affl. decis. 70. qui dicit expensas reficiendas per eum, qui ex integro agit stante

stante primo processu nullo. Vestr. in *praxi lib. 5. de reuer. termin. fol. 93.* multo magis si agit ex integro contra processum validum.

Reuocari, & mutari non possunt multa, & quæ.
Concluf. 316.

MUTATIO, seu reuocatio voluntatis in alterius præiudicium non admittitur, quando alterius ius quaesitum extitit. *Oldrad. consil. 231. Et eius, de quo, in princip.* Declarat tamen, ut procedat regula, quando consensus, seu voluntas non est circa prohibita à lege. *Crauet. consil. 200. num. 5. & seq. per tot.* Aditio hæreditatis semel facta per heredem reuocari non potest. *Crauet. d. consil. 200. num. 2.* Lex, vel statutum à conditore non potest reuocari, quando respicit honorem Dei, prout est statutum de feriis in honorem Dei, nec publica utilitas in hoc attenditur. *Signor. consil. 143. In questione, in princ. cap. semel, de regul. iur. in 6. & consil. 244. in princip. & plenius consil. 245. num. 5. & seq. ver. ad aliam rationem.* Extende; quia statuta, & priuilegia, & eges concessæ ad fauorem Ecclesiarum, & cultus diuini non possunt reuocari per concedentem. *Signor. consil. 243. num. 3. & consil. 244. num. 5. ver. item videmus.* Extende; quia honor quaesitus domino per seruum ab eo auferri non potest. *Signorol. d. consil. 243. num. 3.* Extende; quia facta, & concessa secundum bonos mores non possunt reuocari, quando reuocatio esset contra bonos mores. *Signor. d. consil. 243. num. 3. in fin. ver. præterea.* Extende; quia lex civilis in iis, in quibus ratione peccati subest Ecclesie, non potest reuocare statutum, vel legem etiam civilem factam ante statutum Ecclesie, quando Ecclesia super eo statuit ratione peccati. *Signor. consil. 245. num. 5. cum seq. ver. ad aliam rationem.* Restrings; quando honor Deo per legem civilem solum deferretur; quia per eandem legem civilem potest modificari, alio præcepto Ecclesie non obstante. *Signorol. d. consil. 245. num. 6. ver. præterea circa l. prope-
10 randum.* Restrings; quia aliquando potest modificari, quando agitur de publica utilitate, & salute multorum, *l. provincialium, C. de
11 feris.* *Signor. d. consil. 245. num. 8.* Inuestitura concessa à Principe, quod succedat primogeniti, non potest reuocari, cum sit contractus. *Castren. consil. 164. In presenti causa, colum. 6. circa finem,
12 num. 5. in fin. ver. præterea, & sorte, lib. 2. Vide, Libertas Ecclesiastica in
13 quibus consilatur, & quis contra eam facere dicatur, vel non. Concluf. 342.*

Reuocari non potest sine causa dispensatio, & licentia concessa. Concluf. 317.

REUOCARI non potest dispensatio concessa de non promouenda causa studi per Episcopum sine causa, quia videtur ius quaesitum dispensatio, maxime si non est res integra, ut quia cepit iam fudere, & quia omne priuilegium debet esse mansurum. *Oldrad. consil. 203. ver. ad tertiam questionem, & consil. 230. circa fin.* *2. ver. hanc sententiam, vbi dicit communem.* Amplia, ut ne licentia data simpliciter audiendi confessiones suorum subditorum aliquibus fratribus possit reuocari. *Oldrad. d. consil. 230. num. 3. ver. ad 2. quest.* Vide, *Approbatum potest reprobari ad aliud simile benefici-
3 cium. Concluf. 433. num. 3.* Amplia, ut id, quod reuocari non potest, nec etiam possit interpretari tali interpretatione, quæ destruat actum, vel reuocationem inducat. *Oldrad. d. consil. 230. in fin.
4 ver. & si non potest.* Amplia, ut priuilegium dispensationis sit mansurum, etiam si cesset causa, propter quam dispensatio est concessa, *cap. ex tua, de fil. presbyt. nisi ex mente contrarium appareat. Oldr.
5 consil. 247. in princ. num. 1.*

Reuocatio generalis priuilegiorum stricte interpretatur, & non comprehendit multa. Concluf. 318.

CONSTITUTIO Papæ reuocans priuilegia perpetua tanquam exorbitans, & ius alienum eneruans, stricte debet intelligi, & secundum proprium intellectum verborum. *Gemin. consil. 35. Pro clariori, in princ.* Amplia in tantum, ut in reuocatione non veniat, nisi id, quod exprimitur, nec fieri potest extensio. *Patif. consil. 141. num. 10. lib. 4.* Amplia; quia non veniunt priuilegia Ecclesiarum, & locorum piorum. Vide, *Priuilegiorum reuocatio. Concluf. 750.* Vide, *Derogatio in genere facta, & Concluf. 416.* Vide, *Reuocatio generalis omnium expectatiuarum. Concluf. prox. seq.*

Reuocatio generalis omnium expectatiuarum non comprehendit speciales, neque alia multa. Concluf. 319.

REUOCATIO generalis omnium expectatiuarum concessarum per Romanum Pontificem non reuocat specialem gratiam concessam Ecclesie Burdegalen. concedendi expectatiuas ad certum numerum, nec etiam reuocat ipsas expectatiuas concessas per Episcopum Burdegalen. Apostolica auctoritate. *Oldr. consil. 266. In Christi nomine, amen, per tot. vbi multa deducit.* Ampliatur, ut reuocatio generalis non derogat specialem, quæ constituit in facto. *Oldrad. d. consil. 266. in princ. num. 1. & num. 9. & 10.* Amplia, ut nunquam reuocatio generalis se extendat ad ea, quæ non fuerunt de intentione reuocantis. *Clem. Pastoralis, de re iud. ver. Rursus non est.* *Oldrad. d. consil. 266. num. 2.* Amplia, ut se non extendat ad exemptos à censibus, & certis præstationibus; quia licet fiat edictum, quod omnes soluant, non tamen intelligitur de exemptis, neque reuocata est exemptio. *Oldrad. d. consil. 266. nu. 5. ver. 5. quinto quia.* Amplia, ut reuocatio generalis non se extendat, quando ratio reuocationis non haberet locum, vel cessaret. *Oldrad. d. consil. 266. num. 6. ver. præterea reuocatio.* Amplia, ut per generalem constitutionem non tollantur, neque censcantur reuocata ea, quæ constitunt in facto. *Oldrad. d. consil. 266. num. 12. ver. item priuilegia,* vbi, quod nisi sit de eis facta mentio, non sunt reuocata, & latius in fine consilii *num. 16. ver. ratio subest talis.* Amplia; quia reuocatio priuilegiorum generalis non comprehendit Ecclesiasticas exemptiones, & piorum locorum. Vide, *Priuilegiorum reuocatio generalis non comprehendit. Concluf. 750.* Amplia; quia reuocatio statutorum Pistorii facta per Florentinos non comprehendit statuta Pistorii concedentia priuilegia operæ Ecclesie. *Cast. consil. 146. Super primo, lib. 1.* Extende; quia in reuocatione generali non veniunt concessa in priuilegium particularibus collegiis, seu personis. *Cast. d. consil. 146. in princip. lib. 1. vbi apostill. in
10 ver. in priuilegium.* Extende; quia per generalem reuocationem legis, vel statuti non censetur reuocata lex, vel statutum, ex qua, vel quo censetur alterius ius quaesitum. *Cast. d. consil. 146. ver. secunda
11 ratio, lib. 1. vbi,* quod licet possit ciuitas tollere ius particularis personæ, non tamen præsumitur, quod velit. Extende; quia non potest Princeps secularis per generalem reuocationem tollere priuilegia concessa non subditis, & Ecclesiis. *Cast. d. consil. 146. circa fin. ver. 3. quia, lib. 1. Alex. consil. fin. num. 21. in fin. lib. 4. Et
12 tamem* non præsumitur velle reuocare concessa locis piis, nisi expresse dicat. *Cast. d. consil. 146. in fin. lib. 1.* Extende; quia reuocatio generalis non se extendit ad ea, quæ non possunt reuocari, prout concessa in vim contractus, vel ex causa onerosa. *Alex. consil. vlt. num. 2. lib. 4. quod est Barbar. Alex. consil. 54. num. 11. & seq. lib. 4. quod est
13 Vincentii Palæotti.* Extende; quia cassatio, & derogatio priuilegiorum in genere non comprehendit priuilegia specia-
14 lia in fauorem certarum personarum, nisi fiat specialis mentio. *Alex. d. consil. vlt. lib. 4. num. 24. ver. item & quarto, quod est Barbar. Alex. consil. 123. Scriptis, num. 16. eod. lib. 4. vbi apostilla in ver. fauorem,
15 ciat Rom. consil. 536. Quod indultum Petri, & consil. 498. In casu quo. Ias. consil. 146. col. 4. lib. 4. Vide Concluf. prox. præced.*

Reuocari possunt præiudicialia in iudicio, & extra facta, & quæ, & quando. Concluf. 320.

CONFESSIO in iudicio facta per errorem potest reuocari, & qualiter procedat. Vide, *Confessio per errorem quando possit reuocari, vel non. Concluf. 649.* Confessio maxime reuocatur quando-
2 cunque ante sententiam, quando ex ea quis incideret in penam. *Rom. consil. 59. num. 13. & 14. vbi apostill. & consil. 70. num. 6. ver. se-
3 cundo quia, cum seq. vbi apost.* Interrogationi aduersarii respondens potest reuocare, si nulla est captio partis, cui facta est respon-
4 sio. *Rom. consil. 59. num. 12. vbi apost. in ver. captio, & consil. 70. nu. 6. in fin. ver. 3. quia.* Extende, siue sit affirmatiua, siue negatiua. *Rom. d. consil. 59. num. 9. & seq. & consil. 70. num. 6. & seq. vbi late.
5 Positionibus respondens potest incontinenti reuocare suam confessionem, vel negationem, gloss. in c. cum in positionibus, in v. r. iusta causa, de iure iur. in 6. Rom. d. consil. 59. num. 12. vbi apost. in ver. corrigere, dat concord. & in ver. positionem, & consil. 70. num. 6. ver. primo quia.* Testis potest incontinenti corrigere, & reuocare dictum suum. *Rom. d. consil. 59. num. 12. & consil. 70. num. 6. ver. 1. quia, vbi apost.*

Reuocari, & mutari possunt multa. Concluf. 321.

TESTAMENTUM mutari, & reuocari potest vsq; ad mortem. *1. Vide, Testamentum potest regulariter reuocari. Concluf. 150. & Te-
2 stamenti non reuocandi pactum non valet. Vide eandem Con-
3 cluf. 150.*

C 4

cluf. 150.

3 clus. 150. supra allegatam. † Diuisio facta per patrem inter filios potest reuocari, quia est actus praeueniens dispositionem ultimae voluntatis. Oldrad. *consil.* 230. in princ. ver. & circa hoc. † Donatio facta per patrem filio est reuocabilis; quia mortem expectat. 5 Oldrad. *consil.* 231. ver. si quis autem, num. 2. † Restrige in donatione facta per Regem, vel alium non recognoscentem superiorem; quia donatio valet, nec reuocari potest. Oldrad. *d. consil.* 231. num. 1. 6 ver. nisi forte. † Pactum quod non liceat diuidere non valet, & reuocari potest. Angel. *consil.* 235. Punctus est talis, num. 2. † Societatis non finitum pactum reuocari potest. Angel. *d. consil.* 235. num. 2. 8 † Procuratoris non reuocandi pactum non valet. Angel. *d. consil.* 235. per tot. † Concessa per viam legis reuocari possunt; ideo Populus Romanus, qui per viam legis Regie transiit in Principem omnem iurisdictionem, potest reuocare imperium. Signor. Homod. *consil.* 70. In questione vertente, num. 8. ver. item non obstat secundario. Vide infra, Reuocatio Procuratoris, vel alterius mandatarii quid operetur, &c. Concluf. 324.

Reuocatio tacita inducitur ex actu contrario, & quando. Concluf. 322.

1 **E**PISCOPVS † conferens beneficium censetur reuocare potestatem datam suo Vicario conferendi ad illum actum, quando non apparet de praeuentione. Calder. *consil.* 69. alias 2. de offic. vicar. quod duplicatur *consil.* 228. alias 7. de praben. ver. item Episcopus potest. † Amplia; quia delegans cognoscens causam delegatam videtur reuocare in hoc delegatum. Calder. *d. consil.* 69. alias 2. de offic. vicar. & *consil.* 228. alias 7. de praben. vbi ponit alia exempla similia. Vide, Protestatio contraria facta non releuat, quia factio tollitur. Concluf. 944.

Reuocatio facta per testem, vel reum de eo, quod deponit, non enervat primum dictum, & quando secus. Concluf. 323.

1 **T**ESTIS † deponens in iudicio vnum, & cum iuramento, licet postea renocet illud dictum extra iudicium, non tamen enervat primum testimonium, & sicut nobis de testib. per quem ita Felin. in 2. c. cum tua, num. 6. ver. tertia conclusio, eod. tit. † Extende, etiam si reuocatio fiat in articulo mortis; quia non enervat primum dictum. Felin. *d. c. cum tua*, num. 6. ver. tertia conclusio, de testib. † Extende; quia etiam si sententia sit ferenda, super primo dicto ferri debet. Felin. vbi supra. † Contrarium, quod si sententia est lata ante reuocationem primi dicti, substat, sed si esset ferenda, non debet ferri. Felin. vbi supra. † Declara; quia si non est lata sententia, debet testis reuocans torqueri. Felin. vbi supra. Vide, Testis, qui in primo examine dicit vnum, & in secundo examine dicit contrarium, probat ut in primo, & quando secus. Concluf. 237. Vide Gabriel. *concluf.* 30. num. 3. & *concluf.* 32. num. 16. lib. 7. † Amplia; quia reus quoad se, & testis quoad alios, si primo cum iuramento exculpauit, postea in secundo examine accusat tertium, statim primo dicto. 7 Olafch. *decis. Pedemont.* 79. num. 19. cum seq. † Declara; quia si adhibetur tortura, prout adhiberi debet, statim illi dicto, in quo perleuatur in tortura. Vide, Testis, qui in primo examine. Concluf. 237. 8 supra allegata, ver. limita. † Amplia in casu contrario; quia si socius criminis in casibus, in quibus potest deponere, accusauit Titium socium eiusdem criminis, & ratificauit, si postea, dum conducitur ad furcam, publice exculpat eum, talis exculpatio non valet, nec attenditur, plene Marfil. in *praxi*. §. restat, per tot. vbi pro vtraque parte, & hanc tueri per multa iura, & multas rationes, videlicet, quia non fit in iudicio, prout prima confessio, & quia non expectasset tam diu, & quia confortatores causant exculpationes ad instantiam accusati, & quia sunt extra se in actu illo, plures citat pro hac parte Menoch. *de arbit. cas.* 108. num. 20. ver. extenditur. Bosl. *tit. de indic. num.* 191. † Contrarium tenent plures, quos idem Marfil. *d. praxi*. §. restat, in princ. † Declara; quia negari non potest, quin debilitetur depositio reuocata. Alex. *consil.* 124. num. 25. ver. & postea, quod verum esset, lib. 6. † Declara; quia forte in foro poli valet, sed non in foro fori. Marfil. *d. §. restat. in fin.* † Declara, ut si extant indicia contra exculpatum, non releuet exculpatio, alias sic. Marfil. vbi supra. † Extende, etiam si fiat in carcere, quia non valet tantum extra iudicium. Marfil. *d. §. restat. num.* 17. † Contrarium, quod imo exculpatio facta ab eo, qui prius accusauerat, etiam cum iuramento excuset, & valeat, dicit Mascard. qui plures allegat. Concluf. 1130. num. 12. & seq. † Declara; quia quoad ipsum confitentem nihil releuat exculpatio, sed quoad tertium valet, & attenditur. Gramma. *voto* 3. num. 15. & seq. vbi tollit contraria, &

voto 11. num. 18. quem refert Carrer. in *praxi* 2. *tract. de indic. §. octauum iudicium*, num. 9. Marfil. *consil.* 109. num. 30. & seq. Decian. *consil.* 18. num. 65. & seq. lib. 1. Hippol. Rim. *consil.* 420. num. 17. lib. 4. Burlat. *consil.* 201. num. 146. & seq. † Extende ampliationem, ut exculpatio non releuet, si plures essent inquisiti, vel carcerati, & offensus exculparet aliquos. Mascard. *d. conclus.* 1130. in fin. † Restrige in exculpatione geminata, vel facta in conformatione; quia reputatur iudicialis, & iurata. Burlat. *consil.* 201. num. 146. & seq. † Restrige, quando reuocatio fieret in forma iudicii coram iudice, vel solemniter. Bosl. *d. tit. de indic. num.* 191. quod Mediolani extat statutum de hoc. Vide, Exculpatio facta ab offenso quid operetur. Concluf. 467.

Reuocatio procuratoris, vel alterius mandatarii quid operetur, vel non, ante notificationem. Concluf. 324.

REUOCATIO † sine noticia reuocationis regulariter non impedit, nec prauat actionem alias legitime gestam post reuocationem in praedictum gerentis, vel eius, cum quo est gestum, siue sit iudicialis, siue extrajudicialis, cap. ex parte decani, de rescr. cum ibi not. Calder. *consil.* 84. An si Papa, in princ. quod est 4. de off. Leg. † Amplia in Legato reuocato per Papam; quia ante scientiam reuocationis valet gesta per eum; & praesumitur ignorantia. Cald. *d. consil.* 84. per tot. alias 4. de off. Leg. † Amplia in iudice; quia licet reuocetur; & per solam reuocationem cesset iurisdiclio, tamen valet gesta à iudice reuocato ante scientiam, ita Cald. declarat text. in *iudicium soluitur*. ff. de iud. *d. consil.* 84. in princ. ver. non obstat, alias 4. de off. Leg. † Extende in iudice delegato, vel subdelegato; quia valet sententia lata per eum post reuocationem; si ignorauit reuocationem. Bald. *consil.* 111. Processus factus, lib. 5. † Restrige; quia non valet gesta à iudice post reuocationem, quando sciuit, vel scire debuit reuocationem. Bald. *d. consil.* 111. lib. 5. † Limita in translatione domini; quia sola reuocatio sine noticia impedit translationem domini, l. eius, qui in provincia, ff. si cert. per. Cald. *consil.* 84. in princ. alias 4. de off. Leg. † Limita in matrimonio contrahendo; quia si contraheretur per procuratorem reuocatum, non valeret, etiam si reuocatio non sit nota; quia in iis, quae sunt ardua, & pendunt à solo consensu, sola reuocatio operatur, sine noticia, ff. de procur. in 6. † Declara; quia quando procurator est datus generaliter non contra certam personam, neque certo loco, reuocatio debet fieri publice, secus si cum certa persona; quia sufficit, quod sit notificata illi personae, & procuratori. Cuman. *consil.* 148. Venerabilis vir, num. 3. ver. ad secundum. Vide, Ignorantia praesumitur in dubio. Concluf. 23. Vide, Procurator reuocatur multis modis. Concluf. 860. Vide, Procuratoris reuocatio an debeat notificari, & quibus. Concluf. 861. Vide, Procuratoris reuocati gesta non valent, & quando secus. Concluf. 862.

Reuocatio vicarii, & officialium, qui pendunt à mera voluntate, qualiter fiat, & quae requirantur. Concluf. 325.

VICARIVS † Episcopi, & alii officiales, qui pendunt à mera voluntate constituentis, possunt reuocari ad omnem voluntatem constituentis. Castr. *consil.* 362. num. 4. ver. nunc ergo, lib. 1. † Ex-tende; etiam si esset perpetuo deputatus, & promississet etiam cum iuramento; quia licet efficiatur peritius, tamen valet reuocatio. Castr. *d. consil.* 362. num. 4. lib. 1. † Reuocatio ad extrajudicialia facta regulariter debet notificari, ut annullentur gesta post reuocationem. Vide, Procuratoris reuocatio an debeat intimari, & quibus. Concluf. 861. † Restrige in casu speciali, quando procurator est constitutus ab Ecclesiastica persona ad renunciandum; quia non valet reuocatio, si non est notificata, licet concurrant ista quatuor, de quibus supra. Castr. *d. consil.* 362. col. fin. ver. nec obstat, lib. 1. † Limita; quia reuocatio facta de vicario annullat acta per eum facta in extrajudicialibus; quando concurrunt quatuor, etiam si non sit notificata, & est generale in omnibus extrajudicialibus, primo; quod quis sit constitutus ad actus extrajudiciales; secundo; quod actus, qui geritur per vicarium, vel procuratorem, sit talis, qui non possit geri sine expressa voluntate domini; tertio; quod reuocatio non redundet in damnum pecuniarum tertii, nec ipsius procuratoris; quarto; quod talis sit actus, quem dominus non habebat de necessitate facere, exempla sunt; si constituo procuratorem ad manumittendum seruum meum, deinde ipsum ignorauit reuoco, non valet manumissio facta post reuocationem, l. si pater, ff. de manumiss. vindict. quia concurrunt ista quatuor. Castr. *consil.* 362. Venerabilis vir, num. 5. ver. quarto quaritur, vbi in fin. lib. 1. vbi po-

vbi pontificalia exempla, & dicitur fecus, si vnum ex quatuor requiritis deficiat. Vide, *Mandatum finitur morte, & aliis modis. Concluf. 65.*

Renouaciones diuerſæ ſummorum Pontificum, quæ hodie non habentur. *Concluf. 326.*

BONIFACIUS IX. qui diuerſas conceſſiones in præiudicium Eccleſiarum ſecerat, illas omnes reuocauit, vt de reuocatione Zabari. *conſil. 147. in fin. themata ibi poſiti ſub anno 1403.*

Rens qualis naturæ exiſtat, & quis dicatur actor. *Concluf. 327.*

REORVM ꝑ eſt fugere, vt norum eſt prouerbium apud omnes. ꝑ Amplia; quia reorum eſt omnia negare; ideo magis creditur actori, quam reo circa ea, quæ proponuntur ab eis. Fulgoſ. *conſil. 13. Circa primum, num. 1. ver. credendum.* ꝑ Extendit quia officiū rei eſt ſe defendere; l. 1. in princip. vbi Bart. & Doct. ff. de eden. 4. laſ. in l. ſi ex pecunia, col. fin. ver. circa iſtud. C. de ſeru. fugit. ꝑ Amplia; quia nulla exceptio rei præſumitur vera. Franch. in c. interpoſita, col. 2. de appell. ꝑ Extēdet quia reus excipiens præſumitur calumniari, ſi non probat ſuam exceptionem. Corn. *conſil. 80. col. 1. lib. 3.* 6. Vide, *Fauendum reo, & quomodo, & in quibus. Concluf. 85.* ꝑ Et dicitur reus, qui conuenitur in iudicio ab actore petiſe abſolui; ſecus ſi, antequam conueniretur ab actore, ipſe præuenit, cum ſit actor vere, dum petiſe abſolui non moleſtatur. Vide Maſcard. *Concluf. 475. Debere. Vide plenius, Actor quando, & in quibus caſibus reus exiſtat. Concluf. 118.*

Rex qualiter, & à quibus eligi poſſit. *Concluf. 328.*

REX ꝑ eligi poſſit nouus à Regnicolis, quando Regnum viduatum remanet Rege, & ſtirpe regia. Bald. *conſil. 389. Conſuetudo eſt, in fin. ver. conſuſio ſecunda. lib. 2. vbi quod poſſunt in electione dare normam ſucceſſioni per primogenitum, vel alio modo. Vide, Imperium qualiter ſit à Deo, & à Populo. Concluf. 31. Vide, Principes à quo creari poſſit. Concluf. 664.*

Reges vnde originem habuerint. *Concluf. 329.*

REGES ꝑ ab initio creati ſunt facti, quom fuerunt ab intellectu, ideo quanto præſtantior eſt Rex, tanto maiori intellectu debet abundare; quia iſtis artibus Imperium eorum conſecratur, quibus ortum eſt, quoniam eiſdem nutrimur, & ſumus. Bald. qui allegat Ariſt. in *conſil. 217. Orta guerra, num. 4. ver. Rex certe, lib. 3.*

Rex quid ſit, quare vnus tantum, & primogenitus. *Concluf. 330.*

REX ꝑ eſt nomen dignitatis, & æquitatis; ideo D. N. Ieſus Chriſtus appellatur Rex, ſed non Imperator; quia Imperator eſt nomen ſuprema potentia, & neceſſitatis. Bald. *conſil. 327. Prius enim, in fin. lib. 1. ꝑ Et dicitur Rex & Regnum à regimine recto; quia olim omnes dominantes appellabantur Reges, ſed poſtea diſtinctum, vt bene regentes & gubernantes ſint Reges, male vero gubernantes non ſint Reges, vt per Agid. Bellam. 23. qu. 5. in fin. 3. quarta pars. ver. Regum.* ꝑ Regis nomen eſt generale: vnde Clerici appellantur Reges, dum ſc, & alios bene regunt, imo quilibet dominus regens domum ſuam, & bona ſua dicitur Rex, ita Luc. 4. de Penna in l. 1. C. de conduct. & procurat. lib. 11. col. 2. ꝑ Proprie autem dicitur Rex, qui habet Regnum ab Eccleſia Romana. Luc. de Penna d. l. 1. col. 2. C. de conduct. & procurat. lib. 11. allegat Hoſtien. in 5. cap. venerabilem, in ver. Germanos, de electio. ꝑ Et quod Regnum, & Rex ſit de iure diuino, & ante Imperium. Anchar. d. *conſil. 339. in 6. princ.* ꝑ Et quod Regnum, & Monarchia Regni ſit de iure gentium, nec poſſit Rex etiam cum Principibus Regni præiudicare, niſi in vita ſua. Caſtr. *conſil. 70. Quia fruſtra, num. 5. & 6. ver. circa ſecundum, lib. 1. Vide, Caput vnicum conueniunt cuilibet corpori, vero, vel myſtico. Concluf. 77. Vide, Primogenitura in ſucceſſione Regni quare inueniatur. Concluf. 653. Vide, Regnum quid ſit. Concluf. 87. ꝑ Rex quare vnus tantum, & primogenitus admittatur, excluſis ſecundo genitis, ponit Oldrad. *conſil. 94. Eleganter, num. 7. ver. ſed adhuc inſtat, cum multis ſeq. vbi quod pro vnione, & vtilitate publica ex quadam neceſſitate fuit introductum, quod vnus ſolus præcipiat, & ponit rationem multiplicem, & exempla, quare primogenitus ſuccedat. Anchar. *conſil. 339. num. 3. vbi ponit plurima exempla naturalia, quod vnico deferatur Regnum, idem Zabari. conſil. 137. col. 1. in fin. ver. ordine genitura, vbi, quod fuit, ne ſcindatur Regnum, quod debet eſſe vnicum, non diuiſum. Abb. *conſil. 3. Nitar. num. 3. & 4. lib. 2. ver. & hoc ſi, vbi, quod introductum eſt ob bonum publicum, ne ſcindatur Regnum, & quia melius eſt, quod Regnum, & feudum dignitatis regatur per vnum, quam per plures, adducit aliqua****

exempla. Vide, *Primogenitus quo iure ſuccedat in Regno. Concluf. 658. Vide Concluf. prox. ſeq.*

Rex ſuccedens tanquam primogenitus obligatur, vt hæres patris, & quando ſecus. *Concluf. 331.*

REX ꝑ ſuccedens in Regno tanquam primogenitus, excluſis aliis minoribus, & ſecundogenitis filiis non liberatur, quin tanquam hæres patris teneatur ad onera defuncti patris Regis. Oldrad. *conſil. 94. incip. Eleganter, num. 5. & ſeq. ver. ad hæc duo.* ꝑ Amplia, vt procedat, etiam ſi adiuſſet hæreditatem paternam cum beneficio legis & inuentarii; quia verendum eſt Regi velle vt hoc beneficio. Oldrad. d. *conſil. 94. circa fin. num. 22. ver. in contrarium.* ꝑ Amplia, vt procedat, etiam ſi non ex voluntate patris, ſed contravoluntatem Regnum conſequeretur; quia tanquam quali hæres tenetur, & obligatur ad ea, quæ fecit prædeceſſor eius in Regno. Oldrad. d. *conſil. 94. num. 17. ver. imo ſi præmiſſi.* Vide, *Succeſſor in dignitate, vel Regno tenetur ad debita prædeceſſoris, & quando ſecus. Concluf. 876.* ꝑ Limita; quia ſi obligatio patris Regis fuit nullam diminutionem Regni, vel ob metum, poteſt dicere de nullitate, licet pater Rex non dixerit. Zabari. *conſil. 137. num. 5. ver. ſecunda ratio. Vide Conclufionem proximæ præcedentem.*

Rex ſuccedens ex primogenitura dicitur habere à patre, non autem iure ſuo. *Concluf. 332.*

REX ꝑ primogenitus ſuccedens in Regno vigore primogenitura excluſis ſecundogenitis an dicatur habere Regnum ex iure ſuo proprio, an à patre. Oldrad. *conſil. 94. Eleganter, ver. ad hæc duo, num. 5. vbi, quod à patre vique in fin. conſilii, ita quod obligatur ex facto patris, & tanquam hæres.* ꝑ Imo amplia in tantum eſſe verum, quod capit à patre, vt ſi primogenitus repudiaret hæreditatem paternam, Regnum deuolueretur ad ſecundogenitum. Oldrad. d. *conſil. 94. num. 15. ver. iterum certum eſt.* ꝑ Amplia in tantum primogenitum capere Regnum à patre, vt poſſit priuari ſucceſſione ex cauſa, & vocari ſecundogenitus. Oldrad. d. *conſil. 94. num. 16. ver. rursus, col. antepen. ꝑ Amplia; quia plus operatur filiatio, quam primogenitura, quia ſi non eſſet filius, licet primogenitus, non ſuccederet in Regno. Anchar. *conſil. 339. num. 15. vbi allegat Oldrad. conſil. 92. Vide, Primogenitus an iure ſuo, vel iure patris ſuccedat. Concluf. 656. Vide, Primogenitus quo iure ſuccedat in Regno. Concluf. 658.**

Rex qualis eſſe debeat, & ad quæ obligetur pro Regno ſuo. *Concluf. 333.*

MAGNANIMVS, ꝑ non auarus, prout mulier. Anchar. *conſil. 339. num. 8. ꝑ Circumſpectus, c. grandi, de ſuppl. neglig. lib. 6. ꝑ Potens, Anchar. d. *conſil. 339. num. 8. ꝑ Deum præ oculis habere debet Rex; pietatem, benignitatem, & præ cæteris debet eſſe Catholicus. Anchar. d. *conſil. 339. num. 27. vbi iſta eſſe dicit in Rege Ludouico Siciliae, & Hieruſalem. ꝑ Originaria tamen cauſa inſpicitur; quia ſi Regnum eſt ſæmineum, prout Regnum Aragonum, tunc in ſæminam tranſit. Anchar. d. *conſil. 339. num. 12. ꝑ In concurſu plurium prætendentium Regnum conſiderantur qualitates conuenientes Regi, vt in pari cauſa magis qualificatus præferatur. Anchar. d. *conſil. 339. num. 27. ꝑ Proprium Regis eſt iudicium, & iuſtitiam facere, vnde via Regia dicitur via iuſtitiae. Luc. de Penna in l. 1. C. de conduct. & procurat. lib. 11. vbi plurima ad Regem ſpectantia. ꝑ Iuſtus, & pius eſſe debet; quia iuſtitia per ſe ſeuera eſt, vnde pietatem habere debet, & pius intelligitur, id eſt, ſine odio, exemplo apis, qui aſſumptus in Regem, perdit aculeum. Luc. de Penna d. l. 1. de con. do. & procurat. lib. 11. col. 2. ꝑ Religio in Rege ſumme neceſſaria; quia ſalubre eſt Regibus ſubmittere colla Episcopis, & presbyteris, cap. certum eſt, 10. diſtinct. quia etiam hoc apud Gentiles obſeruatum fuit, vt dicit Valer. Max. in 1. Rubr. Omnia poſt religionem ponenda, & ſemper noſtra ciuitas hoc duxit, etiam in quibus ſumma maiestas conſpicitur decus voluit, quapropter non dubitauerunt Sacri Imperia ſeruare, ita ſe humanum rerum futura regimen exiſtimantia. ſi diuina potentia bene, at que conſtanter fuiſſent ſamulata, hæc omnia Luc. de Penna, vbi ſupra. ꝑ Eccleſiam vniuerſalem & omnes Eccleſias, & Eccleſiaſticam libertatem tueri debent, nedum Imperator, & Reges, ſed omnes Principes; quia ad hoc ſunt in terris dati à Deo, & ſi negli-gunt, poſſunt excommunicari, de Imperatore eſt c. ab Imperatoribus, 23. q. 3. quod eſt ex cõcilio Carthaginenſi, de Regibus & omnibus Principibus eſt text. in c. Principes, & cap. adminiſtratores, 23. qu. 5. ꝑ Tenetur Rex iura Regni, & honorem coronæ illibata ſeruare. 11. Zabarell. *conſil. 137. num. 5. ꝑ Augere tenetur dignitatem, & non poteſt illa minuire, vel ſcindere. Zabarell. d. *conſil. 137. num. 5. ꝑ Ita rare tenetur ſeruare promiſſa. Zabari. d. *conſil. 137. num. 7. ver. ſed nec iuramentum. Vide, Principes quid curare debeant pro ſuis ſubditis, & e conuerſo. Concluf. 679.********

Rex

Rex pupillus an completo anno 14. administret.
Concluf. 334.

Rex pupillus an completo 14. anno ita exeat tutelam, vt possit administrare, nec teneatur subesse curatori. Oldr. late pro vtraque parte. *confil. 52. vbi videtur concludere, quod compellatur subesse curatori vsque ad 20. annum, & quod non possit administrare, vbi multa de mala administratione puerorum.* Vide omnino *Agid. Bellam. confil. 48. in fin. num. 52. & 53. vbi, quod Rex potest etiam impubes necessaria facere, cum habeat Parlamentum, & Consiliarios, qui supplent tutorem, & administratorem.*

Rex carceratus an obligetur ex contractu celebrato in carcere. Concluf. 335.

Rex Cypri iniuste carceratus à Ianuensis cum filio, & multis de familia Regia, qui mortui sunt traditi, quia vt se, & filium liberaret, promissit multa Ianuensis, dum esset in carcere medio iuramento, non teneatur ad illorum obseruantiam; quia propter metum sunt promissa. *Zabar. confil. 137. in princ. vbi maxime, quia alios confanguineos Regis morti tradiderunt.* Extende, vt neque valeat ratificatio facta, postquam fuit in Regno liber, si filius detinebatur in carcere; quia idem metus durabat. *Zabarell. d. confil. 137. num. 2. ver. & ex eadem causa.* Declara tamen; quia si esset iuste carceratus, valeret obligatio, & promissio, & obligaretur, dummodo non tendat in diuisionem, & diminutionem Regni, quia tunc licet cessaret metus, non valeret propter Regni detrimentum. *Zabar. d. confil. 137. num. 5. ver. secundum ratio.* Amplia; quia non valet obligatio Regis, per quam grauitur laeditur dignitas Regni. *Zabar. d. confil. 137. num. 5.* Declara, nisi de consilio, & consensu maioris partis procerum Regni faceret; quia negocia Regni sunt negocia vniuersitatis, quæ non expediuntur in arduis, nisi cum consensu maioris partis vniuersitatis. *Zabar. d. confil. 137. num. 5. in fin. ver. item in casu isto, & num. 6. Vide, Carceratus an possit contrahere, vel distrabere. Concluf. 89.*

Rex potest alienare, & donare, & quando secus.
Concluf. 336.

Rex potest donare valide, & alienare, dummodo grauitur dignitatem Regiam non lædat. *Oldrad. confil. 94. Eleganter, circa fin. num. 23. ver. sed quid in casu 6. Abb. confil. 3. Nitar. col. 19. lib. 2. ver. 2. in argumentis præmissis.* Amplia; quia potest Imperator, vel Rex donare, & alienare per modum concessionis in feudum. *Abb. d. confil. 3. Nitar. col. 19. ver. Bald. in loco præallegato, lib. 2. & maxime in fin. col. 19. ver. præterea & secundo.* Amplia in tantum, vt etiam si iurauerit non donare, possit tamen filius, & uxori suæ donare, quia non comprehenduntur in constitutione, vel obligatione iurata de non donando. *Oldrad. confil. 95. Ex forma illius.* Amplia; quia licet Rex non possit donare, vel alienare iura Regni, neque castra, & iurisdictiones, debet intelligi, quando grauitur læderet, secus si modice læderet, & in hoc attenditur habitus respectu ad amplissimum Regnum (prout Franciæ) & ad munificentiam Regis, & ad merita eius, cui donatur. *Abb. d. confil. 3. col. 19. in fin. ver. præterea & tertio, lib. 2.* Amplia; quia Rex potest donare castra & loca militibus suis, dummodo non minuat honor, vel status Regni. *Bald. d. confil. 159. num. 7. in fin. ver. in super præsupponendum, lib. 3.* Amplia, quia Imperator, & Rex bene possunt libere alienare, & donare ea, quæ sunt proprium patrimonium. *Abb. d. confil. 3. col. 19. ver. ad propositum, lib. 2.* Amplia, quando Imperator, vel Rex ex causa remunerationis donaret, quia talis donatio est potius remuneratio, quæ nec reuocari potest propter ingratitudinem, & quando dat per viam iustitiæ, & quasi necessitatis. *Abb. d. confil. 3. col. pen. in princ. lib. 2.* Limita; quia non potest facere donationes, vel alienationes grauitur lædentes, & diminuentes Regnum. *Bald. d. confil. 159. Super eo, quod, num. 3. ver. & hæc vera sunt, lib. 3. & multa in simili Roland. à Vall. confil. 2. num. 94. & seq. lib. 1. Abb. confil. 3. Nitar. col. 18. in fin. & col. 19. lib. 2. vbi loquitur in Rege Franciæ, qui non potest donare castra, & proprietates iurisdictionis Regni; quia contra publicam vtilitatem, & ad nihilum Regnum deduceretur.* Declara; quia non potest Rex donare absolute ciuitates etiam pia causæ sine consensu omnium Principum, & populorum, quando non remanet vlla iurisdicção Regi donanti. *Castr. confil. 70. Quia frustra, num. 6. ver. sed postea, lib. 1. vbi loquitur in Rege Poloniæ, & num. 7. ver. præterea magna, vbi excipit, si donaretur Romanæ Ecclesiæ; quia donando Ecclesiæ Romanæ non fit expropriatio alci domini, quod est penes Ecclesiā Romanam, se-*

quitur Rol. à Vall. *lib. 1. confil. 2. num. 98. & seq. vbi allegat Card. confil. 137. & de Rege Franciæ Neuz. confil. 12. inter confil. Brun. num. 156. & seq. vbi plura cumulat, quod Rex, & Papa non possunt ardua expedire sine cōsilio Procerum.* Imo plus dicit *Castr. d. confil. 70. num. 6. ver. plus dico, quod ex quo Monarchia Regnorum est de iure gentium, si consentit Princeps, & populi non possent præiudicare succelloribus, quin reuocare possint.* Roland. à Vall. *d. confil. 2. num. 99. lib. 1. cum seq. maxime num. 102. vbi alios citat, vbi quod ipsemet, qui alienauit, potest venire contra.* Declara; quia Rex, seu Imperator non potest donare, seu alienare in graue præiudicium Regni; quia iurat non alienare, & quia esset contra bonum publicum vniuersale; quia paulatim ad nihilum redigeretur Imperium, vel Regnum, si vero non tendit donatio, vel alienatio in graue damnum Regni, potest donare, & alienare, & dicitur graue damnum, si donat, vel vendit proprietatem territorii; quia facit æquales sibi, si vero concedit vsum fructum, vel daret in feudum, bene valet. *Abb. d. confil. 3. Nitar. col. 18. in fin. ver. 20. quæ & col. 19. lib. 2.* Limita; quia Regnum est ad similitudinem corporis humani, à quo si aliquod membrum abscinditur, non est corpus perfectum. Roland. à Vall. *confil. 1. num. 117. & seq. lib. 2. & idem dicit de Regalibus num. 126. & seq. vbi, quod Regalia sunt Sancta sanctorum, mox num. 133. vbi, quod Princeps esset homicida sui ipsius, si viscera suæ dignitatis euiscerare posset.* Et ideo non potest Rex, vel Princeps facere alienationem Regalium, vel terrarum, quæ tendat in diminutionem coronæ. Rol. à Vall. *confil. 2. num. 94. & seq. lib. 1. & plenius confil. 1. num. 109. & per tot. lib. 2. vbi plurima ad hoc.* Extende; quia nedum ipse Rex, vel Princeps alienans potest reuocare tales alienationes. Roland. *confil. 2. num. 100. lib. 1.* Sed etiam quilibet de Regno pro interesse Reipublicæ. Rol. à Vall. *confil. 1. num. 113. lib. 2.* Extende, etiam si faciat per viam infeudationis, quia si tendat in diminutionem Regni & coronæ, non valet. Rol. à Vall. *d. confil. 1. num. 127. lib. 2.* Restringe, quando concessio Regalium esset ad vitam concedentis, vel ad vitam eius, cui fit concessio. Roland. à Vall. *d. confil. 1. num. 128. lib. 2.* Declara restrictionem, dummodo is, cui fuit concessio facta, sit talis, vt omne consilium Regis in eo quiescat. Roland. *d. confil. 1. num. 128. circa med. lib. 2. allegat Afflict. hoc dicentem in Rubr. quæ sint Regalia, num. 71. ver. item secundum Andr. Vide, Princeps non potest alienare in magnam lesionem sui Principatus, & quando secus. Concluf. 694. Vide, Regalia an possint alienari, & qualiter. Concluf. 83.*

Rex potest in Regno suo multa. Concluf. 337.

Reges omnes in Regno suo possunt deponere, & creare Ducibus, & Marchionibus. *Bald. confil. 327. Præterea enim, num. 10. ver. item Reges omnes mundi, lib. 1.* Amplia; quia Rex in Regno suo obtinet principalissimum Principatum; quia non recognoscit superiores, & est totum continens, & potest contrahere nomine suo, & totius terræ, & populorum suorum, & habet plenissimam potestatem. *Bald. confil. 159. Super eo quod, num. 4. ver. 3. præmittendum, lib. 3. Vide, Imperator an præstet omnibus Regibus, & quid possit. Concluf. 338.*

Reges plures numerantur. Concluf. 338.

Rex Romanorum. *Castr. confil. 70. Quia frustra, num. 2. lib. 1.* Rex Franciæ, Rex Hispaniarum, Rex Aragonum, Rex Angliæ, Rex Vngariæ, *Castr. d. confil. 70. num. 2. lib. 1. vbi, quod Rex Vngariæ, & Rex Boemiæ fuerunt arbitri inter Regem Poloniæ, & Fratres Cruciatos. Rex Boemiæ. Castr. vbi supra d. confil. 70. num. 2. lib. 1. Rex Poloniæ. Castr. d. confil. 70. num. 2. lib. 1. Rex Cazeimeri. Castr. d. confil. 70. num. 2. lib. 1. & num. 3.*

Rex Angliæ non potest esse iudex in causa propria.
Concluf. 339.

Rex Angliæ non potest esse iudex in causa sua; & ideo non debet remitti ad eum captus in vrbe, quem præterdit in Angliā deliquisse, sed Marcellus curiæ cognoscat; quia remissio non fit de maiori ad minorem, sed e contra, & de consuetudine vrbis est, quod non fiant istæ remissiones. *Oldrad. confil. 124. Quod remissio. Vide, Angliæ statuta, consuetudines, & privilegia. Concluf. 331.* Hodie iste modernus Rex, qui expectabatur futurus Catholicus, cum omnino defecerit à fide, & religione Christi, non amplius appellandus est Rex, & in eo continuat censura, excommunicatio, & priuatio declarata per sel. rec. Paulum III. & ideo quæ dixi de bono regimine sperato supra in ver. Clerici non subsunt. *Concluf. 385. num. 45. in fin. hodie cessant, istud Regnum adeo fuit Sedi Apostolicæ aliquando ita deuotum, vt censuale se fecerit beatorum Apostolorum Petri & Pauli, & Sedi Apostolicæ sub Innoc. III. vt me-*

minit Franciscus Ioannes de *Viti Roman. Pontif.* vbi fol. 244. ponit priuilegium subiectionis Regnorum Angliæ, & Hiberniæ, gloss. i. in *e. ca. que, de consub.* Item ob singularem religionem Henrici Regis Angliæ Leo X. illum decorauit, vt appellaretur defensor Fidei, vt in Bulla Leonis X. num. 38. Et si quisquam ex Regibus esset obligatus Fidem & Religionem defendere, modernus Rex Angliæ obligaretur, tam propter immensum beneficium à Deo collatum, quod Regna Angliæ, Hiberniæ, & Scotiæ vnita consecutus fuerit, quam etiam quod effectus esset successor hæreticæ Reginiæ, quæ matrem moderni Regis Catholicam morti tradidit, cum maxima impietate.

Rex Apuliæ est feudatarius Romanæ Ecclesiæ, eiusque statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 340.

Rex Apuliæ, quia habet Regnum emphyteuticum Ecclesiæ Romanæ, ideo in eo succeditur per ius accrescendi secundum naturam emphyteutis. Bald. *consil.* 431. Punctus *questionis*, n. 1. *ver. sextaratio*, lib. 2. & secundum inuestituram, quam habet ab Ecclesiâ, quia est feudum Ecclesiæ Romanæ, Bart. plene in *auth. post fratres*, C. de *legit. hered.* vbi apostilla dat infinitos concord. in *ver. Apulia*. Illud regnum habet supra se Romanam Ecclesiam, tamen Rex inuestitus, licet recognoscat Ecclesiam, dicitur quoad subditos suos habere iura supremi Regis, ita Agid. Bellam. *consil.* 15. num. 7. ita Paris. *consil.* 1. num. 97. & *seq. lib. 1. Rol. à Vall.* *consil.* 88. num. 31. lib. 1. Et consuetudo huius Regni est, quod feuda transeunt ad feminas non extantibus masculis. Rom. *consil.* 367. vbi apost. in *ver. non succedere*, circa fin. citat plurimos hoc attestantes. Imo quod illud Regnum Apuliæ sit patrimonium Beati Petri, & Romanæ Ecclesiæ, gloss. in *c. in Monasteriis*, 19. q. 3. in *ver. miles*. Vide, *Apulia statuta, consuetudines, & priuilegia*. Concl. 343.

Rex Aragonum non recognoscit superiorem, statuta, consuetudines, & priuilegia Regni. Concl. 341.

Rex Aragonum, prout Rex Franciæ, non recognoscit Imperatorem. Agid. Bellam. *consil.* 42. num. 9. & est text. in *c. Abbate sane*, de *re iudic.* in 6. quem ad hoc citat Rom. *consil.* 298. Circa *præmissa*, in princ. vbi per illum text. dicitur, quod Rex Aragonum in Regno suo à tanto tempore tunc citra, quod non erat memoria hominum, superiorem non recognoscit, & in Regno suo vices Imperatoris obtinet, etiam in iis, quæ Imperatori in signum singularis prærogatiue competunt. Contrarium dicit Ang. Arret. *consil.* 119. in *themate supradicto*, num. 6. & *seq. ver. capio secundum*, vbi, quod recognoscit Papam, prout omnes Reges; ideo non potest referuata Papæ & Imperatori, prout legitimare spurius; quia est de referuatis Papæ, & Imperatori, & non potest vti plenitudine potestatis. Declarat tamen idem Angel. Arret. *d. consil.* 119. circa fin. prædicta procedere, nisi habeat in facultatibus, vel nisi præscripserit legitime, num. 13. & *seq. ver. sed quod dixi*. Sodomitæ crimen ex constitutione Regni punitur pena mortis, vt sodomita comburatur, & bona illius si co applicentur, super qua Ant. de Butr. *consil.* 58. per tot. dicit, quod si moriatur sodomita ante sententiam condemnatoriam, cessat confiscatio bonorum; quia morte extinguitur delictum, & dicit procedere, siue pena confiscationis imponatur principaliter, siue in consequentiam, quando iure speciali, & statuario imponitur, allegat *l. iudiciorum*, ff. de *accus.* Extendit, etiam si extra Regnum committatur hoc delictum, & ponit casum in eo, qui in ciuitate Lucana commisit hoc delictum, & seipsum ante sententiam interfecit, stante statuto Lucano, quod bona illius confiscata sint, dicit, quod ex quo spoliatur iure bonorum in ciuitate Lucana, poterunt bona in Regno Aragonum confiscari, vide eum. Vide Concl. prox. seq.

Rex Aragonum, & illius Regnum à quibus proueniat. Concl. 342.

In Regno Aragonum tempore Petri Anchar. fuerant octo generationes descendentes, & vltima erat in Rege Ioanne II. qui habuit filiam vnica, quæ fuit nupta Regi Ludouico Siciliæ, & eam fecit renunciare Regno, & instituit fratrem, qui successit in Regno, nomine Martinum, quo mortuo sine filiis legitimis, dubitabatur de successione inter superstitis, vt infra Anch. *consil.* 339. num. 5. *ver. huiusque*. Septima generatio fuit Regis Petri, qui habuit tres filios, duos masculos, videlicet Ioannem, & Martinum, qui ambo fuerunt Reges, & Eleonora, quæ fuit nupta Regi Castellæ. Anch. *d. consil.* 339. num. 5. Ex Ioanne Rege penultimo masculo descendente nata est vnica filia Iolans, quæ nuptui tradita fuit Regi Ludouico Hierusalem, & Siciliæ ex familia Regis Francorum. Anchar. *d. consil.* 339. num. 5. & num. 27. vbi in fin.

quod ista filia bis renunciauit Regno cum iuramento, videlicet antequam esset tradita, & post. Ex Rege Martino fratre Regis Ioannis natus est alius Martinus, qui mortuus est ante patrem relicto filio naturali Federico. Ex Eleonora sorore duorum Regum Io. & Martini nupta Regi Castellæ natus est Ferdinandus infans Rex Castellæ. Superiunt etiam alii de linea Regali magis antiqua; nam Rex Iacobus, qui fuit quartus Rex Aragonum, habuit duos filios, videlicet Alphonsum, qui successit in Regno, & ex eo venerunt Reges, & ex aliis filiis Alphonsi superuiebat Iacobus Comes Vrguelli. Item habuit idem Rex Iacobus IV. alium filium, qui non successit in Regno; nomine Petrum, ex quo descendit Alphonsus Dux Candiæ. Origo Regni Aragonum est à femina; quia quadam Maioralis Gledoriensis Regina Hispaniarum, & Aragonum successit in vtroque Regno, & post eam successit in Regno Aragonum Reminus priuignus dictæ Reginiæ, ex quo primo Rege Aragonum venerunt alii Reges. Rursus cum deiceret linea, quidam alius Reminus, seu Remigius Monachus sacerdos ex dispensatione Apostolica accepit uxorem, ex qua suscepit Petronillam, quæ successit in Regno, & nupsit Raymundo Bregermensi Comiti, & Marchioni, ex quo matrimonio progressæ sunt octo generationes per lineam descendentes vsque ad Reges Ioannem, & Martinum fratres. Successio igitur in Regno Aragonum femineo spectat ad filiam legitimam & naturalem Regis Ioan. qui fuit penultimus, exclusis agnatis; licet ex prole Regia sint: item exclusâ amita, & filiis amitæ masculis; item excluso nepote naturali legitimo ex vltimo Rege Martino, non obstante, quod ista filia renunciauerit patri, quando fuit nupta; quia sibi non præiudicat, & petita absolutione, sibi Regnum debetur. Anchar. *consil.* 339. per tot. vbi est casus. Extendit in tantum deberi Regnum filie femineæ, quando est femineum, vt est Regnum Aragonum, vt pater instituens transfert eam etiam fratrem non possit priuare filiam Regno. Anchar. *d. consil.* 339. num. 18. & num. 24. Vide Concl. proxime præcedentem.

Rex Cyprî recognoscit Imperium, & aliqua facta de eo. Concl. 343.

Rex Cyprî fuit captus à Ianuensibus pro liberatione suæ personæ, dedit Communi Ianuæ ciuitatem Famagustanam liberam. Bald. *consil.* 182. *Casus talis est*, in princ. lib. 5. vbi, an libertas concessa præiudicat habentibus obligatos redditus dictæ ciuitatis, & dicit, quod non. Vide tamen Zab. qui dicit *consil.* 137. quod promissio facta per Regem Cyprî detentum in carcere cum filio à Ianuensibus eius inimicis, etiam ratificata, postquam fuit Rex, & liberatus medio iuramento, dum filius esset adhuc in manibus Ianuensium, non valet, & quod non obligatur, Zabarell. *d. consil.* 137. per tot. vbi, quod est consilium Collegii Paduani. Regnum Cyprî fuit captum à Ianuensibus, vbi tenebant Admiratum, & fuit de anno 1352. quo tempore subiugarunt totam insulam ad vindictam necis quorundam Ianuensium. Bald. *consil.* 378. *Saluo semper saniori*, lib. 5. Superiorem habet Imperatorem Rex Cyprî. Bald. *d. consil.* 182. num. 2. *ver. 4. probatur*, lib. 5.

Rex Franciæ non recognoscit Imperium, & statuta, consuetudines, & priuilegia Regni. Concl. 344.

Rex Franciæ est absolutus dominus, & non recognoscit Imperium, nedum de facto, vt in *c. per venerabilem*, qui filii sint legit. sed nec de iure, vt ibi not. Innoc. in *ver. recognoscat*. Oldrad. *consil.* 69. in fin. incip. *Consuevit dubitari*, vbi allegat Compstet. 63. dist. c. *Adrianus*, & Vinc. & Io. de Deo in *c. & si necesse*, de *donat. inter vir. & vxor.* licet dicat, Ioannem Theutonicum contrarium tenuisse cum aliis Italicis; quia Imperio erant subditi, idem, quod non sublit Imperio, tenent Angel. in *l. Imperatores*, ff. de *appell.* allegat Specul. in *tit. de appellat.* s. *nunc tri altimus*. Oldrad. *consil.* 98. *Factum tale est*, quadam vniuersitas, in princ. vbi dicit, quod Rex habet iura Imperialia ex priuilegio, sed nescio, an ibi de Rege Galliæ; quia dicit, Rex noster, & non exprimit, de quo Rege, licet credam de eodem Rege Galliæ loqui, & hanc partem videtur tenere Bald. *consil.* 291. *Ad euidenciam*, num. 11. in fin. lib. 2. Et quod legitimatio Imperatoris non extendatur ad bona in statu Ecclesiæ, vel Regis Franciæ; quia pro nullo reputatur. Bald. *consil.* 306. *Casus questionis*, in fin. lib. 2. & *consil.* 37. *Imperator habet*, circa fin. lib. 4. vbi, quod status Ecclesiæ est liber, & plus, q. liber ab Imperatore, prout Regnum Francorum. Bald. in *c. 1. an maritus succedat vxori in benef.* per gloss. *Instit. de patr. potest.* in *ver. Romanorum*, quam ibi sequitur Ias. qui allegat alios, & eam sequitur Soc. *conf.* 62. n. 13. lib. 1. vbi, q. Francigenæ non sunt sub Imperio, & ideo non habent filios in potestate. Et q. Rex Franciæ sit francus à iure Romano, & dedignetur subici legibus Impe-

Imperialibus, non tamen dedignetur sacros Canones imitari. Bald. *confil.* 117. *Orta guerra, in fin. lib. 3. ver. certe illa lex, & confil.* 218. *Petita venia, ver. & ideo considerandum*, vbi, quod Rex Francorum super omnes Reges Christianorum obtinet coronam libertatis, & gloriæ, *lib. 3. Guilielm. de Cun. in l. 1. ff. de off. prefec. prator. quem allegat Sign. confil.* 215. n. 3. licet ipse dicat tenuisse contrarium: Et quod non recognoscat Imperium, neque superiorem. *Egid. confil.* 1. n. 36. & *confil.* 42. n. 8. vbi, quod Regnum sua auctoritate tenet, neminem recognoscit, & se Imperatorem reputat. *Abb. confil.* 3. *Nitar. col. 13. in fin. n. 8. lib. 2.* † Contrarium tenent Io. glossi. Theutonicus allegatus per Oldrad. *d. confil.* 69. *in fin. Imol. in d. Imperatores. ff. de appellat. & est tex. in l. 2. s. iubemus etiam C. de off. prefec. prator. Afr. vbi, quod Gallia suberat Imperio, & videtur tenere Bald. confil.* 218. *Petita venia, col. 2. ver. vnde Marchio Salutarium, lib. 3. vbi, quod Imperator est dominus totius orbis, & multa dicit, licet in specie non subiciat Regem Franciæ. Signorol. Homod. confil.* 215. *Factum sic se habet.* Florian. de sancto Petro q. 3. *in ultimo dubio, n. 16.* † Declara, quod fuerit subiectus olim florenti Imperio Romano, secus autem postea, quia Imperium mutationem, & diminutionem recipit. Bald. *confil.* 328. *Queritur, si Rex, num. 8. ver. sane sub Imperatore, lib. 1.* † Declara, quia hodie Rex Franciæ, & Regnum illius non dicitur subici Imperio, quia ob sui potentiam dicit se non recognoscere superiorem. *Egid. Bellam. confil.* 39. n. 22. *ver. modo. C. & clarius confil.* 42. n. 8. † Vide circa hanc questionem, an Rex Franciæ subicit Imperio, pro vtraque parte Fabia. de Monte *tract. de emp. & vendit. in 4. q. princ. quasi. 22. num. 32.* latius in tract. qui appellatur *Viridarii somnium de potestate seculari, & Ecclesiast. cap. 35. & 36. lib. 2. & lib. 1. cap. 80.* vide alios in apost. ad Bart. in *extraug. ad reprimendum, in ver. totius orbis.* † Declara, quia licet Rex Franciæ, & alii Reges non subint Imperio ob eorum potentiam, tamen per hoc non desinit Imperator esse vniuersalis, quia species extracta de genere non facit perire genus. *Egid. Bellam. d. confil.* 42. n. 8. 9. & 10. † Declara, quia licet Rex Franciæ, prout Florentini de facto non recognoscant Imperium, tamen legibus Imperialibus subiciuntur, & illis vtuntur, quamuis etiam de facto possent nolle vt. *Cast. confil.* 171. † *Visa, & ponderata, in princ. lib. 1.* † Vide Anselmum Abbatem, qui compilauit septem libros legum Francorum, quæ sunt sanctissimæ leges, & inter alia, *lib. 7. cap. 91.* ponit intitulationem Regis Caroli Magni, videlicet, *Carolus gratia Dei Rex, Regniq. Francorum rector, & deuotus sanctæ Ecclesiæ defensor, atque adiutor in omnibus apostolica sedis, hortatu, omniumque fidelium nostrorum, & maxime Episcoporum, & religionum sacerdotum consilio.* † *Lib. 7. cap. 90.* Lex Franciæ ait; *Providendum est in omnibus, ne in aliquo Apostolica, vel Canonica decreta violentur.* † *Lib. 7. cap. 120.* Sanctum est, vt sine auctoritate, vel consensu Episcoporum presbyteri in quibuslibet Ecclesiis non constituantur, neque expellantur, & si quis deinceps hoc facere tentauerit, synodali sententia districte feriatur. † *Lib. 7. cap. 57.* Vt nemo clericorum absque consensu Episcopi sui Principem adeat, si quis adire Principem necessaria causa deposcit, hoc agatur cum consilio & tractatu Metropolit. anorum, & ceterorum Episcoporum ipsius prouinciæ. Et per totum illum tractatum reperies canones antiquos pro legibus Franciæ esse receptos, & tanta fuit religio ipsorum Regum, vt impossibile sit celebrare eorum religionem, & obedientiam versus Ecclesiam Romanam, vide illam, quia propter maximam religionem ipsam Regnum semper recepit incrementum. † *Amplia*; quia nedum de facto non est suppositus Imperio, nec recognoscit Imperium, sed nec de iure, ita Bertrand. *confil.* 157. *num. 4. lib. 3.* vbi, quod Notarius Imperialis valide etiam potest rogare instrumenta in Francia. *Boer. de c. 8. nu. 4.* † Contrarium, quod licet sit scissum Imperium, tamen effectus iuris extendatur. *Bella. confil.* 43. vbi, quod imo valide potest rogare instrumenta in Francia, non obstante prohibitione, & consuetudine contraria *num. 8. & confil.* 43. *num. 8. Alciat. lib. 2. diffinitio. c. 22.* † Declara, vt per Boer. *decis.* 242. *num. 4.* vbi, quod magis communis opinio est, quod possit de iure, sed de facto seruari contrarium. † Vide etiam Boer. *decis.* 8. *nu. 4.* vbi, quod non recognoscit Imperium. † *Amplia*; quia Rex Franciæ in toto Regno habet intentionem fundatam. *Boer. d. decis.* 8. *in princ.* † Extendit, quia litteræ Regiæ etiam in statu feudatario eorum exequuntur sine vlla requisitione in Francia. *Boer. decis.* 8. *circa fin.* vbi secus dicit, si alius executor esset, quam litterarum Regiarum, & ita conciliat opiniones. † *Limita*; quia Rex Franciæ est suppositus Papæ, & si facit iniustitiam, vel ferat sententiam contra non subditum, appellari potest ad Papam. Bald. *confil.* 217. *Orta guerra, in princ. lib. 3.* & in fine dicit, quod licet Rex Franciæ dedignetur subici legibus Romanis, non tamen dedignatur imitari Canones. † *Limita*; quia Rex Franciæ, & omnes non recognoscentes superiorem subint Papæ, & ab eis potest appellari, & recurri ad Pa-

pam, si faciunt de facto circa obseruantiam contractuum, & eorum, quæ sunt iuris gentium. *Abb. confil.* 3. *Nitar. col. fin. ver. secundum remedium, lib. 2.* † *Limita*; quia Rex Franciæ respectu aliorum prouinciarum, quæ sunt sub Imperio, & feudales Imperii, ipse quoque recognoscit Imperatorem, & in istis non dicitur habere maiestatem, nec committitur crimen læsæ maiestatis in primo capite, neque in secundo respectu Regis, vt clare *Egid. Bellam. confil.* 15. *num. 6. in fin. cum seq. ver. primo igitur*, vbi, quod prouincia est sub Imperio sine dubio, sed quicquid sit de iure, de facto seruatur contrarium, & idem Bellam. ibi *num. 7.* dicitur esse de Regno Sicilia, & Apulia; quia recognoscit Ecclesiæ, licet quoad Regnum dubitet, vt habens Regnum in feudum a Papa, vel Imperatore; tamen habet quoad subditos iura Imperii. † Repressalias concessit Rex Franciæ contra Ianuenses propter damna illata suis subditis per Ianuenses & tandem Ianuenses composuerunt. *Signorol. Homod. d. confil.* 215. *per tot.* † Contra Ducem Sabaudie occupauit quædam Rex Franciæ, de quibus Bald. *d. confil.* 217. *Orta guerra, lib. 3.* † Edificat Rex Franciæ fortalia ad emulationem in confinio Angliæ, & conuersio. *Boer. confil.* 34. *num. 21.* † Marchionem Salutarium habet feudatarium Delphinus, & Rex Franciæ. Bald. *confil.* 218. *col. 2. ver. nam si Marchio, lib. 3.* inter quem, & Comitem Sabaudia; orta fuit guerra, quia Marchio nolebat præstare homagium Comiti pro certis castris, quæ ab eo recognoscebat, vt Bald. *confil.* 121. *num. 10. ver. secundo alia, lib. 3.* & Rex Franciæ confouens Marchionem dedit sententiam contra Comitem Sabaudia, & Bald. consuluit pro Comite, quod ad Papam appelleret, quia Comes non est in aliquo subiectus Regi Franciæ, sed Imperatori *confil.* 217. *Orta guerra, & latius confil.* 218. *Petita venia, per tot. lib. 3.* † Comitatus Bigorra est feudalis Ecclesiæ Auicenn. sed cum Rex Angliæ tunc etiam Dux Aquitanie cum exercitu appropinquasset in illis partibus, vasallus recognitionem fecit Regi Angliæ, & præstitit homagium, propter quod Ecclesiæ Auicenn. egreditur deuolutionem feudi, & obtinuit sententiam fauorabilem a ministris Regni Franciæ contra Regem Angliæ, Abbas consuluit pro vasallo, quod excusetur propter metum, & quia ignorauit litrem, & si sciuit, concludit, quod sententia ei non præiudicat, vide *Abb. confil.* 3. *Nitar. per tot. maxime col. 5. ver. venio ad sextam, & col. 9. ver. venio ad decimam, lib. 2.* vbi de castro Loda occupato a Rege Angliæ fit restitutio Ecclesiæ, sed quia caula diu sterit penes Regem, donec cognosceret, & Reges Franciæ ad effectum iudicii longissimo tempore possederunt Contrarium, volebant illum retinere pro se ex præscriptione, & *Abb. d. confil.* 3. *col. 12. ver. decima quarta questio, dicit, quod non currit præscriptio propter malam fidem.* † Pacem fecit Rex Franciæ cum Rege Angliæ apud Bricamacum, & dedit Rex Franciæ dicto Regi Angliæ Comitatum Bigorra; quod erat Ecclesiæ Auicenn. vt dicit *Abb. d. confil.* 3. *col. 13. ver. decima septima, lib. 2.* vbi concludit, quod non potuit dare rem Ecclesiæ, & quod l. bene a Zenone. C. de quad. præscript. non habet locum; postea Ecclesiæ Auicenn. concessit istum Comitatum Regi Franciæ pendente lite cum alio feudatario ab Ecclesiâ prius inuestito, vt concludit *Abb. d. confil.* 3. *col. 13. in 15. 16. & 17. quest.* Vide, *Francia statuta, consuetudines, & priuilegia. Conclus.* 449.

Rex Hispaniæ non recognoscit Imperium, & statuta, consuetudines, & priuilegia Regni. *Conclus.* 345.

Rex † Hispaniæ non subicit Imperio; quia illud Regnum de manibus in fidelium fuit ereptum. Oldrad. *confil.* 69. *num. 9. ver. certe melius, vsque in fin.* vbi alios allegat, maxime Hispanos 63. *distict. c. Adrianus*, licet in principio dicat, Hispaniam fuisse Imperii, & Romanorum. † *Amplia* in tantum, vt imo Hispani legem condiderint, qua ordinarunt, quod quicumque legem Imperatoris in iudicio allegaret, plecteretur capite, ita attestatur Oldrad. *d. confil.* 69. *num. 6. col. 2. ver. sed cum simpliciter.* † Infantes vocantur filii Regis Hispaniæ vulgariter. Oldrad. *confil.* 195. *Ex forma, in princ. ver. nam secundum vulgare.*

Rex Neapolis est feudatarius Ecclesiæ Romanæ, statuta, consuetudines, & priuilegia Regni. *Conclus.* 346.

Est † feudatarius Ecclesiæ Romanæ, plene Afflicti. *decis.* 282. *1. Orta lite, n. 11. ver. bene ad hoc facit*, vbi, quod Regno vacante Papa concessit multa feuda diuersis Baronibus, & dicit, quod creato Rege tenentur præstare iuramentum fidelitatis Regi. † Non potest aliquam iurisdictionem exercere contra clericos, nisi agatur de feudo, ita fuisse conuentum inter Papam, & Reges Neapolis, dicit *Gramm. decis.* 61. *Venerabilis Ioannes, num. 17.* † Adde tamen, q. Rex Ferdinandus de anno 1469. fecit constitutionem, quod omnes clerici, qui non incedebant in habitu, & tonsura, & diuini officii

officiis non inferuebant, essent suppositi iurisdictioni seculari, quæ fuit etiam innouata de anno 1505. vt per Capic. *decis.* 161. in *causa Crisconi*, num. 5. vbi, quod est contra libertatem Ecclesiæ, & non valent, neq; vlt recepta, sed dumtaxat durauit durante condicione. ¶ Dicit tamen, quod similis constitutio est in Regno Sicilia, quæ obseruatur *d. decis.* 161. Capic. in fin. ¶ Hodie Concilium Tridentinum *sess.* 23. cap. 6. nullus primatus iura, idem disponit quoad priuilegium fori; bene verum est, quod facta congregatio dicti Concilii declarauit, non propterea simplicem clericum eximi à iurisdictione Episcopi, quin Episcopus possit talem clericum vendicare, si velit, & tamen per Concilium non tolluntur pacta, & conventiones, de quibus in inuestitura Regni; quia non aliter voluit Papa concedere. ¶ Rex Aragonum habet plenam potestatem legitimandi, prout alii Reges, & Imperator. *Alex. cons.* 195. *Assum.* in princ.

Rex Poloniæ, & aliqua facta ab eo. Concl. 347.

CASIMIRVS ¶ fuit Rex Poloniæ, & Neophyta, qui donauit Fratribus Cruciferis duas ciuitates, super quo facto Castr. *cons.* 70. lib. 1. consuluit pro nullitate donationis; quia sine consensu Principum, & populorum suorum non potuit in præiudicium Regni donare.

Rex Portugalliæ, & aliqua de eo. Concl. 348.

REX ¶ Portugalliæ Ferandus obiit relicta vnica filia, quæ nupsit Regi Castellæ, & post eius obitum Rex Castellæ per vim occupauit Regnum Portugalliæ, sed Ioannes frater naturalis Regis Ferandi eiecit Regem Castellæ, & auxilio populi ipse fuit Rex creatus. *Bald. cons.* 271. in princ. *Casus consilij talis est*, lib. 1. ¶ Naum onustam Oberti, & Luciani de Spinolis patronizata per Stephanum de Auria capi fecit Rex Ferandus sine causa. *Bald. d. cons.* 271. lib. 1. vbi, quod successor in Regno etiam per occupationem tenetur ad restitutionem de suo fisco, si bona per fiscum fuerint vendita, sin minus, tenetur ex bonis particularibus Regis defuncti satisfacere. ¶ Rex Portugalliæ cum esset maligni gubernii, prodigus, grauaret Ecclesias indebite, Papa Innocentius IV. illi dedit fratrem Regis coadiutorem, quasi male gerenti, vt *c. grandi*, de *suppl. neglig. Prelat.* in 6. vbi gl. quod etiam ex delicto Ecclesiæ priuat Reges non recognoscunt superiorem.

Rex Romanorum non recognoscit superiorem; quia est loco Imperii. Concl. 349.

REX ¶ Romanorum non recognoscit superiorem, sed est loco Imperii. *Ægid. Bellam. cons.* 1. nu. 36.

Rex Sardinie est feudatarius Ecclesiæ Romanæ. Concl. 350.

REX Sardinie feudum ab Ecclesia Romana habet. *Ægid. Bellam. d. cons.* 1.

Rex Siciliæ est feudatarius Ecclesiæ Romanæ. Concl. 351.

REX ¶ Siciliæ recognoscit Ecclesiam Romanam in superiorem, & de isto Regno fuit alias inuictus, seu Rex Ludouicus Rex Franciæ. *Ægid. Bellam. cons.* 15. num. 6. in fin. *con. seq. ver. primo igitur*, & est text. in *cap. valde*, 94. *distin.* vbi, quod est patrimonium Ecclesiæ Romanæ. Vide, *Sicilia*, & eius *statuta*, *consuetudines*, & *privilegia*. Concl. 357.

Rigor quid sit, & quæ dicantur esse rigoris. Concl. 352.

RIGOR ¶ iuris est summum ius, & summum ius summa iniuria. ¶ Amplia; quia præscriptio est contra naturalem æquitatem; ideo dicitur esse de rigore iuris. *Calder. cons.* 267. in princ. alias *de reb. Eccl. non alien. ver. & fatendum est*. ¶ Amplia in desertione appellationis à sententia iniqua; quia quod transeat in iudicatum sententiam iniqua est de rigore, & contra æquitatem iuris naturalis. *Calder. d. cons.* 267. circa princ. *ver. item si prædicta valent*, alias *5. de reb. Eccl. Vide. Æquit. quid sit*, & in quibus differat à iure scripto, & illi præualeat, vel non. Concl. 310. & Concl. ibi prox. seq.

Rigor in quibus æquitati præferri debeat, vel non. Concl. 353.

RIGOR ¶ consuevit inducere errorem perniciosum. *Angel. cons.* 286. *Quoniam in facto*, in princ. ¶ Extendit; quia potius veritas, quam rigor attendi debet; quia plerumque sub auctoritate stricti iuris scientiæ perniciose erratur, *log. si feruum*, §. *sequitur*, ff. *Tom.* 7.

de *verbor. obligat.* plene *Alex. cons.* 68. *viso & dudum discussio*, c. lum. 2. *ver. sed præmissis*, lib. 2. ¶ Et iudicantes veritatem præ oculis habere debent, cum non facile ad culpam, & rigorem hoc modo deueniant. *Bald. consil.* 177. *prope fin. lib. 3.* & repetit *consil.* 98. in fin. lib. 2. ¶ Amplia, quia qui non facit misericordiam, non inueniet eam, & qui negat esse dispensandum contra rigorem, aliquando dicitur hereticus. Io. *Randei tract. de dispens. Episc. par. 1. fol.* 56. in 14. vol. *tract. antiq.* Vide, *Iudex in dubio in quam partem inclinare debeat*. Concl. 391. ¶ Amplia; quia in Principe summo opere commendanda est clementia. *Oldrad. consil.* 47. *Pater sanctissime*. Vide, *Clementia commendatur in Principibus*. Concl. 373. Vide, *Æquitas in quibus præferatur rigori*. Concl. 312.

Ripa quid sit, & cuius sit, & quæ liceat in ripa facere. Concl. 354.

RIPA ¶ est fluminis locus à plano ad aquam vergens, seu declinans. *l. ff. de flum.* *Bald. consil.* 463. *Quatuor sunt*, num. 2. lib. 4. *Alex. vero consil.* 120. *Omifis*, num. 7. *ver. nam ripa*, lib. 2. dicit idem per not. in *l. pen. ff. de flum.* allegat *Bart. Bald. Vber. de Bobio*, Cyn. & *Riccard. Malumbr.* hoc tenentes. ¶ Vel dicitur ripa terrenum, quod continet flumen secundum naturalem decursum, *l. 1. §. ripa ff. de flum.* *Alex. d. consil.* 120. num. 7. lib. 2. ¶ Proprietas ripæ est eorum, qui prope ripam habent prædia continua; tamen vsus riparum publicus est de iure gentium. *Bald. consil.* 463. num. 2. lib. 4. *Alex. d. consil.* 120. in princ. lib. 2. plenius declarat; quia licet ripa sit fluminis publici, & ipsa quoad vsum sit publica ad hoc, vt nauigantes possint applicare naues, piscatores siccare retia, & alia ex necessitate facere; tamen utilitas est priuatorum habentium prædia contigua, ita quod ipsa ripa veniat in venditione, & mensuratione. ¶ Declara; quia *Bart. tenet contrarium*, quod ripa sicut via, & fossata secus viam, cum sint ad publicum vsum, non possunt vendi, & iura, quæ in contrarium facere videntur, loquuntur de fossatis intra prædia, & ripis fluminum priuatorum, sed tamen *Alex. d. consil.* 120. num. 4. & *seq. ver. nec prædictis obstat*, lib. 2. dicit *Bart. debere intelligi*, quando ripæ, & fossata expresse excluduntur, vel saltem non includuntur, alias sit tacite per confinia includuntur, sunt vendita, debent mensurari, & vsus priuatus transit ex venditione, ac dominium. ¶ Edificare clusam in ripa fluminis licitum est cuiuslibet, dummodo vsui publico, vel priuato non officiat. *Bald. d. consil.* 463. num. 3. lib. 4. ¶ Extende in tantum esse licitum facere clusam in ripa, si nemini officiat, vt nec ab habente molendinum, cui forte ex secundo molendino præiudicatur, extra vsum ripæ possit prohiberi; quia qui non habet priuilegium prohibendi, non prohibet alium facere molendinum, & clusam pro molendino. *Bald. d. consil.* 463. num. 3. *ver. si tamen sunt duo*, lib. 4. ¶ Ripa, & flumen sunt quid diuersum; tamen eodem iure censentur; quia litus, & ripa videtur se habere per modum accessorii ad mare, & ad flumen. *Sign. consil.* 143. nu. 5. & *seq.* ¶ Declara; quia est verum, quod ad littora maris; quia sunt accessoria ad mare, etiam nullum ius queritur in eis, sed in ripa fluminis etiam publici, flumen licet sit principale, non trahit ad se ripam, nisi quoad vsum necessarium fluminis, secus quoad alia. *Alex. consil.* 120. in princ. maxime num. 1. & 2. lib. 2. Vide, *Fossatum quid sit*, & de effectu fossati. Concl. 448. Vide, *Molendinum nouum quando liceat*, & in quo loco fabricare, vel non. Concl. 304.

Rixum homicidium multiplex, & qualiter puniatur. Concl. 355.

PRIMVS ¶ casus est, quando occisus in ripa habet vnicum vulnus lethale, & ignoratur, à quo fuerit illatum, & omnes sunt absoluedi, videlicet à pœna ordinaria homicidii. *Alexand. consil.* 14. *Ponderatis narratis*, per rot. lib. 3. & *consil.* 15. lib. 1. *Felin. in c. significasti*, num. 9. de homicid. *Clar. §. homicidium*, num. 37. & *sequen. communem* * dicit *Boss. de homicid.* nu. 26. *Catret. in prax. fol.* 111. in §. quinto *quaro*. *Mench. cas.* 362. num. 19. *ver. 7. casus*, vbi infinitos citat, & dicit; quia melius est absolvere nocentem, quam innocentem condemnare; & quia ex præsumptionibus non inferitur pœna ordinaria, potest tamen omnes ponere in tortura, sed quod si vnicum est vulnus, caporalis grauatur, nu. 23. in §. casu, vbi, quod auctor rixæ tenetur. ¶ Secundus casus, quando occisus habet plura vulnera lethalia, quæ non sunt tot, quot personæ rixantes, & ignoratur, à quibus fuerint illata, & idem, quia non possunt puniri pœna ordinaria. *Alexand. d. consil.* 14. num. 7. lib. 3. & plene *Boss. de homicid.* nu. 26. *Mench. d. casu* 362. num. 19. & *seq.* vbi, quod poterunt torqueri, infinitos citat *Matfil. in rubr. C. de probat.* num. 418.

38 & seq. ubi dicit menti tenendum, & plenius sing. 217. Ter vel quater. ubi, quod non possunt torqueri, nisi quis esset malae opinionis.

3 Corrad. in *Breuiar. tit. de homic. num. 14*. ¶ Extendit, quia neque poterunt torqueri, qui interuenerunt in rixa. Marfil. d. sing. 217. Ter.

4 vel quater, n. 2. v. nec aliquis. ¶ Contrarium Menoch. cas. 362. n. 19. ubi, quod poterunt torqueri. ¶ Restringe, quia si quis esset rixosus, vel malae opinionis, bene potest torqueri. Marfil. d. sing. 217. nu. 2. ver. sed omnia praedicta, & idem, si alius vulnerauit quia semel malus.

6 Marfil. in l. 1. §. diuus, num. 52. ff. ad leg. Corn. de sic. ¶ Restringe, quia si adest auctor rixae, & caporalis, bene tenetur ipse de occiso, licet non constet, quis interfecerit, plene Marfil. sing. 403. Superioribus, per tot. ubi plures citat, & dicit menti tenendum, quia notabile est.

7 ¶ Restringe, nisi constaret, quod animo interficiendi, quia omnes tenentur, si eo animo, licet non constet, ex quo vulnere perierit. Marfil. d. sing. 217. num. 3. apostol. ad Alex. conf. 15. lib. 1. in ver. si plures. ¶ Restringe igitur, vel facias alium casum, quia si sunt tot vulnera, quot personae rixantes, vel plura, quam personae rixantes, quia omnes vulnerasse constat, vel praesumitur, omnes tenentur, ita Marfil. a contrario d. rubr. C. de probat. num. 418. & d. sing. 217. Ter, vel quater, in prin. & ita Rom. conf. 401. ubi soluit litem Mela. §. si plures. ff. ad l. Aquil. ut si constat omnes vulnerasse, licet non constet, cuius ictu perierit, sufficit, ut omnes tenentur, & vide, quae in quinto casu dicuntur. ¶ Tertius casus est, quando occisus habet plura vulnera lethalia, & non lethalia, & quidem constat, quis primo, quis secundo: nam is, qui primo intulit mortale, tenetur omnino, prout etiam tenentur alii, qui post mortale vulnus intulerunt non mortalia, quia ex quo iam erat vulneratus mortaliter, omnes tenentur, ita Bar. in l. fin. n. 10. ff. ad leg. Corn. de sic. quem ibi sequitur Marfil. & alii. Bald. in d. litem Mela. §. si plures, in 2. lectura. ff. ad leg. Aquil. Boff. d. tract. de homicid. num. 24. allegat l. in l. si ab hostibus. §. fin. ff. solut. matr. quia vulnus non mortale efficitur mortale in homine mortaliter vulnerato. Carer. in prax. fol. 111. in 5. qu. in prin. ¶ Vide Menoch. de arbit. cas. 362. nu. 7. in 2. casu, qui declarat procedere, quando vulnerantes non lethaliter habuerunt animum interficiendi ex qualitate armorum, vel aliter, alias secus, licet postea nu. 8. & seq. dicat intrare poenam statuti, quod videtur

11 contrarium, sed intellige, si animo occidendi. ¶ Et idem multo magis, quando in rixa erat vulneratus lethaliter, & postea alii vulnerarunt, & mortuum reddiderunt; quia tam is, qui intulit vulnus lethale, ex quo omnino erat moriturus, quam etiam is, qui exinaniuit, tenetur de homicidio etiam quoad poenam statuti. Menoch. d. cas. 362. n. 11. ver. tertius est casus. ¶ Si vero esset illarum vulnus mortale, sed tamen non constat, quod ex eo omnino esset moriturus, & alii exinaniuerunt, ita vt mortuus sit, tunc primus tenetur solum de vulnere, alii de occiso, & licet opinio sit controuersia, communem istam partem dicit Menoch. d. cas. 362. nu.

12 12. ver. quartus casus. ¶ Restringe hunc casum, quando primo essent illata vulnera non lethalia, postea vulnus lethale, & constat, a quibus, quia inferentes non lethalia non tenentur, sed solus is, qui intulit lethale. Bar. d. l. si de sicar. n. 10. ¶ Quartus casus, quando prius illata sunt vulnera non mortalia, & postea inferitur vulnus mortale, tunc quilibet tenetur de vulnere illato, vt mortali- ter vulnerans teneatur de occiso; alii de vulnere. Boff. ubi supra n. 24. Carer. in prax. fol. 111. in 5. qu. in prin. & est doct. Bart. in l. fin. n. 10. ff. de sic. ¶ Quintus casus, quando occisus habet plura vulnera non lethalia, & si quidem sunt tot, quot personae rixantium, licet ignoretur, a quibus sint illata, omnes tenentur de occiso, quia omnes praesumuntur percussisse. Alex. conf. 14. nu. 8. lib. 3. Cap. conf. 41. criminali. Carer. in d. prax. fol. 111. in prin. ver. aut non apparet, & ita supponunt Doctores. vide supra in tertio casu in vltima restrictione.

16 ¶ Contrarium Boff. d. tit. de homicid. nu. 27. & seq. ver. verum quando, ubi, quod articulus est dubius, & hanc partem tuetur Menoch. cas. 362. in 5. casu, nu. 14. ubi recitat opiniones, & responder ad contraria, ubi idem dicit, etiam si omnes vulnerasse constet non lethaliter, licet mortuus sit, nisi animo interficiendi fecissent. ¶ Ex- tendit, quia si habet plura vulnera lethalia, & constat, a quibus sint illata, omnes tenentur de homicidio, neque refert, quis primo vulnerauerit, vel secundo, hoc videtur supponere pro indubi- tato. Bart. d. l. fin. ff. de sicar. num. 10. dum vult quod inferentes vul- nera non lethalia post vulnus lethale tenentur de homicidio; quia vulnera lethalia habentur pro lethalibus in corpore iam le- thaliter vulnerato. ¶ Sextus casus; quando occisus habet plura vulnera lethalia, & ignoratur, quis intulit primū vulnus mor- tale; quia licet constet, quis intulit secundum, tamen omnes poena arbitraria tenentur, ex quo secundum vulnus inferens ca- dauit mortuum vulnerasse dicitur. Menoch. d. cas. 362. n. 17. ver. 6.

19 cas. ¶ Contrarium videtur tenere Menoch. ibi n. 11. p. 3. cas. vt sup.

notati in tertio casu, & sic est perplexitas. ¶ Septimus casus, quā- do habet vnicū vulnus, & scitur, quis intulit, & sine dubio te- netur de homicidio, & idē, si habet duo, vel plura vulnera lethalia, & constat, quis vel qui vulnerauerit, licet ignoretur, ex quib- decēssit, ita Clar. in §. homicidium, num. 41. ver. aut vero, ubi, quod nullus dubitat. ¶ Et idem si habet plura vulnera, & vnicū vulnus lethale, & scitur, a quo vulnus mortale fuerit illatum; quia ipse so- lus tenetur de homicidio, plene Men. de arb. d. cas. 362. in prin. ubi, quod alii de vulnere, ubi ponit hunc casum pro primo. ¶ Octauus casus, quando constat omnes vulnerasse; quia tot vulnera, quot rixantes, & vnicū est mortale, & ignoratur, a quo fuerit vulneratus mortaliter, neque quis primo, vel secundo, & omnes tenentur ciuilitur, seu poena extraordinaria, non autem poena mortis. Carer. in prax. fol. 111. in 5. qu. v. aut constat. ¶ Nonus casus est, quando a- nimo occidendi accessissent, quia tunc licet sit in rixa, tamen co- stat, quod eo animo accesserunt, tenentur omnes, & si non de oc- ciso, saltē de auxilio, vide plene Carer. d. fol. 111. n. 2. & seq. ubi col. 2. in prin. dicit procedere in deprehensis in facinore, alias secus; quia statuta non puniunt animū. ¶ Imo quando accesserunt eo animo occidendi plures, licet habeat vnicū vulnus, quod omnes de oc- ciso teneantur de iure cōmuni pro auxilio, tenet Men. d. cas. 362. n. 35. v. nonus casus, ubi citat infinitos, licet dicat non intrare poenam statuti de homicidio, nisi statutū puniat auxiliantes, idem tenet Marfil. quod de iure cōmuni omnes teneantur, sing. 217. Ter, vel quater, n. 3. Corrad. in *Breuiar. tit. de homicid. n. 14*. & n. 18. quia si animo occidendi, omnes tenentur de auxilio, alias secus. ¶ Decimus ca- sus; quia si vnus esset caporalis, vel malae famae, tenetur ipse, vel sal- tem potest torqueri. Vide Rol. a Val. conf. 63. n. 4. & seq. lib. 2. ¶ Imo quod caporalis teneatur poena ordinaria, licet nō appareat, quis intulit vulnus mortale, vel vulnerauerit, plene Marfil. sing. 403. Superioribus, per tot. ubi dicit menti tenendū. ¶ Et quod nō possint torqueri, si non constat, cuius ictu, neque qui vulnerauerit, sed de- mū, si vnus esset solutus vulnerare, vel suspectus: idem Marfil. sing. 217. Ter, vel quater, & in rub. de probat. n. 418. & seq. ¶ Vndecimus ca- sus; quando omnia vulnera sunt lethalia, vel nullum est lethale per se, sed omnia simul, & tot sunt vulnera, quot personae, quia omnes de occiso tenentur. Bologn. in addit. ad 10. de Anan. conf. 59. n. 10. Vide, Homicidium in rixa commissum qua poena puniatur. Concl. 149. ubi plenius. ¶ Declaratio modo & per alios casus, qualiter puniatur homicidium in rixa commissum, primus est, quando vulne- ra non sunt mortalia: secundus casus est, quando sunt mortalia; tertius casus, quando sunt dubia, non mortalia, vel nō, ita Alber. in litem Mela. §. Celsus. ff. ad leg. Aqu. Sal. in l. 1. C. de emend. seruo. Fel. in c. presbyterum, de homic. ¶ Primus casus est, quia vulneratus habet v- nicū, vel plura vulnera non lethalia, & siquidē mortuus est; quia praesumitur mortuus ex alio accidenti, & propter malam curam, & isto casu siue ficiatur vulnerans, vel vulnerantes, siue non, nul- lus tenetur de homicidio, sed de vulnere, vt si non ficiatur vulne- rans, omnes poena extraordinaria, si ficiatur ille, vel illi, qui vulne- rarunt teneantur de vulnere, sic Alb. d. litem Mela. §. Celsus. ff. ad leg. Aqu. Sal. in l. 1. C. de emend. seruo. Fel. in c. presbyterum, de homic. & decla- rat Boer. decis. 323. n. 7. v. 2. cas. quod intelligas, quando ex interval- lo mortuus est, secus si intra tres dies, vel statim. ¶ Contrariū te- net Fel. in c. presbyterum, de homic. in 2. casu, circa pr. ubi facit tres casus: primus est, quando constat vulnus esse mortale, & praesumitur mortuus ex vulnere; secundus casus, si vulnus non est mortale, & non praesumitur mortuus ex vulnere; tertius casus, si est dubium; & tunc attenditur tempus. ¶ Declarat, quia iste casus distinguitur in plures, quia aliquando vulnera non lethalia sunt minoris nu- meri, quam sit numerus personarum rixantium contra vulnera- tum, & isto casu non tenetur de homicidio, sed de vulnere, prout quilibet vulnerauerit, si sciri potest, alias poena ciuili omnes te- nentur, si ignoratur vulnerantes, vt in primo casu. ¶ Aliquando vulnera non lethalia sunt plura, vel aequalis numeri, quot erant personae rixantium contra vulneratum, & isto casu, quia constat, quod omnes deliquerunt, omnes tenentur de homicidio; quia vulneratus mortuus est. Vide sup. num. 15. ver. Quintus casus, & quae ibi adduxi. ¶ Aliquando vulnera etiam nō lethalia minori nume- ro, quam personae rixantium inducunt poenam homicidii de iure communi, quando breui tempore mortuus est vulneratus, & co- stat, quod omnes animo occidendi accesserunt, quia saltē tenen- tur de auxilio. ¶ Secundus casus est, quando vulneratus est mor- taliter vulneratus, & iste casus habet plures instantias, nam ali- quando est vulneratus vnicō vulnere lethali, & si constat, quis vulnerauerit, ille tenetur de occiso sine dubio. ¶ Aliquando mor- tuus habebat plura vulnera ab eodemmet rixa illata, & ille solus tenetur de occiso, ita ex vnicō, sicut ex plurib. vulnerib. lethali- bus. ita

37 ita Marfil. in l. nihil interest, nu. 22. ff. de scar. † Aliquando sunt illata
plura vulnera, puta duo vulnera lethalia à duobus, vel tria à tri-
bus, sed non constat, quis fuerit primus, vel posterior, & omnes
vulnerantes tenentur de occiso; quia licet ex ipsis pluribus vul-
neribus non sequatur, nisi vnicus effectus, & sic vnicum homici-
dium; tamen puniri debent vt plures interfectores, ac si essent
plures occisi, ita fuisse Perusii iudicatum dicit Marfil. d. l. nihil in-
terest, n. 22. ff. ad l. Cornel. de scar. ex mente Bald. & aliorum, quos al-
38 legat. † Aliquando sunt illata plura vulnera mortalia à pluribus;
& constat, quod Titius intulit primum vulnus lethale, Seius in-
39 tulit secundum, & isto casu sunt opiniones controuersae. † Pri-
ma opinio est, quod primus vulnerans lethaliter teneatur solum
de vulnere, secundus vulnerans lethaliter teneatur de homici-
dio, ita probat tex. in d. l. item Mela. §. Celsus, & in l. huius scriptura, §. fin.
ff. ad l. Aquil. vbi constat, quod inferens primum vulnus lethale teneatur
de solo vulnere, si ab alio interficiatur, hæc opinio in eo fun-
datur, quia multi mortaliter vulnerati curantur, & nō moriun-
40 tur, l. 1. §. ff. ad Syllan. † Secunda opinio contraria est, quod imo
primus lethaliter vulnerans teneatur, non autem secundus; quia
cum esset mortaliter vulneratus, licet alius mortem exituram
acceleraret, tamen non liberatur, qui mortem intulit primo, l.
f. ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. in pr. nam qui secundo intulit vulnus,
tanquam in cadauer intulisse videtur, ex quo prius lethaliter vul-
neratus erat, & ita videtur sentire Menoch. d. arbi. iud. ca. 362. n. 18.
41 † Tertia opinio est, quod vterque teneatur de occiso tam primus,
quam secundus, ex quo vterque lethaliter vulnerauit, & occidit, d.
l. f. ita vulneratus, ff. ad leg. Aquil. vbi Bald. & Floria. clare hoc tenent,
clarius Bart. in l. fin. ff. de scar. nu. 10. vbi in fortioribus tenet, quod
vulnerans etiam non lethaliter vulneratum mortaliter, tenentur
ambo de occiso; quia quodcumque vulnus dicitur mortale in eo,
42 qui iam mortaliter est vulneratus. † Declara, vt plene per Capol.
cautel. §. incip. Quando quis deliquit, vt prima opinio procedat, quā-
do primus vulnerauit lethaliter, sed non constat, quod ex illo
vulnere esset moriturus, & secundus vulnerans totaliter exina-
niuit vulneratum; secunda opinio procedit, quando primus vul-
nerans ita lethaliter vulnerauit, vt impossibile esset eum viuere,
& sic omnino moriens ab alio fuit lethaliter vulneratus, & hoc
modo procedit dictum Menoch. d. ca. 362. n. 18. quando vero pri-
mus ita mortaliter vulnerauit, vt non posset viuere, & alter post-
ea exinaniuit; quia constat, vtrumque occidisse, vterque tenetur, &
hæc est * communis opinio. Menoch. d. ca. 362. n. 11. & idem, si v-
terque lethaliter etiam vulnerauit, & moritur sic vulneratus; quia
ex quo vulnera primi, & secundi erant mortalia, vterque tenetur
de homicidio. Bald. Alber. Florian. in l. item Mela. §. Celsus, & in l. f.
ita vulneratus, ff. ad l. Aquil. plene Boer. dec. 323. n. 9. & seq. ver. quare,
Capol. ibi. recitatis opinionibus, ita distinguit, & damnant omnes
illam cautelam aduocari, qui fecit exinaniare à suo clientulo
lethaliter vulneratum; quia dicit Bald. quod faceret suspendere
etiam illum aduocatum, & omnes improbant ita fuisse iudica-
tum Perusii, & bene refert Marfil. ex mente Bal. & aliorum, quos
allegat in l. nihil. ff. ad l. Cornel. de scar. & hanc partem vti veriorē
Tiraq. de pen. temper. ca. 61. & plures citat apost. 2. ad singul. Roman.
260. Quidam fuit, vbi, quod contraria procedunt, quando primum
vulnus non constat esse mortale, & quod si vulnera sunt lethalia
tam primum, quam secundum, vterque teneatur de homicidio,
quando nō est mortuus statim ex vulnere secundo, sed post mul-
tos dies, probat Zasius lib. 2. sing. intellectu. c. 6. & Couar. Clem. ff. de iuri-
43 sis. §. 2. in 5. not. de homicidio. 4. ver. est tamen aduertendum. † Contra-
rium, quod licet cautela sit mala, tamen conclusio sit vera, quod
si secundus, qui infert vulnerato mortaliter exinaniationem, so-
lus teneatur de homicidio, primus de vulnere, tenet Rom. d. sing.
260. & ibi prima apost. dat plurimos concord. & Franc. Cremē.
44 sing. 56. & ibi apost. dat concord. & hanc communem, * & magis
communem dicit Couar. in d. Clem. ff. de iuri. §. 2. nu. 4. in 5. not. de ho-
micidio. † Declarat Cuman. in d. l. f. ita vulneratus, in fin. ff. ad leg. Aquil.
quod si constaret ex primo vulnere lethali vulneratum non pos-
se viuere, & alterum exinaniisset in totum, vterque teneatur de occi-
so, sed dicit, quod vix constare posset, nisi antequam alius exina-
nisset, iudex fecisset inspicere, quod est impossibile, sed hæc de-
claratio potest tolli, quia Bald. & alii dicunt, quod sufficit, quod
constet lethaliter esse primo vulneratum, & ita etiam Bart. in l. f.
45 ff. de scar. † Aliquando sunt illata plura vulnera lethalia, & si sunt
tor numero, quorū sunt personæ rixantium cum vulnerato, vel
excedunt, sine dubio, siue sciatur, à quibus sint illata, vel non, om-
46 nes tenentur; quia omnes deliquerunt. † Aliquando etiam
sunt vulnera lethalia minoris numeri, quam personæ rixantium,
& tamen omnes rixantes tenentur de homicidio, licet ignoretur,

Tom. 7.

à quibus illata sint, quando omnes animo occidendi ad rixam con-
uenerunt. † Tertius casus est, quando vulnus, seu vulnera mortui
sunt dubia, an lethalia, vel non, & isto casu in dubio debent iudi-
cari mortalia, & debent puniri de occiso, ac si essent lethalia. Boe.
d. dec. 323. nu. 8. ver. tertio casu, & plenius nu. 24. ver. & quando Medici.
vbi plures allegat Marfil. in l. 1. §. diuus, num. 3. ff. ad leg. Corn. de scar.
† Contrarium tamen, quod imo si vulnera sunt dubia ex rela-
tione contraria peritorū non sunt iudicanda lethalia, tenet Mar-
fil. d. l. 1. §. diuus, num. 39. ff. de scar. vbi, quod est regula, & si qui casus
contrarii reperiuntur, sunt speciales casus. Boer. d. dec. 323. n. 20.
circa fin. vbi, quod sufficit reo, quod res fiat dubia facto vulnerati,
qui ob malam curam præsumitur mortuus, allegant Bald. consil.
295. lib. 5. & quia ex præsumptionib. minor pœna debet imponi,
† Quartus casus est, quando vulnera sunt certa sed mixta, vt quia
49 aliqua sunt non mortalia, aliqua mortalia, & distinguitur multis
modis. † Declarat Felin. in d. c. presbyterum, in tertio casu; quia si in-
tra tres dies deambulauit vulneratus, non præsumitur lethaliter,
sed mala cura decessisse, alias secus, & ibi, quod etiam imperitia
medici excuset vulnerantem, quando dubium est vulnus, & idē
per plura Marfil. in l. nihil interest, ff. de scar. gl. Salyc. & alii in l. vni-
ca. C. de emend. feror. † Aliquando sunt omnia vulnera minori nu-
mero, quam personæ rixantium, & si ignoratur, à quibus sint illa-
ta, & nullus tenetur pœna homicidii, sed pœna extraordinaria,
nisi omnes accessissent animo occidendi. Bart. in l. rixa, nu. 10. ff. de
scar. † Aliquando sunt minoris numeri, quam numerus rixantiū,
52 & scitur, quis intulerit, & si quidem constat, quod prima illata sint
non mortalia, & postea mortalia, & tunc primi tenentur de vul-
nere, alii postea lethaliter vulnerantes tenentur de homicidio
soli. Bald. Floria. & alii in l. item Mela. §. si plures, ff. ad leg. Aquil. † Ali-
53 quando minori sunt numero personarum rixantium, & primo
constat illata fuisse mortale, vel mortalia, & postea non mortalia,
& omnes tenentur de homicidio; quia vulnera non mortalia
sunt in homine mortaliter vulnerato mortalia. Bart. d. l. 1. ff. de scar.
nu. 10. quem ibi sequitur Marfil. & alii supra nu. 9. & seq. † Contra-
rium consulerunt Cyn. & tenent plures, quos citat Marfil. in l.
nihil interest, n. 19. ff. de scar. vbi, quod neque sufficeret de auxilio in-
quirere, nisi dedisset auxiliū ad occidendum expresse. † Aliquan-
54 do sunt plura vulnera, vel tor vulnera, quorū rixantes, & quia tunc
constat, quod omnes vulnerarunt, tenentur omnes de homici-
dio, licet non constet, quis intulerit vulnerata, vide supra nu. 15. &
seq. † Declara tamen; quia nedom hoc casu vltimo non tenentur
56 pœna ordinaria; quia ex præsumptionib. solis non fit pœna vlti-
mi supplicii, sed etiam pro homicidio in rixa nō solet puniri pœ-
na mortis; quia non adest animus. Vide, Homicidium in rixa com-
missum qualiter puniatur. Cond. 149. † Quintus casus est, quando illata
57 sunt primo vulnera non lethalia, postea illatum est vulnus lethale
in rixa, & primo vulnerantes non mortaliter tenentur de sim-
plici vulnere, & ille, qui mortaliter vulnerauit, tenetur de homi-
cidio sine dubio, si sciri potest, à quibus sint illata. ita Bart. in l. f. n.
10. ff. ad leg. Corn. de scar. Marfil. sequitur ibi num. 25. Boff. in praxi
titul. de homicidio. num. 24. Carret. in prax. fol. 111. in 5. quest. qui debent
intelligi, quando minori sunt numero vulnera, quam sit nume-
rus personarum rixantium contra vulneratum. † Si vero nume-
58 rus vulnerum est tantus, quantus est numerus personarum, vel
excedit numerum personarum, ita vt constet omnes vulnerasse,
& deliquisse, tunc dicas, vt per Bartol. & Marfil. & alios in locis
prædictis.

Rixosus repellitur in multis, & in quibus. Concl. 356.

Rixosus † vicinus, vel confors operatur, quod res, cui est
vicinus, vel confors, minus valet. Bald. cons. 482. Magnifici viri,
in princ. lib. 1. † Amplia; quia incommodum est contrahere cum
homine rixoso. Iaf. in l. 2. num. 18. in ver. in ea glo. ff. solut. matr. † Am-
plia; quia rixosus, seu canilofus licet sit soluendo, non est ido-
neus fideiussor. Iaf. in d. l. 2. nu. 19. ver. adde quatuor, ff. solut. matrim.
† Amplia, quia licet agi non possit contra fideiussorem, nisi dis-
cussio principali, si tamen principalis esset rixosus, non est necessa-
ria excussio. Iaf. d. l. 2. num. 20. ver. tamen quando principalis, ff. sol. matr.
& in l. fideiussor, num. 2. ff. qui statu. cog. † Amplia; quia licet pupillus
habens rem communem cum alio non possit promouere ad diui-
sionem; tamen secus est, si socius esset rixosus. Iaf. d. l. 2. num. 21. ver.
licet pupillus, ff. solut. matr. † Amplia; quia si testator prohibuit fi-
lios posse diuidere sub certa pœna, si vnus est rixosus, potest peti
diuisio sine pœna. Iaf. d. l. 2. num. 22. ver. dicit etiam, ff. solut. matrim.
† Amplia; quia licet rusticus promiserit laborare possessionem
vsq; ad certum tempus sub pœna, si tamen dominus est rixosus,
potest dimittere bona inculca sine pœna. Iaf. d. l. 2. nu. 23. ff. sol. matr.
D 2 † Amplia;

8 † Amplia; quia licet filius inuitus non possit emancipari, tamen si est adeo rixosus, ut pater teneatur saepe ad penam pro eo, poterit inuitum filium emancipare. Socin. in reg. 158.

Robariam quando quis dicatur committere, vel non. Concl. 357.

1 **R**OBARIAM † dicitur committere, qui indebite extorquet ab inuito. Bald. conf. 33. nu. 3. lib. 2. Doct. in c. 2. de immum. Eccl. lib. 6.
2 † Limita, quia recipiens a sponte solvente, etiam si ob metus causam fiat solutio, tamen non dicitur committere robariam. Bald. d. conf. 33. In primis considerandum. lib. 2.

Rogitus Notarii requirit praesentiam Notarii rogantis, & an manu sua scribere teneatur. Concl. 358.

1 **N**OTARIUS † rogari debet per scriptum praesens, non autem alteri mandare potest rogatum. Anchar. conf. 242. Prius de viribus, nu. 5. ver. item non loquuntur. † Et quod Notarius non possit facere rogatum, nisi de iis, quae geruntur in sui praesentia. Caltr. conf. 241. In questione qua vertitur, colum. 2. nu. 2. ver. secundus vero testis, lib. 1. vbi apost. allegat Corn. conf. 143. Licet. num. 1. lib. 4. & conf. 161. nu. 3. & 4. eod. lib. 4. † Amplia; quia per se ipsum debet scribere instrumentum. Bart. in l. diuus. ff. de fals. Alex. conf. 41. Viso tenore, in princ. n. 2. lib. 1. vbi apost. in ver. manu. † Extende, ut nec possit officium scribendi alteri mandare, athen. de Tabellio. §. nos autem. † Restrige, quando specialem mentionem Notarius faceret in subscriptione approbando apostillam manu aliena, vel quod sit scriptum instrumentum manu aliena. Bartol. in d. l. diuus. ff. de fals. † Restrige; quia imo sufficit subscriptio generalis. Anchar. d. conf. 242. nu. 5. in fin. & num. 6. Alexand. conf. 147. nu. 4. & seq. vbi, quod subscriptio generalis operatur idem, quod specialis secundum magis communem, lib. 2. licet non loquatur in Notario. † Restrige; quando Notarius etiam ex alia scriptura complicata faceret fidem de ista aliena manu scripta; quia sufficeret. Anchar. d. conf. 242. nu. 4. & seq.

Rogitus Notarii an requirit verba contrahentium, vel non. Concl. 359.

1 **R**OGITUS † Notarii ad hoc, ut possit fieri, debet Notarius interpellari a partibus, ita videtur velle Lag. alleg. 57. In nomine Domini, nu. 7. ver. aut ipsa Notarium, vbi loquitur in matrimonio contrahendo, ut non sufficiat rogatus solius mariti, quod Notarius rogetur muliere tacente. Vide, Notarius an debeat rogari ab utraque parte. Concl. 75. Vide, Notarii verba dicuntur verba partium. Concl. 80.

Rogitus Notarii praesumitur multis casibus, & quando secus, & qualiter probetur, 360.

1 **R**OGITUS, † & praesentia partium praesumitur, vbi confectum fuit instrumentum. Bald. conf. 43. Quodam scriptura, lib. 1. in fin. vbi, quod instrumentum factum per Notarium contra scriptum, & datum authenticum praesumitur solemne, & ad praesentiam partium, imo, quod eo ipso, quod Notarius scripsit, & subscripsit instrumentum, censetur rogatus, plurimos citat apost. ad Alex. conf. 153. nu. 9. ver. contrarium, lib. 2. † Amplia; quia in dubio Tabellio praesumitur rogatus. Bald. conf. 158. Si inuenitur, lib. 2. in fin. quod intellige, quando apparent aliqua signa, ut quia scriptura est in libro rogatum, vel quia si est extra librum, habet signum Notarii, vel subscriptionem, & est facta recognitio manus Notarii, ita Bald. vbi supra. † Extende; quia licet rogatus testium non praesumatur, bene tamen praesumitur rogatus Notarii, licet non appareat. Bald. conf. 476. Fallum tale est, num. 6. lib. 1. vbi dicitur communem, & est Vberti Lampugnani. Alexand. conf. 14. Viso, in fin. lib. 6.
4 † Amplia; quia Notarius praesumitur rogatus de chartula non conglutinata cum aliis in codicibus, sed per se, quando eidem chartulae imponitur fides per duos testes, qui dicant esse manum Notarii, quando habet alia requisita. Bald. conf. 158. Si inuenitur, per tot. lib. 2. † Extende, ut idem sit, quando est originale in libro partium suto, partim ligato, in quo sunt multae scripturae sine ordine, rogata, & non rogata. † Extende, quia scriptura habens signum Notarii, siue in principio, siue in fine, habetur pro instrumento rogato, & praesumitur rogata. Bald. d. conf. 158. lib. 2. † Extende, ut eo casu sufficiat probatio per duos testes, quod sit manus Notarii, & ab eo scripta, quando scriptura testamenti esset in charta non conglutinata cum aliis codicibus; quia licet duo testes non probent solemnitatem testamenti, tamen sufficiunt ad recognitionem scripturae, quando habet solemnitas, ut quia habet signum, &

subscriptionem Notarii. Bald. d. conf. 158. Si inuenitur, lib. 2. † Amplia; quia rogatus Notarii praesumitur, si subscripsit tanquam Notarius, & apposuit signum, licet non dicat, quod fuit rogatus; quia eo nomine ut Notarius fecisse praesumitur. Alex. conf. 48. In causa, & lite, per tot. lib. 5. vbi plura ad hoc, & tollit contraria. Vide, Notarii scriptura ut probet, quae requiruntur. Concl. 97. † Amplia; quia rogatus praesumitur omnium instrumentorum in volumine contentorum, si in principio Notarius dicat se rogatum per vnam subscriptionem generalem, quae comprehendat sequentia, vel etiam in fine per generalem subscriptionem, quae comprehendat praecedentia. Caltr. conf. 292. Quia in puncto. num. 3. & 4. lib. 1. † Restrige; quia non probatur, neque praesumitur rogatus codicillorum, licet sint penes testamentum subscriptionem, quando codicilli non habent solemnitas rogatus; quia de vno rogatu ex particulari subscriptione non inferatur ad alium, nisi probetur. Caltr. d. conf. 292. num. 3. & 4. lib. 1. † Amplia; quia rogatus probatur etiam testamenti per duos testes, etiam si Notarius diceret se non rogatum; quia illi non statim probatur contrarium. Angel. conf. 275. nu. 2. ver. in contrarium quod dicta scriptura. 4. † Amplia; quia ex assertione Notarii in alio instrumento probatur rogatus, ut si dicat se rogatum de tali instrumento etiam enunciatiue. Anch. conf. 242. Prius de viribus, nu. 3. & seq. † Amplia; quia rogatus praesumitur ex clausula, actum, & c. quando habet alia solemnitas, licet non sit subscriptum instrumentum, vel testamentum. Angel. conf. 400. num. 6. ver. super puncto. Alex. conf. 14. Viso, nu. 17. ver. ad praedicta. lib. 6. & in fin. vbi repetit Soc. lun. conf. 144. nu. 96. lib. 3. Roland. a Val. conf. 32. nu. 33. lib. 2. Curt. lun. conf. 162. Panciroli. conf. 118. nu. 9. Crauet. conf. 37. nu. 10. vbi, quod habet vicem subscriptionis. Caltr. conf. 111. & 307. lib. 1. in princ. vbi, quod ista clausula denotat actum perfectum. Ruin. plene conf. 159. Donatio, de qua agitur, nu. 11. lib. 4. Zab. conf. 133. num. 2. Caltr. conf. 308. num. 3. ver. sed si velle, lib. 1. vbi alios citat. Paris. conf. 61. in princ. lib. 3. † Extende, etiam si instrumentum sit manu alterius scriptum, si modo Notarius scripsit manu sua clausulam, actum cum testibus. Angel. d. conf. 400. n. 6. † Contrarium tenet Angel. d. conf. 400. in princ. maxime n. 3. ver. nunc ad propositum, quod est consilium contrarium sequenti consilio ibidem in clausula, & idem dicit Caltr. conf. 292. Quia in puncto, num. 4. ver. sed aduertendum, lib. 1. & nu. 5. vbi, quod nisi adit subscriptio Notarii non datur fides, nisi mandato iudicis fiat publicatio. † Declara hoc esse verum, dummodo illud verbum, actum, sit manu Notarii, alias non. Alex. conf. 14. lib. 6. Curt. lun. conf. 162. col. 2. ver. confirmantur praemissa. † Declarat Caltr. d. conf. 292. num. 4. & 5. lib. 1. quod verbum, actum, probat rem perfectam, sed tamen non datur fides sine subscriptione Notarii nisi de mandato iudicis publicetur, & non sufficit generalis commissio, sed specialis parte citata. † Extende, quia clausula, actum, & c. nedum inducit praesumptionem rogatus Notarii, sed etiam praesumptionem voluntatis perfectae. Zab. conf. 133. num. 2. † Declara; quia illa clausula, actum, seu lectum, aut rogatus fui, aut publicam, debet esse scripta, ita quod legi possit oculis corporeis, non autem oculis intellectus, vel mentis. Ang. Aret. conf. 51. Quoniam non negatur, nu. 11. & seq. ver. nec debet posse publicari. † Extende; quia imo inducit praesumptionem lectionis partibus coram testibus. Zab. d. conf. 133. n. 3. ver. 2. opponitur. † Amplia; quia Notarius praesumitur rogatus, & acceptasse pro absente donatario, quando donans promittit habere ratam donationem, licet non scripserit, me Notario acceptante pro absentibus. Nota in nouissimis decis. 683. in prin. 1. par. vbi, quod verbum, promittit, importat stipulationem plenius decis. 489. nu. 3. & seq. ead. par. 1. † Amplia; quia rogatus Notarii probatur ex fide illius, si attestetur se rogatum. Fulg. conf. 195. per tot. † Contrarium Guid. Pap. decis. 19. vbi, quod bene creditur Notario dicenti se rogatum, quando dat instrumentum in publicam formam, alias secus. † Declara; quia bene probatur rogatus Notarii per assertionem solam, quando releuat instrumentum authenticum, & dicit se rogatum, ita Guid. Pap. d. decis. 19. † Et idem, si in originali Notarius dicat se rogatum, quia probatur rogatus, qui est de substantia. Caltr. conf. 292. Quia in puncto, num. 3. & 4. ver. super secundo, lib. 1. † Amplia; quia rogatus Notarii probatur eo ipso, quod fecit instrumentum propter peritiam Notarii. Alexand. conf. 73. Non puto, num. 6. lib. 1. quod est Anton. de Prato veteri, vbi apost. allegat eundem Alexand. conf. 48. lib. 5. & est communis opinio, ut per apost. ad Alexand. conf. 153. num. 9. lib. 2. in ver. contrarium. † Contrarium tenet Alexand. d. conf. 153. num. 9. lib. 2. vbi apost. in ver. contrarium, dat concord. † Declara; quia si solemnitas probatur ex scriptura, ut quia est confectum instrumentum, vel subscripta scriptura Notarii, praesumitur rogatus Notarii & testium, & est communis opinio; si vero solemnitas probatur per testes, tunc testes non praesumuntur rogati, nisi testes

testes dicant, ita apost. ad Alex. d. conf. 153. num. 9. in ver. *contrarium*, lib. 2. † Amplia; quia Notarius præsumitur rogatus, licet non dicat, quando dicit, *publicauit*; quia cum sit solemnitas intrinseca, præsumitur rogatus Notarii. Bellam. conf. 1. nu. 15. ver. *quid ergo Bart.* conf. 163. *Queritur*, si aliquis, circa fin. lib. 1. vbi, quod verbum, *lectum* & *publicatum*, necessario importat rogatum, aliter non posset dicere publicatum, prout quando dicit, *facta est stipulatio*, necessario inducit præsentiam, interrogationem & responsum. † Extende idem, si Notarius dicat, *rogatus scripsi*, licet non dicat, *publicauit*. Bellam. d. conf. 1. nu. 15. ver. *sed quid si dicit*. † Extende; quia præsumitur rogatus, quando dicit, *scripsi*, licet non dicat, *publicauit*, neque *rogatus*, quando habet omnia alia requisita ad rogatum, vel instrumentum, alias secus. Bellam. d. conf. 1. nu. 15. ver. *sed quid si dicit, ego ta-* 32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100
101
102
103
104
105
106
107
108
109
110
111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200
201
202
203
204
205
206
207
208
209
210
211
212
213
214
215
216
217
218
219
220
221
222
223
224
225
226
227
228
229
230
231
232
233
234
235
236
237
238
239
240
241
242
243
244
245
246
247
248
249
250
251
252
253
254
255
256
257
258
259
260
261
262
263
264
265
266
267
268
269
270
271
272
273
274
275
276
277
278
279
280
281
282
283
284
285
286
287
288
289
290
291
292
293
294
295
296
297
298
299
300
301
302
303
304
305
306
307
308
309
310
311
312
313
314
315
316
317
318
319
320
321
322
323
324
325
326
327
328
329
330
331
332
333
334
335
336
337
338
339
340
341
342
343
344
345
346
347
348
349
350
351
352
353
354
355
356
357
358
359
360
361
362
363
364
365
366
367
368
369
370
371
372
373
374
375
376
377
378
379
380
381
382
383
384
385
386
387
388
389
390
391
392
393
394
395
396
397
398
399
400
401
402
403
404
405
406
407
408
409
410
411
412
413
414
415
416
417
418
419
420
421
422
423
424
425
426
427
428
429
430
431
432
433
434
435
436
437
438
439
440
441
442
443
444
445
446
447
448
449
450
451
452
453
454
455
456
457
458
459
460
461
462
463
464
465
466
467
468
469
470
471
472
473
474
475
476
477
478
479
480
481
482
483
484
485
486
487
488
489
490
491
492
493
494
495
496
497
498
499
500
501
502
503
504
505
506
507
508
509
510
511
512
513
514
515
516
517
518
519
520
521
522
523
524
525
526
527
528
529
530
531
532
533
534
535
536
537
538
539
540
541
542
543
544
545
546
547
548
549
550
551
552
553
554
555
556
557
558
559
560
561
562
563
564
565
566
567
568
569
570
571
572
573
574
575
576
577
578
579
580
581
582
583
584
585
586
587
588
589
590
591
592
593
594
595
596
597
598
599
600
601
602
603
604
605
606
607
608
609
610
611
612
613
614
615
616
617
618
619
620
621
622
623
624
625
626
627
628
629
630
631
632
633
634
635
636
637
638
639
640
641
642
643
644
645
646
647
648
649
650
651
652
653
654
655
656
657
658
659
660
661
662
663
664
665
666
667
668
669
670
671
672
673
674
675
676
677
678
679
680
681
682
683
684
685
686
687
688
689
690
691
692
693
694
695
696
697
698
699
700
701
702
703
704
705
706
707
708
709
710
711
712
713
714
715
716
717
718
719
720
721
722
723
724
725
726
727
728
729
730
731
732
733
734
735
736
737
738
739
740
741
742
743
744
745
746
747
748
749
750
751
752
753
754
755
756
757
758
759
760
761
762
763
764
765
766
767
768
769
770
771
772
773
774
775
776
777
778
779
780
781
782
783
784
785
786
787
788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800
801
802
803
804
805
806
807
808
809
810
811
812
813
814
815
816
817
818
819
820
821
822
823
824
825
826
827
828
829
830
831
832
833
834
835
836
837
838
839
840
841
842
843
844
845
846
847
848
849
850
851
852
853
854
855
856
857
858
859
860
861
862
863
864
865
866
867
868
869
870
871
872
873
874
875
876
877
878
879
880
881
882
883
884
885
886
887
888
889
890
891
892
893
894
895
896
897
898
899
900
901
902
903
904
905
906
907
908
909
910
911
912
913
914
915
916
917
918
919
920
921
922
923
924
925
926
927
928
929
930
931
932
933
934
935
936
937
938
939
940
941
942
943
944
945
946
947
948
949
950
951
952
953
954
955
956
957
958
959
960
961
962
963
964
965
966
967
968
969
970
971
972
973
974
975
976
977
978
979
980
981
982
983
984
985
986
987
988
989
990
991
992
993
994
995
996
997
998
999
1000

Tom. 7.

generalem, bene potest de mandato iudicis citata parte, & causa cognita, & de hoc ultimo Castr. conf. 29. n. 4. & 5. lib. 1. & ita Alex. d. conf. 14. nu. 9. lib. 6. † Declara hoc procedere, quod potest leuari 46
instrumentum ex originali non subscripto per Notarium, si habeat alia requisita publici instrumenti. Castr. d. conf. 11. lib. 1. ver. *si vero queritur*, & conf. 308. nu. 2. lib. 1. Deci. conf. 447. nu. 5. Purpur. conf. 379. n. 10. lib. 1. † Declarat Alex. d. conf. 14. n. 9. lib. 6. quod si imbre- 47
uiatura est in mundum redacta, ita vt in ea non appareat vitium, licet non sit subscripta, potest tamen releuari à Notario habente commissionem, maxime de mandato iudicis; quia licet Doctores disputent, an tale originale fidem faciat; non tamen negat, quin possit releuari in authenticam formam. † Declara; quia requiritur decretum iudicis speciale, qui debet considerata veritate, & adhibita inquisitione, si cessat suspicio, facere releuare instrumentum, etiam si non haberet omnia requisita etiam extra alia originalia. Crauet. d. conf. 216. *Comparatio literarum*, nu. 8. ver. *hic tamen aduertendum*. † Declara; quia si Notarius, qui est rogatus, vi- 49
uit, bene potest sumere authenticum ex originali non habente subscriptionem, vel carente signo; secus, si mortuus est, & ita conciliat Curt. lun. conf. 162. *Habita diligenti consideratione*. † Restringe; 50
quia non potest leuari per Notarium, cui commissa sunt rogationes, quando originale est extra alia prothocolla, & non est subscriptum, neq; cum signo, & non probatur rogatus per testes. Alex. d. conf. 153. col. pen. ver. *nec predictis obstat*, lib. 2. & conf. 48. nu. 4. lib. 5. Crau. conf. 947. num. 36. secus dicit Alex. quando esset inter prothocolla; quia etiam sine subscriptione præsumeretur rogatus. d. 51
conf. 153. nu. 11. ver. & maxime procedunt. † Declara; quia valet, & potest leuari, si habet clausulam, *actum*. Curt. lun. d. conf. 162. col. 2. ver. *confirmantur premissa*, dūmodo sit manu Notarii. † Declara, quando extaret consuetudo, vel constitutio, quod valeret. Curt. lun. 52
conf. 162. col. 3. † Declara; quando probatur rogatus per publicam vocem, & famam, & non extat alius rogatus. Curt. lun. d. conf. 162. nu. 4. ver. *accedit ad confirmationem*. † Amplia; quia conglutinat 54
originalis inter alia prothocolla Notarii operatur idem, quod clausula, *actum*; ideo suppletur subscriptione, vel signo. Crauet. conf. 637. nu. 9. allegat Alex. conf. 48. nu. 3. lib. 5. † Limita; quia imo 55
regula negatiua ponitur, quod rogatus tam Notarii, quam testium non præsumatur; quia extrinseca solemnitas, inquit Aegid. conf. 1. num. 19. ver. *sed quid de hoc dicemus*, & de Notario, quod rogatus non præsumatur, Alex. in l. sciendum, col. pen. ff. de verb. oblig. & conf. 153. Vi- 56
detur, col. 3. lib. 2. vbi num. 9. dicit magis * communem, & ibi apost. in ver. *contrarium*, dat concord. & conf. 48. in causa & lite, lib. 5. Corn. 70. Duo veniunt, lib. 4. Ang. conf. 74. & Bald. in Rubr. de fid. instrum. col. 3. ver. *sed dubitatur*, vbi, quod si asseruntur alie solemnitates, & nō asserat rogatus, non præsumitur rogatus. Boer. dec. 34. in princip. 57
† Declara; quia rogatus Notarii potest præsumi, quando constat, quis fuerit Notarius, sed ex sola scriptura extra prothocollum reperta manu Notarii, sed non subscripta, secus; quia potest esse copia, vel præparata, vt rogaretur, sed si esset in libro prothocolli, bene præsumeretur. Alex. d. conf. 153. n. 8. & seq. per tot. lib. 2. † Decla- 58
ra, an rogatus Notarii secundum aliquos præsumatur, quia est de forma, plures allegat Boer. dec. 35. n. 7. *contrarium*, quod imo nō præsumatur; quia solemnitas extrinseca, idem Boer. d. dec. 35. qui tandem dicit communem * opinionem esse, quod non præsumi- 59
tur, nisi ad sit vnum ex tribus, videlicet, quod Notarius dicat, *publicauit*, vel *rogatus fui*, vel simpliciter *scripsi*; quia tunc præsumitur rogatus, & ita etiam dicit Menoch. lib. 4. *presumpt.* 9. n. 2. vbi plures citat, & hanc magis * communem, quod non præsumatur, 60
quando non adest subscriptio Notarii, dicit Alex. conf. 153. *Videtur prima*. n. 9. ver. *non obstat*, lib. 2. & quod veritas sit, quod quando scripsit, & subscripsit, præsumatur rogatus, apostilla ad Alex. d. conf. 153. in ver. *contrarium*, lib. 2. vbi citat plurimos, & dicit * communem. 61
† Extende; quia etiam in testamento inter liberos non præsumi- 58
tur Notarius rogatus, neq; testes rogati, nisi appareat ex subscriptione, vel alias. Iaf. conf. 68. col. fin. lib. 1. apost. ad Alex. d. conf. 153. lib. 2. † Limita; quia rogatus non præsumitur, neq; probatur, si scri- 59
ptura Notarii esset separata à rogibus dicti Notarii, & non subscripta, neq; cum signo; quia tunc etiam si duo testes recognoscerent manum, non probaretur rogatus. Bald. conf. 158. circa fin. ver. *secus si in libro*, lib. 2. & idem dicit Bald. conf. 47. 6. *Factum tale est*, in fin. in subscriptione Baldi ver. *mibi videtur*, lib. 1. Angel. conf. 220. Ad hoc, vt scriptura, per tot. Ang. Aret. conf. 51. *Quoniam non negat*, n. 14. & seq. per tot. † Extende; quia neq; probatur rogatus donationis f. cte. quādo præsumum instrumentum est extra prothocollum in schedula non subscripta à Notario, neque signata, neque publicata; quia Notarius post mortem eius, qui dicitur rogatus, habens commissionem generalem non poterit releuare in publicam formam, 66
D 3 nisi

nisi citata parte de mandato iudicis, & cum causâ cognitione. *Castr. conf. 195. Visus, que negantur, in princ. lib. 2. plene etiam Alex. conf. 153. Videtur prima consideratione, m. 7. & seq. ver. in super ad inuoluntatem, lib. 2. †* Extende; quia releuatio in publicam formam facta de apocha a prothocollo separata reperta manu Notarii conglutinata, & ligata cū aliis scripturis, & reposta in libro prothocollorum, sed sine rogitu, & subscriptione, in tantum non potest releuari non citata parte, & sine causâ cognitione per iudicē, vt etiam si Princeps mandaret releuari nō citata parte, talis releuatio dicatur facta sine præiudicio non vocatorū habentium interesse, & ius opponendi censetur reueruatum non citatis. *Castr. conf. 195. Visus, que negantur, in princ. v. respondeo igitur, lib. 2. vbi dicit idē esse in bonorum possessione vni decreta non citato alio, & idem in exequatore Apostolico. Socin. conf. 193. ver. & illa dūa responsio- nes, lib. 2. & Angel. Aretin. conf. 51. nu. 38. ver. præterea licet. †* Declara; quia Notarius non potest citare partem, vt extrahat in forma authentica, sed debet, qui vult cautius agere, adire iudicē; citari facere partem, & à iudice obtinere releuationem cum causâ cognitione. *Castr. conf. 195. col. 2. ver. quod ergo not. lib. 2. †* Et ideo quod dicitur de Notario, qui non citata parte potest extrahere, debet intelligi, non citata parte; quia non potest citare, & quia remanet saluum ius non citatorum. *Castr. d. conf. 195. col. 2. in princ. ver. quod ergo not. lib. 2. †* Declara, quia quando instrumentum est repetitum sine subscriptione, & signo Notarii extra scripturas Notarii mortui, si tamen habet clausulam, *actum*, vel *lectum*, potest de mandato iudicis citata parte, & cum causâ cognitione releuari in publicâ formam, sed si non adest clausula, *actum*, vel *lectum*, vel *rogatus*, vel *publicatus*, tunc non potest etiam de mandato iudicis publicari, nisi constaret aliter de effectu. *Ang. Aret. d. conf. 51. Quoniam per tot. vbi hanc tuerur, & tollit contraria. †* Et quando sumus in casu, in quo iudex mandaret Notario imbreuiaturas Notarii mortui, vt ex schedula reperta extra scripturas Notarii mortui non subscripta, neq; habente signum, neq; apparet, quod fuerit testamentum lectum, si pars citata pro suo interesse, prout filius prætensi testatoris, & opponat exceptionem, quod non debeat releuari; quia non fuit lectum testamentum, neq; perfectum, ista exceptio licet requiratur altiore indaginem; tamen facit supercedere iudicium exequituum contra Notarium, donec de exceptione fuerit plene cognitum. *Angel. Aretin. conf. 62. In casu prædicto, per totum, vbi pro vtraque, & hanc tuerur, & tollit contraria. †* Extende in tantum limitationem, vt nec probaretur rogatus testamenti eo casu etiam inter liberos, etiam si scriptura esset manu testatoris penes Notarium reperta, sed nullo signo munita, per quod inferri possit ad rogatum. *Bald. d. conf. 178. in si. lib. 2. Ang. conf. 74. Reperitur per manus, vbi maxime dicit hoc procedere, si Notarius publicauit testamentum aliter, quam scriptura testatoris contineat; quia illa scriptura non probat rogatum, neq; publicationem etiam inter scripturas Notarii. †* Extende, quia non præsumitur rogatus Notarii ex eo, quod reperitur scriptura subscripta à Notario separata, & in manibus partis. *Anch. conf. 276. Vsa diligenter, n. 2. †* Declara tamen; quia si adfunt alia adminicula, & alie probationes, si mul posunt probare. *Anch. d. conf. 276. per tot. †* Extende; quia rogatus non præsumitur, cum sit facti, maxime, quando scriptura Notarii non est subscripta, neq; adest locus, neq; indicio, neque signum; quia licet probetur scriptura manu Notarii; non tamen est publica, neq; mortuo Notario potest publicari tanquam rogata ab eo. *Ang. d. conf. 220. per tot. qui in fin. dicit, quod si habens facultatem publicandi hoc sciret, videlicet defunctum fuisse rogatum, quod remittit se ad illius conscientiam informatam. Ex- tende; †* quia Notarius non præsumitur rogatus de testamento, licet reperiat scriptura in filcia manu testatoris diuersa à testamento rogato; quia per hoc non probatur rogatus illius scriptura, ex quo non attestatur se rogatum de ea, neque habet subscriptionem, vel solemniam. *Ang. conf. 74. Reperitur per manus. †* Extende; quia non præsumitur rogatus, quando Notarius non publicauit, vel non dicit se rogatum, vel saltem quod publicauit, vel quod in authenticam formam redegit. *Angel. conf. 275. Thema, super quo in princip. ver. secundo quia, secus (inquit) si Notarius dicat se publicasse, vel authenticasse, vel si ex aliis coniecturis hoc appareat. †* Extende; quia testamentum non præsumitur rogatum, licet reperiat scriptura testamenti manu testatoris inter scripturas Notarii, & in fine ipsius scripturae adfuit manus Notarii, tēpus, locus, testes, & verbum, *actum*, quia si non extat subscriptio Notarii, quod fuerit rogatus, non valet. *Ang. conf. 400. Testator sua propria, in prim. vbi, quod subscriptio ista potuit fieri ad alium finem, quā rogatus; ideo non probatur, nec potest releuari mortuo Notario, ex quo non est in prothocollis. †* Imo etiam, quod in testa-

mento requiritur signum, & subscriptio Notarii, & quod vnum non sufficiat, dicit Bologn. in apost. ad Io. de An. *conf. 28. n. 13. in fin. †* Contrarium, quod imo talis scriptura manu testatoris, & quæ 74 habet in pede manum Notarii, locum, tempus, testes, & actum sit, & præsumatur rogata. *Ang. d. conf. 400. nu. 6. in cap. Super puncto prædicto. †* Declara, vt per *Castr. conf. 111. Visus, & ponderatus, in princ. lib. 1. quia talis apocha non facit fidem per se; quia non est in prothocollis; quia neq; prothocollum facit fidem per se, sed solum ex eo potest releuari authenticum instrumentum; si vero quaratur, an ex ea possit releuari instrumentum publicum mortuo Notario ex commissione generali data Notario, dicit *Castr. quod non, sed bene iudex potest multis circumstantiis dare commissionem particularē releuandi instrumentum authenticū; quia est arbitrarium iudici, quando non deficit solemnitas voluntatis. †* Declara 76 penius; quia si adfunt locus, tempus, & testes necessarij descripti, & hæc est prima qualitas requisita, & adfit etiam secunda qualitas, quod actus habeatur pro perfecto ex clausula, *actum*, &c. deficient tertia qualitate, videlicet subscriptione, & signo Notarii, talis scriptura non est publica, vt producta in iudicio probet, sed bene 77 duæ primæ qualitates sufficiunt, vt ad tertiam deueniri possit ex speciali commissione iudicis cum causâ cognitione; ita vt mortuo Notario rogato alius subscribat. *Castr. conf. 308. Ad primū quæ- stum, col. 2. n. 2. v. quod autem adfuit, lib. 1. †* Declara totam istam materiam plenissime per *Ang. Aret. conf. 51. Quoniam non negatur, per tot. quia si reperitur schedula manu Notarii cum anno, mense, die, indicatione, testamenti conditi, cum nominib. testium adhibitorum, & rogatorū, sed est extra prothocolla Notarii, non habet actum, & lectum, neq; subscriptionem, neq; signum Notarii mortui, an possit releuari in publicâ formam; primo arguit, quod sic de mandato iudicis citata parte; quia habet omnia solemniam, & præsumitur rogatus, ex quo manu Notarii, & cum testib. vocatis, & rogatis; quia subscriptio non est necessaria, cum sit tota manu Notarii, & signum non sit de necessitate apponendum, vbi multos allegat, & quia iudex potest id, quod non est publicum, & non probat facere publicum, & quod probet, idem potest actum nullum cum suo decreto reddere validum, prout videmus in alienatione bonorum minoris nulla, quæ fit valida ex decreto iudicis, item aditio hereditatis, bonorum possessio, & similia, & quia solemnitas præsumitur, maxime, quando agitur de leui. †* Contra- 78 rium tenet idem *Ang. d. conf. 51. n. 14. & seq. per tot. v. sed ius non obstantibus; quia subscriptio, & signum sunt necessaria, maxime, quando est extra prothocolla Notarii; item quia requiritur lectura, alias non præsumitur, & contraria procederet, quando adest clausula, *actum*, vel *lectum*, vel quando reperiretur in prothocollo Notarii mortui, vel inter illius scripturas, alias non præsumitur solemnitas, neq; lectura, n. 19. & seq. vbi n. 24. dat simile de sententia, quæ lata non præsumitur, nisi adfuit illa verba, *lecta, lata, &c.* imo quando non adfunt verba illa, *actum*, &c. vel *rogatus*, vel *publicatus*, neq; præsumitur rogatus, n. 15. & 26. vbi dicit *communem, & n. 26. & seq. ver. nunc restat, tollit omnia contraria; primo, quod iudex mandare potest, quod publicetur, quando constat, quod fuit rogatus, licet non extens; secundo, quod subscriptio Notarii, & signum sunt de substantia, subscriptio de iure, signum ex consuetudine, dicit *communem, & quia quando non constat, quod nō 79 fuerit lectum, iudex non potest mandare, quod leuetur, neq; conualidare; quia contraria procedunt, quando fuit lectum, & pro rogatu præsumitur, alias si iudex posset instrumentum, quod non fuit verum, ex decreto conualidare, sequeretur multa absurda; quia solus supremus Pontifex, & Princeps potest hoc ex causa licita facere. †* Restringe, quia quando instrumentum esset rogatum à Notario contra seipsum, licet non esset subscriptum, neq; signatum, tamen facta recognitione manus probaret contra eum, & heredes. *Bald. d. conf. 476. in si. lib. 1. imo in eodem consilio n. 6. v. sed hic non deficit, dicitur, quod præsumitur rogatus Notarii, & est consilium Vberti de Lampugnano, licet in hoc reprobetur per Bald. ibi in fin. in sua subscriptione. Vide Concl. prox. seq. Vide, Originale, & prothocollum Notarii, seu matrix, imbreuiatura quid sit, & qualiter fiat. Concl. 201. cum Concl. ibi prox. seq.**

Rogitus testium non præsumitur, & quando secus. Concl. 361.

TESTES † in testamento in scriptis non præsumuntur rogati, nisi dicatur in testamento per verba hoc importantia. *Bellam. conf. 1. n. 12. v. sed vtrum testes, cum seq. vbi latissime examinat, & n. 26. versic. 4. in lege. †* Extende etiam in nuncupatio secundum communem. * *Malcard. Concl. 135. 4. in princip. vbi plurimos citat, & communem * dicit Crall. in §. testamentum q. 5. n. 5. †* Extende; quia 80 licet

licet Notarius dicat in testamento, *presentibus talibus*, & non addat, *vocatus, & rogatus*, quod non presumuntur rogati; quia solemnitas est extrinseca. Bellam. d. conf. 1. n. 14. ver. ad propositum. & nu. 27. & communem * dicit Ruin. conf. 8. nu. 11. lib. 5. & communem etiam dicit Mascard. qui alios allegat d. conclus. 1354. n. 8. & seq. Alex. conf. 153. Videtur prima, n. 10. ver. idem dicimus, lib. 2. ¶ Extendit etiam si testes dicant se fuisse presentes testamento; quia nisi dicant etiam se rogatos; non probant se rogatos. Mascard. d. conclus. 1354. n. 10. ¶ Contrarium Alex. conf. 33. nu. 14. & 15. ver. non obstat etiam, lib. 3. vbi, quod nisi explicite dicant contrarium eius, quod in instrumento continetur, non reprobant testamentum, si in eo dicitur, quod rogati, & pro contrario facit sequens restrictio. ¶ Restringit, quando passi sunt describi in testamento. Mascard. d. conclus. 1354. nu. 14. ¶ Restringe, seu declara, ut per apost. ad Alex. conf. 153. Videtur n. 9. ver. contrarium, in fin. lib. 2. vbi, quod presumuntur rogati eo ipso, quod sunt in testamento descripti, sed si probaretur testamentum per testes; tunc non presumuntur rogati. ¶ Restringit; quia bene presumuntur rogati, si in testamento hoc dicat Notarius, *presentibus talibus rogatus*. Bellam. d. conf. 1. nu. 14. in fin. ver. praeterea. Alex. plenissime d. conf. 33. Ponderat, nu. 15. & seq. ver. praeterea si testes, lib. 3. ¶ Restringe; quando Notarius diceret, *presentibus talibus testibus adhibitis*, vel *vocatis*; quia licet non dicat, *rogatus*, presumuntur rogati. Bellam. conf. 1. nu. 15. ver. sed quid si dicit talibus, & nu. 27. & est ratio; quia ista verba sunt synonyma, ut per Alex. d. conf. 33. n. 15. lib. 3. ¶ Restringe; etiam si diceret, *presentibus talibus testibus adhibitis*; quia licet non dicat, *rogatus*, presumuntur rogati, nisi contrarium probetur. Bellam. d. conf. 1. nu. 15. ver. sed quid si dicatur, *adhibitis*. Alex. d. conf. 33. nu. 15. lib. 3. ¶ Imo procedunt restrictiones, etiam si testis subscripsit se praesente testatore, vel praesentibus contrahentibus; quia adhuc cum non sit fortuitus, presumuntur rogatus, licet nihil dicatur de rogatu. Bellam. d. conf. 1. nu. 15. ver. sed quid si testis subscripsit, communem * dicit Mascard. conclus. 1354. nu. 11. Alex. d. conf. 33. nu. 16. lib. 3. ¶ Restringe; quia testes presumuntur rogati in testamento, quando apparet, quod testator obtulit testamentum ad subscribendum, & subscriperunt, & sigillarunt; nam rogatus presumuntur ex oblatione; quia tunc videntur rogati, ex quo testator offert testamentum ad subscribendum, & qui vult consequens, vult etiam necessarium antecedens, unde solemnitas, quae alias esset extrinseca, efficitur intrinseca, & presumuntur. Agid. d. conf. 1. nu. 18. ver. sed quid dicendum, & in ver. sed pone, recitat Goffred. tenentem contrarium, quem reprobant Alex. d. conf. 33. nu. 16. lib. 3. ¶ Restringe, quando testator dixit: *Sitis praesentes*, quia ex hac expressione censentur rogati. Agid. d. conf. 1. nu. 19. in fin. ver. unde sit testator. ¶ Amplia in testamento in scriptis; quia rogatus testum requiritur, & non presumuntur. ¶ Restringe in testamento inter liberos; quia testes non debent esse rogati. Zabar. conf. 133. n. 3. ¶ Imo quatenus essent rogandi, presumuntur illorum rogatus ex clausula, *actum, &c.* quae denotat rem perfectam, vel ex subscriptione Notarii; Ego Antonius Petri, &c. Zabar. d. conf. 133. n. 3. ¶ Contrarium Iac. in conf. 68. col. 2. lib. 1. & alii, quos citat apost. ad Alex. conf. 133. nu. 9. in ver. contrarium, lib. 2. ¶ Limita quia si testes subscripsi dicunt se vocatos, & rogatos, presumuntur rogati ab utraque parte, non ab una tantum. Io. de Anan. conf. 40. in fin. ver. item pro ista parte. Roman. conf. 240. Alex. d. conf. 33. n. 16. lib. 3. ¶ Limita; quia eo ipso, quod Notarius praesente parte describit aliquem in testamento in testamento, vel instrumento, presumuntur testis rogatus. Alex. d. conf. 33. nu. 17. lib. 3. Vide, Solemnitas intrinseca, vel extrinseca quando dicatur, & in quibus differant. Concl. 320. Vide, Testes debent esse rogati, & quando secus. Concl. 291.

Romana Ecclesia à Deo consecrata. Concl. 362.

Romana ¶ Ecclesia à Deo consecrata, & Hierosolymitana; ideo in Romana Papa debet residere. Oldr. conf. 85. vbi precatur Papam, ut velit transferre curiam ad urbem.

Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum superior, mater, & magistra. Concl. 363.

Romana ¶ Ecclesia omnium Ecclesiarum superior, & curiam vniuersalem habens, à qua omnia exeunt, & ad eandem redeunt; ideo si aliquid respectu alterius Ecclesiae excludit, & sibi immediate applicat, nihil acquirit de nouo. Oldrad. conf. 172. in princ. nu. 4. & conf. 244. nu. 8. ver. item obiectus. ¶ Amplia, ut Ecclesia Romana habeat omnes Ecclesias mundi sibi subiectas, in quibus habet plenitudinem potestatis, & quicquid possident inferiores Ecclesiae, quasi in peculio habeat, quasi separatim quo-

dammodo à rationibus Dominicis Domini permixtus. Oldr. conf. 244. n. 8. ver. non obstat, si dicatur, vbi, quod omnes possunt acquirere Romanae Ecclesiae sine scientia Summi Pontificis. Gemin. conf. 74. n. 4. 5. & 6. ver. secundo modo. ¶ Amplia, quod potestas Romanae Ecclesiae immediate est à Deo vniuerso orbi, & in omnibus articulis ad eam recurritur pro terminatione; quia ipsa errare non potest, late Fed. de Sen. conf. 131. Casus talis, in princ. vbi alia multa. ¶ Amplia; quia omnes Ecclesiae regulari debent ab Ecclesia Romana tanquam à capite, & tenentur seruare omnes Ecclesiae consuetudinem Romanae Ecclesiae, c. fin. 11. dist. 1. Feder. de Sen. conf. 152. nu. 2. qui dicit, quod si non apparet de consuetudine Romanae Ecclesiae, seruare debent inferiores Ecclesiae consuetudinem suae metropolis. ¶ Mater, & magistra omnium aliarum Ecclesiarum est Romana Ecclesia, c. fin. de foro compet. & ipsa instituit dignitates, & Patriarchales, & alias inferiores, dando eis potestates, quas habent administrandi. Gemin. conf. 14. In hac causa, nu. 2. & 3. vbi, quod retinuit maiorem potestatem penes se, & conf. 74. nu. 4. & 5. ver. secundo modo. ¶ Amplia; quia omnes Ecclesiae mundi pro neccellitibus Romanae possunt collectari, & Papa potest imponere subsidium charitativum. Gemin. d. conf. 74. n. 7. in fin. ver. sed quia Papa, & nu. 8. ¶ Amplia; quia Romana Ecclesia adeo obtinet supra omnes Principatus, ut à Deo sit constituta, nec possit Papa alio transferre. Petr. à Monte in sua Monarchia, in prin. vbi, quod est Ecclesia Lateranen. prima Ecclesia, quae appellabatur Ecclesia Saluatoris, & quod nisi per rebellionem populi, vel incursum hostium, aut iustam causam Papa non potest alio se transferre, nu. 14. & seq. ¶ Declara; quia Romana Ecclesia etiam potest considerari, prout ipsa habet suam dotem, & bona specialiter deputata, in quibus nullam habet communionem cum aliis Ecclesiis, & bonis earum, & ideo appellatione Romanae Ecclesiae isto modo considerata dicimus ipsam habere suam specialem provinciam diuina ab aliis, sicut aliae Ecclesiae Metropolitanae, videlicet inter Capuanam provinciam, & Pisanam, Gemin. d. conf. 74. Attentis puncto, n. 3. v. iustamen non obstantibus, vbi, quod in isto sensu utilitas Romanae Ecclesiae differt ab utilitate Ecclesiae vniuersalis. ¶ Et Papa dicitur specialis gubernator sumpto significato Romanae Ecclesiae secundum proxime dicta, quod sit specialis Ecclesia, ita Gemin. eod. conf. 74. nu. 3. ver. & sic in istis bonis. Vide, Ecclesia Romana quid sit, & est vniuersalis omnia magistra, & domina. Concl. 3.

Romana Ecclesia guerras habuit diuersas, & cum quibus. Concl. 364.

Romana ¶ Ecclesia habuit guerras in provincia Romanodiolae, ut refert Calder. conf. 83. quod est 3. de offic. deleg. ¶ Et Romana ciuitas, & aliae ciuitates fuerunt occupatae per Regem Ladislaum, pro quarum recuperatione Papa conduxit Comitem Montis Feretri sub promissione, & obligatione de soluendis ducatis octuaginta milibus, pro quibus apud Comitem fideiussit Respublica Florentina, ut per Gemin. conf. 74. per tot. maxime nu. 7. pro quorum solutione Papa concessit, quod Florentini exigent hanc summam à Clero sibi supposito.

Romana Ecclesia aliquando in temporalibus à malis ministris gubernata adhibuit remedia opportuna. Concl. 365.

Romana ¶ Ecclesia diffamata super compositionibus, quae fiebant in Marchia, & Ducatu Spoletano sub gubernio Vltimontanorum, transferre compulsa est gubernium ad manus Italicorum, sub quorum gubernio vniuitur in pace, & quiete. Feder. de Sen. conf. 185. in fin. & per tot. vbi multa pro abstinendo ab extortionibus, & ab oneribus subditorum, & quod bariae non puniuntur, sed homines.

Romana ciuitas est Respublica vera, & communis patria. Concl. 366.

Romana ¶ ciuitas est Respublica, aliae vero ciuitates loco priuatorum habentur. Oldr. conf. 62. in fin. col. 1. & in princ. col. 2. ver. sed Pater sanctissime, vbi multa de priuilegiis Romanae Ecclesiae, & quod sit à Deo fundata; quae videas per te. ¶ Et est communis patria. I. Roma. ff. ad municip. ¶ Sed an hodie sit talis, non decidit Roma. conf. 169. Magister Paulus, in fin. ¶ Districtus vrbis Romae olim erat vsque ad 100. miliaria. l. 1. ff. de off. Praefect. vrb. ¶ Hodie est vsque ad quadringenta miliaria ex omni parte.

D 4 Romæ

Romæ Ciuitas, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 367.

VRBVS Romæ est subdita Papæ, prout etiam populus Romanus ex donatione Constantini Imperatoris. Cast. conf. 179. In causa, quam Magnus col. 5. nu. 5. ver. super secundo, lib. 1. Senatorem habet vrbis Romæ, qui non habet iurisdictionem in feudatarios Papæ, sed bene in ciues Romanos: item ratione rei, vel domicilii, aut originis. Cast. d. conf. 179. n. 5. ver. super secundo, lib. 1. vbi, quod Senator habet iurisdictionem à Papæ, & quod si agatur de re feudali, non est index competens, col. pen. ver. super tertio. Ecclesia sanctæ Mariæ Maioris habet curam animarum, quæ est penes Capitulum, & stipendiati capellani sunt amouibiles, nec dicuntur intulati, licet stipendium eorum sit perpetuum. Ant. de But. conf. 3. per tot. & conf. 51. vbi duplicatur, & est responsium contrariis allegationibus in hac materia factis. Hospitale sancti Antonii prope Ecclesiam S. Mariæ Maioris est Hospitale curialium, & ab eis regi confuevit, & in eo sepeliuntur curiales, non autem in parochiis per Fratres dicti Hospitalis, & appellatione curialium veniunt etiam Cardinales. Old. conf. 211. per tot. & conf. 293. vbi, quod Papa Celestinus fecit declaratoriâ super hoc. Venientes ad habitandum in ciuitate Romana habent liberam immunitatem ab omnibus oneribus ex contractu, & causa onerosa: ideo Papa, quando reuocauit ex causa publicæ utilitatis, & necessitatis omnes, & quascunque exemptiones, quas suspensas esse voluit, exceptis immunitatibus concessis venientibus ad habitandum, censetur reuocasse omnes alias exemptiones etiâ ex contractu propter exceptionem prædictam. Alex. conf. 216. Nec arguendi, per tot. maxime nu. 29. ver. decimo confidero, lib. 2. Romanum studium habet priuilegium à Bonifacio VIII. quod docentes, vel audientes in studio prædicto omnium beneficiorum cum cura, vel sine, percipiant fructus integre, quemadmodum si residerent, exceptis distributionibus quotidianis. Old. conf. 117. Bone memorie, vbi, quod est priuilegium datum causæ, non persone, & est ampliandum, & omnes casus etiam residendi per annum gratis, etiam quod sit in sacris, comprehendit. Romani habent consuetudinem dandi miseræ oblationes; quia dant filum, fabam, vel similes miseras. Old. conf. 62. col. 2. v. præterea pater sanctissime. Sunt tamen deuoti Ecclesiæ vna cum Guelphis, Italis, & Hispanis, inquit idē Old. d. conf. 62. col. 3. nu. 5. ver. nam pro certo. Romana curia habet praxim diuersam ab aliis in multis; quia licet in criminalibus vbiq; seruetur, & sit de iure, quod exprimitur locus & tempus; tamen quando per viam exceptionis non seruatur in curia Romana. Clar. in §. si. q. 12. nu. 11. Vide, Curia Romana quid sit. Concl. 114. Impetrans beneficium per priuationem obtinet in forma, & debet se inscribere ad penam talionis, Clar. d. q. 12. in §. si. n. 18. Litteræ super reuelatione rei furatæ possunt concedi ex officio, non ad instantiam partis, sed de stylo curiæ Romanæ cōceduntur etiam ad instantiam partis. Clar. in §. si. q. 27. n. 4. Citatio debet personaliter fieri, & dari copia citato, vt teneatur comparere secundum styllum Romanæ curiæ. Clar. d. §. si. q. 31. nu. 18. ver. scias. Procurator non admittitur in causa capitali; tamen in casibus, in quibus potest procedi contra mortuum, admittitur procurator de stylo curiæ Romanæ. Clar. d. §. si. q. 32. n. 15. ver. debes scire.

Romanæ Rotæ auctoritas in decisionibus suis. Concl. 368.

AUCTORITAS Rotæ magna est, & præualet communi opinioni, vt in ver. Substitutio vulgaris excludit matrem, & quando secundus. Concl. 807. Non vilem, imo magnam esse auctoritatem decisionis Rotæ Romanæ, dicit Christoph. Castil. conf. 7. Visus prius, col. si. nu. 20. & 21. Et consilium Regium Neapolitanum in casibus valde dubiis quandoq; Rotam consuluit, vt per Afflict. decis. 351. in fin. vbi, quod postea iudicauit consilium secundum styllum Romanæ. Amplia, quia decisiones Rotæ licet non faciant ius, & sententia contra eas lata non sit nulla; tamen in Romana curia inducunt styllum: quia ad Rotam spectat interpretari mentem Romani Pontificis, plene Mascar. Concl. 484. Decisiones Rotæ, vbi idem dicit de decisionibus aliorum Parlamentorum, & vltimæ decisiones debent attendi, quando sunt contrariæ. Contrarium; quod decisiones Rotæ non faciant ius inter partes, & quod non sint sequendæ decisiones, nisi dictum earum probetur, sed imo statuto etiam minimi Doctoris assignantis meliores rationes. Gemi. conf. 34. maxime nu. 5. vbi reprobat decis. 5. de præben. in non. & sequitur Franch. in c. duobus, de re script. lib. 6. num. 10. Et quod non sit standum auctoritati Rotæ, sed iuri & rationi. Gemi. conf. 143. nu. 2.

in fin. ver. & si dicatur. Decisiones Rotæ non consueuerunt fieri sine auctoritate Doctorum secundum styllum Rotæ, licet quandoque aliter contingat, quando auctoritates non reperiuntur in illo casu. Abb. in sua quæst. 5. col. 13. circa med. ver. hoc sentiuunt.

Romandiola provincia, eius statuta, consuetudines, & priuilegia. Concl. 369.

ROMANDIOLA tota est dominio, & iurisdictione Romanæ Ecclesiæ, vt per Put. decis. 323. in vna Bertonoria. n. 1. Donata fuit hæc provincia cum ciuitate Bononiæ Romanæ Ecclesiæ per Regem Pipinum primo loco, postea per Rodolphum Regem Romanorum. Bologn. in addit. ad conf. 10. de Anan. 17. in fin. vbi allegat Spec. hoc dicentem Ioan. de Imol. conf. 116. in princ. Vide, Donatio à pluribus facta an vna vel plures. Concl. 629. Guerram subiit in provincia Romandiola Ecclesiæ Romana, vt attestatur Calder. conf. 83. An si Legatus alias 3. de offic. Legat. 1. Provincia Romandiola, prout qualibet alia provincia, habet fundatam intentionem in omnibus castribus, ciuitatibus, & locis provincie, & præles potest ius dicere in tota provincia, nisi contrarium doceatur. Ancharan. conf. 142. Clarior, & tenuior, in princ. Vide, Feudalia præsumuntur omnia castra, & Princeps habet intentionem fundatam, & quando secus. Concl. 174. Fossignani castrum est de provincia Romandiola, & est Illustr. D. de Polentis, vna cum curia Doneglabæ. Anchar. d. conf. 142. vbi, quod habent merum, & mixtum imperium. Constitutionem generalem habet provincia Romandiola, quod appellans debet intra decem dies appellare, & intra 20. dies appellationem prosequi, & quando incipit prosequi, debet citari facere partem appellatam de commissione iudicis. Ang. Aret. conf. 133. In themate prædicto, nu. 15. & seq. ver. nam constitutio, vbi tamen n. 26. in fi. & seq. dicit, quod stylus est Forolivi, quod in citatione sufficit, quod pars dederit citationem nuntio. Et causa debet terminari intra tres menses à die appellationis, alias transit de fœdera. Alexan. conf. 164. Viso processu, in fin. ver. hoc alio effectu, lib. 2. Sed tamen constitutio vult, quod feriæ messium, & vindemiarum seruentur. Alexan. conf. 188. Viso processu, nu. 8. ver. reflat vltimum, lib. 2. vbi dicit, quod due sunt constitutiones; prima dicit, quod instantia appellationis non currat tempore messium, & vindemiarum; secunda nihil dicit, tamen non cessat propositio primæ constitutionis. Fenda possunt in Romandiola libere alienari sine pena commissi. Old. conf. 159. Ex presenti themate, nu. 9. ver. & si de consuetudinibus. Provinciales Romandiola coadunati pro bono regimine, & iustitia provincie, licet non faciant in aliis collegiis; tamen vnum corpus collegiale constituunt in eo, super quo congregantur: ideo statui maiori parti. Calder. conf. 261. alias 5. de iis, quæ sunt à Prel. Constitutio sanctæ Mariæ Ecclesiæ est in Romandiola, & statutu etiam Faentini disponit, quod petens plus debito sine iusta causa ignorantie cadat à toto credito petito, & insuper condemnnetur Camera ad soluendum tantundem quantum petiit plus debito. Cast. conf. 463. In causa vertente, nu. 3. ver. eccidit ergo, lib. 2.

Rubrica generalior nigro quando attendi debeat, vel non. Concl. 370.

RUBRICA statuti generalior nigro attendi debet ad decisionem causarum, nisi consuetudo, practica, vel stylus sit contrarius. Bald. conf. 439. Factum, super quo, in fin. lib. 4. Amplia; quia rubrica generalior nigro si habet orationem perfectam, debet attendi etiam ad decisionem causarum, nec restringitur, licet in nigro non sit mentio generalis, sed stricta. Alex. conf. 1. nu. 7. lib. 4. vbi apostil. in ver. rubrica. Paris. conf. 53. n. 95. lib. 3. plene Crauet. qui infinitos allegat conf. 61. in princ. Alex. conf. 109. Viso, num. 4. lib. 5. vbi apostil. in ver. rubrica, dat concord. Alex. conf. 89. Circa primum, nu. 8. & 9. ver. pro hoc etiam, lib. 6. Alex. plene conf. 6. Attentis verbis, num. 4. ver. sed præmissis, lib. 7. vbi apostil. in ver. rubrica, citat plurimos concord. Declarat tamen eadem apostilla ad Alex. d. conf. 6. nu. 2. lib. 3. 7. in ver. rubrica, vt non procedat, quando rubrica generalis, & habens orationem perfectam extenditur ad aliquid dgrum, vel iniquum, quod non esset ex significatione verborum, vel mente statuentium. Extende; quia rubrica habens orationem perfectam pro textu habetur. Curt. Iun. conf. 5. num. 15. si vero non habet orationem perfectam omnino, non confert ad decisionem. Alciat. post las. & alios in l. 1. ver. primus casus, ff. si cert. pet. Socin. conf. 128. num. 7. lib. 4. Paris. conf. 53. num. 93. lib. 3. Roland. à Val. conf. 86. num. 67. lib. 1. Dec. qui dicit communem in l. 1. num. 8. in fin. & num. 12. in 3. l. 1. ff. si cert. pet. Extende, quia rubrica, quæ dicit, quod

quod filia femina excludatur à successione patris dotata, si in nigro nihil de successione patris dicatur; sed matris, tamen excluditur etiam à successione patris. Alex. conf. 1. nu. 7. lib. 4. Curt. Iun. conf. 5. nu. 15. † Et extendit, quia si rubrica habet orationem perfectam, & loquitur indistincte, quod femina dotata non succedat tantum masculis, licet in nigro dicatur, quod non succedat matri, nec auiæ aut aui matri; tamen excluditur etiam à successione patris dotantis ob identitatem; imò à maiori ratione. Castr. conf. 83. *Præfens casus*, nu. 4. lib. 2. vbi per plura hoc concludit, quia rubrica generalis non restringitur per nigrum magis speciale, & loquitur in statuto Senarum; sequitur Alex. conf. 89. *Circa primum*, nu. 8. & 9. lib. 6. plenius conf. 6. *Attentis verbis*, nu. 2. & seq. ver. secundo præsuppono, lib. 7. † Contrarium dicit Socin. conf. 31. nu. 7. ver. quapropter, lib. 1. cum seq. vbi, quod rubrum generale, & habens orationem perfectam, imò declarat per nigrum speciale, non è conuersio, vbi allegat Soc. Sen. conf. 92. *Circa primum*, col. 3. ver. circa secundam dubitationem, vbi, quod rubrica generalis, non succedat; quia potest excludi à successione patris, & matris, declarat per nigrum; cum rubrica possit recipere declarationem, & dicit, quod nigrum declarat rubrum, vt per Abb. conf. 13. *Causa talis est*, quædam mulier, col. 2. lib. 1. † Declara; quia si rubrica contradicit nigro, semper statuit nigro tanquam posteriori; scilicet, si sunt diuersa inter se, quia quandoque rubrum declarat nigrum, & è conuersio. Soc. d. conf. 31. nu. 8. & seq. † ver. in super, lib. 1. vbi nu. 10. dicit * communem. † Declara; quia nigrum non restringit rubricam, sed illam ampliat, quando habet orationem perfectam. Alex. d. conf. 89. nu. 9. lib. 6. & d. conf. 6. nu. 3. lib. 7. † Et extendit, quia rubrica habens orationem perfectam habet pro textu, & allegatur ad decisionem causarum. Rom. conf. 32. nu. 6. ver. secundo principaliter, vbi apostil. in ver. arguere. † Declara plenius, quia si rubrica habet orationem perfectam, & est generalior nigro, potest allegari ad decisionem, & nigrum ampliatur, non autem restringit rubricam generalem, dat exemplum Alex. d. conf. 6. *Attentis*, nu. 2. lib. 7. in rub. ne si de iure dotum datur in rub. quod quisque iuris, &c. si vero non habet orationem perfectam, pro ut in rub. de edendo, de secundis nuptiis, &c. non potest allegari ad decisionem; quia solum est ad demonstrandum materiam nigri, & ibi apostil. ad Alex. in ver. rubrica, dat plurimos concord. † Et casus omisus in nigro decidit per rubricam generalem habentem orationem perfectam. Curt. Iun. d. conf. 5. nu. 15. † Et extendit, quia statutum prohibens alienari posse aliqua bona sine certa solemnitate, habet locum etiam in locatione propria, licet nigrum sit magis strictum; quia est alienatio locatio perpetua. Alex. conf. 1. nu. 7. lib. 4. † Et quod argui possit à rubrica, quando habet orationem perfectam. Alex. conf. 190. *Mature*, nu. 5. ver. quinto statutum, lib. 2. vbi apostil. in ver. rubrica, dat plurimos concord. † Declara tamen, quia si materia est fauorabilis; puta, quia ob publicam utilitatem statutum etiam correctorium iuris disponat in rubrica habente orationem perfectam per verbum facere, sit extensio ad refectionem, quando adest eadem ratio; quia licet facere, & reficere sint diuersa secundum proprium significatum; tamen secundum latam significationem vnum continetur sub alio, & sit extensio. Alex. d. conf. 190. nu. 17. in fin. cum seq. ver. ad quintum, lib. 2. † Et extendit, quia rubrica habens orationem perfectam simpliciter disponens aliquid, præbet declarationem statuto, vt intelligatur quocumque modo, licet nigrum non sit ita generale, sed speciale, puta rubrica dicit, quod dotata non succedat tantum masculis, nigrum loquitur solum, quod dotata non succedat matri, vel auiæ, nam licet in nigro de successione patris nihil dicatur, bene hoc rubrica generalis operatur. Castr. conf. 83. *Præfens casus*, nu. 4. lib. 2. Alex. conf. 109. *Viso processu*, nu. 3. lib. 5. Soci. conf. 30. nu. 28. ver. & vtrius prædicta, lib. 1. & conf. 128. nu. 8. lib. 4. † Contrarium Socin. conf. 92. *Circa primum*, col. 3. ver. circa secundum, & plenius Socin. Iun. conf. 31. nu. 7. lib. 1. & per tot. vbi docet opinionem Castr. falsam. † Restringit, siue declara, quod prædicta procedunt, si rubrica habet orationem perfectam, & sic decisiva, alias si duo non concurrunt, non procedunt. Iaf. conf. 205. in oc. *currenti consultatione*, nu. 4. lib. 2. † Restringit, quia non dicitur habere orationem perfectam, licet dicat, filia dotata non succedat, si non dicitur, quibus non succedat. Ripa in l. 3. nu. 17. ff. si ter. per. Brunus tract. quod si tantum masculis, art. 8. q. 20. post prime. † Amplius, quia rubrica statuti declarat, & confert ad intellectum nigri. Anchar. conf. 271. *De titulis criminum*, nu. 3. Alex. d. conf. 13. nu. 8. lib. 3. ver. & sicut per rubricam, & conf. 225. *Ponderatis*, nu. 3. & 4. ver. quarto quia, lib. 6. vbi, quod statutum prohibens appellari, nisi intra certum tempus, & nigrum prohibens appellari, & de nullitate dicit, debet intelligi de nullitate accessoria appellationi. † Et hoc maxime, quando nigrum est dubium; quia recipit declara-

tionem à rubrica. Rom. conf. 120. *Circa primum*, nu. 5. ver. quoad secundum, vbi, quod statutum simpliciter loquens de tutore creditore pupilli, vt non perdat creditum, si rubrica loquitur de tutore testamentario, & datiuo, rubricam declarat nigrum. † Et quod rubrica statuti specialis, & perfecta loquens de citato, & contumace declarat nigrum, vt intelligatur de contumace citato, non autem de præsentem. Alex. conf. 70. in causa, & lite, nu. 7. in fin. & nu. 8. lib. 7. ver. de iure autem municipali. † Et extendit, quia maxime verba rubricæ declarant nigrum, quando continent verba hoc importantia; nam statutum vltimum non censetur corrigere primum in dubio, nisi verba rubricæ hoc dicerent, puta, reformatio præcedentis statuti, & c. ita Alex. conf. 227. *Ponderatis*, nu. 5. in fin. cum seq. ver. secundo principaliter, lib. 6. † Et extendit, quia sicut ex proemio, & præfationibus, dispositio, & mens restringitur, extenditur, & declaratur; ita etiam ex rubrica generali, & perfecta infertur ad declarationem nigri restringendo, extendendo, & declarando. Rom. conf. 16. *Viso themate*, nu. 4. & seq. vbi apostil. in ver. declaratur, & in ver. rubrica, vbi dicit * communem. † Et extendit in casu contrario; quia etiam nigrum declarat rubricam. Alex. conf. 13. *Circa primum*, nu. 8. ver. & sicut per 25 rubricam, lib. 3. † Declara; quia imò quando nigrum est generalius rubrica, non tamen restringitur per rubricam. Alex. d. conf. 225. nu. 23. & seq. ver. non obstat, lib. 6. vbi, quod imò licet rubrica loquatur de appellatione prohibita, & nigrum loquatur de appellatione, & nullitate, standum est nigro magis generali, vbi extendit, etiam si aliquando nigrum etiam de sola appellatione loquatur; quia eadem ratio facit, vt referatur ad vtrumque. † Restringit, quando sumus in pœnalibus, & odiosis, vel irrationabilibus; quia tunc rubrica generalior nigro etiam habens orationem perfectam restringitur. Corn. conf. 126. & 213. lib. 2. Crauet. conf. 61. nu. 1. vbi late. † Amplia; quia etiam si non habeat perfectam orationem, tamen confert ad declarationem nigri. Ripa in l. 1. nu. 12. & seq. ff. si ter. per. † Amplia in statuto criminali loquente de accusato, vt debeat citari ad damnum; quia si rubrica est generalior, habet locum etiam in inquisito, maxime, quando constat de mente. Alex. conf. 109. *Viso processu*, nu. 4. ver. quia quando rubrica, lib. 5. vbi apostil. in ver. rubrica, dat concord. † Limita; quia rubrica habens orationem perfectam non attenditur, quando nigrum est contrarium rubricæ; quia attenditur nigrum, & non rubrica. Alex. post alios in d. l. 1. nu. 9. ff. si ter. per. Abb. conf. 13. volum. 1. Alex. conf. 13. nu. 8. lib. 3. incip. *Circa primum*, vbi, quod nigrum tanquam posterius magis attenditur. Rom. conf. 104. nu. 5. vbi, quod si nigrum clarius disponit, vel est magis generale, illud attenditur. Soc. conf. 92. lib. 1. Soc. Iun. conf. 31. nu. 7. & seq. lib. 1. † Et extendit idem, quando nigrum venit ad declarationem rubricæ, ipsius verba restringendo, vel quando rubricæ si generaliter intelligatur, induceret correctionem nigri, quia attenditur nigrum. Brun. tract. quod si tantum masculis, art. 8. q. 20. Alex. conf. 13. nu. 8. vol. 3. Socin. d. conf. 92. lib. 1. Corn. conf. 171. *Liter*, col. 1. lib. 4. Soc. Iun. d. conf. 31. nu. 7. & seq. lib. 1. † Et extendit, quia rubrica est indefinita, licet habeat orationem perfectam, statuit nigro definito. Alex. conf. 13. vol. 3. nu. 8. Brun. d. tract. quod si tantum masculis, art. 8. q. 20. nu. 100. Soc. Iun. d. conf. 31. nu. 7. vbi in fin. lib. 1. † Et extendit, quando non habet orationem omnino perfectam, statuit nigro contrario, etiam si contrarium sit tacitum. Ripa d. l. 1. ff. si ter. per. † Declara, quia si rubrica est contraria nigro, statuit nigro, & non rubricæ; si rubrica est diuersa à nigro, vt quia rubrica dicit, quod femina dotata excludatur tantum masculis à successione patris, & matris, in nigro fit mentio de sola matre, vel solo patre, tunc statuit rubricæ in eo, quod plus disponit, si vero rubrica est generalis, filia dotata non succedat, neque exprimit patri, vel matri, & in nigro loquatur de successione matris; tunc illa rubrica generalis non extenditur contra nigrum, sed recipit declarationem à nigro, plene Soc. Iun. d. conf. 31. nu. 7. vbi in fin. lib. 1. qui reprobatur Castr. conf. 83. lib. 2. & ita declarat, & ita debet intelligi Alex. conf. 13. nu. 8. lib. 3. † Restringit, quia rubrica generalis habens orationem perfectam, non censetur correctæ ex nigro contradicente rubricæ, quia correctio non admittitur, sed conciliatio. Crau. conf. 61. in pr. † Declara restrictionem, vt per Rom. conf. 104. per tot. vt copulata in rubrica stent disiunctiue per modum concordie, quia contrarietur nigro; ideo declarantur conuenire, in quantum est possibile. † Limita, quando rubrica non habet orationem omnino perfectam; quia tunc non allegatur ad decisionem causarum. Iaf. in l. 1. ff. si ter. per. vbi Ripa nu. 17. Alciat. ibi ver. primus casus, vbi dicit magis * communem. Alex. conf. 82. *Viso processu*, nu. 20. ver. sed etiam ex hoc, lib. 3. † Et non dicitur habere orationem omnino perfectam, quando non dicit perfecte, vel distincte, veluti quod filia dotata non succedat; quia si non dicitur, non succedant tali; non dicitur perfecta rubricæ oratio. Ripa d. l. 1. ff. si ter. per. nu. 17. Brun. in tract. quod si tantum masculis, art. 8. quæst. 20. circa primum. † Et quando certa mens colligi

colligi non potest, dicitur generalis, & restringitur à nigro; secus si certa; & specifica esset. *la. insit. de actio. in rub. n. 16.* ¶ Limita; quia ita demum rubrica declarat nigrum, quando nigrum est dubium; si vero est clarum, prævaler rubricæ, & non recipit declarationem à rubrica. *Rom. consi. 10. 4. Pater Reuerende. n. 5. ver. non obstat.* ¶ Extende; quia imò nigrum declarat rubricam, quando est magis generale, quam rubrica. *Abb. consi. 13. Casus est, prope si. ver. non obstat, quod rubrum, lib. 1.*

Rusticus quis dicatur, & quæ priuilegia habeat, vel non. *Concl. 371.*

RUSTICVS ¶ dicitur is, qui in rure habitat, & terram laborat seminando, vineas fodiendo, & laborando, aut quid simile. *Ægid. consi. 1. nu. 41.* ¶ Et rusticus proprie est, qui opere, & conuersatione est rusticus. *Alex. consi. 1. num. 3. lib. 6. vbi apost. in ver. rusticus.* ¶ Priuilegium habet rusticus; quia excusatur, & ei parcuritur, si ignorauit ius speciale, seu particulare. *Anchar. consi. 393. Visa diligenter. num. 7.* ¶ Extende; quia ignorantia iuris excusat rusticum, quando tractat de damno vitando. *Dyn. consi. 5. num. 5. ver. præterea purificatur.* ¶ Et vbi præsumitur ignorantia in rustico, prout quando vendit, & est læsus ultra dimidiam; tunc debet certiorari de vero valore, & importancia renunciationis factæ læsioni in genere. *Alex. d. consi. 1. per tot. lib. 6. maxime nu. 3. & seq. vbi in fin. secus dicit, si scienter renunciaret expresse.* ¶ Declara; quia rusticus non excusatur, sicuti neque mulier, quando potuit consulere peritiores, sed vitur iure communi in omnibus, prout alii, nisi in casibus, in quibus specialiter sibi prouidet, ita in muliere, & rustico, *Alex. consi. 165. Dubitatur, per tot. lib. 6. vbi ponit plura exempla.* ¶ Vide, *Mulier in omnibus ligatur, & seruat ius commune, & quando non.* ¶ *Concl. 422.* ¶ Limita; quia iniuria facta rustico non est punibilis; quia nullus est considerationis, vel estimationis, vt diminuta sit eius existimatio, *l. item apud Labeonem. §. hoc autem. ff. de iniur. Cyn. Bald. Ang. & Salyc. in l. si non conuict. C. cod. Bart. in l. iniuriarum estimatione. ff. cod. Vide Concl. prox. seq.*

Rusticitati quando, & in quibus parcuratur, vel non. *Concl. 372.*

RUSTICITATI ¶ parcuritur, præterquam in iure naturali, vnde rusticus incendens syluam alienam cōductus ad incendendum propriam syluam conducentis excusatur à pœna propter errorem, & quia dabat operam relicta. *Bald. consi. 144. Præsupposito Communis Papie, lib. 1. num. 2. & per tot. ¶ Amplia; quia licet libellus ineptus non admittatur; tamen fallit in villis, & castris, vbi proceditur magis late; quia simpliciter via agitur. Alex. consi. 61. Viso processu, nu. 11. ver. & ad predicta, lib. 2. Vide, Libellus ineptus non valet, & quando secus. Concl. 315.* ¶ Extende; quia libellus non requiritur in causis rusticorum; quia sunt summarie, & sufficit qualis qualis petitio. *Alex. d. consi. 61. Viso processu, lib. 2. num. 11.* ¶ Extende; quia licet debeat porrigi aliquid in scriptis, & non releuet dictamen factum in scriptis; fallit si iudicium fiat in villa, & castro *Salycet. in auth. nisi. C. de sentent. ex breu. recit. an. Alex. consi. 201. lib. 2.* ¶ Sententia sine citatione valet inter rusticos, si enunciat per Notarium, vel iudicem, licet inter alias non. *Abb. in cap. tenor, de re iud. Bart. in auth. nisi brevis. C. de sentent. ex breu. recit. ¶ Positionibus licet ex forma statuti sit simpliciter respondendum; si tamen rusticus respondeat confitendo mutuum, sed addendo qualitatem, quod restituit, admittenda est responsio cum qualitate arbitrio iudicis. Boer. decis. 243. num. 13. vbi pulchre. ¶ Et idem est; quia licet non debeat*

adesse aduocatus præfens, quando respondet principalis; fallit in rustico respondente; quia assiliter potest aduocatus. *Ioseph. de Ludou. in decis. Perusina 8. per tot. ¶ Rusticus iurans super venditione, in qua læditur ultra dimidium, sibi non præiudicat, nisi fuerit certioratus, licet alter non rusticus sibi præiudicaret. Cagnol. in l. 2. n. 100. C. de res. ind. vend. ¶ Testes rustici non debent interrogari, de iis, quæ sunt referuata peritiõibus. Feli. consi. 2. n. 36. ¶ Negatio. nes duæ faciunt affirmatiuam; secus in rustico; quia si sagaciter deponeret, esset suspectus de subornatione. Feli. d. consi. 2. num. 38. ¶ Rusticitati parcuritur de facili, ideo iura subueniunt, vtis, qui non accepit in ueluturam intra annum, nō cadat, quando est rusticus, & iure singulari hoc est introductum. *Anch. consi. 339. Visa diligenter. n. 7.* ¶ Testamentum rustici factum in rure, in quo non sunt viri literati, neq; numerus plenus testium, contentatur quinq; testibus propter simplicitatem rusticalem. *Ægid. Bellam. consi. 1. nu. 40. & seq. vbi ponit aliqua, quis dicatur rusticus.* ¶ Dos probatur constituta à rustico, & inter rusticos ex sola descriptione gabellæ cum solutione gabellæ subsequente; quia Florentia extat lex particularis super hoc de anno 1329. ratio est; quia ipsi rustici non faciunt alia instrumenta; ideo partita gabellæ habet vim publici instrumenti inter rusticos. *Vide in ver. Gabellæ pœna quando incurritur vel non. Concl. 12.* ¶ Solutio facta per decem annos à rustico vniformis obligat ita rusticum, sicut alium. *Alex. consi. 124. Super primo, n. 2. ver. & licet aliqui, lib. 4. tamen contrarium tenet ibi apost. in ver. rustico, quæ dat concord. & idem Alex. consi. 51. in fin. lib. 5.* ¶ Notario ¶ licet non credatur de gestis per eam, bene creditur. *Notario villarum, & castrorum; quia magis est nuda bona fides, & veritas, vt not. in c. qzoniam contra, vbi Felin. col. 2. & Dec. & faciunt dicta per eundem Dec. consi. 42. Et pro facultate, nu. 4. ¶ Pœna etiam propter simplicitatem rustici temperatur, prout in milite, late Cratier. consi. 18. nu. 13. & seq. vbi tuerur rusticum à pœna triemius; quia simpliciter, & ex causa bestiali rapui neptem, ne maritaretur contra suam voluntatem per priuignum. ¶ Contumax appellare non potest, quando verus cōtumax est, secus in rustico, prout in minore, muliere, & similibus. *Alex. in l. ex quacunque, nu. 4. ff. si quis in ius vocat. ¶ Limita; quia rustico sagaci non parcuritur. Alex. d. 18. Lex quacunque, n. 4. ff. si quis in ius vocat. & in l. si quis id quod, ff. de iurisd. omni. iudic. nu. 10. ¶ Extende in iis, quæ faciunt occulte, & clandestine, & aliis casibus relative per Alex. d. l. si quis id quod, ff. de iurisd. omni. iud. nu. 10. ¶ Limita; quia lex nunquam excusat rusticum, vel mulierem, nisi allegent errorem. *Bald. in l. venia, nu. 2. C. de in ius voc. ¶ Limita; quia consuetudo rusticorum seruanda est, l. domini pradiorum. C. de agric. & censu. lib. 11. Alex. consi. 124. num. 2. ver. & quia, lib. 4. ¶ Limita; quia rusticus non parcuritur, si dicat ignorasse statuta circa solemnitate contractus. Alex. consi. 7. in fin. n. 19. ver. non obstat, etiam si diceretur, lib. 7. vbi apost. citat Alex. consi. 165. lib. 6. ¶ Extende; quia non releuat ignorantia in rustico, vt lucrum capiat, sed bene, vt damnum euiret. *Alex. d. consi. 7. in fin. n. 20. ver. præterea dictus, lib. 7. Tiraq. de retr. act. lignag. §. 35. glo. 4. nu. 26. Vide Conclusionem proxime præcedentem. ¶ Limita, vt per Socin. in Regul. 17. Rusticus, vel miles, vult dicere, vel mulier, vbi ponit quatuor limitationes, si sagax, si allegat contraria, si non conficit inuentarium, si committat aliquid contra iuris communis dispositionem. ¶ Limita, aliis quatuor modis, de quibus idem Socin. Regul. 18, Rustici errantibus in iure parcuritur, ponit quatuor fallentias; prima est si errant in iure naturali; secunda in rustico sagaci; tertia in rustico, qui aliquid clandestine facit; quarta in iis, quæ sunt inducta ad rigorem iuris conferuandum, vel ad solemnitate actus, vt in testamento, & alijs.*****

S.

Sabaudia est prouincia in Italia, & ciuitas extra Italianam. *Concl. 1.*

SABAVDIA ¶ est prouincia in Italia, quæ est Ducis Sabaudie. *Abb. consil. super Concilio Basiliensi in primo dubio, col. 5. ver. & dum dicitur.* Vide plenius, *Dux Sabaudia & eius facta, & priuilegia. Concl. 820.* ¶ Sabaudia est ciuitas extra Italianam in Austria, vt dicit *Abb. consil. super Concilio Basiliensi, vbi in princ. num. 3. dicit, quod à Gracis fuit electa pro Concilio, sed postea capta occasione penituerunt asserentes elegisse Sabaudiam in Italia, vt in 1. dub. col. 5. ver. & dum dicitur.*

Sacramenta gratis sunt ministranda, & quando. *Concl. 2.*

MINISTRARI ¶ debent Sacramenta à parochianis gratis, in tantum, quod nulla consuetudo contraria admittatur, cum sit corruptela, & tollenda, & non satis, de simon. & idem de sepultura dicitur. ¶ Limita; quia laudabilis, & pia consuetudo admittitur, concurrentibus, quod Sacramenta pure administrentur, antequam aliquid temporale, vel spes de eo habeatur, *c. ad apostolicam, in fi. ibi in v. libere conferantur, notant Doct. de simon. & alijs quinq; requisitis, quæ ponit Castr. consi. 364. lib. 1. in pr. de quib. in v. Sepultura, Concl. 192.*

Sacro-